EUCHOLOGIUM

GLAGOLSKI SPOMENIK

MANASTIRA SINAI BRDA

IZDAO

D[R] LAVOSLAV GEITLER

TROŠKOM

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

(SA SNIMKOM.)

U ZAGREBU 1882.

U KNJIŽARNICI LAVOSLAVA HARTMANA NA PRODAJU.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

130.

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTIUM
SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA II.

U ZAGREBU
TISAK DIONIČKE TISKARE
1882.

EUCHOLOGIUM

GLAGOLSKI SPOMENIK

MANASTIRA SINAI BRDA

IZDAO

DR. LAVOSLAV GEITLER

TROŠKOM

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

(SA SNIMKOM.)

U ZAGREBU

U KNJIŽARNICI LAVOSLAVA HARTMANA NA PRODAJU.

1882.

Veliki dio grčkoga rukopisnoga blaga manastira sv. Katarine na Sinai brdu sada je sastavljen i uredjen u maloj priručnoj biblioteci, o sadržaju koje će putnika izviestiti katalog, sastavljen prije nekoliko godina po učenom archimandritu Antoninu. Koptički i sirski rukopisi, kao što i oni grčki, koji se samim monahom čine da su osobito dragocjeni (n. pr. dva istom sada našasta Tischendorfu još nepoznata te neizdana lista slavnoga sinajskoga kodeksa), sakriveni su u raznih kutovih i skrivalištih, nepristupnih svakomu putniku. Slavica ne upravo mnogobrojna smještena su u onoj maloj biblioteci. Med njimi imade osim nekoliko neznatnih ćirilskih rukopisa iz mladoga doba, koje sam samo na brzu ruku prelistao, i dva „ilirska“ kodeksa. Prvi imade signaturu „37 Ἰλλυρικόν“ „Ѱалтирь глаголическаго писма“. Ali se odmah iz sadržaja osvjedočih, da je to vrst molitvenika, trebnik iliti εὐχολόγιον, te da je na kodeks po svoj prilici samo drugomu sinajskomu rukopisu za volju, kojega je već archimandrit Porf. Uspenskij g. 1850 vidio te kao psaltir označio, onaj krivi tituo prilieplјen.

Naš je rukopis izuzam samo prvu i zadnju stranu vrlo dobro sačuvan. Širok je $10^1/_2$ centimetara, a visok 14 centimetara. Početka i svršetka nema a i u sredini ima velika praznina. Sačuvalo se je u svem dvanaest kvaterniona i jedan kvinon. Pojedine su naslage po načinu drevnih grčkih rukopisa na desnom uglu brojevi označene. Prvi broj je Ⰻ, po čemu se vidi, da samo od početka nedostaje 19 kvaterniona ili 152 lista; za tim sliedi ⰻⰀ, ⰻⰁ, ⰻⰂ, ⰻⰃ, ⰻⰄ, ⰻⰅ, dočim sliedeća naslaga počimlje sa ⰻⰆ sve do ⰌⰃ, u svem

106 lista. Pagina imade 24—26 redaka. Iza lista 11b i 71a sliedi prazna strana. Svoj sam priepis označio brojevi lista 1a, 1b, 2a itd. Vrlo pomno izvedena liniacija urezana je oštrim orudjem u liepi bieli pergamenat. Pisac stavlja slova velikom tačnošću te dosljednošću uviek *nad* redak. Držim, da naš rukopis potječe iz periode živahnoga kaligrafskoga razvoja, bez dvojbe iz najboljega doba glagolice. Uviek jednaki tanki i sitni potezi odaju sigurnu, izvježbanu ruku. U cielom rukopisu neima nigdje brisanih ili struganih mjesta, nigdje popravke ili kasnijega umetka. Vrlo mnoge izkićene inicijale pružaju obilno gradivo za ornamentalna studija. Prostori jim izpunjeni su jasnom crvenom, žutom, zelenom, modrom i crnom bojom, nadpisi molitava pako pokriveni zelenilom i žutilom, što sve rukopisu daje osobito živahan i šaren vid.

Pismo je dvojako, veliko i malo. Majuskula, koja svak puta izpunjuje prostor dvajuh redaka, dolazi u titulih i nadpisih molitava, u obće kada treba koju rieč za oko jače izstaviti. Minuskula iliti pismo ostaloga teksta spada med najsitnije dosad poznate primjere bugarske glagolice. Premda se u obće podudara s oblim tipom najdrevnijih spomenika kao što je assem., zogr., naliči ipak ova glagolica stisnutim i sitnim načinom pisanja doniekle prvim slabim početkom uglastoga tipa. Meni se čini, da je to pismo ono isto, kojim je pisan malen glagolski fragmenat, kojemu Sreznevskij nadjenu ime služebnika (Drevnije glag. pamjatniki, facsimile XIV), pače da je tako zvani služebnik samo dio sinajskoga trebnika. Kad se iz Sinai brda povratih te prispodobih snimak Sreznevskoga sa svojim, opazio sam odmah, da se format, broj redaka, karakter pisma i svakoga pojedinoga poteza, a i interpunkcija obajuh rukopisa posvema slažu. Pače i nalazište je isto: g. 1850 nadje archim. Uspenskij u manastiru sv. Katarine ona tri lista „služebnika". Tada u manastiru još nije bilo uredjene biblioteke, rukopisi bili su raz-

bacani po ćelijah i kutovih, tako da istom trideset godina kašnje evo na vidjelo izlazi glavni dio kodeksa. I što se sadržaja tiče, bit će krivo tako nazvani služebnik bez dvojbe dio trebnika.

Navesti ću samo nekoliko slova, kojih osobiti oblik karakteriše i pismo „služebnika“ i trebnika: amo spada najprije uglasto e:

ⰵ

visoki potez slova c

ⱌ

kruškasta figura majuskule s

ⱄ

šiljaste majuskule d i v

ⰴ ⰲ

kadkada jako izpupčeno o

ⱁ

koje i Sreznevskij iz služebnika navodi, visoki rožići na ⰶ, dosljedna poraba sastavine ⱉ. Poznato je, da se u drevnih glagolskih rukopisih kadkada pišu obje česti znaka ⱘ svaka za se, čemu imade primjera i u našem rukopisu, ⱘ dolikuje dvostrukomu ⰺ. ⱃ, koje u snimku služebnika (Sreznevskij snimak XIV.) nedolazi, siže duboko pod redak. Ižica imade oblik kao u assem evandj. ⰸ je kadkada ravnih crta, uglasto kao što u najkasnijoj hrvatskoj kursivi:

ⰸ

Tačniji paleografski opis, kao što i dokaz, da se je trebnik, i svi glagolski rukopisi, koji su u manastire na iztoku došli, iz prva nalazio u Macedoniji, izniet ću u posebnom paleografskom djelu.

Trebnik je uz kijevske i pražke odlomke, kojim u ostalom posebno mjesto medju glagolskimi spomenici pripada, jedini glagolski ostanak, koji nema ⰼ kao znak glasa. Poznato je, da je ovaj glas

i znak upravo obilježje svih najstarijih glagolskih rukopisa; velika većina najdrevnijih ćirilskih knjiga nepozna dzêlo (sup. savv. kn.). Ovo se može protumačiti kao pokrajinska osobitost izgovora ili time, što je trebnik prepisan iz ćirilskoga originala.

Interpunkcija jako je jednostavna, služi samo piknja i potez, koje je kadkada težko razlikovati. Isto tako je u služebniku. Ja sam nastojao, da sve to u priepisu svome prema originalu obilježim. Znakovi nad redkom stojeći ovi su: ‘ za svaki hiat na početku i u sredini rieči, о̆тъ твоӗго ймѫщє, съвръшей i to nipošto samo mjesto j; znak ^ stoji uviek nad ѫ: кожѫ̂, молѫ̂ i mjesto jera: в̂се, покаєт̂са. Ja sam ove znakove u priepisu svome bilježio ćak do fol. 24b pa onda ostavio, jerbo se način njihove jednostavne i dosljedne porabe iz onih 48 strana dovoljno i tačno dokučiti može. Inače sam majuskulu nadpisa, iniciale te druga izvan teksta postavljena slova u priepisu takodjer izstavio većimi slovi.

Tri puta dolazi u našem rukopisu neko t i to uviek kao izkićena inicijala, koje se može smatrati običnim kapitalnim rimskim ili grčkim tau. Na ovakovo t namjerismo se dosad samo na glagolskom napisu baščanskom. Pobliže ću o njem progovoriti u svojoj paleografiji. Da ga u priepisu razlučim od drugoga glagolskoga t običnoga oblika, bilježio sam ga velikim latinskim kursivnim t: $\mathcal{T}$. U ostalom se moja transkripcija drži običnih pravila: ⰻ = і ⰺ = ı, ⰹ = и i t. d.

Na nekojih poremećenih mjestih, koja bi može biti u čitanju smetala, pregnuo sam učiniti nekoliko neznatnih popravaka. Gdjekada je inače tačni i pomnjivi pisac izostavio slovo ili slovku; ja sam je stavio u parentesu ovakova oblika ( ). Sve što je izlišno, dva puta napisano, što se dakle u samom kodeksu nalazi, metnuo sam u [ ]; jedva vidiva pobljedjela slova, o kojih značenju bi

mogla nastati dvojba, u ( ]. Ali sve ovo se tiče samo riedkih i neznatnih slučajeva; u obće dajem ovdje rukopis, kakav je, sa svimi mahnami te pogrješkami (n. pr. мадни 62a, дръшнши 64a, мастѣ 65b, етъ 69b, въдащниимъ 82b, нрѣдъкнѧть 85a, въ тръгъракъ 55a i t. d.) Za 46 dana, koje sam na brdu sproveo, imao sam dosta prilike, da priepis svoj sa originalom opetovanom kolacijom, osobito dvojbenih mjesta, u sklad privedem.

Nedvojbena paleografska svojstva, bezpriekorna čistoća jezika, tekući slog uvršćuju ovaj trebnik u niz prvih i najdrevnijih glagolskih spomenika kao što je assem. i zogr. Ovdje spominjem samo položaj pisma, po kojem se rieči dosljedno nad redak stavljaju, te isti običaj kao karakteristično obilježje grčkih minuskulnih rukopisa do kraja 10. vieka, Gardthausen, griech. Pal. p. 68. Pošto su služebnik i trebnik samo česti jednoga te istoga rukopisa, može se po tako zvanom okviru iliti velikom četverokutnom ornamentu, koji se nalazi u služebniku (Sreznevskij glag. pam. XIV) zaključiti, da je cieli rukopis stariji od kraja 10. vieka, jerbo je isti ornamenat rabio u grčkih rukopisih samo do kraja 10. vieka, Gardthausen, p. 89.

Mjestimice navode se u trebniku česti psaltira, najčešće dakako samo neznatne kratke rečenice; veće česti, koje bi mogle služiti kao materijal za izpitivanje teksta starobugarskoga psaltira u obće, nalaze se na fol. 62a—62b; 83a (psalam 4.); 73b—74a (psalam 12, vidi psaltir sinait. p. 25); 74b—75a—75b (psalam 24); 76a—76b (psalam 37, sinait. psaltir p. 97); 77b; 97b.

Molitva drugoga praškoga fragmenta, B. redak 9: дрѣва ради адамъ раѣ бъстъ иселенъ bila je bez dvojbe u jako drevno doba iz grčkoga originala (Šafařík, Glag. Fragm. 44: διὰ ξύλου ὁ Ἀδὰμ παραδείσου γέγονεν ἄποικος) prevedena, buduć ju pisac trebnika već kao poznatu navodi spominjuć samo pokraćeni joj početak: дрѣва ради адамъ ıздраѣ ıзг(ънанъ) . . . . fol. 85b.

Opazke glasoslovne. Jerovi se meću nepravilno, gdjegdje se opaža stalnija struja, n. pr. u instr. sing. **-омь** je **ь** obljubljeno. **о** zastupa tvrdo **ъ**: **несозданꙑ, созъданиѣ, любовьѭ, чѣловикѫ, смебоки, со, ко, стои** (17a), **конъ, ѫголъ** gen. pl., **сонъ, манокъ, послѣдокъ, сладокъ, кротокъ, токм̑о, собърашѧ, оусопъшнимъ, плодось.** U instr. sing. masc. uviek **-омь**, riedko **ъмь гласъмь** 43b.

є mjesto **ъ**: **трестиѭ** 50a, **іс трестиѣ** 54b, **бедрѣно** 58a, valjda mjesto **бътрьно** u značenju bonus, Miklosich, Lex. pod. **бъдръ, слезъ** gen. pl. 78a, **репътание** 91b, **безденние**, abyssus.

є mjesto **ь**: **велен, весь, подобествью, сѣтеи, малеү̂ио, стезь** gen. pl., često dolaze gen. pl. **гоненеи, б̄гоавленеи, сърѣтенеи, прѣтꙑканеи, пострашенеи, безаконеи** i t. d.

Poraba nasala je upravo bezpriekorna, zabilježio sam samo jednu iznimku **лѣжѭще** 37a i **тꙑсаща**, koja malo ne u svih rukopisih dolazi.

ѳ mjesto **ѫ**: **озоѭ** 10b, **отробѫ** 83a; obratno **ѫрѫжие** 29a, **нѫжа** 96a.

оу mjesto **ѫ**: **въ лоуцѣ** 54a.

ѣ i **ѧ**: **примѧталъ** 54b.

и mjesto **ѧ**: **трисавнице** 49b.

Za cieli kodeks vriedi sliedeće pravilo, od kojega neima iznimke: iza palatala **ч, ж, ш, щ, жд, ц** i **ꙉ** (koje posta od gj, t. j. **ꙉ**) se piše **ѭ** mjesto **ѫ**, **доушѭ, кожѭ, трасавницѭ, троицѭ, мзѭ** (= **мꙉѭ**) 29b, 42b, 43a i t. d.

Riedko stoji **ꙗ** mjesto **ѧ**: **нꙑꙗ. мꙗ, заклинашꙗ, искашꙗ, заилъвашꙗ.**

ѣ i **є** se zamjenjuje: **късѣлоу** 14a, **в̂сѣсъжагаемаа** 16b, **в̂сѣлѣетъ** 48b; **велие** mjesto **велиѣ** nom. sing. fem. 63b.

и iz **ѣ**: **блискъ** 34a, **сътиримъ** 98.

и i **є**: **семеоноу** 7a, **преметати (при-)** 84a. **тищи** 81b.

о mjesto **оу**: **опьвание** 65b; **соугобь** 67a; **коноуль** 97a (srav. **коколь, коукоуль** Miklosich Lex.).

ъ i **ꙑ**: **любь** acc. 9a, **мъ** 16b, **тъ, къзьникъ,** 51a, **кꙑзни** 62b.

ти mjesto ты, 68a.

Bez labijalnoga l: земи, прославѣетъ 39b.

о i оү se u grčkih imenih zamjenjuje: отъ ракоты фараоүша 5b, srav. фараошь; самонлѣ 8a; вельзѣолъ belzebul 53b.

ф po vulgarnom grčkom izgovoru iz grčkoga π: скоръфиш 51b; фетронии 93a.

стоүхии 4a στοιχεῖον; евъга 2a; кюрипѣиүноү 50a; йеврѣйскъ.

Osobite rieči i oblici: неисписаненъ 4a, неизглаголаненъ 4a, обьсръдованне 4b, младатьце 8a, въсплашенне 13b, съвѣдъ masc. 18b, радꙑ acc. pl., srav. отърада 18b, обавлѣѭ немощемъ нашимъ 20a, доводителю 27b, прѣсѫчилъ 29b, ръватка 30b, на распонѣ masc. 50b, 35b, дьнѣ, srav. č. dna 33b, 36b, танъ 36b, (вьзьрѣвъ на танъ члоѣкъ), въ годинѫ in gratiam 37a, надъ лопотивомь доүхомь 43a, трасавицѭ влечьщѫщѭ ꙁѫбꙑ 44a, вълчетъ 45a, въ таиноемьнꙑхъ 45a, въс коүренѣ 53b, 48a, врѣмени чаемънааго 49b, зацѣжденааго 50b, рѫдожьникъ 51b, тръторъ 54b, 55b, 51b τάρταρος, самодѣльниче 52a, връноѭ 53a, из локъви 54b, оүрицаѭщам 55a, въ врѣщивꙑ огнь 55b, неиздречченъниче 56a, причетьникъ 57b, слапѫ 59a, ласкрѫдь f.? 69a, земелѣгание 69b, жестоколѣганъникъ 70b, обрънътити 88b, забъдѣнъвѫѭ молитвѫ 89a, въ нинъкотрѣꙁвение 89a, похѫнитъ 92b, srav. похоүпити, хоүпати, брьнѫ neut. 94a, 97a, житие добродѣано 99a.

Pošto nisam naumio, da opredielim odnošaj našega teksta prema ostalim slavenskim recenzijam, što mi je u ostalom ostaviti vještijim rukam, neće biti sgorega, ako ovdje opišem bar obseg našega rukopisa, da znademo, što se je od prilike iz starobugarskoga prievoda trebnika sačuvalo. Držim, da je od prvobitnoga rukopisa ostao jedva treći dio. Temeljem naše sbijene prispodobe služiti će nam glavno grčko izdanje Goara, Euchologion sive Rituale Graecorum, Venetiis 1730. Kako već i u grčkom originalu imade raznih

recenzijah istih molitava te obreda, tako se i naš slavenski prievod ističe mnogobrojnimi i to kadkada vrlo znatnimi osobitostmi. Nekojim molitvam nisam mogao naći originala.

Okrnjeni početak našega kodeksa sadržaje officium aquae benedictae in sanctis Theophanis (богоявлєниє), ali se samo djelomice slaže sa Goarom. Za fol. 1a—1b nenalazim ništa u originalu. Počamši od rieči дьнесь слъньце не заходащее fol. 1b slaže se prievod sa originalom, Goar p. 369: σήμερον ὁ ἄδυτος ἥλιος ἀνέτειλε ali sa mnogimi razlikami ćak do rieči тѣмьже и азъ оумаленъı недостоинъı рабъ fol. 3b, kojim odgovara p. 380: ὅθεν κἀγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος δοῦλός σου. Odavle podudara se prievod s originalom upravo tačno, ćak do opisa obreda, kada se križ zaroni u vodu fol. 3b—6a, Goar p. 370—371.

Fol. 7a: мол на пострижєниє отроуатє. Goar p. 307 nalaze se molitve slične samo u pogledu sadržaja.

Fol. 6b: мол надь водоѭ стааго просвѣщениѣ. P. 363: εὐχὴ εἰς τὸ ὕδωρ τῶν ἁγίων βαπτισμάτων. Ovdje kaže Goar: nullum manuscriptum integram huius officii seriem exhibet.

Fol. 7b—8a мол на пострижєниє власомъ, p. 306: εὐχὴ εἰς τριχοκουρίαν.

Fol. 8b: мол в на пострижєниє власомъ и брадѣ, p. 309 slična doniekle molitva: εὐχὴ ἐπὶ πώγωνος κουρᾷ ἢ κεφαλῆς.

Fol. 9a: мол на братосътворєниє, p. 706: ἀκολουθία εἰς ἀδελφοποιΐαν πνευματικήν, napose sravni molitve fol. 9b гı еже нашъ дакъı, p. 707: κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ πάντων χαρισάμενος; fol. 10b гı вседръжителю i p. 708: κύριε παντοκράτωρ.

Fol. 9a: мол на пострижєниє брадѣ, p. 308: εὐχὴ εἰς πωγωνοκουρίαν.

Fol. 12b: мол егда хотаще сѣти, p. 557 δέσποτα, κύριε ὁ παντοκράτωρ.

Fol. 12b: мол на жатвѫ razlikuje se posvema od εὐχὴ ἐπὶ θέρους p. 524.

Fol. 13a: мол надъ новомь брашьномь, nema originala.

Fol. 13b: мол начатью ѥсемоу приношенью, p. 522: εὐχὴ ἐπὶ τῶν προςφερόντων ἀπαρχὰς ὀπώρας.

Fol. 13b: мол егда хоташе виноградъ садити, p. 551: εὐχὴ εἰς φύτευμα ἀμπελῶνος. Slavenska je molitva mnogo kraća. Isto tako

fol. 14a на гроздъми вина наимание prispodobiv ju sa p. 552: ἐπὶ τρύγης ἀμπέλου.

Fol. 14a: мол начатью виноу, doniekle slično, što dolazi p. 553: ἐπὶ εὐλόγησιν οἴνου.

Fol. 14b: благословение домоу и храмоу, p. 484: εὐχὴ ὅταν μέλλει εἰσελθεῖν εἰς οἶκον νέον.

Fol. 15a: мол надъ всѣцѣмь стадомь p. 589: εἰς τὸ εὐλογῆσαι ποιμνίον . . . . κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἀληθινὸς ἀμνός.

Fol. 15a: мол на заколение, nema originala.

Fol. 15b: мол на цвѣты на връбьници, p. 590: εἰς τὰ βαΐα . . . . κύριε, ὁ διὰ τῆς κιβωτοῦ.

Fol. 16a: мол надъ сыромъ čini se, da je u slavenskom tekstu okrnjena. Slične nieke molitve nalaze se u Goara p. 568.

Fol. 16b: надъ агньцемъ на пасхѫ; s time se neslaže molitva sličnomu slučaju namienjena p. 567: ἐπὶ τοῖς προσφέρουσιν ἀμνόν.

Fol. 16b—17b: мол на обѣдѣ . . . . . по обѣдѣ. Srav. molitve p. 569: εὐχὴ πρὸ ἀρίστου . . . . μετὰ τὸ ἄριστον.

Fol. 17b: егда братиѣ посѣщаѭтъ себѣ . . . . bez originala.

Fol. 18a: мол на оходѧщаа на пѫть . . . . бже нашъ, хождей съ слоугоѭ своимь ꙗковомь, p. 671: ὁ θεὸς, ... ἡ ἀληθινὴ ὁδὸς, ὁ συνοδεύσας τῷ θεράποντί σου Ἰωσήφ. Druge molitve našega rukopisa fol. 18a u Goara nema. Isto tako

fol. 19a: мол на конскѫ идѫще.

Fol. 19a—19b—20a: **чинъ бываѥ аще малоучитъ са скврънъноу ли неучистоу въпасти въ вино**, p. 481: τάξις γινομένη εἰ συμβῇ τι μιαρὸν ἢ ἀκάθαρτον προσφάτως ἐμπεσεῖν εἰς ἀγγεῖον οἴνου.

Fol. 20b: **чинъ надъ ѡскврънъшиимь са стоуденцемь** . . . . . **гї вже велнкы и днвьны**, p. 479: τάξις γινομένη εἰ συμβῇ τι μιαρὸν οἷον δή ποτε ἐμπεσεῖν εἰς φρέαρ ὕδατος . . . . . ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ θαυμαστός.

Fol. 21a: **мол на истрѣбление кладазю.**

Fol. 21b: **мол надъ осквръньшиимъ са съсадомъ**, p. 482 nalazi se doniekle različita molitva εὐχὴ ἐπὶ σκεύους μιανθέντος.

Fol. 22a: **мол надъ ѣдъшиимь скврънина маса**, p. 534: εὐχὴ ἐπὶ τῶν μιαροφαγησάντων.

Fol. 22b: **мол надъ съблажнъшиимь са въ брашънѣ**, p. 535: εὐχὴ ἐπὶ τῶν ἐν βρώματι σκανδαλισθέντων.

Fol. 23a: **мол бывающи аще кто крьщениѣ своего отъвръгъ са**, p. 690: „κύριε ὁ θεὸς ὁ τῶν πάντων ποιητής (p. 689: πρὸς τὸν ἀρνήσεως ἀποστρέφοντα πρὸς τὴν ἀληθινὴν πίστιν.)

Fol. 24a: **надъ присажьшиимь дръзостию**, p. 534: εὐχὴ ἐπὶ τῶν προπετῶς ὀμνύοντων.

Molitve nad raznolikimi bolestmi fol. 24a—36b, na pr. **мол надъ болѥмь въпадъшемь** . . . . **мол о избавленьи дьнѣ** nenalaze se u izdanju Goara. Samo fol. 27a navedena molitva **надъ ѡлѣемь больнааго помазати** može se porediti sa sličnom u Goara p. 679: εὐχὴ ἐπὶ ἐλαίου ἀῤῥώστου. Još više se slaže fol. 25a—25b: **мол г томоужде**, p. 679: εὐχὴ ἐπὶ νοσοῦντας ἄλλη . . . . . ὁ θεὸς ὁ δυνατός.

Fol. 36b: **мол ѡ избавленьи блжда** 37a: **мол лежащие на ложи**, 37b id. — ćak do 51a, razne molitve nad bolestnimi i nad bolestmi nenalaze se kod Goara.

Malo nalikuje fol. 37a **мол лежащие на ложи** onoj na p. 529: εὐχὴ λεγομένη πρὸ τοῦ ὑπνῶσαι.

Od fol. 51a: **мол надъ бѣсноующиими са** do 55a ćak do rieči

ѣко велеи страхъ г҃нь і велиѣ слава его nalazimo to, što Goar navodi od p. 578 ἐξορκισμοὶ τοῦ μεγάλου βασιλείου πρὸς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ δαιμόνιου ćak do kraja p. 580. Svemu što sliedi od fol. 55a заклинаѭ та ćak do 56a nenalazim ništa slična. Početak molitve 56a: иже еси в҃сѣмъ неүистымъ доүхомъ запрѣтилъ odgovara p. 582: ὁ πᾶσιν ἀκαθάρτοις πνεύμασιν ἐπιτιμήσας.

Fol. 56b: заклинаниѣ светааго Василиѣ, p. 582: τὴν θείαν τε καὶ ἁγίαν καὶ μεγάλην καὶ φρικτήν . . . (божьствъное и светое и велиное и страшъное . . .), ali poslije rieči иже на небесе, үины ὁ ὑπὸ τῶν οὐρανίων ταγμάτων naići ćemo u našem rukopisu na prazninu.

Poslije ove praznine iznovice počimlje rukopis fol. 57a mrtvačkim ritualom, kojega početak medjutim izčeznu.

Dalje fol. 57b: мол҃ надъ оүмеръшиимъ свещенникомь, p. 451: εἰς ἱερέα τελευτήσαντα, zatim molitve: fol. 57b влко г҃і имѣи единъ бесъмрътьство, δεσπότα κύριε ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, i 58a—58b: хвалимъ та, p. 552: εὐχαριστοῦμέν σοι . . .

Fol. 59a—59b: мол҃ светааго трофона ѿ всемь гадѣ зълѣ гоүбещимь вина и нивы и връты. Slabo nas ove molitve sjeća: εὐχὴ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, λεγομένη εἰς κήπους καὶ ἀμπελῶνας καὶ εἰς χωράφια, napose p. 555.

Fol. 59b: мол҃ на поклонение колѣнома бывающи въ ст҃ѫѭ патъдесатницѫ на есперинѣ по прокименѣ.

Fol. 66b—79b: үинъ надъ исповѣдающиимь сѧ. U ovom dugom poglavju našao sam samo dvie molitve, koje bi se mogle spojiti s grčkim originalom, fol. 75b: б҃же сп҃се нашъ давъи отъпоущение грѣховъ давидоу кающю сѧ натаномь, p. 536: ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν, ὁ διὰ τοῦ προφήτου σου Νάθαν μετανοήσαντι τῷ Δαβίδ; fol. 77a: г҃і б҃же нашъ давъи петрови слъзами, p. 537: κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ Πέτρῳ καὶ τῇ πόρνητᾳ δακρύων . . . .

Fol. 80b: мол҃ надъ хотащиимъ прияти ѡбразъ мьнишъскы, мо-

литва малааго образа, p. 385: ἀκολουθία τοῦ μικροῦ σχήματος . . . . гі иже нашъ възаконени достоиныи . . . . . κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἀξίους εἶναι νομοθέτησας . . . .

Fol. 81a: чинъ слоужению ѡбраза чрънечьска, хвалимъ та, p. 378: ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον ῥασοφοροῦντα, εὐχαριστοῦμέν σοι.

Fol. 100a—100b: мол егда сънати коукоуль, „како гі до конца къ иго твое, p. 419: εὐχὴ εἰς τὸ κατενέγκειν τὸ κουκούλιον, „δέσποτα κύριε ἕως τέλους εἰς τὸν ζυγόν σου . . . . .

O porieklu nenavedenih i osobito zadnjih česti rukopisa nisam se mogao dovinuti opredieljenoga mnienja. Tako zvani „služebnik“ sadržaje službu svetoga Vasilija. Ja ni najmanje nedvojim, da je to komad neke mise ili liturgije, kakovih imade u grčkom euchologiju više, n. pr. τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ μεγάλου ἱερουργία t. j. officium divinum, missa. Originalnoga teksta istina nisam kao što i drugim molitvam našao. Zamietismo, da se original i slavenski prievod uz tolike sličnosti neslažu ni u redu, kojim se obredi opisuju te molitve navode.

дѣвъше Разоумѣхомъ. како
древльнѣа твоѣ тварь · трепе
щетъ тебе вл҃ко · съмотрьше бо
вънинѫ сътворение ихъ . много
честъноумоу имени твоѥмоу.
дивимъ сѧ. Понеже дльжъна
бысть всѣ тварь · Хвалѫ те
бѣ приносити. Сего ради на въ
торыꙗ страны · вышнии
хъ вещей прѣходимъ · ꙗже тво
емоу подъножью · Чьсти съпо
добльше сѧ. Ꙁьраще бо земла
недвижимы · Разоумѣетъ
тѧ дръжащаꙗго родъ непримѣ
сьны · такожде и моръскаа
страна · Како вынѫ хвали
тѧ. сътворьшааго. Въсверѣпѣ
въше бо вльнами · съ землѧ
ꙗ сѧ боретъ. і коньцѧ всеѩ все
ленꙑꙗ покрыти тъщитъ сѧ
ѥ на пѣсъцѣ разбиваѩ (кроти]
тъ сѧ · И рока твоѥго боѩ с(ѧ] къ т(є]
бѣ прив(л]ачитъ вльны ....
ни водъи (?) приснотекѫщемъ и
стоучьникомь · бечасти бы

лами лоучами. вс̑ь миръ ѡ
свѣщаетъ. дн͠се· свѣтъло ѡбра
зъныꙗ звѣзды· в̑селенѫ
ѥѫ ѡсвѣщаѭтъ. дн͠се· адамъ
ѡбнавлѣетъ сѧ. і еѵъга своба
ждаетъ сѧ. дн͠се· ветъхыꙗ грѣ
ховъныꙗ ризы ѿтъвръгъ
ше. въ новыꙗ и неистьлѣнъ
ныꙗ ѡблѣхомъ сѧ· дн͠се· неви
димы видимъ бываетъ· да ны разоу
мьны себѣ сътворитъ. дн͠се·
непрѣклоньны своемоу рабоу
покланѣетъ сѧ. да ны ѿтъ ра
ботъ исвободитъ. дн͠се· несо
зъданы. ѿтъ созъданиѣ сво
его. рѫкоѭ дръжимъ бываетъ.
дн͠се· влка ѿтъ раба кръщаетъ сѧ·
дн͠се· источьници водьниꙗ· ѡсти
ша сѧ· хоу ꙗвльшю сѧ съ славо
ѭ въ ерданѣ· днесь· иеръда
нъскыꙗ воды· въ ицѣлениѣ
ꙗвиша сѧ укомъ. дн͠се· масть
ми водамъ конѣѭщамъ. всѣ
тварь напаѣетъ сѧ. дн͠се· иеръ
данъ възврати сѧ вьспать.

2a

Славѫ въсылати. Дръжа
въ твоей влко. і непръстаѭщѧ
ѩ воды рѣчьныѩ· скрижѧ ви
дѣвъше ба носащѧ· съмо и ова
мо текоша. Авиѥ же родъ свой о
твръгѫ. И непрѣходима е
стъства· прѣходима авиша
са. і тебѣ ѥдиномоу боу всѣмъ·
славѫ въсылаѥмъ глѭще·
Блгвенъ ѥси ги бже илевъ. Ѣко по
сѣти і сътвори іꙁбавлениѥ лю
демъ своимъ. Се бо на ставрѣ (и)
мѧ праздѣньствоу нашемоу
і авли съ чкы праздъноуѭ
тъ. И ликъ стъихъ прибли жа
ѥтъ са насъ. Днесь бо· благо
дѣть стаго дха. приходащи о
свѣтъ доуновениѥмь воды.
Днесь· нбо просвѣщаѥмо· посы
лаѥтъ на ꙁемлѭ росѫ. Днес ѡ
блаци дъждевьнии· съ нбесе
на чкы дъждь праведъны
одъждаѭтъ. Днс. слъньце
не ꙁаходащеѥ· свѣтомь всь
миръ оꙁари. Днс· лоуна свѣтъ

Днⷭ҇е і҆ѐръданьскаꙗ плъньѣ· въ
ицѣлениѣ ѵ҃комъ приносѧтъ сѧ.
Днⷭ҇е море видѣвъ влкѫ вс҇ѣмъ
побѣже· Днⷭ҇е моръскыѩ сла
ныѩ воды· сладькы бы
ваѩтъ· ꙗвлениемь своего влⷣа
кы. Днⷭ҇е отъ тьмы свобо
ждени бываемъ· і свѣто
мь б҃горазоумиѣ· вс҇ь миръ
озарѣетъ сѧ· Днⷭ҇е ѿтъ ветъ
хаꙗго плаѵа оу҃тѣшихомъ сѧ·
и ѣко новы и҃ль с҃пении быхо
мъ. Днⷭ҇е. и долъ невидимы
крыетъ сѧ· і ѵ҃лѵь родъ ꙗвлѣ
етъ сѧ· Днⷭ҇е· вышьнѣѣ· съ ни
жьниими бесѣдоуѭтъ. і нижь
нѣꙗ съ вышьниими праздъ
ноуѭтъ· Днⷭ҇е· д҃ховъно пра
зденъство· правословець.
ꙗвлено и свѣтъло ꙗви сѧ. Днⷭ҇е.
ц҃рство н҃бское коупихомъ. го
с҃пдьскоу бо ц҃рствоу не бѫде
тъ коньца. Днⷭ҇е избавитель
на иеръданъ пришелъ естъ.
да водьны родъ о҃ститъ.

3a

Дн҃е прⷣтеча бесъмрътьнѣ
връсѣ прикасаѥтъ сѧ. Дн҃е зе
млѣ и море всемоу мироу ра
дость раздѣлисте · і всь ми
ръ веселиѣ наплъни сѧ · Видѣ
ша тѧ воды бж҃е. видѣша тѧ
воды и оубоѣша сѧ · іеръданъ
възврати сѧ вьспѧть. ви
дѣвъ силы нбснꙑѩ · на
земи слоужаща ти · Иеръда
нъ възврати сѧ вьспѧть.
видѣвъ огнь бжествьны.
плътьскы сходащь на дь
нь. Иеръданъ възврати сѧ
вьспѧть · видѣвъ длань ра
бнѧ · прѣчистѣмь твоемь
врьсѣ прикасаѭщѫ сѧ . Иеръ
данъ вь(з)врати сѧ вьспѧть.
зьрѧ стаѧго дх҃а . въ видѣ
ньи голѫбини . сходаща і при
касаѭща сѧ ѥмь. іеръданъ
възврати сѧ вьспѧть · слꙑ
шавъ гласъ съвѣдѣтель
ствоуѭщь. і глѭщь · сь ѥсть
сн҃ъ мои възлюбленꙑ · о не

3b

мь же благоизволихъ. того
послоушаите . невидимаѧго ви

лами лоучами. всѣ миръ ѡ
свѣщаѥтъ. Днс҇· свѣтьло ѡбра
ꙁьный ꙃвѣꙁды · въселенѫ
ѭ ѡсвѣщаѭтъ. Днс҇· ꙗдамъ
ѡбнавлѣѥтъ сѧ. і ѥвьга своꙗ
ждаѥтъ сѧ. Днс҇· ветъхыꙗ грѣ
ховьныꙗ риꙁы ѿтъвръгъ
ше. Въ новыꙗ и неистьлѣнь
ныꙗ ѡблѣхомъ сѧ · Днс҇· неви
дꙇмы видимъ бываѥтъ · Да ны разоу
мьны себѣ сътворитъ. Днс҇·
непрѣклоньны своѥмоу рабоу
покланѣѥтъ сѧ. да ны ѡтъ ра
ботъ исвободитъ. Днс҇· несо
ꙁъданы . ѡтъ соꙁъданиꙗ сво
ѥго. Рѫкоѭ дръжимъ бываѥт.
Днс҇· влка ѡтъ раба кръщаѥтъ сѧ ·
Днс҇· источьници водьниꙗ · ѡсти
ша сѧ · хоу ꙗвльшю сѧ съ славо
ѭ въ ѥрьданѣ· Днесь · иѥрьда
ньскыꙗ воды · въ ицѣлениꙗ
ꙗвиша сѧ укомъ. Днс҇· мастьи
ми водамъ вонѣѭщамъ . всѣ
тварь напаꙗѥтъ сѧ. Днс҇· иѥръ
данъ възврати сѧ вьспать.

2а

Славѫ въсылати. Дръжа
вѣ твоеи влко. і непрѣстаѩщꙗ
ꙗ воды рѣчьныꙗ· скрнниꙗ вн
дѣвъше ба носащꙗ· сѣмо и ова
мо текошꙗ. ꙗвнѣ же родъ свои о
тъвръгѫ. И непрѣходнма е
стъства· прѣходнма ꙗвншꙗ
сꙗ. і тебѣ едниомоу боу всѣмъ·
славѫ въсылаемъ глѭще·
Блгвенъ еси гн бже нлевъ. ꙗко по
сѣтн і сътворн ізбавленне лю
демъ своимъ. Се бо на ставрѣ (н)
ма праздепъствоу нашемоу
і ꙗѣлн съ ѵкы праздъноуѭ
тъ. И ликъ стъихъ прнблнжа
етъ сꙗ насъ. Днесь бо· благо
дѣть стаго дха. прнходащн о
свꙗщетъ доуновениемь воды.
Днесь· нбо просвѣщаемо· посы
лаетъ на землѭ росѫ. Днес ѿ
блацн дьждевьнии· съ нбесе
на ѵкы дьждь праведъны
одьждаѭтъ. Днес. слъньце
не заходащее· свѣтомь всь
мнръ озарн. Днес· лоуна свѣтъ

Дн҃е ѥ́ръданьская плънье· въ
ицѣлении чкомъ приносатъ са.
Дн҃е море видѣвъ блкѫ вс҃ѣмъ
побѣже· Дн҃е моръскыѩ сла
ныѩ воды· сладькы бы
ваѭтъ· а́вленние́мь свое́го вл҃а
кы. Дн҃е о́тъ тьмы свобо
ждени бываемъ· ї свѣто
мь бгоразоумнѣ· в҃сь миръ
о́зарѣе́тъ са· Дн҃е ѿтъ ветъ
хаа́го плача оутѣшихомъ са·
и ѣко новы и́ль спени быхо
мъ. Дн҃е. и долъ невидимы
крые́тъ са· ї чл҃чь родъ а́влѣ
е́тъ са· Дн҃е· вышънѣѣ· съ ни
жъниими бесѣдоуѭтъ. ї нижь
нѣа́ съ вышъниими праздъ
ноуѭтъ· Дн҃е· дховъно пра
зденъство· правословецъ.
а́влено и свѣтъло а́ви са. Дн҃е.
црство нбское коупихомъ. го
спдьскоу бо црствоу не бѫде
тъ коньца. Дн҃е избавитель
на иѥ́рѫданъ пришелъ е́стъ.
да водьны родъ о́ститъ.

3a

Дн҇е прѣ̑теча бесъмрътьнѣ
връсѣ прикасаѥтъ са. Дн҇е зе
млѣ и море вьсемоу мироу ра
дость раздѣлнсте · і вьсь ми
ръ веселиѣ наплъни са · Видѣ
ша та воды бж҃е. видѣша та
воды и оубоѣша са · іерьданъ
възврати са вьспать. ви
дѣвъ силы ньсъныѩ · на
земи слоужаща ти · Иерьда
нъ възврати са вьспать.
видѣвъ огнь бжьствьны.
пльтьскы съходащь на дь
нь. Иерьданъ възврати са
вьспать · видѣвъ длань ра
бнѩ · прѣчистѣмь твоѥмь
врьсѣ прикасаѩщиѩ са . Иеръ
данъ вь(з)врати са вьспать.
зьра ст҃аго дх҃а . въ видѣ
ньи голжбинѣ . съходаща і при
касаѩща са ѥмь. іерьданъ
възврати са вьспать · слы
шавъ гласъ съвѣдѣтель
ствоуѩщь. і глщ҃ь · сь ѥстъ
сн҃ъ мои възлюбленъ · о не

3b

мь же благоізволихъ. того
послоушаите . невидимаго ви

днма · зиждителѣ въ рабьи
образъ. Иерьданъ възвра
ти са вьспать. и горы възи
граша са ба въ пльти виддще.
Днес самъ иерьданъ вонѣе
тъ мастиѭ. благоѫханъно
ѭ. Днес горы възиграша са.
ѣко овьни. и хлъми ѣко агнь
ци овьчии. Днес дхъ стъı · въ
видѣньи голѫбинии. съ нбсе
надъ главѫ гнѭ сънинде. Тѣ
мьже и азъ оумаленъı. не
зу достоинъı рабъ · съ страхо
мь и трепетомь · вельми
въпиѭ и глѭ. Велеи еси ги.
и чюдъна дѣла твоѣ . и ни едн
но же слово оудолѣетъ. къ хва
леньѭ чюдесъ твоихъ. своѥ
ѭ бо волеѭ. отъ небытиѣ въ
бытиѥ сътвори вѣсѣ. Твоеѭ
дръжавоѭ дръжиши тварь. и
твоимь промъıшлениѥмь. стро
иши весь миръ. ты отъ четы

4а

ръ стоухии тварь съставль.
четыръми времены · крѫгъ
лѣт(оу) оу вѣньчалъ еси · тебе тре(пе)
щѭтъ мысльныѧ вьсѧ силы ·

та поѥтъ слънце. Та славитъ
лоуна. Тебе молѧтъ сѧ звѣзды·
Тебѣ послоушаѥтъ свѣтъ. Тебе
боѩтъ сѧ беꙁдьнии· Тебе рабо
таѭтъ источьници. Ты ра
спѧтъ н҃бо ꙗко и кожѫ. ты оу
твръди ꙁемлѭ на водахъ.
Ты огради море пѣскомь.
ты къ въꙁдыханью въꙁдоу
хъ пролиѣ. а҃глъскыѩ силы
тебе слоужѧтъ. арх҃глъсции
лици· тебѣ кланѣѭтъ сѧ. мъ
ногоочити и херовими. И шесто
крилатаи серафимь. ѡкръ
сть стоѩща. и летаща. стра
хомь непристѫпьныѩ сла
вы твоѥѩ· ꙁакрываѭтъ
сѧ. Ты бо б҃ъ сы неисписане
нъ. беꙁначѧленъ же. и неиꙁгла
голаненъ. приде на ꙁемлѭ·

4b

обраꙁъ раба приѥмъ. въ по
добьи ч҃лчи бывъ. не трьпѣ
аше бо в҃лко. ꙁа обьсръдовании
ѥ м҃лсти твоѥѩ· Видѣти отъ
неприѣꙁни мѫчима рода
ч҃лча. нъ приде и с҃пе ны. испо
вѣдаѥмъ благодѣть. пропо

вѣдаѥмъ мѧсть. не таимъ благодѣꙗниѣ. Родительства нашего. роды свободилъ ѥ си. Дѣвичьскаꙗ стилъ ѥси ло жесна. Рождьствомь свои мь. всѣ тварь вьспѣтъ та· просвьтѣвъшаго сѧ. ты бо бъ нашъ на ꙁемли ꙗви сѧ. і съ чкы поживе. Ты ꙗердань скꙑꙗ воды сти. съ небсе по сълавъ стааго твоѥго дха. і главы гнѣꙁдащиихъ сѧ ꙁми ѥвъ. тоу съкроушилъ ѥси· ты оубо чкълюбьче црю. приди і нынѣ пришествиѥмь ста ꙗго твоѥго дха. і сти водѫ сиѫ. і даждь ѥи благодѣть.

5a

іꙁбавленьꙗ. блговениѥ іѥ рьданово. сътвори ѭ неи стьлѣньꙗ ꙗсточьникъ. свщ ньꙗ даръ· грѣховъ раꙁдрѣше ниѥ. недѫгомъ бальство. Демономъ гоубительство· Противьнымъ силамъ непристѫпьнѫ. Ѧгльскы ѩ крѣпости іспльненѫ ·/.

∴ Й ПО СЄ ЧЬТЄ ПАРЄМИ · Й ПО
∴ ТО ПРѢКРЪСТИ ПО ВОДѪ Ѥ · ПРЪ
∴ стомъ. і начинаѥт пакы
∴ ПО ПРОЛОГО ВЄЛЬМИ ./.

Да вси поурѫпаѭщей · і прие
млѭщей отъ неѩ · і кропаѭщей
са еѩ. Да имѫтъ ѭ въ оуи
щение дшамъ и тѣломъ. къ
балованью врѣдомъ. къ сты
ни домомъ. къ вськой поль
ӡи подобънѫ · ты бо еси бъ
нашъ. обновлей водоѭ обе

5b

тъшавъша грѣхы родъ нашъ.
Ты еси бъ нашъ. потоплей во
доѭ при(с)ной грѣхъ. Ты еси бъ
нашъ. свобождей отъ работы
фараоуша. мосъемь родъ иее
врѣискъ. Ты еси бъ нашъ. Раӡби
вы камень въ поустыни. і
потѣша воды · и потоци наво
дьниша са. і жаждѫщаѩ лю
ди своѩ насыщь · Ты еси бъ на
шъ. іже водоѭ и огнемь. при и
лии іӡбави іле отъ льсти ва
аловы · Ты и нынѣ вако сва
водѫ сиѭ · Дхомь стымь тко

ймь. Дажди всѣмъ. прикаса
ѭщимъ же са ей. и помазаѭ
щимъ са еѭ. въкоушаѭщиимъ
же еѩ · стынѧ. и благовение. ѡ
цѣщение. съдравне. и спи ги ра
бы своѩ. вѣрънъıи цра. и
холюбиваго отъ ба цра на
шего. и съхрани и подъ крово
мь твоимь миромь. поко
ри емоу вса врагы. и сжпо

6а

статы. Дажди емоу всѣ про
шение · еже на спние. и животь
вѣчьны. Дай вещьми и укы.
и айлы. и видимыими и не
видимыми · славитъ са прѣ
стое ймѧ твое. съ оцемь и сты
мь дхомь. нынѣ и присно и ·/.

·:· ПО МИ ВСѢ ЛЮ И ДХО ТВОѢ · ДИ

·:· гла на гю по лю те ги ·/. ппъ тай ·/.

Приклони ги оухо твое. и послоу
шай насъ. изколивы въ е
рьданѣ крстити са. и сва во
ды сиѩ · благви вса ны. а
влѣѭщаѩ поклонениемь тво
ихъ выи · образъ работѣ. и съ
подоби ны наплъинти са ·

стына твоѥѩ · въкоушеннѥ
мь воды сеѩ . і да бѫдетъ на
мъ ги въ ицѣленнѥ дши і тѣлоу.
в· Ты бо єси стъба наша . і те
бѣ славѫ въсылаѥмъ оцю ·/.

·:· И ПОТО БѢЛОЖИ КРСТЪ І ВЪ ВО
·:· дѫ крста ним . і гла · Въ сла

6b

вѫ стыѩ троица. оца и сна и
стаго дха . нынѣ и присно и ·/.
·:· лю амин . мол надъ водоѭ ста
·:· аго просвѣщеннѣ. глема въ
·:· окрннѣ црквьнѣмь ·/.
Бже бже нашъ . прѣложеи при
мосѣи . водѫ горъкѫѭ.
людемъ твоимъ . въ сла
дъкѫѭ. і врѣждаѭщаѩ
воды · при єлисѣи солнѭ і
цѣль . ієръданъскыѩ воды
свщь . прѣчистымь твои
мь просвѣщенниѥмь . ты
и нынѣ вако сти водѫ си
ѭ . и сътвори ѭ быти вьсѣмъ
поурѣпаѭщиимъ отъ неѩ . и
кропащиимъ са еѭ . і въкоуша
ѭщимъ еѩ · блгвенью істо
чьникъ . бальство недѫго

мъ. свѧщеннѥ недѫгомъ. вс҃ѣ
комоу ковоу. видимоу же и не
видимоу. отъ гонении. в҃ш
Ѣко твоѣ ѥстъ дръжава. і тво ·/.

7а

·:· МО҃Л НА ПОСТРИЖЕНИѤ ВЛАСОМЪ·
·:· отроуате ·/.

Владко г҃и б҃же о҃ць нашихъ. за
повѣдавы авраамоу по
стрѣщи главѫ рабоу твоѥмоу
мельхиседекоу. Пришедъшю
на благословениѥ. і постри
жениѥ ст҃ыхъ ап҃лъ твоихъ.
і оучениკъ. И давъ імъ въ
власъ мѣсто. вѣрѫ и словеса
по двѣнью. Ты и семоу рабоу
твоѥмоу подажди мысль
праведънѫ. і жизнь добро
дѣтѣльнѫ. Да по заповѣде
мъ твоимъ живъ. і оугодъ
наѣ твоѣ сътворь. съподоби
тъ сѧ. стоѣниѣ твоѥго деснаѣ
го. а подъѥмлѭщюмоу дажди
і томоу благословениѥ. ѥже
дастъ праведъноумоу семе
оноу приѥмъшиюмоу на рѫкоу
г҃а нашего ис҃ха. в҃ш Ѣко бл҃го
сѧ і прослави. прѣчестьноѥ и ·/.
·:· мо҃л б҃ такожде власомъ ·/.

7ƀ

Ѣако гі бже нашъ. поуєты чка
по ѡбразоу своѥмоу и дшеѭ съ
мысльноѭ. і тѣломь бла
гообразьномъ. съвръши. ѣко да
тѣло слоужитъ мысльнѣи
дши. і главж на вышнимь
мѣстѣ положи. і на неи множѣ
ишнѣ чювьствнѣ оутвръждь·
не застжпаѭща дроугъ дроуга.
власы же главж покрылъ ѥ
си. Да не вредитъ са измѣне
инѥмь вѣтръ. і вса оуды· по
трѣбьно оустрои на немь. Да
всѣми въсхвалитъ та бла
гаго хждожьника. тъ ѣко тво
имь съсждомь. ізбъраны
мь аплмь павъломь. за
повѣдавы намъ. всє въ сла
вж твоѭ творити. пришедъша
аго раба твоѥго сего. науати
постриши власы главы
своѥѩ· блгви коупьно съпо
дъѥмлѭщиимь класы ѥго·
Даждь имъ всегда. пооуча
ти са заповѣдемъ твоимъ.

8a

і оугодьнаꙗ твоѣ дѣѣти. ꙗко
милостивъі уклюбець бъ єси ·/.

∴ ПО ПОСТРИЖЕНЬИ ГЛЕ СЛОУ ГЛЯ
∴ на гю покло лю те гі попъ твори
∴ тъ пакъі мло младеньцю ·/.

Да молимъ гі бже спинѣ на
шего. блгвещьшаго. ѿтъ
йспльненнѣ кжпѣли твоєꙗ
благостъіна. се младать
це. і на главж єго · блговенніє
твоє. Да съиндетъ. і ѣкоже
блгови дда. Ржкоꙗ прка тво
єго самоила. тако блгви і се мла
датьце · Ржкоꙗ моєꙗ грѣшъ
ноꙗ. посълаꙗ на нь дхъ твой
стъі. Дажди ємоу въ научиньй.
постриженнѣ власъ єго. поспѣше
ниє въ тѣлеси іспльненѣ, і съ
днинъі старости · Да оузьри
тъ благаꙗ иєрмлова · вса дни
живота своєго, і дажди ємоу оу
годити тебѣ, Дѣлъі благъі
ѣже оуготовалъ єси ходити вь
нихъ. ꙗко тебѣ подобаєтъ вса

8b

слава бцю и сноу и стоумоу дхоу

.:. МО́ Б НЯ ПОСТРИЖЕНИЕ ВЛЯ

.:. сомъ и брадѣ ·/.

Гі бже нашъ. сътворей вс҃ѣ · отъ небытиѣ въ бытие, авлена знамениѣ. Величиѣ твоего и уча не тъкъмо своимь обра зомь · съмысльнымь, и словесьнымь, Разлиуь но оукрашъ, нъ и влась много разлиуьѣ, оуподобль ты раба твоего сего. постригаѭ ща кыкы главы своеѩ, или брадѫ своѭ. Въ лѣпо тѫ лица своего, вс҃ѣми даръ ми твоими. оукраси и коупьно съ рабомь твоимь симь. подъемлѭщиимь, съподо би ѣ миромь дховьнымь · проуее житие еѭ · съконьуати, ты бо еси давець · оубогымъ, и тебѣ славѫ възылаемъ бцю и сноу и стоумоу дх ·/.

.:. мол на постриженние брадѣ ·/.

9а

Гі бже снлъ ѿче га нашего їсха,
ізбъравы ны грѣшънын,
твоймь съмотреннѣмь, въ
слоужъбж ієрѣйскжѫ, да на
ми людиѣ твои върънии слоу
жать, прѣпдбноумоу име
ни твоемоу · тебѣ са молимъ
і оу тебе просимъ · гі бже вьсе
дръжителю, блгви дѣла рж
коу твоѥю, Да ѣко граджщеє
благвение, на главж ароиж,
і на брадж ѥго . і ѣко роса ѥръ
моунъска · съходащие на го
ры сиона · Тако да вънидє
тъ блгвение твоє . на главж
раба твоего сего, і на брадж
ѥго. Хотаща пострѣщи ѥѫ · в
Ѣко тебѣ подобаєтъ вьсѣ сла
ва. ѿцю и сноу ·/.

·:· МО НА БРАТОСЪТВОРЕНИЕ ·/.
·:· і поставать ѣ прѣдъ олътаре
·:· мь і глетъ дикъ диконъ
·:· ства си ·/. Миромь гю помо ·/.
ѡ вышънии ·/. ѡ мирѣ вьсего ·/.
ѿ съвъкоупльшию са . на обьще
ние .

любьве житью . гю пом ·/.

Ѿ рабоу бжью сею. и҆ма, і҆ ѿ хвѣ съвъ

коупленьи҆ е҆ю . гю по ·/.

Ѣко да гь бъ на съвъкоупитъ ѣ · въ

любьвь съвръшенж . і҆ житиѥ нера

ꙁлжѵьно . гю по ·/.

Ѿ дарованьи҆ . ѣко дати і҆ма цѣло

мждрость . і҆ любь неличемѣръ

нж . гю пом ·/.

Ѿ дарѣ прѣждесвщнѣмь, ѵестъ

наи҆го тѣла. и҆ кръве га нашего и҆с ха

ѣко причастити са и҆ма бесквръны .

і҆ съблюсти братръстко незави

стьно . гю по ·/.

Ѿ даровати сима и҆ намъ. вѣѥ про

шениѣ . ѣже на спениѥ . гю ·/.

Ѿ избавити са и҆ма. и҆ намъ . ѿтъ

вс҇еи҆ скръби. гнѣва бѣды и҆н ·/.

Ꙁастжпи спи ·/. прѣстжѣ ѵист ·/.

МО̑ Ѧ НѦ БРѦТРОТВОРЕНИЄ ·/.

Г҇І бже нашъ · Давы намъ про

шениѣ · ѣже къ спнью . і҆ ꙁаповѣ

давы намъ любити дроугъ

дроуга. і҆ ѿтъпоуцати прѣгрѣше

ниѣ, дроугъ дроугоу, ты влко

10а

благодаръче, і ѹклюбче, си
раба твоѣ. възлюбльша се
бе · Дховънымь възлюбле
ниѥмь. і пришедъша въ стѫѭ
твоѭ црквь, стынѧ ꙗ благве
ниѥ твоѥ хотаща прияти. Дажди
ꙗма върѫ непостыдънѫ. і ꙗкоже
далъ ѥси стымъ оучеником
твоꙗмъ. і аплом своꙗмъ ·
свои миръ. і своѭ любьвь. і си
ма подажди хе бже нашъ, даꙗ
ꙗма вьсѣ прошениѣ спсъная · і жи
знь вѣчънаѭ. Ꙗ Ты бо ѥси
свѣтъ істиньны. і жизнь
вѣчьная. і тебѣ славѫ ꙗ хва
лѫ въсылаѥмъ. оцю и сноу и ·/.
·:· Й ПОТО РЕЧЕ ДИ ПРѢМѪДРО ПРО
·:· слышимъ. стаꙗго евлиѣ. ппъ
·:· РЕЧЕ Ѡ ИОЛ Бъ Ѿ врѣ възве
дъ оуи свои на оученикы своѩ.
·:· ко і азъ вь нихъ ·/. нщи ж не по па
·:· сцѣ. и ꙗко отъчьте ппъ евлиѥ. ди
·:· рече дияконства тажде ·/. ппъ

10b

⁘ твори мо синѫ прѣ трапезоѫ ⁒.

Гi бже вседръжителю, сътворей чка. по образоу своемоу i по подобествью. i давъ емоу живот вѣчьны, изволей стыѧ и славьныѧ а плы своѩ, петра i павъла, i филипа, i варътоломѣа · братры быти · не жѕоѫ родьства, нъ вѣроѫ. i любовиѫ, дховьноѫ, съподоблей стаа мѹка. серьѣнѣ · i вакъха, братра быти, блгви i раба твоѣ снѣ. сего и сего. не оѕоѫ рождествьноѫ, нъ вѣроѫ, и любовиѫ. Даждi има любити дроугъ дроуга, незавидъно. i бесъблаѕна да бѫдете. вса дьни живота ею. силоѫ стаго твоего дха. молитва ми стыѧ брца, i вьсѣхъ стыхъ твоихъ оугождьшихъ тебѣ отъ вѣка. ѩко твоѣ дръжава, i твое црство. сила и ⁒.

⁘ И възгля иерѣй ⁒ и рече · ми

11a

·:· ВСѢ ДИ ВЪЗЛЮБИМЪ СѦ И ЯБИЕ
·:· цѣлоуѥтъ ппъ ѻба братра, ї сама
·:· сѧ цѣлоуѥте, ѧ реч[е]тъ дїѣкъ, гла
·:· наша гю по ·/. ї творитъ ппъ мо
литвѫ сиѭ въ тайнѫ ·/.

Гї бже нашъ. ты любьви съвръ
шитель, ї мироу наставьни
къ, ї всѣмъ спсъ, подажди
намъ любовь своѭ. съвръ
шение ҁаконоу. ї дажди намъ
тѫ мѫдръствовати, ѣже ѿ хѣ
ісѣ. ѥдиноуадааго сна и ба
нашего, ї съподоби ны·
самѣмъ сѧ приѩмати въ
любьвь. ѣкоже ѩноуадъı твой
снъ приѩтъ ны, ї подажди
намъ съ любовьѭ слоужити,
самѣмъ себѣ. ї съвръшити
законъ ха твоѥго, съ всѣмь
дръзновениѥмь. ѣко твоѣ
ѥстъ слава· и дръжава· оца и с ·/.

·:· И ПОТО РЕЧЕ ППЪ ВЪЗДѢ РѪЦѢ ·/·

И съподоби ны влко. съ дръҁно
·:· вениѥмь ·/. лю оче на до конца ·/.
·:· ѣко твоѥ ѥстъ црство. сила и ·/.

11b

·:· і абиѥ речетъ вънъмѣ. ппъ же въ
·:· здвигъ потирь речетъ. вън
·:· мѣмъ. Прѣждесканаꙗ стаа сты
·:· мъ. лю. ѥдинъ стъ єдинъ гь ис хъ ·/.
·:· и комъкаетъ ѥ ба · и по комъкань
·:· ѥ иметъ ппъ за ржкж старѣиша
·:· ѥго, а тъ пакы братра си за ржкж.
·:· и ведѫтъ ѥ на обѣдъ поюще се
·:· гла ѕ по ги та въ истинж на ·/.
·:· ги ги. призьри съ исби і вижди.
·:· і посѣти винограда своего · іже
·:· насади десница твоѣ ·/. сти
блаженъ мжжь боѧи са га · и въ за
·:· повѣдехъ ѥго въсхо ·/. гі гі при ·/.
с (съ)пасъ нлѣ вънъми. водаи ѣко о ·/.
·:· с вѣсе коль добро и коль красъно
·:· и тако пѣти весь псалъмъ сеи по
·:· стихоу до конца. припѣваѭще
·:· сти сеи ·/. гі гі призьри съ иьб ·/.
·:· и рекж мученичьно противо гласоу
·:· и по семь сла и бгородичьно ·/.

126

·:· МО ЕГДА ХОТАЩЕ СѢТИ ·/·

Гі бже всєдръжителю, всѣмъ,
сътворей нбо и землѭ, і всѣ ѣ
же въ нихъ, рекы да изнесе
тъ землѣ трѣвѫ сѣнѫ, сѣѫ
щю сѣма на родъ, і на подо
бие · і доселѣ, повелѣнниемь
пищѫ всей плъти, подаваѫ
и сѣма сѣѫщюмоу і хлѣбъ
въ сънѣдь . послоушавъ мо
литвы нашеѫ, і посъли
свое блгвенние, на сѣмена си·
въздрасти ѣ, силоѫ стаго
твоего дха . і оумножи жива
ѕеми, и дрѣва сельная, бга
слови, Да всѣмь обогащае
ми раби твои, і вcь доволъ
имѫще, іѕбытъкоуемъ .
во всѣкомь дѣлѣ благѣ ·
Ѿ ты бо еси црь мироу . и спа
съ дшамъ нашимъ . и тебѣ ·/.

·:· МО НА ЖАТВѪ ·/·

Гі бже ѵклюбче, плоды ѫ
же еси далъ намъ, іхъже
сънидоша са раби твои жа

13а

тъ, възложи на на блгвеніє
своє · і владѫщиимъ імн,
подажди спиніє твоє. Да имѫ
ще гобезніє твоє, подадатъ и
нищиимъ · добро сътвореніє ·
і сего ради приими, отъ всѣхъ
покланѣніє. Ꙗко тебѣ бо подо
баєтъ всѣ слава, оцю и снꙋ и ·/.

·:· МО НІЯ НОВО БРЯШЪНОМЬ ·/·

Съвръшеи всѣ словомь тво
имь гі · і повелѣвъи земи
творити плодъ · въ веселіє
и пищѫ нашѫ · явлеи отро
кы въ Авилонѣ, свѣтъл(и)
ша плодъ земьныхъ, ты
бяко прѣблагы · сѣмена си,
і различныѧ плоды благо
ви · і въкоушаѭщиихъ отъ ни
хъ сти. ꙗко въ честь стыхъ
твоихъ · си приношеніѣ сѫтъ,
і помяни вса оумеръшаѧ. въ
благѣи вѣрѣ · подажди же и оу
готоваѭщиимъ се · всѣ проше
ниѣ. ѣже на спиніє имъ, и вѣчь
ныхъ твоихъ благъ насла
жденіє. Ꙗко да и ти съ нами

славатъ. прѣчестьное. и вел ·/.

·:· мо начатью всемоу прино
·:· шенью ·/.

Вако гі бже нашъ· повелѣвъй
комоуждо волеѭ. твоѣ отъ
твоихъ тебѣ приносити. і бѣ
чьнꙑхъ твоихъ благъ, въ
сплащение дай имъ. приемъй
възможьно приношение вѣдо
вица. благоволено, Приими
і се принесение· отъ раба твое
го сего. въ вѣчьнꙑхъ твои
хъ съкровищихъ· съподоби по
ложити. Дай имъ земьнꙑ
хъ твоихъ благъ· нескѫдьно
со всѣмъ домомъ твоимъ. в
Ѣко благи са прѣчестьное и ве
льлѣпое има твое. оца и сна ·/.

·:· мо егда хотаще виногра
·:· дъ садити ·/.

Тꙑ еси хе виноградъ истини
нꙑи, і оць твои дѣлате
ль есть. тꙑ своѩ аплꙑ
лозие нареклъ еси. тꙑ илѣ
отъ еюпта прѣнесе, и изгъ

14a

на ѩзыкы ѧ насади ѩ · тако
жде и нынѣ, призьри на виногра
дъ съ · і насади ѧ, і оукорени ѧ . і
оутвръди власть твоѭ на нь , огра
ди ѧ острогомь, въходы ѧ ѧ
сходы его , ізбави отъ снѣга ·
і отъ мраза · і отъ града но
сима боурεѭ . въз ѣко милости
вы чкловѣць бъ еси, і тебѣ ·/.

·:· МОЛ НЯ ГРОЗДЪМИ ВИНЯ НЯ
·:· ѩманиѥ ·/.

Бже спе нашъ . ізволεи нарε
щи сѧ, виноградомъ , εдино
чадаго сна твоεго · і ба га нашε
го исха . і плодъ бεсъмрътенъ ·
даровавъ намъ імь · ты пло
дось виньны блгви · молтва
ми стыѩ бцѧ , і всѣхъ сты
хъ твоихъ , оугождьшиихъ тебѣ
отъ вѣка · въз благодѣтиѭ и щε
дротами . εдиночадаго сна ·/.

·:· МОЛ НЯЧАТЪЮ ВИНОУ КЫСЕЛОУ ·/·

Гı ісхε бжε нашъ , прѣложεи водѫ
въ вино , въ кана - галилѣискы
хъ брацѣхъ . і славѫ своѭ ѣвль

14b

оучєникомъ своймъ, ты й ны
нѣ посѣти. ѿ ст҃аго жилища
своєго · і бл҃ви вино се · і сътво
ри є во ѿско благо растворєниє.
пиѫщиймъ · Да без вѣкоѧ
непризнины дѣтели · пиѫщє
є славимъ та, дателѣ ѿсемоу
доброу приношенью. ѿц҃а й сн҃а й с ·/.

·:· мл҃ бл҃вениє домоу й храмоу ·/.

Б҃же сп҃телю нашъ · сънодо
блей подъ кровъ закьхе
ѡвъ вънити, сп҃ениє ємоу
і ѿсемоу домови єго быти.
по твоємоу пречистоумоу. і бе
съмрътноумоу гласоу іже
ѿ єв҃листъ. ѿселенѣй въ
йстинѫ проповѣда са. ты й
нынѣ хотащай сьде жи
ти. нами і сними съмѣре
нъіми, і грѣшънъіми. мол(и)
твъі приносащаѧ, бл҃ви і про
слави. беспакости. і врѣждениѣ
ѿсего житиѣ, въ храмѣ семь,
ѩвлѣѧ ймъ твоими благы
ми даръми, земънъіми. і
небесънъіми. в҃ш ѣко подобаєт

ти всѣ слава. оца и сна. и стаго ·/.

·:· МО НА ВСѢЩѢМЬ СТАДОМЬ ·/.

Владко ги бже нашъ. вседръжите
лю, истинъны агньче· въ
землай грѣхы всего мира· не
прѣзьри дшъ молащь са тебѣ,
уключе къ тебѣ прибѣгаемъ, и
тебѣ са молимъ, изволей въ
учнааго своего иакова. и оумъ
ножь его стада, и избавивъ і
отъ ржкы исаавовы, и отъ
лаваановы· и нынѣ избо
ли· и благви стадо се, и оумъно
жи е, на тысаща и на тьмы. и
избави ны и се, отъ насильѣ и
иноплеменьникъ, и отъ всего ча
са, съмрътънаго· съблюди е
стыми аглы своими. и съ
подоби сътажавъшаго е, неза
видьливомъ окомь, насла
ждати са, отъ него, хвалж те
бѣ приносити, ч благодѣтиѣ
и щедротами, единочадааго ·/.

·:· МО НА ЗАКОЛЕНИЕ ·/.

15b

Блгвенъ єси гі бже оць наши
хъ, і блгвено имѧ славы
твоєѩ, і стоє, бгвенъ є
си гі бже · блгвивъй жрътвѫ
авраамлѭ. подъ дѫбомь ма
мьбрийскымь, і телець ма
кокъ. і овенъ дръжимъ
ꙁа рогъ · въ грьмоу саве
ковѣ · блгвенъ єси бже оць на
шихъ. приємы кадило заха
рыйно. і илиѩ вѣрънаїго. все
плодъноє · тако прийми і сиѩ
жрътвѫ. въ воньѫ благоѫха
ниѣ · волы ихъ тоучьны съ
твори. питѣниѣ ихъ оумъно
жи · стада ихъ многоплодъна
сътвори. въхождениє их и исхо
ждениє. аѓлъскоѭ силоѭ си о
гради · да всегда всѣкъ дово
лъ имѫще, избытъчьствоу
ємь. во всѣкомь дѣлѣ благѣ.
і тебѣ оугодъно. славѧще имѧ
твоє. оца и стаго доха .: ны ·/.

∴ МО НЯ ЦВѢТЫ НЯ ВРЪ

∴ ВЬНИЦИ ·/.

16a

Гı бже ѣсєдръжнтєлю · съказа
вы ковьуєгомь ѡбразъ црквь
ны . ı прн праведьнѣмь ноѥ
прншествнѥ стаѥго твоѥго дха ·
Възвѣщь ѥмоу голѫбємь .
сѫуєць маслннъı . прнно
сащю · Сь ѡбразъ ѡтроцн ѥ
врѣнсцнн съкоиьуаша . съ
вѣтвьмн маслннѣнамн,
сърѣтъшє та вьпнѣхѫ глѭщє ·
Ѡсана въ вышнннхъ, бла
вєнъ грады въ ѥмѧ гнє · ѡса
на въ вышьннхъ . съ гласомь
твоѥ рабн вьпнѥмъ . Ѡсана прн
шєдъı , ı пакъı градъı, сѫдн
тъ въ правьдѫ · съ ѡцємь ѥ
[н] стымь дхомь нынѣ н прн ·/.

∴ МО НЯ СЪIРОМЬ ВЬ ВЄЛИ
∴ къı сѫботъ. вєуєръ ·/.

Прнѥмн гı млткы наша. съ прн
носнмымн слоужьбамн.
ıзволєнамн науатамн таѥ
намн. Вѣуьноѥ ѥцѣлєннѥ прнѥ
млѭщє, тєбѣ даѭщю. гдємь на
шнмь . ı тєбѣ славѫ въсъıла

ѥмъ. ѡцю и снѹ. ı стѹмѹ дхѹ ·/.

·:· МО НА АГНЬЦЕМЬ НА ПАСХѪ ·/.

Призьри гı исхе· на си брашъна твоѣ. ı на агнець сь, ı сти и. ѣкоже стити ıзволи агнець. ı же приведе авелъ во всесъжагаѥмаѣ. Да ѣкоже оиъ съподоби сѧ, твоѥи благодѣти насладити сѧ, Тако и мъ сего ѡсвѧщена, благвена, тобоѭ насладихомъ сѧ. вьпиѭщю, ѣко твоѥ ѥсть црство· сила и сла ·/.

·:· МО НА ѠБѢДѢ ·/.

Гı бже нашъ. ибсиы животворай хлѣбе, истинънаѣ пище, всѣмъ строѧ, ı настоѧщеѥ наше житиѥ, ı бѫдѫщаѧго намъ наслажденнѥ· ѡбѣщавъ · ты и нынѣ благви· пищѫ нашѫ. ı пиво безъ ѡсѫжденнѣ иы. отъ нихъ приимати съподоби. славѧще тебѣ дателѣ· всѣмъ благымъ. дарованиѥмъ.

Г ѣко благви сѧ и прослави. прѣ ·/.

17а

⁘ Мо҃лъ въ҃зимѫще трѧпезѫ ·/·

Благовенъ ѥси бж҃е · питѣѩ и ны
ѿтъ юности нашеѩ · даѩ и пи
щѫ всѣкоѩ плъти. испльни радо
сти и веселиѣ ср҃ца наша. да
всегда всѣкъ доволъ имѫ
ще. избытъкоуѥмъ во всѣко
мь дѣлѣ благѣ, о хр҃ѣ ис҃ѣ г҃ѣ на
шемь. съ нимьже тебѣ слава
и честь, и дръжава съ ст҃ы
мь дх҃омь, въ вѣкы вѣкомъ
аминъ ·/·

Мо҃лъ в҃ томоуждє пи҃ть г҃лє ве҃ль ·/·

Слава тебѣ г҃и, слава тебѣ ст҃ои.
слава тебѣ ц҃рю, ѣко дастъ
намъ брашьно вь веселиѥ, и
спльни ны. испльнь ст҃аго
дх҃а. да ѡбрѧщемъ сѧ прѣдъ
тобоѭ. оугождьше, и не ст҃ы
дѧще сѧ. ѥгда въздаѥши ко
моужьдо, противо дѣломъ
ѥго · слава ѡ҃цю и с҃ноу. и ст҃оу ·/·

⁘ Бл҃гословениѥ трѧпезѣ ·/·

ги исхе. благви. ѿ исплъни язвы

тъкы, недостоиныхъ рабъ

твоихъ, и помилоуи, ꙗко стъ еси

всегда нынѣ и присно и ·/.

·:· МО ПО ОБѢДѢ ·/.

Себѣ истинъноумоу уклюбь

цю боу мы грѣшънии, ѿ недо

стоинии раби твои, насыщь

ше са, богатыхъ благъ тво

ихъ, Хвалѫ тебѣ приносимъ ·

ѿ молимъ ти са влко, съ земъ

ными благы, ѿ нбсъны

мъ твоимъ даромъ. причасть

никы ны яви · молтвами сты

а брца. ѿ всѣхъ стыхъ твои

хъ. ꙗко подобаетъ ти всѣ слава

оца и сна и стаго дха · нынѣ ·/.

·:· МО ЕГДА БРАТИЕ ПОСѢЩТЪ

·:· себѣ ·/.

Бже посѣщеи Аврама. прѣдъ

да нашего, полоудьне, ѿ лю

бьзно благви и. съ всѣмь до

момь своимь · благви ѿ ны.

пришествие рабъ твоихъ, ѿ

18a

[і] дажди намъ. Да полезьны
бѫдѫтъ бесѣды наша. оуткръди
въ насъ любьвь своѭ · і прѣ
ѕнь нашѭ оуткръди · съвъкоу
пи ны на благовѣрнѣ. і хвалѫ
твоѭ. съ ѫзомь мирънымь.
ѡ єдиномь дсѣ. Да въсълемъ
тебѣ съмысльный молтвы ·
і хвалы. в благодѣтниѭ и ще ·/.

∴ МО НА ѠХОДАЩАІА НА ПѪТЬ ·/·

Бже бже нашъ. хождей съ слоуго
ѭ своимь ıаковомь, і стра
нень бывъ съ рабомь своимь
ıосифомь. іди і съ рабомь
твоимь снимь · има, яко
и избави и отъ напасти · і все
го троуда, і въ миръ съдравнѣ
оустрой и · всѧ правъдѫ дѣѭ
ща. по ѕаповѣдемъ твоимъ ·
ісплъни и житийскыхъ, і не
бскыхъ благъ бывъша. Па
кы изволи възвратити са є
моу. в ıако твоє есть црство ·/.

∴ МО Б ТОМОУЖДЕ ШЕСТВЬЮ ·/.

18b

Бже сы прѣжде вѣкы,
съвѣдъ прѣжде бытн
ѣ йхъ · і ѡходащнйхъ нашн
хъ братъ, на всѣхъ мѣстѣ
хъ ісправн імъ пѫть, лн по
земн, лн по морю, лн по бла
томъ, лн по рѣкамъ, лн йнѣ
мь ѡбразомь кымь пѫ
ть творащемъ, ілн съ
ннмь въхожденнѥ · і й
схожденнѥ йхъ. въ мн
рѣ съхранѣй, стопы [й]
йхъ ісправн · жнзнь блгвн,
съхранѣй ѿтъ всего дѣѧннѣ н
кова, і дха неүнста, покры
й ѧ ѿтъ сѣтей, непрнѣзннкъ,
оүстрой ѧ въ прнстаннщн сп[ѣ]
нѣмь. Въздаждн радоүѭ
щнймъ са свойм радъ ·
съдравомъ съдравы: где
мь бгомь · спасомъ нашнмь ·
йсхмь. съ ннмьже блгвенъ ѥ
сн. съ прѣстымь. і благы
мь. і жнвототворащнймь дхо ·/.

19а

·:· МО҇Л НА ВОЙСКѪ ЙДѪЩЕ ·/·

Владко г҇і вс҇едръжителю. о҇ує
г҇а нашего й҇с҇ха · тебѣ молимъ
са. і҇ тебѣ са кланѣ҇емъ · Раба
тво҇его вѣрънаа҇го ц҇ра · Въ ми
ръ й правъдѫ й мѫжъство съхра
ни · Покори подъ ногама ҇его · в҇са
поганъскый҇а брани, любаще
брань. приложи ҇емоу вѣрѫ говѣ
йнѫ. і҇ оу҇твръди ҇его въ страхъ
твой. Дажди ҇емоу миръна҇а
помышлени҇а къ намъ · і҇ къ
с҇тоумоу й҇мени тво҇емоу · і҇ г҇ла
ти блага҇а къ ср҇цю ҇его · ѡ ц҇ркви
тво҇ей. і҇ о҇ в҇сѣхъ людехъ · Да оу҇
тѣшени҇е йхъ. въ безмлъвъно
жити҇е · ҇еже живемъ. во в҇сѣко
благовѣри҇е. і҇ чистотѣ. в҇ш
Да ҇есть дръжава ц҇рствоу тво҇е
моу. б҇лгвено й прославл҇ено й
ма тво҇е · ѡ҇ц҇а й с҇на й с҇таа҇го д҇ха ·/·

ЧИ҇Н БЫВ҇ША · АЩЕ КЛЮЧ҇ТИ СА СКВРЪ
·:· нъноу. ли неучистоу. въпасти
·:· въ вино. Ли въ масло. Ли въ йно

19b

·:· ѥтеро коѥ. Подобаѥтъ же въпа
·:· дъшеѥ неѵистоѥ. Изати ѧвнѣ·
·:· ꙇ извръщи ѥ вонъ. ꙇ инъ съсѫдъ
·:· ѵистъ омыти. вънѫтрьѥ
·:· доу и вънѣѥдоу. И потомь въ
·:· лѣѥтъ воды мало. въ ѫтрь
·:· ѿтъ стыхъ· бгоꙗвленеи. тво
·:· рѧ ѥѩ крсты г· И потомь прѣ
·:· лѣѥтъ вино· ли масло. ѥже аще
·:· бѫдетъ. ѿтъ осквръненаꙗго съ
·:· сѫда. въ ѵистъ. И приноситъ б
·:· свѣщи. и кадитъ иерѣи· творѧ
·:· Молтвѫ сиѭ ·/.

Ги исхе бже нашъ. заповѣдавы
плътьнымь. ꙇ спсънымь.
не скврънити сѧ ѵкоу. во въхода
щиими въ оуста. нъ вьсе ѵисто
ѵистымъ· творѧ вѣроѭ тво
ѥѭ. наоуѵи ны съсѫдомь избъ
ранымь твоимь павъло
мь. аплмь· вьсе тобоѭ съ
творено. ѵисто бытивѣроуѭщи
имъ. ꙇ ниѵьтоже отъметьно па
ѵе бжнѣмь словомь· ꙇ молитво
ѭ· къ тебѣ сѫщиѭ стіми. ты

20a

Й нынѣ вако, ѡбавлѣй немоще
мъ нашимъ, блгви вино се, сво
ѥѭ благостиѭ, ї уклюбнѥмь,
блгвеннѥмь. кропленнѥмь. ї
свщеннѥ воды йменемь тво
ймь, ї вс҃ѫ скврънѫ, ли сѫмь
нѣннѥ. Въпадъшнймъ гадо
мъ въ не. Дѣѣннѥмь непрнѣ
знинномь, ѿтъжени ѿтъ рабъ
твойхъ · ї дажди їмъ оу҆пъ
ваннѥмь твоймь · їзвѣщенн
ѥмь щедротъ твойхъ. Сего въ
коушеньй прнуастити са · Хвала
щемъ йма твоѥ стоѥ. ї небсѫ
жденьно съхранити са, прѣдъ
тобоѭ · ѣко ты ѥси ѡсвщаѧй
вс҃е. ї тебѣ славѫ въсылаѥ
мъ · съ безначалънымь ти
оцемь. ї животворащиймь дхо ·/.

·:· Й ПО АМИ ВЪЗЛѢЕ ВРЪХОУ ПРѢ
·:· ливаѥмаѧго вина, ѿтъ сты
·:· хъ бгоѧвленей, твора ѥѭ крсты
·:· в. ї прийметь ѿтъ него прѣвѣѥ
·:· н(е)рѣй. Й пиѥть прѣдъ всѣми. А
·:· ще клюуить єа. Да бѫдеть съ

20b

·:· гнило въпадъшеѥ, достоитъ
·:· пролиѣти. А никомоуже въкоу
·:· сити отъ него ·/.

ЧИ НА ОСКВРЪНЬШНИМЬ СА,
·:· стоуденьцемь. Подобаѥтъ ѥ
·:· злиѣти из него. к вѣдеръ во
·:· ды. и потомь въжегъ б свѣ
·:· щи · кадитъ окрѣсть, и твори
·:· иерѣи мотвж сиж ·/.

Ги бже нашъ великы. и дивъ
ны · неиздреченъ благо
стиѫ. богатымь промы
шлениѥмь. строѩ члчь жи
вотъ. Давы намъ и зе
мънаѩ благаѩ. Раствореи
при мосѣи горъкжѭ водж, въ
сладъкжѭ, и врѣждаѭщѩ
ѩ воды, при ѥлисѣи солиѭ
ицѣль, и възаконии връхо
вьнюмоу аплоу петроу, ви
дѣниѥмь и гласомь. иничесо
же скврънъна. ли нечиста.
миѣти сътвореныхъ тобо
ѭ. на пищѭ чкомъ. и съсж

21a

домь йзбъранымь. павъ
ломь йпмь твойми. Все
чисто чистымъ. проповѣда
въ. ты ѣко уклюбуе, ѿчи
сти водѫ сиѧ, ѿтъ скврънъı
всеѧ, сти ѧ̀ дхомь стымь
твойми. Да бѫдетъ на весе
лиѐ и съдравиѐ, въкоушаѭщи
имъ и пиѭщиимъ ѿтъ неѧ,
Да ѿ семь прославитъ сѧ прѣ
стоѐ ймѧ твоѐ. оца и сна и ста ·/.
·:· Й ПО ЯМИ ВЪЛѢЕ ВОДЫ Ѿ
·:· СТЫ БГОЯВЛЕНЕЙ· ВЬНЬ ВЬ
·:· нѫтрь. твора еѧ крсты в
·:· Ї ВЪКОУСИ · Ї(ε)РѢЙ ПРѢЖДЕ Ѿ НЕ ·/.
·:· МО НЯ ИСТРѢБЛЕНИЕ КЛЯ
·:· дазю ·/. и новоу йстоучьникоу ·/.
Ги вседръжителю. бже вы
сотамъ, оче щедротамъ.
бже вѣчьнъı· присносѫщиѣ
слава. неприкосновенъı свѣ
те. неѡдръжимаѧ вещи. прѣ

21b

чисты црю, Давы своемоу
работьникоу мосею, і сътворь
драгааго камене, кыпащю во

дѫ, ꙇстоучнице благодѣть
ны. ꙇже сампсоноу, ꙇ свацѣѧ
ӥстоуи. ты ӥ нынѣ ꙗко, да
жди рабоу своемоу семоу водѫ.
неѻскѫдѣнъныѧ. да ѻбилоу
ѭще ѥѧ. тебѣ славѫ въсы
алѥмъ. безначалноумоу
ѻцю. ꙇ безначалноумоу сноу
ꙇ прѣстоумоу дхоу. нынѣ ӥ ·/.

·:· МО НѦ ОСКВРЪНЪШИИМЬ СѦ
·:· съсѫдомь ·/.

Гі бже нашъ. рекы петроу. въ
съсѫдѣ плащаничьнѣмь,
неунистоумоу ӥ скврънноумоу
унистоу быти всемоу. ѥже ны
водоѭ ѻунисти · ты блгви ӥ
се ѻсквръншеѥ сѧ. ѿъ сотони
на дѣла, сътвори ѥ блгвено ӥ
свщно, въ послоуженнѥ твоӥ
мъ рабомъ. ꙗко ты ѥси блгва
ӥ ꙇ стаӥ всѣ. ꙇ тебѣ славѫ въ
сълаѥмъ ѻцю и сноу ӥ стоу ·/.

22a

·:· МО НѦ ѤДЪШИИМЬ СКВРЪНЪНѦ
·:· маса ·/.

Вако гі бже намъ. живы на вы
сокыхъ, ꙇ на съмѣренаꙗ при
зираꙗ. поунваꙗ въ стыхъ,

хвала ѧлева, приклони гі оухо
твоѥ, і послоушаи насъ молѧ
щиихъ сѧ тебѣ, і подаждь рабоу
твоѥмоу отъданиѥ семоу о
скврьньшюмоу сѧ. і вькоушь
шю мѧсъ неучистыхъ, ѥхъже
вькоушениѥ отърекль ѥси, въ
законѣ стѣмь своѥмь. сихъ
вькоушьшю неволеѭ, отъпоу
сти грѣхъ, і сподоби и небосѫ
ждениѥ приѩти, страшьны
хъ твоихъ і бесъмрьтьны
хъ таинъ. Честьнаѥго тѣла
и кръве ха твоѥго. ѣко да избавленъ бѫдетъ, отъ селѣ всѥ
го неучиста, вькоушениѣ и дѣ
ниѣ. Насыщаѩ сѧ бжниихъ тво
ихъ таинъ, і наслаждаѩ сѧ
стыѩ твоѥѩ трапезы. і
хранимъ въ стѣи твоѥи црькви.

22b

хвала и слава има твоѥ вы
шьнѥ. Ѿ ѣко твоѥ ѥсть црство
сила и слава. оца и сна і стаго ·/.

·:· МО НА СЪБЛЯЖ[З]НЪШИІМЬ СА
·:· въ брашьнѣ ·/.

Гі бже нашь. заповѣдавы врь
ховьнюмоу аплоу твоѥмоу пе

троу. Видѣниѥмь и гласомь,
инуесоже скврънъна ли иеуи
ста, непьщевати сътворены
хъ тобоѭ · на пищѫ укомъ. і
съсѫдомь ізбъранымь
твоимь апломь павломь,
вѣсе уисто уистымъ пропо
вѣдавъ, ты и нынѣ и сиѩ въ
падъшаѩ [въпадъшаѩ] въ по
ганъскыѩ нѫжда, і без во
ла отъ нихъ ѣко непьщева въ
коушьше. събла ж[ʒ]ньше же сѧ,
скврънѫ отъ съвѣсти ихъ о
уисти, і твоѣ повелѣниѣ оу
твръждаѩ въ нихъ. црквь съ
творь нескврънѫ дха твоѥ
го стаго · Въ приѩтиѥ прѣуи
стыхъ твоихъ, і бесъмръ

23a

тъныхъ таинъ. ѣко блгви
сѧ і прослави· прѣуестьноѥ
и вельлѣпоѥ іма твоѥ оца и ·/.

·:· МО БЫВАЩИ. АЩЕ КТО КРЪЩЕ
·:· ниѣ своѥго отъвръгъ сѧ въ по
·:· ганы. і обратитъ сѧ къ цркви
·:· б(о)жьи · і покаѥтъ сѧ ·/.

Гі бже вѣсѣмъ творьуе, і влко
і творьуе благости, і спе вѣсѣ

мъ ѵкомъ, паѵе вѣрънымъ.
не прѣзьрѣвъ ѵка, ѿтъ непри
ѣзнина лѫкавъства, въ глѫ
бинѫ гыбѣли. і льсти съше
дъша, нъ сего възискавъ,
і спсънымь въѵлвѵе
инѥмь, ѥдиноѵадаѥго сна
твоѥго. і ба нашего. ты влко
ѵклюбьѵе, і нынѣ призьри
на раба твоѥго. Сътвори ѧ
ѿвьѵа, съмыслънаѥго ста
да га твоѥго. ѥтоже ѥси ізба
вилъ ѿтъ плѣна врагъ бжеѧ,
і съ ними же невѣдѣнинѥмь
младенъства. і нѫждеѭ мѫ
ѵениѣ. ѿбыѵаѧ іхъ творѣаше,

23b

і съподоби ѧ пакы житьѫ лю
дьѧ твоѧхъ, примѣсити сѧ. про
свѣти ѹмъ ѥго, стымь дхо
мь твоимь, ѣко да ѡставъши
ѣ искра стаѥго кръщениѣ въ дши
ѥго. Хладомь твоѥѧ благо
сти, Възгоритъ сѧ въ немь,
съмысльно пламень дхо
венъ, і дха стаѥго пеѵать бо
ле просвѣщаѥтъ сѧ въ срци ѥго.
і въ помышленьѧхъ, зна
менинѥмь крста хрса твоѥго,

оу҆пъваниѥ̂мь, ѥ̂же на тѧ, і҆ ра
зоумъ и҆стинѣ да оу҆вѣстъ, і҆
славѧѥ̂тъ сѧ тебѣ ѥ̂диномоу
боу и҆ оцю. ѥ̂диноуадоумоу снoу
твоѥ̂моу гю нашемоу исхоу · въ
стѣи твоѥ̂и католикии, і҆ а҆плъ
сцѣи црькве, і҆ весь поганъскы,
и҆ безбожьны о҆бычаи, Даже
че сътвори о҆тъ мысли ѥ̂го. про
свѣти же и҆ ꙁаповѣдемъ твои
мъ. і҆ повелѣниѥ̂мъ твоимъ жи
ти, і҆ бжиихъ таинъ безъ о҆сѫ
ждениѣ съподоблѣти сѧ. о҆бь
щениѥ̂ приимати, і҆ въ бѫдѫ

24a

щѫѭ жизнь · небеснoумоу црствоу
твоѥ̂моу, причастьникъ а҆ви
тъ сѧ. ꙗ҆ко ты ѥ̂си бъ нашъ. въ
миловати и҆ спасати, і҆ тебѣ сла
вѫ въсылаѥ̂мъ, оцю и снoу и҆ ст ·/.

·:· МО НА ПРИСѦЖЩИИМЬ ДРЪЗО
·:· СТНѢ ·/.

Бже вѣды немощь, і҆ оу҆добь
погыбениѥ̂ рода члча, і҆
мыслеи нашихъ оу҆мъ. ꙗ҆влѣѭ
разоумѣѭ. Помышлениѣ прѣбы
ваѭщиѣ намъ въ дръзости,
сы неꙁълобивъ, съподоби прѣ

зьрѣти къпадъшиимъ. Въ мь
нѣниѥ присагы отъпоусти, ты
бо ѥдинъ съвѣси тайны срць на
шихъ. тѣмьже молимъ ти са, о
данниѥ подажди імъ, і намъ
благостына твоѥа ради. Г
Ѩко блгвн са и прослави. прѣчест ·/.

МО НЯ БОЛЕ ВЪПАДЪШЕМЬ ВЬ
·:· недагъ ппъ молитъ са ·/.

24b

Очє сты врачю дшамъ и тѣло
мь. посълавъй ѥдиночада
го сна твоѥго. га и ба нашего ісха,
отъ всего недага іцѣлѣюща,
і отъ съмръти ізбавлѣюща,
іцѣли раба твоѥго сего. іма. о
тъ одръжащаго тѣлесънаго
недага, благодѣтиѥ ха твоѥ
го· і живи и по твоѥмоу оугожде
нью. Дльжьнже тебѣ хва
лж. благодѣаниѥмь възда
юща Г. Ѩко твоѣ ѥсть дръжа ·/.

·:· МО Б ТОМОУЖДЕ ·/.

Благы чловѣче, млде і
прѣмлстиве гі, іцѣлѣюи
отъ всего недага. і болѣзни,
іцѣли раба твоѥго сего. і оу

страби и ѿтъ ложа болѣзни,
посѣти милостиѭ и ще
дротами, ѿтъжени ѿтъ него
всъ недѫгъ і болѣзнь. Да
въставъ рѫкоѭ твоеѭ крѣ
пъкоѭ, послоужитъ ти, съ
всѣкоѭ благодѣтиѭ твоеѭ,
хвала съ нами стое има твое,

25а

оца и сна и стаго дха · нынѣ ·/.

∴ МО Е ТОМОУЖДЕ

Бже имѣѧи власть. грѣхы
ѿтъдаяти · і дшѧ спати · и
тѣлеса іцѣлѣти, твоеѭ бла
годѣтиѭ · яви нынѣ милость
твоѭ · на рабѣ твоемь се
мь · стражджщиимь ѿтъ
недѫга · іцѣли и словомь тво
имь бесъмрътьнымъ · прѣ
стави и ѿтъ немощи въ мощь,
ѿтъ прѣнемаганиѣ въ оутѣ
шение · ты бо еси въ нашъ · по
казаяи не оумръщвѣяи, і
творяи всѣ въ благодѣть на
шѧ і животъ · тебѣ бо есть ми
ловати і спати, гі бже нашъ.
і тебѣ славѫ въсылаемъ ·/.

·:· МО Г ТОМОУЖДЕ

Вже сильны · і милости
вы. строѧи всѣ на спе
ние родоу нашемоу. посѣти ра
ба твоего. нарицаѭщаго и

25b

ма ха твоего. і ицѣли и отъ все
го недѫга · плътьскаго и дше
вънаго. отъпоусти емоу грѣ
хы. і грѣховьнаѩ болѣзнь ·
всѩ напасть. і все нашестви
е неприѣзнино. Далече сътво
ри отъ раба твоего сего. і вь
здвигни и отъ одра грѣховъ
наго. і оустрои и въ стѫѩ
црквь твоѩ · съдрава дшеѭ
і тѣломь · дѣлы добры ·
и словесы благы. слава
ща съ всѣми людьми твои
ми. іменѧ ха твоего · оупъва
ниѣ нашего · съ нимьже тебѣ
слава. оца і сна і стаго дх ·/.

·:· МО Д ТОМОУЖДЕ

Врачю дшамъ і тѣломъ.
въ дхмь неиздречененъны
мь · понесы вса недѫгы

27a

и щедротами · единоусадааго ·/.

·:· МО НЯ ОЛѢОМЬ БОЛЬНЯГО

·:· помазати ·/.

Гї милостиѭ и щедротами тво
ими. ицѣлѣꙗ и съкроушениѣ
дшъ и тѣлесъ нашихъ · ты са
мъ ꙗко сти масло се. да бѫ
деть на ицѣление · помазаѫ
щимъ са имь, и на отъпоуще
ние всеꙗ страсти, и недѫ
га плътьна, осквръненне
плъти и дхоу, и всемоу тѣ
лоу. да о семь прославить са
прѣстое имꙗ твое, тебѣ бо е
сть миловати · и спти гї
бже нашъ. и тебѣ славѫ въсы
лаемъ · оцю и сноу и стоумоу ·/.

·:· МО НЯ БОЛЄМЬ ЦРКВЬНЫМЬ

·:· и вѣроуѭщиимь ·/.

Покрывъ са въ гробѣ камене
мь. покрылъ еси вса грѣхы ·
чьтѫщиимъ честьно сты
иѭ цркъвьнаѭ · проповѣдаѭ

20b

щимъ та правовѣрьно въ неи,
и во всѣхъ мѣстѣхъ, ходатаю
нашъ. и доводителю. къ оцю

26b

і съдравие · ізбави ѭ отъ
вьсеѭ болѣзни · і недѫга дше
вьна и тѣлесьна. възводѧ
отъ одра скврънъна. наста
влѣѭ въ сты молитвьны
твои храмъ. прнуаѭ стѣмь
і мысльнѣмь твоемь ста
дѣ. о хѣ исѣ гі нашимь. съ
нимьже тебѣ слава. і хвала ·
съ оцемь и стымь дхмь
твоимь · нынѣ и присно и ·/.

·:· МО НЯ СЪЛЕЖАЩИМЬ НЯ

·:· многа лѣта

Црю ицѣлителю страждѧ
щимъ исхе. тебе трепещѧ
тъ бѣси. і повелѣниемь
твоимь. оходитъ вьсь недѫ
гъ. ты ославѣвъшаа тѣле
са съжимаѭ. і съмрьти і
згонѧ. і вьскрѣшаѭ абие · съ
лежащаа тѣлеса, отъ вѣка,
дажди рабоу твоемоу семоу
съдравие, отъ недѫга сего,
свободити и Ⱍ благодѣтиѭ

ѭ. ни отъпоущь ни единого же при
веденааго къ тебѣ · без дара цѣ
лебънааго. приведенааго къ те
бѣ. глоуха и гѫгънивa · въсплю
нѫвъ на ꙗзыкъ его · сътрѣби
лъ еси нѣмость отъ ꙗзыка
его. та молимъ гі · давъшаа
го ꙙсь образъ цѣлити чкꙑ
отъ ꙙсего недѫга. призьри на
нꙑ. і на раба твоего сего, при
веденааго къ тебѣ · въ домъ
оца твоего. дръжащааго врѣ
дъ болѣзньнꙑ въ оустѣхъ,
і на мѧ грѣшьнааго. творяща
аго образъ слнимъ твоихъ · іцѣ
лѧщиихъ. і отрѣби оуста его,
ѿтърини отъ нихъ врѣдъ сѫще
и въ нихъ · і отъ одръжащиихъ
болѣзнеи. і отъ скръбеи вь

28b

зведи. да тобоѭ ицѣленъ · хва
лꙑ въздастъ оцю и сноу і ст ·/.

∴ МО ИЯ ГЛЯВ ОБОЛѦЩѲМЬ ·/.

Прѣклонеи главѫ на распа
тие. прѣклонилъ еси себѣ ꙙсѣ
видимаа · съкроушилъ еси гла
вꙑ ихъ · і силꙑ ихъ · съкроу
шилъ еси главѫ ꙙсеѩ ꙗза, и

твоемоу нбсьноумоу, моли
мъ та о вськхъ насъ · недостои
ныхъ рабѣхъ твоихъ. нынѣ
же паче вьпиемъ о братрѣ на
шемь. і рабѣ твоемь семь,
не прѣдажди его гі поношенью
безоумьнымъ · ни ѣростию
облачи · ни гнѣвомь твои
мь покажи насъ. забжди грѣ
хы его. і оцѣли и отъ одръжа
щаа болѣзни · да не посрамле
нъ бждетъ · знаменавыи са
въ има твое, і хвала са о тебѣ ·
ѣко ты еси бъ нашъ. милости
въ · і отъдаа грѣхы. і отъ
гона неджгы · і аза и болѣ
зни і отъ съмрьти избa
вльѣ и. ѣ ѣко прославлѣе
тъ са има твое · оца и сна и ст ·/.

·:· МО НЯ ЕМОУЖЕ ЕСТЪ ВРѢДЪ
·:· въ оустѣхъ. ли въ оушью · егда

28a

·:· же хощеши творити · вьсплю
·:· ни на врѣдъ ·/.

Гі исхе бже нашъ, непостыдъ
ны цѣлителю · не отърина
вы · ни единого приведенааго
къ тебѣ · оскръблена болѣзни

димо побѣди · і попери · и дажди съдравие рабоу твоемоу се моу, да въ съдравьи прѣбывам · прославлѣеть та съ оцемъ и стымь дхо ·/.

∴ МО НЯ КРОВЬ · И ѢЗВО ІЗДРЕ

∴ бръ своихъ ·/.

Истоуеи кръвь ѣзвоѭ издре бръ своихъ, хе бжс нашъ. прѣсжуилъ еси · вса істоуьии кы неприѣзнииы. і недж жьиым. і побѣдилъ еси

296

всѧ силж вражиѭ, ты ѣко рауи ныиѣ прѣсжуити істоуьиикъ кръви сеѭ · і дажди рабоу своемоу съдравие. волеѭ і благодѣтиѭ · оца твоего нбсьнааго. прославльшааго та. Ѣко прослави сѧ прѣстое имѧ твое оца и сна и стааго дха

∴ МО НЯ БОЛЄМЬ ПИЩЄМЬ МНО

∴ гж водж ·/.

Истоуеи водж ѣзвоѭ издребръ своихъ, хе бже нашъ, оутопилъ еси вса противьиыѭ силы · и побѣдилъ еси весь дхъ водъ

оучинчнжилъ еси силж еиа· въ
здвигнжлъ еси многы гла
вы· повинненыиа грѣхы. и
болѣзньми · ты вако ги · ра
чи нынѣ призьрѣти · на раба
твоего сего. поклоньшааго те
бѣ главж своѭ · съкроушии гла
вж болѣзни . држжащж гла
вж его . ι оучинчнжи силж еиа ,
въздвигни главж его. ι иц
ли и отъ одржащиаиа болѣзни ,
ѣко ты еси глава наша. ι гла
ва твоѣ съдравие наше· и тебѣ
славж въсылаемъ · оцю и ·/.

·:· МО НА ВСѬ БОЛѢЗНЬ СТРѢ

29а

·:· ЧѬЩѬѬ · ι БОДЖЩѬѬ ·/.

Приемы копие бодящее въ
пазоухж твоѭ , съкроушилъ е
си вьсѣ жржжие силъныхъ · ι
силж ихъ · всѭ же неприѣзнь ,
ι всѭ болѣзнь потрѣбилъ е
си. ι попъралъ еси хе бже на
шъ . ты рачи нынѣ съкроуши
ти оржжие и силж неджгоу се
моу. сжщюмоу внемь . покло
ньшю сиа подъ иго твое. наре
щи неджгъ бждящеи · неви

днмо побѣдн · ι попєрн · н даждн
съдравнє рабоу твоємоу сє
моу, да въ съдравьн прѣ
бываѩ · прославлѣєть
та съ оцємъ н стымь дхо ·/.

·:· МО НЯ КРОВЬ · И ѢЗВО ΙЗДРЄ
·:· брѣ своихъ ·/.

Истоуєн кръвь ѣзвоѩ издрє
брѣ своихъ, хє бжє нашъ . прѣ
сѫунлъ єсн · вса ιстоуьнн
кы нєпрнѣзнннъı . ι нєдѫ
жьнъıѩ . ι побѣдилъ єсн

29b

вса снлѫ вражнѩ, ты ѣко
раун нынѣ прѣсѫунтн ιстоуь
никъ кръвн сєѩ · ι даждн ра
боу своємоу съдравнє . волєѩ
ι благодѣтнѩ · оца твоєго нбсъ
наго . прославльшааго та.
ѣко прославн са прѣстоє нма твоє
ωца н сна н стааго дха

·:· МО НЯ БОЛЄМЬ ПИЩЄМЬ МНО
·:· гѫ водѫ ·/.

Истоуєн водѫ ѣзвоѩ издрєбрѣ
своихъ, хє бжє нашъ, оутопилъ
єсн вса протнвьнъıѩ снлы ·
н побѣдилъ єсн всь дхъ водъ

ны. жаждѫщен. н всѩ ꙗзѧ·
водѫ пиѭщѭѩ· ты же ны
нѣ раѵн призьрѣти, на раба тво
его сего, і нждени із него вьсь
дхъ творащен жаждѫ· і вьсѩ
ꙗзѩ жегѫщѭѩ пльть его· і ж
тробѫ его. соушащѩ оустъны
его. палащѩ грътань его. про
хладн хладомь твонмь. напон

30a

н істоуьннкомь твоеѩ бла
гости. вселн съдравне вь тѣло
его. ꙗко прославлꙗеть са нма
твое оца н сна н стааго дха ны ·/.

·:· МО НЯ БОЛЕ ЛЕЖАЩЕ· И НЯ ДѢ

·:· тнщемь ·/.

Іспоущен прьсты дхъ твон,
на распатьн прьстѣмь твое
мь. раздроушнлъ есн съмръ
ть. і всѫ болѣзнь оумрътвн
лъ есн· і всѫ снлѫ неприꙗзнн
нѫ· і въздвнгнѫлъ есн мно
жьство ҹкъ· падъшнихъ грѣ
хъ раднн. роднтельство нхъ. за
былъ есн вса грѣхы нхъ. По
сълапнемь оца твоего нбсъ
нааго. вьпльщеннемь едино
ҹадааго сна бжнѣ. хе бже нашъ,

повелѣнïемь оца твоего. істи
нънааго ба. Ты раүи нынѣ при
зьрѣти на раба твоего сего. падъ
ша грѣхы, поражена болѣзнïѭ,
раноѭ неотъвѣтъноѭ, моли
мъ та ги. помани слово твое,

30b

отъдаѭщее грѣхы на земи.
отъдажди емоү вса грѣхы·
своıа же і родителю его. Съложи
ранѫ сиѭ съ тѣлеси его. і испль
ни и съдравнѣ· і одежди и весели
емь. въплъщенïѣ твоего ради.
і вьскрьсенïѣ. і въшествïѣ тво
его ради нбсънааго· і сѣденïѣ
о деснѫѭ оца· ѣко ты еси живы
съ оцемь. въ нбсныхъ. при
сно еси съ вьсѣми на земи· мо
лащиими са тебѣ. бѫди ны
нѣ съ нами. цѣльбѫ даıа рабоү
твоемоү семоү, братроү наше
моү, вьздвигни и отъ ложа
немощьнааго. и ѣко просла
вcase влѣетъ са прѣстое има твое
оца и сна і стааго дха ·/.

·:· МО НА РЪВАТВЪ РѪҮЬНЫѦ
Простеръи рѫцѣ на распатïе,
і пригвожденïемь дланью

своєю . пригвоздилъ єси в҇са рѫ
кы неѹьстивыхъ · і в҇сѣхъ
неприѣзнеи . істръганиемь жи

31a

лъ твоихъ · истръгалъ єси в҇са жи
лы ихъ . и болѣзниѭ своеѭ · побѣ
дилъ єси в҇са силы ихъ . єдиноуа
ды сн҇е бж҇еи · х҇е бж҇е нашъ · ты ра
уи нынѣ · пригвоздити рѫкы
ръватвамъ симъ . въшедъши
нимъ въ рѫцѣ си . прострътѣи ны
нѣ къ тебѣ. растръзаѩ силы
ихъ · рыѭщиихъ· жилы рѫкоу
сею · възвесели раба твоєго се
го . і ицѣли рѫцѣ єго. отъ одръ
жа(щіа)ѩ болѣзни · да радостиѭ ра
доуєть са , подъємлѧ има · пр҇ѣ
стоє тѣло твоє . і славѫ възда
єтъ тебѣ. съ оц҇ємь и ст҇ымь
дх҇омь · нынѣ и присно и ·/.

·:· МО НѦ ТРѪДОВИТОМЬ И ВО
·:· дъныими прѣлогы ·/.

Въшеды въ домъ · єтера къ
назѣ · Фарисѣиска · х҇е бж҇е на
шъ . въздавы слово стрѣ
гѫщиимъ та . разоумъно и до
стоино · ѣко в҇са праздьникы
творити в҇сеѭ благодѣть при

31b

ємъı · сѫщааго несъдрава трѫ
домь водъньımь, ицѣли и ·
та молимъ г҃и. вьниди нынѣ
въ ст҃ѫѭ ц҃рквь твоѭ · и въ раба
твоєго сего · въздаѭща слово
твоє. и приими раба твоєго се
го. сѫща несъдрава. трѫдомь.
и ицѣли и отъ одръжащиꙗ тѣле
сьныꙗ болѣзни· и отъ трѫ
да сего изъми и · ꙗко въ падени
ꙗ стоуденааго. ты бо єси вь
землаи. отъ падениꙗ молаща
аго са тебѣ· прославль ѡ҃ца тво
єго. посълавъшааго та. да то
боѭ въздвиженъ. тебѣ хва
лы въздаєтъ · ѡ҃цю и с҃ноу ⁒.

·:· МОⷧ НАⷣ ГЛОⷨУХО ѤГДА ХОЩѤШИ МОⷧ
·:· творити надъ нимь, вьдєжди
·:· пръсты въ оухо єго

Приємы глоухааго · приведе
наго къ тебѣ. вьдѣ пръсты
въ оуши єго, въздъхнѫвъ и
възьрѣвъ на н҃бо, и рекъ отвръ
зи са слоухъ твои · и отвръзъ

32a

слоухъ ємоу, та молимъ х҃е б҃же
нашъ, призьри нынѣ отъ вы

спрьниихъ нбсъ твоихъ, на ра
ба твоего сего, приведенааго прѣ
дъ лице твое, просаща мласти о
тъ тебе · і на мѧ грѣшьнааго
раба твоего. творѧщааго пове
лѣниѣ твоѣ. і посъли слово твое
съмѣреное, і отвръзи оуши его ·
дажди емоу слышати · прѣстое
евѓлие твое : і глы иже еси съ
ставилъ въ ѵлцѣхъ · не посра
ми гі оупъвающааго на тѧ.
прѣдъ' сны ѵлѵи · ѣко ты еси
іцѣлитель вс҄ѣмъ. і тебе сла
вѫ въсылаемъ. оцю и сноу ·/.

·:· МО НЯ БОЛѦЩИІМЬ ѠЧИМЯ

Ѡ вс҄емь сѫщааго печальна · при
тѣкающааго къ тебѣ · оутѣшае
ши. съ гі иже истинънъ · еди
ночадъıмь твоимь сномь,
гдемь нашимь исхмь, свѧто
мь неп(ом)рачающинмь сѧ, і еже е
си далъ омраченымъ · освѣ

32b

тити мѧ · отъ тъмы пагоубъ
ныѧ · отъ вс҄его одръжаниѣ
зъла. тѧ молимъ гі, призьри
на раба твоего сего, притекъшаа
го къ тебѣ, і оскръблена болѣ

[illegible] ХОД[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

3-[illegible]

[illegible] емоу зр[illegible] · [illegible]

[illegible] въ сръдц[illegible]

[illegible] · [illegible] просла[illegible]

[illegible] твое о[illegible] и с[illegible] и ст[illegible]

[illegible] емоуже аще блискъ изъ

[illegible] · [illegible] поклкуете са о

[illegible] достоитъ емоу постити са ·/.

[illegible] из несе свктоиь келн

[illegible] апла твоего ·

[illegible] сръдъ дроужины его .

[illegible] апла , нъ архие

тебѣ · нынѣ же мы молимъ
б҃а всемогѫщааго, посълавъ
шаaго та, і живѫщааго съ нимь
на н҃бсехъ. присно живѫщааго
на земи, съ всѣми молащими
ми са тебѣ. даи імъ прошениѣ
ихъ, бѫди съ нами, посъланъ
оц҃емь твоимь · і дажди на
мъ прошениѣ наша, отвръзи
рабоу твоемоу семоу очи · да
жди емоу зракъ, пришедъшю
моу зъваниемь твоимь, прѣ
ложи лице твое, ѣко посъланоу
моу тобоѭ, послоушаниемь,
ізведи и отъ слѣпоты, ѣко и
з безвѣдъныѩ тьмы, о
дари и цѣловиѭ, ѣко и свѣтомь

33b

твоимь, не помръцаѭщиимь.
помани емоу слово твое · реченое
тобоѭ · грады вь слѣдъ мне,
не иматъ ходити въ тьмѣ, нъ
приимет ъ свѣтъ животьны ·
дажди емоу ѣко прѣмѫдрость
цѣловь. да тобоѭ освѣщенъ ·
хвалитъ са о тебѣ, тебѣ хвалы
въздаѩ. оц҃ю и с҃ноу и ст҃оумоу ·/.

·:· МОⷧ НⷣЯ ОСЛЕПШІꙵЕ ЕГДА ЖЕ ХОЩЕШИ
·:· творити нⷣа (ни)мь моⷧ. поглади прѣ
·:· стомь оучи его ·/.

Приемы зъвание слѣпоую,
і поклонение, зовѫщюмоу
та, ісе сие двѣ, помилоу и ны·
і по вѣрѣ ею отврьзе оучи обѣ
ма. і подавѣ има пѫть шь
ствовати вь слѣдь тебе, та
молимѣ ги исхе сие бжеи· при
ими мⷣотвѫ. і поклонение раба
твоего сего, і мене грѣшьнаа
го творащааго повелѣниѣ твоѣ,
гладащааго прѣстомь оучи его,
і по вѣрѣ его отврьзи емоу оучи·

34a

і подажди емоу зракъ· і дажди
емоу шьствовати вь слѣдь те
бе. і та славити· ѿ ѣко прославлѣ
еть са има твое оца и сна и стаа ·/.

·:· МОⷧ НⷣЯ ЕМОУЖЕ ЯЩЕ БЛИСКЪ ИЗЪ
·:· меть зракъ· ли повлѣуете са о
·:· уи. достоитъ емоу постити са ·/.

Ѡсвѣщен із нбсе свѣтомь вели
кымь. павла апла твоего·
на пѫти по срѣдѣ дроужины его.
сѫща не твоего апла, нъ архие

въздрасти вь немь съдра
вие · ꙗко и въ оучєницѣхъ твои
хъ вѣрѫ . ꙗко прославлꙗетъ
са има твоє . оц҃а и сн҃а ι ст҃аа ·/.
·:· мо҇ на вс҇ѭ болѣзнь не
·:· дѫгоущѭ

35b

Простеры на распонѣ , вс҇а оудъı
своꙗ хс҃е бж҃е нашъ , съгъбалъ єси
вс҇а негъбла , ι вс҇ѣкѫ болѣзнь ,
ι подъложилъ ѭ єси , подъ нозѣ
твои · ι дажди рабоу твоємоу се
моу съдравие . ꙗко прославлꙗе
тъ са има твоє , оц҃а и сн҃а ι ст҃а ·/.
·:· мо҇ на вь҇ болѣзнь ножьнѭ҇
·:· стрѣчѭщѭѭ · и бодѫщѭѭ
Гı ісхє бж҃е нашъ · простеры нозѣ
свои на распонѣ , ократилъ єси вс҇а
пѫти неѵьстивъıхъ , ι вс҇ѣмъ
неприѣзнемъ , ι вс҇ѣмъ недѫ
гомъ . ι вс҇ѣмъ болѣзнемъ ,
пригвожденнемь плесноу своєю ,
пригвоздилъ єси ср҃це вс҇ѣкомоу
недѫгоу , ιстрьганиемь
жилъ своихъ , оумрътвилъ
єси силъı вс҇ѣкомоу недѫгоу , ръı
ѭщюмоу жилъı, ι болѣзниѭ сво
єѭ . похоулилъ єси вс҇ѣкѫ болѣ

[illegible]. гы рати нынѣ прнгво
[illegible]. срце недѫгоу семоу, сѫщю
[illegible] въ ногоу сею · і похоулити бо

36а

[illegible] [illegible], одрьжащѫѩ нозѣ ·
[illegible]. стоѩщии прѣдъ тобоѭ, възбра
[illegible] всѣхъ пѫтеи, сѫщиихъ по
[illegible] · і сквозѣ маса · і по жила
[illegible] і по костемъ, затвори о немь
[illegible] его, і дажди цѣль
[illegible] твоемоу · да о тебѣ хва
[illegible] сѧ, тебѣ славѫ въсылаеть
[illegible] и сноу · і стоумоу дхоу · нынѣ ·/.

[illegible] Ѡ ИЅБАВЛЕНЬИ БОЛЬЕ ѢДЯ

[illegible] о прощеньи, і о приятьи обѣ
[illegible] [illegible]лаго. възмогѫщаа
[illegible] і сие възвести сѧ дхмь сты

[illegible] ЧРЬЦЮ · СЕ ТѢХЪЖДЕ

[illegible], і щедротахъ тво
[illegible], [illegible] та гі бже нашъ, въ
[illegible]лаго ма въ храмъ домоу
[illegible], [illegible]любльшаго жезлъ
[illegible] [illegible], подавъшаго
[illegible] твоеѭ, хлѣбъ твои
[illegible], і [illegible] твоѣ истовое, съ
[illegible] ма отъ живота немощь
[illegible]. і [illegible] ма на вса запо

36b

вѣди твоѩ ходити, наведи ма
на пѫть твои правы · и дове
ди ма оца твоего прѣвышънѣ
аго · ѣко прославлѣеть са има
твое · оца и сна и стааго дха ·/.

·:· МО Ѡ ИЗБАВЛЕНЬИ ДЬНѢ ЧКОУ

Гі исхе бже нашъ, помилоуи чка
сего. въпинѫщааго дъноѭ, ѣже
имать ноготь р и л тъ, не дѣи
емоу пакости, ни рѫкама ни
ногама, ни всемоу тѣлеси,
нъ въ едином(ъ) (м)ѣстѣ лази съ
вивъши са, прѣстаа бце по
милоуи, и спи раба бжиѣ сего,
нынѣ и присно и вь вѣкы ·/.

·:· МО Ѡ ИЗБАВЛЕНЬИ БЛѪДА

·:· и о оугашеньи плъти, и о съхра
·:· неньи всего блѫдъна, и о приѩ
·:· тьи всего дроуга спсъна, егда
·:· же чкоу обратить са на блѫдъ
·:· оудъ. ли разорить са емоу пль
·:· тьнаа плъть, ли възьрѣвъ
·:· на такъ чкъ, помыслить на

37a

·:· блѫдъ, ли оумыслить съ
·:· ложение, тогда аще възве
·:· деть очи срца си къ боу, и речеть

зиь, ты раӱи иыиѣ приг̾ѡ
здити, срце недѫгоу семоу, сѫщю
моу въ ногоу сею · ι похоулити во

36a

лѣзиь сиѩ, одръжащиѩѩ иозѣ·
си, стоѩщиии прѣдъ товоѩ, възбра
ии емоу в҃сѣхъ пѫтеи, сѫщиихъ по
плъти · ι скозѣ маса · ι по жила
мъ · ι по костемъ, затвори о иемь
двьри ложю его, ι дажди цѣль
вь равоу твоемоу · да о тебѣ хва
ла са, тебѣ славѫ въсылаетъ
оцю и сиоу · ι стоумоу дхоу · иыиѣ ·/.

·:· МО҇ѠН ЅБѦВЛЕНЬИ ВЕЛЬЕ ЋДЯ
·:· ука · ѡ прощеньи, ι о приѩтьи обѣ
·:· да сиалиааго . възмогѫщаа
·:· го . ι еже вьзвести са дхмь сты
·:· МЬ ЧРЪЦЮ · СЕ ТѢХЪЖДЕ

Ѡ милостехъ, ι щедротахъ тво
ихъ, хвалѩ та гі бже иашъ, въ
шедъшааго ма въ храмъ домоу
твоего, облювльшааго жезлъ
вѣры твоеѩ, подавъшааго
десиицеѩ твоеѩ, хлѣбъ твои
миѣ, ι слово твоѣ истовое, съ
храии ма отъ живота иемощь
иааго . ι иаоучи ма иа в҃са запо

ли въ ма стыи твои дхъ. ι въ
ложи оумъ въ срце мое стаго
твоего дха. хранаща дшѫ моѭ и
тѣло· ι вса оуды тѣлеси моего.
ι вьсь животъ състава моего,
отъ всего зълодѣѣ· ι отъ вьсѣко
ꙗ сѣти непризнинны· ι отъ всѣ
хъ съблазнъ грѣховънꙑхъ,
ι наоучи ма тебѣ хвалꙑ въсꙑ
лати· оцю и снoу и стоумоу дхоу ·/.

∴ МОТВА Е ТОМОУЖДЕ

Дажди намъ ѣко на сонъ градѫ
ще, покои тѣлеси, ι съхрани нꙑ
отъ мрачьнꙑꙗ тъмꙑ грѣ
ховънꙑꙗ, ι избави нꙑ отъ
всеꙗ скврънꙑ плъти ι дха,
ι дажди намъ стынѭ твоѭ,

38a

слꙑшати въ страсѣ твоемь,
ι избави нꙑ отъ всего темъ
на и нощьнааго страстотръпиѣ,
оустави оустръмлениѣ страсти,
оугаси тѣлесьное раждежение,
ι жизни· плътьскꙑꙗ похоти
отъжени, ι дажди намъ небь
дащеѭ мꙑслиѭ· ι трѣзваще
мь са помꙑшлениемь, да не
прѣꙗти бѫдемъ тажькомь съ

номь. нъ въздвигни ны на но
щьныя оутрьнаѩ матвы, вьсе
нощьное намъ славословествие
твое дароуи, хвалити вельлѣ
пое нма твое, оца и сна и стаго ⁒.

∴ СЛО БОЛЯИХЪ РАДИ ЕГДА ЧКЪ БО
∴ ЛИ. ι аще хоще мо· възъмати
∴ ѡ по, то да прѣжде въ болѣ
∴ зни ж днен. аще бѫде болѣзнь
∴ лекъка. аще ли тѧка· то в дни·
Аще зѣло тѧка. то а днь. аще ли зѣ
∴ ло страна бѫде· то до обѣда. Ли
∴ до полоудне. ι ѩко съмѣритъ сѧ е
∴ моу тѣло. ι на оумъ наидетъ,

38b

∴ ТОДЯ ДЯ ВЬЗЕМЛЕ МО Ѡ ПО· И ПО
∴ каетъ сѧ своихъ грѣхъ
МО НЯ БОЛАЩИИМИ РЯЗЛИЧЬ
ными недѫгы. по възложь
оурарь, И фелонь, поставь бола
∴ щаа прѣ олътаремь, Дръжаща
∴ свѣща, ι поклоньша сѧ, въше
∴ въ олъта. молитъ сѧ боу, да
∴ би забылъ грѣхы его
Ѡуе сты врачю дшамъ ι тѣло ⁒.

ли въ ма стыи твои дхъ . і въ
ложи оумъ въ срце мое стааго
твоего дха . хранаща дшѫ моѭ и
тѣло · і вса оуды тѣлеси моего .
і вьсь животъ сътава моего ,
отъ всего зълодѣѣ · і отъ всѣко
ѩ сѣти неприѣзнины · і отъ всѣ
хъ съблазнъ грѣховьныхъ ,
і наоучи ма тебѣ хвалы вьсы
лати · оцю и сноу и стоумоу дхоу ·/.

·:· МОТВА Ё ТОМОУЖДЕ

Дажди намъ ѣко на сонъ градѫ
щє , покои тѣлеси , і съхрани ны
отъ мраүьныѩ тъмы грѣ
ховьныѩ , і избави ны отъ
всеѩ скврьны плъти і дха ,
і дажди намъ стынѭ твоѭ ,

38а

слышати въ страсѣ твоємь,
і избави ны отъ всего темъ
на и нощьнааго страстотрьпиѣ ,
оустави оустрьмлениѣ страсти ,
оугаси тѣлесьное раждежение ,
і жизни · плътьскыѩ похоти
отъжени , і дажди намъ небь
дащеѭ мысльѭ · і трѣзваще
мь са помышлениемь , да не
прѣити бѫдемъ тажькомь съ

номь. нъ въздвигни ны на но
щьныя оутрьнаа матвы, вьсе
нощьное намъ славословествие
твое дароуи, хвалити вельлѣ
пое имѧ твое, оца и сна и стааго ·/.

·:· СЛО БОЛѦИХЪ РѦДИ ЕГДА ЧКЪ БО
·:· ЛИ. і аще хоще мо· възъмати
·:· ѡ по, то да прѣбѫде въ болѣ
·:· зни ж днеи. аще бѫде болѣзнь
·:· лекъка. аще ли тѧжка· то в дни·
Аще зѣло тѧжка. то а дьнь. аще ли зѣ
·:· ло страна бѫде· то до обѣда. Ли
·:· до полоудне. і ѣко съмѣрить сѧ е
·:· моу тѣло. і на оумъ наидетъ,

38b

·:· ТОДѦ ДА ВЪЗЕМЛЕ МО Ѡ ПО· И ПО
·:· каетъ сѧ своихъ грѣхъ
МО НѦ БОЛѦЩИИМИ РАЗЛИЧЬ
ныими недѫгы. по възложь
оурарь, и фелонь, поставь болѧ
·:· щаа прѣ олътаремь, дрьжаща
·:· свѣща, і поклоньша сѧ, въше
·:· въ олъта. молитъ сѧ боу, да
·:· би забылъ грѣхы его
Ѡтче сты врачю дшамъ і тѣло ·/.

·:· на̑ урьницемь ·/. благы училюб ·/.
·:· на̑ бѣлоризьцемь ·/. бже нимѣ
·:· ми власть ·/. на̑ болащиимь
·:· главож. Прѣклонен главж на ·/.
·:· на̑ болемь[лемь] и на̑ дѣтищие
·:· мь Лежащемь ·/. Испоустен прѣ
·:· сты дхъ свои ·/.
·:· МО ИЯ ВСѢЦѢМЬ БОЛЕ · ПРИНЕСЕ
·:· номь въ цркві · по въ таинж ·/.

Приемы понѣвж отъ ржкоу уло
ую, прикрывение тѣлоу свое
моу, отъ раба твоего иосифа,

39а

прикрылъ еси вса грѣхы рабъ
твоихъ · съгрѣшаѥщиимъ · і не
отъметажщиимъ са тебѣ, ты
бако гі. раби нынѣ прикрыти
грѣхы моа, и приати словеса
моѣ, отъ оустъ моихъ грѣшъ
ныхъ, раба твоего ради, бола
щааго, нмаа, принесенааго на но
силѣхъ, прѣдъ лице твое, про
сащааго цѣльбе отъ тебе, да
жди емоу гі цѣлъвь по вѣрѣ
его, не помииаи грѣхъ моихъ,
ни прѣзьри мне възлагаж
ща на нь ржкж мож, въ има

твоє, ѣко нма твоє цѣленью
далъ еси намъ, і кръвиѭ
твоеѭ искоупилъ ны еси отъ
клатвы. Г Ѣко ты еси иц҃ѣ
литель болащимъ. і спа
съ вѣроуѭщиимъ ти. і тебѣ сла ·/.

·:· МО НѦ ПРИНЄСЄНО ВЬ НОСИЛѢ

Въшедъı на носила, і доше
дъı на гробъ · із негоже въ
шелъ еси на нбса, і сѣде о де

39b

снѫѭ оца · образъ даѭ намъ,
і на носилѣхъ носити немощь
нъıхъ, въ стѫѭ цркьвь твоѭ,
прѣдъ лице твоє, и просити ми
лости оу тебе, оумръщвьшааго
съмръть, авльшааго свѣтъ
омраченымъ, ізведъшаа
го сѣдащаѭ въ тьмѣ · і въ сѣ
ни съмрътьнѣи, молимъ
та учкюбче, просвѣти свѣтъ
лица твоего, на раба твоего се
го, помани и множьствомь
милостеи твоихъ, іцѣлѣѭщи
ихъ всего чка. іми же въздви
гль еси, множьство чкъ, о
одра немощьнъıхъ, въздви
гни і ињнѣ отъ ложа немощь

наадго братра нашего · ізволи
дати емоу · принати съдравие
і изити отъ стыа црькве тво
еа, дажди славж имени тво
емоу стоумоу ѿ ꙗко прославѣ
етъ са има твое стое . оца и сн ·/.

·:· МО НЯ СЪЛЖК ЧЛОКОМЬ

40а

Гі исхе бже нашъ , сжи цѣлитель
недѫжьнымъ , възъвавы
въ съборѣ , сължкжѫ і възло
жь ржцѣ свои на нѭ , і рекъ еи , про
ста бѫди отъ всего недѫга . та
молимъ влко , призьри нынѣ
отъ стыхъ жилищь свои
хъ , сѣдаи [одаи] о деснжѭ оца
и ба нашего , і на раба твоего се
го , пришедъша зъваниемь
твоимь . въ славъны събо
ръ . въ стжѭ црквь твоѭ . і
на ма грѣшънаго раба твоего ,
і ицѣли недѫжъныа . възло
жьша ржкж своѭ на нь . посъли
слово твое ицѣлѣѭщее · раун
емоу рещи , простъ бѫди отъ не
дѫга сего , і отрѣши и отъ жзы
сеа неприѣзнинны , въсклони и
отъ прѣклонениѣ неприѣзнинна ,
і прослави прославлѣѭщаа

... крѣпь твоѭ. і ва
... израиль. да тобоѭ
... слоужѫ бьсы
... и сноу и стоумоу ...

... оухоржко чл҃кѡмь

... покелѣвы и
... кьстати по
... видѫщіе словє
... слово. і по
... простръти рѫкѫ
... оутвръждь ѭ ѩко и цѣ
... на рабꙗ твоє
... покелѣ
... срѣдѣ славьнаꙗ
... вь ст҃ѣи црькви тво
... слово твоє.
... сего, і пось
... сьдравоє, і цѣ
... творащіє волѭ тво
... емоу простьръти
... і оутвръди ѭ. ты
... оутвръждєниє наше, и
... вьздаєть ... ощю ...

... бол҃ѧщиими. разли

... недѫгы

... болѧщиимь. да
... оу тєбє

ѥсѣка прошеннѣ, дажи намъ и
ма твое цѣленью, отъ ѥсего
недѫга. і отъ ѥсем болѣзни·
іцѣленью и оцѣщенью, посъла
вы сна своего единоуадааго,
га нашего исха· наведи насъ
на пѫть правы· тебѣ едино
моу кланѣти са, та прослави
ти, тебѣ единомоу оугодъна
а творити· молѫ ти са гі· за
бѫди грѣхы моꙗ, і оучисти
ма, і оцѣсти ма іменемь
твоимь, и сътвори въ мнѣ
жилище стоумоу твоемоу дхоу.
іцѣливъшюмоу ѥсего үка·
отъ ѥсем болѣзни, прикло
ни оухо твое, і оуслыши гла
съ млтвы моеꙗ. призьри на
раба твоего сего· прибѣгъша
аго къ имени твоемоу· покло
ньша са подъ стѫѭ десни
цѫ твоѭ. просаща цѣльве
отъ тебе· съдравиѣ же и живо
та· ѣко ты еси цѣльба наша·
і волѣ твоѣ съдравие наше.
і млдие твое животъ нашъ,

41b

ι тебѣ славѫ въсылаемъ оц ·/.

·:· БОЛАИ ЖЕ ЕДИНѦⷹ ПОКЛОНЬ СТО
·:· нитъ , ι паⷦ поⷩ молиⷭтъ , Въспро
·:· са стааго дха · ιцѣлѧѭщааго оⷮ
·:· вьсѣкоꙗ болѣзни . ι вьсего строу
·:· па · и вьсего врѣда ·/.

Въ има единоуадааго сна
твоего . га нашего исха , молѧ
та и прошѫ гι бже ιстинъ
ны · посъли въ ма сты дхъ
твои , ιцѣлѧѭщааго вьсего чка ,
отъ вьсего твора , ι отъ вьсего
врѣда , ι строупа ι отъ вьсего
недѫга , ι отъ вьсего прокаже
нии , ι отъ вьсѣкоꙗ ѩза · ι отъ
вьсѣкоꙗ болѣзни , ι дажди емоу
вьсѣ повелѣниѣ твоѣ , цѣловъ
иаа , ѣже прообразилъ еси на зе
ми · хмь твоимь бгомь на
шимь . ѣко хлѣвина твоѣ есмъ ,
да моими двѣрьми ншедъ
дхъ твои сты · посълаиы
тобоѭ , ι сила твоѣ ιцѣлитъ
раба твоего сего , прѣклоньша
аго тебѣ своѭ выѭ , ι просла

42a

вити та, ι сна твоего, бывъ
шаго на земи, ι самъ са про
славитъ именемь твоимь,
ѿ
в, ѣко ты еси на нбсехъ живы,
ι въ силахъ не прѣзьриши ѵка
молаща са тебѣ, ι тебѣ славѫ ·/.

·:· ПОКАДИ ЖЕ ѠЛТТЯ · И ГЛЕ МО СИ
кадило приносимъ прѣдъ та гι
·:· МО НЯ ВСЬ НЕДЖ ХОДАЦІЕИ
·:· по ѵкоѵ

Положен тѣло свое хе бже на
шъ · заложилъ еси пѫть всѣ
кои неприѣзнии, ходащии по земи,
ι всѣкомоѵ недѫгоѵ, ходащюмоѵ
по пѫти, ι сквозѣ маса, по жи
ламъ вьнѫтрьниимъ, ты
бако раѵи ныиѣ, заложити
вса пѫти недѫгоѵ семоѵ, на
рещи болѣзнь ѣже бѫдетъ,
въ то врѣма, ходащиѣ по тѣ
леси семоѵ, ι по оѵдомъ его,
стоащю емоѵ ныиѣ прѣдъ

42b

тобоѭ, възбрани емоѵ всѣ
хъ пѫтеи, ι всѣхъ стезь, не
дажди емоѵ врѣдити пѫти,

ни оуда ни жилъ, ни приближи
ти са дши его, оусъпи и повелѣ
нием твоимь, на ложи его,
затвори о немь двьри ложю
его · і даждь съдравие рабоу
твоемоу семоу многолѣтъ
но, да въ съдравьи прѣбы
ваѩ, тебѣ хвалы въздае
тъ оцю и сноу и стоумоу дхоу

·:· МО НЯ БОЛЕ ПИЩЕ КВЯСЪ

Сы на распонѣ · въкоусилъ
еси, из гѫбы оцьта, і оу
понилъ еси, вса ненавида
щаѩ тебѣ, весь же дхъ не
при(ѣзни)нъ, і всѣкѫ ѩзѫ квасъ
нѫѭ, квасомь не испльне
номь, погыбѣльныимь,
хе бже нашъ. раци нынѣ
призьрѣти на раба твоего сего,
поклоньшаго тебѣ главѫ

43a

своѭ · і иждени із него вcъ
дхъ жадьны, і всѣкѫ ѩзѫ
квасьнѫѭ · і даждь емоу съдра
вие, напои и істоучникомь
твоимь благодѣтьныимь,
ѣко твое има възлюбль по
клони тебѣ главѫ своѭ, тебѣ

славѫ въсылаѭ · оцю и сноу ·/.

·:· мо нѧ вск ѡнкмкѣвъше · и

·:· нѧ боле нкмогѫщемь, ι нѧ

·:· лопотивомь дхомь

Мльчанием своимь пригва

ждаемъ, на распонѣ, хе бже на

шъ, побѣдилъ еси вса глы, не

чьстивыхъ, всъ же дхъ нѣ

мы · ι вськѫ ѩзѫ нѣмѫ, оу

мльчащиѫѩ гла, ι всъ дхъ ло

потивы, ты ѩко раци ны

нѣ призьрѣти, на раба твоего се

го. ιзгънати отъ него, нарещи

еже бѫдеть ι побѣди и · ι да

жди емоу на сьдравие чисть гла

съ · ѣко прославлѣеть са прѣстое

има твое. оца и сна стааго дха ·/.

мо б томоуждє

43b

Възъпивы велиемь гласо

мь, сы на распонѣ къ оцю сво

емоу нбсноумоу, прѣвышъ

нюмоу гласъмь, бже бже по чь

то ма остави, образъ даѩ на

мъ, вь печали ι въ болѣзни,

великымь гласомь слави(ти)

та. ι призывати прѣстое има

твоє, оца и сна и стааго дха. мо
лимъ та гі, і възъпиемъ
къ тебѣ, отрѣши жзы раба тво
єго сего. і отъ жзы неприѣзни
ны· і даждн ємоу велнкы
гласъ твоі, вьпити къ тебѣ,
і прославнти та · съ оцемь и
стымь дхомь. нынѣ и пр ·/.

∴ МО НЯ СОУХОРЖКОМЬ

Исхе єдиноуадъі сне бжен · на
рекын са снъ оць · призъва
кы оучєникы своя · дъва
на десатє · і давъ імъ вла
сть и силж · на вса непрнѣзни,
і вса недж̑гы. цѣлити недж
жънымъ, і немощьны
мъ, дакы аплоу твоємоу

14а

петроу. въставн(ти) хромааго
въ нма твоє, і оутвръдити но
зѣ єго, сжща хрома отъ урѣва
матери своєя. не бывъшаа
го на ногоу своєю. та молимъ
ісхе бже нашъ. даждн намъ по
слѣдоуѭщимъ, стыя аплы
твоя, въ нма твоє въставн
ти єго, раба твоєго братра наше
го. посъли на нь милость тво

ѩ, і оутврьди нозѣ его · не посра
ми насъ · хвалащиихъ са о тебѣ ·
даѭщиихъ въ има твое · дары
бецѣнъныѩ . ѣко иичьтоже е
стъ драже вѣка сего , да тобо
ѩ ицѣленъ · тебѣ хвалы въ
здаетъ оцю и сноу и стоуи ·/.
·:· МО НЯ МНОГЫ БОЛАЩИ ·
·:· і на трасѫщиимь са траса
·:· вицеѩ . клеуьщиѩщиѩ зѫ
·:· бы · трасомы же да вѣкоу
·:· сиiъ подъ вечеръ , мало каши
·:· ца . а коды трет[ь]еи день да
·:· малечко · да не ѣстъ же сии

44b

·:· сласти , і ѣко останетъ его ,
·:· да съжежетъ в свѣща въ црь
·:· кве · і аще естъ іиѣѩ , да по
·:· дастъ цркве , ли маломощи ·
·:· въ има гне ·/.
Бже творьче , глаcы
изъ облака мосѣеви ·
прkоу твоемоу , тоуащи
боури , сѫщи вилѣнци , людемъ
трьпащемъ зiмѫ великѫ
земи трасѫщи са , творащи
трѫсъ сноноу , оумъножь кло
потъ камениѣ , і коурение , при

ка(са)ѩ сѧ горахъ · і въскоурѣѩ
ѩ, ізгона в҇сѣко безвѣ
рие із людеи своихъ. сєлѧ
вь нихъ в҇сѣко правовѣрне,
ты вако гі҃ посълаи нынѣ
гл҃ъ твои, і ниждени трѧсави
цѭ сиѭ, отъ раба твоего се
го, сѫщѭѭ подъбънѫ бѣсоу,
ємлѭщѭѭ на врѣмена, ѣко
и бѣсъ, грабѧщѭ водѫ, трѧ
сѫщѭѭ внѣлнцеѭ, вь тѣлє
си єго, мразѧщѭѭ плъть єго ·

45а

трѧсѫщѭѭ в҇сѣми оудъми
єго, творѧщѭ клъчеть зѫбы
єго. притѫжаѭщіи дш҃и єго, въ
болѣзни сеи, в҇сѣхъ часъ, въ
таиноємьныхъ, в҇сѣхъ же
годинъ, і в҇сѣхъ врѣменъ,
възбрани єи. в҇сѣхъ пѫтеи въ
ходъныхъ, затвори єи, в҇сѧ
пѫти въходъныѩ, иръсѫ
чи єи істочьникъ, отъ него же
исходитъ, възбрани єи в҇сє
го възиманиѣ, отъ негоже въ
зимаєтъ силѫ, і въсели вь
нь съдравне, к҇ ѣко просла
вѧєтъ сѧ имѧ твоє, оц҃а и сн҃а ·/.

·:· МОⷧ НѦⷣ ВСѢⷨ ТРАСОⷨ ТРАСѦВИЦЕ҇ѭ

Ꙁапрѣщаетъ ти ꙇменемь гие
мь, трѧсавице послѣдьнѣѣ
ѩзе, оу корена сѫщи, слабѣи
шиѣ вс҇ѣхъ ѩзь, не ты ли са
ма и вс҇ѧ твоѩ, боите сѧ вс҇ѣ
хъ мѫдростеи земънꙑхъ,
мѫдрꙑхъ, ꙇ крѣпостеи крѣ
пъкꙑхъ, мѫжъства мѫжьска,

45b

ꙇ женъства женъска, посъла
иıѣ послоушъливꙑхъ, послѣ
дь же въ боуести боуихъ, емле
тъ же непослоушълнвꙑѩ, хоу
доoумꙑѩ, ꙇ хоудосилъны
ѩ, тѣмъ пакости творите на
врѣмена мѣсѧчьнаа. ходите
скозѣ нѧ, ѣко скозѣ чьто, дроугое
мѧкъко, ꙇ скозѣ творѧщаѩ во
лѧ ваша, не ты ли сама, ꙇ вс҇ѧ
твоѧ, боите сѧ прѣтыканеи,
прѣтыкаемꙑхъ вамъ, ꙇ вс҇ѣ
хъ пострашенеи чл҇скъ, стра
шѧщиихъ вы, кричѧще избѣгаите,
ꙇ отъходите, нꙑнѣ же самои
тебѣ запрѣщаѭ трѧсавице, оу
бои сѧ имени гн҇ѣ, ꙇ вѣрꙑ вѣроу
ѭщиихъ вь нь, егоже трепещѭ

тъ, виднмаа и невиднмаа
аг҃ли і арх҃гли, прѣстоли і гд҃е
ствнѣ, властели і дръжавы,
і снлы, многоразлнчьнии
херовними. егоже трепещѫтъ
н҃бса, землѣ и море і вс҃ѣ ѣже сѫ
тъ въ нихъ, ты паче вс҃ѣхъ

46а

трепещѫщии, ізбѣгни і сего
раба г҃нѣ, вѣроующааго въ има
г҃не, отъбѣгни отъ него, і не и
мѣи памати на немь, не въспо
мани его, не бѫди по семь име
ни твоего вь немь, ни тебѣ са
моіа вь немь, ни твоихъ, въ
збранѣетъ бо ти г҃ь, вс҃ѣхъ ча
съ, і вс҃ѣхъ годинъ, і вс҃ѣхъ
же връменъ, въ годинѫ ємлѫ
щиихъ, възбранѣетъ ти вс҃ѣ
хъ пѫтеи, і всѣхъ стезь въ
ходьныхъ, і затварѣѭтъ
ти са вс҃а дверьи въходьныѩ,
вс҃елѣетъ же во нь съдравие,
даетъ же славѫ имени твое
моу ·ѿ· ѣко прославлѣетъ са
има твое. оц҃а и с҃на і ст҃ааго ·/.

·:· МО НЯ ТРАМО ВЕЧЕ · ДЯ ВКОУ

·:· СИ мало · звѣздѫ оузьрѣвъ ·/.

Запрѣщаетъ ти гь трасавице,
въшедъшиѣ в҄ сего, хоудооумъ
наго, і непослоушъливаго,
рекы оучеником своимъ, и
дѣте къ ономоу и рьцѣте емоу

46b

оучитель глетъ ти, врѣма мое
приближило са есть, оу тебе хощѫ
сътворити вечеры, пасхѫ съ оу
ченикы своими, сѣде на вече
ри съ обѣма на десате оучени
кома своима, приемъ на вече
ри хлѣбъ, і похваль ба, і прѣ
ломи, і дастъ оученикомъ
своимъ гла, примѣте ѣди
те, се есть тѣло мое ломащее
са за вы, въ оставление грѣ
ховъ, и по вечери приемъ чашѫ,
хвалѫ въздастъ боу, прѣда
оученикомъ своимъ гла, пи
ите изъ неа вси, се есть кръвь
моѣ новы завѣтъ. проли
ваѭщиѣ са за вы, въ оста
вление грѣховъ, се творите
въ мое въспоминание, въ
ставъ съ вечера, прѣвивъ
са плащаницеѭ, оумывъ
ногы оученикомъ своимъ,
похвали ба, і шедъ на горѫ

елеонъскѫѭ, помоли сѧ ве
черъ трищи, прѣжде прѣдании
ѣ своего, рекъ оученикомъ сво

47a

имъ, посѣдите сьде, донде
же азъ помолѭ сѧ, ѣко ны
нѣ есть прискръбъна дш҃а моѣ
до съмръти, і въпадъ ниць,
моли сѧ оц҃ю своемоу нбс҃ъ
номоу. гл҃а оч҃е, аще ако есть,
да прѣидетъ чѣша си отъ ме
не, ѡбаче же не ѣко азъ хощѭ,
нъ ѣкоже ты, оч҃е, дешен оуче
никы своѩ съпаща, рекъ оуче
никомъ своимъ, како не мо
жете, единого часа со мноѭ по
бьдѣти, да не вьидете въ
напасть, дх҃ъ бо бъдрь есть,
а пльть немощьна, ѡтъше
дъ пакы помоли сѧ, і рекы,
эда не можетъ прѣити отъ
мне чаша си, аще не въкоушѭ
еѩ. да бѫдетъ волѣ твоѣ,
помолен сѧ третьицеѭ, то
жде слово гл҃а, поущен потъ
свои на землѭ, акы кръвь,
емоуже сѧ ави отъ нбс҃и аг҃лъ,
оукрѣплѣѩ ср҃це его, сь г҃ь наⷲ

47b

единноуадьни снъ бжен, сътво
рен веуеръ прѣданне свое, се бе
спрнкладънжѩ цѣлъвь, съдра
вне н оцѣщенне, ι прнуастне цръ
ствоу нбсъноумоу, ιзгоннтъ
та нз него, даетъ же емоу съдра
вне, ѣко прославлѣетъ са н
ма твое, оца н сна н стааго ны ·/.
·:· МО НЯ ТРАСОМО ВЪ НО · И ДЯ ВЪ
·:· коусн брашъ въ третьн уа. ма
·:· ло. Потомь же да не въкоусятъ
·:· ннуесоже
Запрѣщаетъ тн гь, ι нзгоннтъ
та трасавнце, краджщнѣ отан
снлж его · тъмоѩ задѣѩщн са
ѣко н тать. въскладаѩщнѣ
хоулж на съдраваагo, оуБон са
га, запрѣщаѩщааго тебѣ, ι н
згонащааго та, на немьже вь
за оууенньнкъ его, ѣ сьребрьнн
къ, на негоже прнде оууеннкъ
свон. ιюда скарнотьскы, н
лобъзавы на лжкахъ, на

48a

негоже прндж отъ архнерѣн, съ
свѣщамн ι съ меун, ι съ држ
гы. егоже ѩша н оударнша н за

ланитж, і ведоша и въ дворъ
канафинъ, къ канафѣ, егоже
отъбѣгж оученици свои, на не
гоже архиереи іскашѧ вины
съмрътьны, лъжа послоу
ха глѭще, разорѭ црквь бжиѭ
і вь третьи день съзиждѭ ѭ·
егоже архиереи заклинашѧ бго
мь живымь, ты ли еси гла
снъ бжеи, отъвѣщавъи рече,
обаче азъ глѭ· ѣко оузьри
те сна чласкаго, граджща ѩ о
блацѣхъ на нбо, і сѣдаща о де
снѫѭ силы· емоуже жидови
заплъвашѧ лице, і мжчиша и.
і биша и по ланитама, глѭ
ще повѣжди намъ хе, кто есть
бивы та, стоѣвы на сѫди
щи мжчимъ, і въпрашаемы
всѭ нощь стоуденжѭ, на дво
рѣ канафинѣ, егоже петръ ви
дѣ мжчима, стоѩ въс коуре
ниѣ, і во всѣхъ мѣстѣхъ, тои

48b

нощи до коурнѣ въспѣтиѣ, три
щи отвръже сѧ, приемы по
каание, по коурьи въспѣтьи,
оученика петра стаго, сто
ѣвы всѭ нощь, послоужь

оцю своемоу невъноумоу, боу
вс҃емогѫщюмоу, творащю
моу силѫ· победитель е
сть на вс҃ѣкѫ неприѣзнь нощь
нѫѭ, победитель есть на
вс҃ѣкѫ болѣзнь нощьнѫѭ,
победитель есть на вс҃а тво
ѩ и та самѫ, въшедъшѫѭ
нынѣ вь тѣло се, трасавице.
оукорен(ен)аа ѩзе, даромь ба бе
съмрътънааго, велитъ ти
изити, і сего раба своего, при
емла покаание его· ѣко петро
ви покаание· і избѣгии із не
го, съ вс҃ѣми твоими, і съ вс҃ѣ
ми похотьми своими. і не
имѣи възвращениѣ къ не
моу, отъметаетъ бо ти пѫ
ти прѣходънынѩ, и вс҃а сть
за. і затварѣетъ ти вс҃а
двьри въходънынѩ· вс҃ѣлѣ

49a

етъ же съдравие· даетъ же
славѫ имени твоемоу стоумоу,
съ оцемь и сномь нынѣ и при ·/. ѳ҃ѯ
МО НЯ ТРАСОМО ЗЯ ОУТРЯ
Изгонитъ та гь трасавице
ютрьнѣѣ· послѣдьнѣѣ ѩзе·

хоудооумънаа, ι хоудоси
лаа· хоудооумъныѩ и хоу
доврьныѩ трасѫщи·
о немьже за оутра съвѣтъ дѣ
аша· старѣишины и попове жи
довьсци. ι старьци июдѣисции,
бывъ съвазанъ отъ архиерѣи,
ι старець июдѣискъ, вь заоу
трьнинмь съвѣтѣ, ι прѣда
нъ пѫтьскоумоу пилатоу, оубо
и са его, ι излѣзи. помани ιю
дѫ скариотъскааго, оубоѣвъша
са. ι положьша сьребро, ι вь
звѣшьша са, помани кънн
жъникы, не съмѣвъшаѩ въ
зати, сьребра цѣны его, ста
въша прѣдъ пилатомь, ι о
блыгаемъ есть, кънижь
никы, ι старъци, емоуже пи

49b

латъ дивъ са зѣло· помани
пилаща оубоѣвъшѫ са. пра
ведьника иса· ι оужасни са· по
мани пилата оубоѣвъша са· и
рекъша, чистъ азъ отъ кръве
сего праведьника. вьстрепе
щи побѣгни. ιзгонитъ та гь. при
емы жзы въ заоутрьни
нмь съвѣтѣ. даетъ же съдра

вне, семоу рабоу своемоу, ѣко
прославлѣеть са отцемь и с҃
мь дхомь. нынѣ и присно и в ·/.

∴ МО Н҃Я ТРАСОМО ВЪ Е҃ ЧАСЪ

Внеть та трисавице гь. уа
сънаа, емлѫщинѣ въ в уа
съ, сего, бнеинемь неотъ
вѣтъномь. възбранѣеть
ти врѣмени, въстанънааго, і
уаемънааго, бъ бнены пила
томь, і прѣданы на распа
тие, ведены вои пила
щи, въ мрѣкорнѫ, ω не
мьже събъраша са въ мрѣ
корни, егоже съвлъкъше, ωдѣ
ша хламидоѫ уръвленоѫ, і и

50a

сплетъше вѣнець отъ трънѣ
възложиша на главѫ емоу, и
въ десницѫ емоу вьдѣша трь
сть · емоуже июдѣи поклониша са,
рѫгаѫще са и глѫще, радоуи са црю
июдѣискъ, емоуже июдѣи запль
каша оуи. і трестиѫ биша и по гла
вѣ · емоуже июдѣи порѫгаша са, па
кы съвлѣша хламидѫ, і облъ
къше и пакы въ ризѫ его, ведо
ша и на распатие, егоже крстъ за

*

дѣша кюриньнинноу· егоже приве
дъше въ мѣсто лобъное. даша
емоу пити оцетъ· размѣшьше
съ злъчиѭ· іже въкоушъ не хо
тѣ пити его, егоже нюдѣи съвлѣ
ша· і пригвоздиша и на распонѣ·
въ девяты часъ. і раздѣли
ша себѣ ризы его, і о ризы е
го меташа жрѣбиꙗ. съ нимь
же распата бысте разбоини
ка. единъ о деснѫѭ· а дроугы
о шюѭѭ· сь гь бнетъ та. і оу
мръщвѣетъ та. распены са
на распонѣ въ трет[ь]ні часъ,
дастъ же съдравие· непороуно

50b

семоу рабоу своемоу. ꙗко прославлѣ
етъ са има оца и сна и стаго дха ·/.

·:· МО НЯ ТРАСОМО ПЛЯДЬНЄ

Гі славѫ въздаѭ, възлагаѭ рѫ
кѫ моѭ, на раба твоего сего, і за
прѣщаѭ тебѣ трасавице, полоу
деннаа, іменемь гнемь, оубо
и са его. емоуже глахѫ, аще ты е
си снъ бжеи, въстани нынѣ
отъ распона того. і вѣроуемъ
въ та. трасавице сѫщиѣ въ чло
цѣ семь, оубои са га, і оумрътви

са . егоже оубоѣ са разбонникъ . і
рече помани ма гі въ црствьи
твоемь . емоуже сѫщю на распо
нѣ. слъньце помрачи свѣтъ
свои· възъпивъшааго на ра
спонѣ къ боу · зацѣжденааго и
з гѫбы оцьтомь . прободена
аго на крстѣ копиемь . і испоу
щьшааго ѣзвоѭ водѫ и кръвь .
рекъшааго бже съхрани дхъ мои ·
поклоньшааго главѫ на распо
нѣ . вь негоже испоущениемь
дха . землѣ потрасе са , і каме

51a

ние распаде са , ѡпона црквьнаа ра
здъра са , гроби отвръса са , тѣ
леса мрътвымъ оуготовиша
са . егоже сотьникъ оужасе са , і вси
сѫщии съ нимь , емоуже рѣша · ѣко
сь естъ снъ бжеи въ истинѫ , ты
же трасавице , паче всѣхъ оубои са
га . і възтрепещи . і избѣгни і се
го раба гнѣ · і отиди отъ него. в
ѣко прославлѣетъ са има оца и с ·/.

·:· МО НЯ БѢСЪНОУШТИІМИ

Бъ бгомь . гь гдеи , огнь
ныхъ дхъ , творець бе
сплътьныхъ силъ . рждо

жьникъ нбсныхъ. кызнь
никъ, егоже не видѣ ни єдинъ
отъ чкъ. ни видѣти можетъ. его
же оубоѣвъ кънязь · і вс҄ѣ тварь,
іже еси разгрѫдѣвъшии, іно
гда архистратигъ · і съ сво
еѭ его слоужъбоѭ, ослоу

51b

шаниемь отъвръгъшъ са, съ
връгы на землѭ, і остѫпль
шаꙗ съ нимь аѓлы · демоны
зълобоѭ бы(въ)ша, въ глѫби
ны тръторъскыꙗ прѣданъ,
дажди заклинание мое, ѡ стра
шънѣмь имени твоемь, съ
връшаемоу грозъноу быти.
вождю зълоумоу · і вс҄ѣмъ хра
нителемъ его. съпадъшиимъ
съ нимь, съ вышънаꙗ свѣтъ
лости, і обрати и на бѣжание, і
заповѣжди емоу отити отъ сѫ
дѣ. да би к҃ томоу, ничесоже врѣ
дъна. на тѣлесехъ сихъ. зна
менаваемыхъ съдѣалъ. нъ
да приимѫтъ крѣпость, сии
знаменаваемии дръжавоѭ,
настѫпити на змиꙗ и скоръфи
ꙗ. і на вс҄ѭ силѫ вражиѭ. імъ
же еси повелѣлъ. твое бо поетъ

са. і велнүнтъ, отъ в̂сего дꙑ
ханнѣ, страхомь славнтъ са
прѣстое нма твое оца н сна н ста ·/.
Заклинаѫ та. зълꙑ наүальнн
үе. хоүльнын наүельннүе, ѿ

52a

тръженꙑ · і самодѣльннүе лѫ
кавꙑ · заклннаѫ та съвръженꙑ.
отъ вꙑшьнаꙗ свѣтълостн, н въ
тъмѫ глѫбннꙑ ннзъве(де)нъ за
грьдость. заклннаѫ та. і в̂сѫ
съпадъшѫѫ твоѫ снлѫ, въ слѣ
дь твоеꙗ вола. заклннаѫ та дше
зълꙑ. бгомь савлотомь. і
в̂съмь вонньствомь аглꙑ
бжьн. і атананлемь, бгомь в̂се
дръжнтелемь, ізндн отнди,
заклннаѫ та бгомь сътворь
шнмь в̂съүьскаа, і стꙑмь дхо
мь, н єдинооүадꙑмь єго сномь,
рожденꙑмь отъ него пръвѣе в̂сѣ
хъ вѣкъ, нензглан̂но · сътворь
шнмь невиднмъѫ, і виднмѫ
ѫ в̂сѫ тварь. създавъшнн
мь үка по образоү своемоү. і сло
весънꙑмн · і животънꙑмн,
ненаселенѫѫ оүкрашьшемъ, за
кономь пръвое. подобащемь в̂са,

нашедъша ємь, і спинемь на пѫ
ть етеръ, волеѭ наставьшемь,
і аѣлы приставленнемь съхра
ньшемъ. потопльшиимь водоѭ

52b

съ выше, і подънбсъныѩ глѫ
бины. оудръжавъшиимь испо
лы· неуьствовавъшаѩ, по
гоубльшемъ ѩ, і стлъпомь
неуьстивыхъ потрасъшемь.
і землѭ содомъскыѭ и гомо
ръскѫѭ, огнемь бжествьны
мь попальшемь, егоже съвѣ
стиѭ дымъ не оугасаѩ коури
тъ са, пробивъ жьзломь мо
ре. і люди своѩ ногами не омо
уьшами са проведъшемъ. мѫ
уителѣ і воѩ на ба воюѭща,
въ вѣкы влънами погрѫжь
шемъ. ѩзыкы иноплеме
ньныкы потрѣбьшемь· зако
нъ неуестнѣ· раздроушъшиі
мъ браниѭ· въпльщьшиимь
са отъ марнѩ дѣвица. на послѣ
докъ, рождьшиимь са неиздре
уеньно, і цѣлы пеуати уисто
ты прѣбыша. Изволъшии
мь отъмыти кръщениемь,
ветъхѫѭ скврънѫ нашѭ· еѭ

же есн ны прѣстѫпленнемь о
сквръннлъ. і затворенне грѣ

53а

хоу сътворъшемъ, заклннаѭ
та бгмь· кръщьшннмь са въ
неръданѣ, і образъ намъ нен
стьлѣннѣ подавъша. въ водѣ по
грѫженнемь. емоуже аѓлн н ѵ̂са
снлы нбсъныѩ дивнша са· вь
пльщьша са ба вндаще съмѣре
ннемь. бжнѩ оусnѩ нашеѩ плъ
тнѩ покрывъшѫ са· егда же бе
значальны оць, безнача
льное рождьство, сноу своемоу
ѡтъкры. і стааго дха съше
ствне. тронѵьское съвъкоупле
нне съвѣствова, запрѣ
щьшннмь вѣтромь. і влъне
нне моръское оукрощьшемъ. про
гънавъшннмь демонъское [о]
множъство, і зѣннцѫ оѵью
н ѵрѣва ослѣпленѣ. бръноѫ
слѣпоумоу просвѣщьшемь. прѣ
вое созъданне рода нашего, на
мъ обновльшемь, вьсаждь
шннмь глоухымъ слоухъ, і не
глѫщннмъ глати. і зѣннцѫ
слѣпымъ, ізъѣсньшннмь.
і давъшннмь хромымъ ходнтн.

53b

і течение кръви бещислъное за
творьшиимь, отътрасъшиимь
красты отъ строупивыхъ, и
мрътвыѩ из гроба искоучити
сътворьшемъ, бесѣдовавъ
шиимь, намъ ст҇рами до гроба,
і ада вьскрьсениемь испровръ
гъшиимь, и вс҇е чл҇чьство, не
поглъщено съмрътиѫ съхрань
шиимь. заклинаѭ та б҇гомь вс҇е
дръжителемь, въдъхнѫвъ
шиимь бж҇ествьны д҇хъ въ
пр҇кы, і ап҇лы поспѣховавъ
шиимь, и вс҇ѭ вс҇еленѫѭ бла
говѣриѣ исплъньшиимь, оубои сѧ
бж҇и· отътьци, ѡтиди, вс҇ѣкъ
демонъ нечисты, і скврънъ
ны. прѣисподьнии землѧ, глѫ
бины тръторъскыѩ, лъжи и
блазномь, льстивы необра
зъны, многообразъныи,
видимы, бестоудиѣ ради, неви
димы же лицемѣриѣ. идеже а
ще еси, і отънѭдѣ же аще идеши,
іли самъ еси вельзѣолъ, і не
видимъ, или грѫдъ, или живо

54a

тьномь. видѣниемь авлѣѩ сѧ,
или змиевомь, іли звѣриномь

лицемь, или коурениемь, или ды
момь етеромь, виднмъ, или ѣко
огнь възгараѩ сѧ, или привидѣни
емь сѧ ѩвлѣѩ. ѣко се мѫжескъ по
лъ. ѡли женескъ· или гадомь· и
ли п͠тицеѭ, или нощиѭ г͠ла. или
глоухостраша, ѡ прѣтекы или
въ лоуцѣ съвѣщаваѩ· или въ ви
нѣ пиемъ мнозѣ, или въ ѩзи· и
ли въ болѣзни или въ слъзахъ
похотьнꙑхъ· или на смѣхъ по
оущаѩ, или поустошенъ, или въ
стоүнѣ, или похотенъ, или идо
лескъ, или үарꙑ люба, или на
похоть иенстовъ· или звѣздо
зьрець, или үаромъ обрѣта
тель, или въ пиѣнъствѣ кръви
проливаѩ, или матежемъ тво
рець, бестоүденъ, ръвьникъ, не
оустроенъ, съ лоуноѭ прѣмѣнѣ
ѩ сѧ, и съ врѣменемь етеромь,
прѣвращаѩ сѧ, или на оутрьнѭѭ,
или на полоуд͠не, или полоунощи,
или без годинꙑ етерꙑ, ли за оутра

54b

ѡли полоуүеньемь [и] еси оутоклъ,
аще ли еси посъланъ цѣмь, и при
маталъ сѧ вьнезаапѫ· или ѡ
з морѣ. ѡли издрѣкꙑ. или ѡз брѣ

гъ. или ιз дръвеника, или ιз ло
къви. или ιз блата. или ιс тре
стиѣ. или ιс тимѣниѣ, или ιс по
дъземиѣ неучиста. или ιз дрѣ
ва. и́ли ιз лѣса лѫжънааго. или
ιс пътица, или ιз гроба, или (и)з гра
да. или ιземъныѩ, или ιзъ о
сновании храмины. или ис покро
ва баньскааго. или ιс кѫпѣли во
дъныѩ. или ιз гроба идомьска
аго. или отъиѭдоу же вѣмъ и не
вѣмъ· ѿтъ знаемыхъ, ι не
знаемыхъ, ѿтъ сѫмьнѣни҃а
мѣста, ѿтълѫчи са ι отъдѣ
ли. оустыди са, ѿбраза образо
ванааго, рѫкоѭ бж҃иеѭ, оубои са
вьпльщенааго б҃а. подобление,
не оутаи са въ рабѣ бж҃ьи семь,
ибо жезлъ желѣзнъ, и пещь огнъ
на, и тръторъ, ι зѫбы скрьжъта
ние, прѣщение ослоушаниѣ, ждe
тъ тебе, оубои са бж҃и, не възвра

55a

ти са· ни единъ. ни съ инѣми. злы
ми д҃хы, неучистыми, на непро
ходънѫѭ же землѭ, и на безводъ
нѫѭ, и недѣланѫ, на нейже ч҃къ
не живетъ, б҃ъ же единъ призирае
тъ, съвазаѭи в҃са оурицаѭщаѩ

своѥго образа . и съвѣщаваѭщѧ
ѩ на нь . ѫзами въ тъмѫ въ тръ
търавъ · съвазанъ . вь великѫ
ѭ нощь , и день , и та вс҇емоу зълоу
въставителѣ диѣволе , ѣко велеи
страхъ г҃нь , і велиѣ слава его · і
вс҇ѣ работънаа томоу самомоу
работаѭтъ , оц҃ю и с҃ноу и ст҃оумоу ·/.

Заклинаѭ та д҃ше нечистꙑ , про
тиван са твари б҃жьи . дажди сла
вѫ живоумоу б҃оу . і словеси его ,
имѫщюмоу власть , на вс҇ѣко
мь влⷣачьствѣ , и на вс҇ѣкомь
нарицаемѣмь , на н҃бсьнꙑхъ
и на земьнꙑхъ , и тръторьскꙑ
хъ · тѣмь именемь заклина
ѭ та . изиди і съсѫда сего . и отъ
лѫчи са отъ ѫдовъ его , і не оукрꙑ
и са ии въ единомь же ѫдѣ тѣле

55b

си сего . нъ пробѣгни именемь жи
вааго б҃а . г҃а нашего і҃с҃ха . хотащаа
го сѫдити живꙑмъ и мрътвꙑ
мъ · і въ врѣщинвꙑ , вь не гашѭ
щии огнь , іже естъ оуготованъ
диѣволоу и вамъ а҃ѣломъ его .

Заклинаѭ та . хотащиимь отвръ
сти рай свои , ізбъранꙑмъ ст҃ꙑ

мъ своимъ, хотащиимь нбо и зе
млѭ обиовити, егоже словеса свѣ
тъ сѫтъ, егоже словеса ѣко огнь
пополѣѭ дѫбравы, ι ѣко оскрѣ
дъ сѣкы каменне, тѣмь та за
клинаѭ. ιже дръжитъ ѣ҆сѣхь
скаа· рѫкоѭ своеѭ дръжавьно
ѭ· и мышъцеѭ своеѭ высо
коѭ. ѣже сѫтъ на нбсехъ, ι ѣже
сѫтъ на земи, ι ѣже въ водѣ, ι
трътърѣхъ· иже естъ измѣрилъ
водѫ моръскѫѭ гръстиѭ, и па
дниѭ нбо· а възьрѣниемь своимь
землѭ потрасаетъ. ιже естъ по
ставилъ горы въ мѣрѫ, ι стра
ны въ ставила, ι дръжитъ. ι
потрасаетъ. ι отнишаетъ горы,
емоуже са всѣхьскаа повиноуѭ҇т.

56a

повиноуи са и ты сотоно· живоумоу
истинноумоу боу, ι изиди ι съсѫ
да сего. ѣко боу естъ и оцю слава,
и единоуадоумоу сноу, ι словеси
прѣстоумоу, ι животворащю
моу дхоу. нынѣ и присно и вь вѣк ·/.

Иже еси ѣ҆сѣмъ неуистымъ дхо
мъ запрѣтилъ, ι силоѭ слове
си единоуадаaго твоего сна. ιзгъ

нал҄ъ дхы остѫпъныꙗ · гі всє
дръжителю, неиздреченънииче,
і всемогы, ты запрѣти нынѣ,
вгнѣждьшюмоу сѧ въ рабъ тво
и. противънаго дїавола, і потво
ри(въшааго) твое създанние, і изъми е из вь
сѣкоѧ напасти дїавола, і всѣка
прѣстоѣниѣ, противьничѧ, і из вь
сѣкоѧ мѫкы, і възведи и на дхо
вьны твои живот҄ъ, і съхрани и
въ црствьи твоемь, да поми
лованъ вѣкъ, і всѣкоѧ зъло
бы оучищенъ. пощадитъ сѧ хра
мъ стааго твоего дха. і достои
нъ бѫдетъ нбсьныхъ твоихъ
неистьлѣнъныхъ, и бесъмръ
тъныхъ таинъ · ѣко ты дръжиши

56b

и црствоучеши на насъ · бъ и іноуꙗ
ды твои снъ, і дхъ твои сты ны
нѣ и присно и вь вѣкы вѣкомъ

·:· Заклинание стаꙗ Василѣ

на дхы неучисты -:- б -:-

Бжествъное и стое і вели
кое · і страшъное еже · и тре
петъное, і невъздръжа
ное нарицание, і призывание тво
римъ · на твое запрѣщение дїаво

·:· МО ЛѦ ОУМЕРЪШИИ СЩАНИКОМЬ

·:· ЛИ МНОГОМЪ · ЛИ ПРИЧЕТЬНИКОМ ·/.

Вако гі бже нашъ, імѣіи еди
иъ бесъмрътъство, живы
въ свѣтѣ неприступьнѣ, оумръ
щвъы и жива, и низъвода въ адъ
и възведа. ты своеѭ прѣмудро
стиѭ, созъдалъ еси чка, і па
кы въ землѭ възвращае[н]ши и,
дша дългы истазаѭ. моли
мъ та. приими дшѭ раба твоего
сего, и покои и на лонѣ аврамовѣ.
исаковѣ · іѣковли, і даждь емоу
вѣнецъ правъды, ізбъраны

58а

хъ твоихъ, і за на же троудилъ са
естъ, въ мирѣ семь. імени тво
его ради, приіметъ бедръно въ
здание. въ жилищихъ стыхъ
твоихъ. бш благодѣтиѭ и щедро
тами. единоучадаяго сна твоего.
съ нимьже блгвенъ еси прст

·:· МОЛ Б ТОМОУЖДЕ

Хвалимъ та гі бже нашъ · ѣкоже те
бѣ единомоу живот бесъмръ
тенъ естъ. і слава непостижь
на. і милость бещислъна, и чко

Застѫпи спи помилоуи съхрани ны

Милость бжиѭ і уклюбие, і отъпоу
щение грѣхомъ съ выше испрошъ
ше. і сами себе и дроугъ дроуга. і ве
сь животъ нашъ, хоу бесъмрътъ
ноумоу боу нашемоу. прѣдадимъ ·/.
·:· лю тебѣ гі в

Ѣко ты еси животъ. і вьскрѣшение
оусопъшимъ гі бже нашъ, и тебѣ
славѫ въсылаемъ· оцю и сноу ·/.

МО ДРОУГЯЯ ТОМОУ ПО ВЪИНѦ

Гі бже нашъ, оутѣшение скръбащимъ

57b

і плаоущимъ са оувѣтъ. і всѣ
мъ оунывающимъ застѫпле
ние сы. одръжимыѩ нынѣ скръ
биѭ. оумеръшааго ради. твоимь
мдиемь оутѣши· і всѭ болѣзнь
скръби лежащаѩ, въ срци іхъ ицѣ
ли, і раба твоего оусопъшааго· о
оупъваньи вьскрѣшениѣ. на ло
нѣ аврамли покои· в

Ты бо еси покои рабоу твоемоу хе
бже нашъ, і тебѣ славѫ въсыла ·/.

∴ МО НЯ ОУМЕРЪШИИ СВАНИКОМЬ

∴ ли многомъ · ли причетьником ·/.

Вако гі бже нашъ, имѣи еди
нъ бесъмрътъство, живы
въ свѣтѣ непристѫпьнѣ, оумръ
щвѣи и жива, и низъвода въ адъ
и възведа. ты своеѫ прѣмѫдро
стиѫ, созъдалъ еси уна, и па
кы вь землѭ вьзвращае[и]ши и,
дша длъгы истазаи. моли
мъ та. приими дшѫ раба твоего
сего, и покои и на лонѣ аврамовѣ.
исаковѣ · иаковли, и даждь емоу
вѣнець правъды, изъбраны

58a

хъ твоихъ, и за на же троудилъ са
естъ, въ мирѣ семь. имени тво
его ради, приметъ бедръно въ
здание. въ жилищихъ стыхъ
твоихъ. в благодѣтниѫ и щедро
тами. единоуадааго сна твоего.
съ нимьже блгвенъ еси прс

∴ МО Б ТОМОУЖДЕ

Хвалимъ та гі бже нашъ · ѣкоже те
бѣ единомоу живот бесъмръ
тенъ естъ. и слава непостижь
на. и милость бещислъна, и уко

мена гадомъ . пржгъ . сланж ·
урьвены пржгъ . катаарось .
филосъ . ιлосъ . виантисъ · каръ
киносъ . връхосъ . ѡтъхода отъ
хода отъ сѣмени гроздовъ . ι о
соуша еж · ι великы връхъ . вс҃ѣ
кы гады . ѡтидѣте отъ ло
знѣ · ѡтъ нивъ . ѡтъ врътогра
дъ . Ти отиди въ горы поустыѧ .

59b

вь дрѣво еже не творитъ сѣме
ни . тамо вы естъ далъ гь҃ . денъ
нжж пищж · пакы заклинаж ва
съ . въ ιма га҃ нашего исх҃а . ѣко аг҃ли
гд҃ьсции . михаилъ гавьрилъ · оу
рилъ . рафаилъ пакы закли(на)
ж вы вс҃ѣкъ гадъ . ѡтидѣте отъ
лознѣ · ѡтъ нивы · ѡтъ врътогра
дъ . аще не послоушаете мн҃е бѣдъ
наaго . уаскыѧ пьтица изѣда
тъ васъ . ѡтидѣте въ поустыѧ
горы . вь дрѣва неплодьнаа . и
дадите славж боу҃ , съ оц҃емь и ст҃
мь дх҃омь . нынѣ и присно и вь вѣ ·/.

∴ МО НА ПОКЛОНЕНИЕ КОЛѢНО
∴ ма . бываѭщи · въ ст҃жж пать
∴ десатьницж . на есперинѣ . по про

·:· И ЧЬТЕ ЧЬЦЬ · АПО · ПЬВЕ АЛЕ
·:· гла искрь Б ·/. С ·/. блажени живѫ
·:· щии въ домоу твоемь, бь вѣкъ
·:· вѣкомъ, въсхвалатъ та гi ·/.
·:· И ЧЬТЕ ПО ЕВА И ПО ЕВАНЛЬ
·:· и реуе дн · диѣконъство сие ·/.

И пакы оусльшати гю боу на
шемоу. и помиловати раба тво
его. нма. оусънжкъшааго вь
легъкы покои · блаженыѩ

59a

пати его, ѣко да гь бъ нашъ, оучини
тъ дшѫ его. въ мѣ(стѣ) свѣтълѣ. і
деже вси праведьни поуиваѭ
ръцѣмъ вси молаще са, гi оуса ·/.
·:· МО СТАЯ ТРОФОНЯ Ѿ ВСЕ ГЯ
·:· дѣ злѣ. гоубащиимь. Вина и
·:· нивы. і връты

Въ има оца и сна · і стаго дха,
помолащю ми са. гви і боу, съ
лѣзъ отъ нбсе анлъ седмь, да
отъженѫтъ все зъло, і всѫ зъ
лобѫ. і га гадовъ · і все еже оби
дитъ вина · і нивы · і врътогра
ды · заuьнѫ нынѣ глати. и

мєна гадомъ . прѫгъ . слаиѫ ·
ҷръвєны прѫгъ . катаарось .
филось . ιлось . вилитись · каръ
кинось . връхось . ѿтъхода отъ
хода отъ сѣмєни гроздовъ . ι о
соушаєѭ · ι великꙑ връхъ . вс҃ѣ
кꙑ гадꙑ . ѿтидѣтє отъ ло
знѣ · ѿтъ нивъ . ѿтъ врътогра
дъ . Ти отиди въ горꙑ поустꙑѩ .

59b

вь дрѣво єжє нє творитъ сѣмє
ни . тамо вꙑ єстъ далъ г҃ь . дєнъ
иѫѩ пищѭ · пакꙑ заклинаѭ ва
съ . въ ιма г҃а нашєго и҃сха . ѣко а҃гли
г҃дьсции . михаилъ гавьрилъ · оу
рилъ . рафаилъ пакꙑ закли(на)
ѭ вꙑ вс҃ѣкъ гадъ . ѿтидѣтє отъ
лозиѣ · ѿтъ нивꙑ · ѿтъ врътогра
дъ . аще нє послоушаєтє м҃нє бѫдъ
иаагo . ҷаскꙑѩ пьтица изѣда
ть васъ . ѿтидѣтє въ поустꙑѩ
горꙑ . вь дрѣва нєплодьнаа . и
дадитє славѫ б҃оу , съ о҃цємь и с҃т
мь д҃хомь . нꙑнѣ и присно и вь вѣ ·/.

·:· М҃О НЯ ПОКЛОНЄНИЄ КОЛѢНО
·:· ма . бꙑвающи · въ с҃тѫѭ пѧтъ
·:· дєсѧтьницѫ . на єспєрнѣ . по про

·:· КИМЕНѢ · СЛОУ РЕЧЕ ·/.

Покланѣюще колѣна въ мирѣ · гю

60a

помолимъ са

За освщение вс҃ѣхъ насъ дшъ прѣдъ гдемь · гю помолимъ са ·/.

Ѡ съподобити са намъ . црствью не тьлѣющю . благодѣтные стааго дха гю помо ·/.

Ѡ быти намъ храмоу и жилищю . прѣ стааго емоу дха · гю помо ·/.

Ѡ съхранеьи намъ бес колѣбаниѣ вь вѣрѣ благодѣтные стааго емоу дха . гю помоли ·/.

Ѡ обрѣтеньи намъ . благодѣти ι милости . прѣстаа емоу дха гю ·/.

Ѡ благовъгодьнѣ трѣбѣ быти · · словесъноумоу семоу слоуженью нашемоу · гю помо ·/.

Ѡ быти намъ ревьнителемъ · добрымъ дѣлесемъ · ι полоу чити нбсно црство · гю помоли ·/.

Ѡ оуслышаньи гю гласъ моли твы нашеѧ · гю помолимъ са

Ѡ (и)збавленьи причастьникомъ · намъ быти . прѣстаа емоу дха гю ·/.

Ѡ възатие намъ. і оставленіе грѣхомъ · і познаніе твоеѧ бла годѣти · гю ·/.

60b

Ѡ бытьи намъ ѣко небыти. въ грозъное правьдивое съшествие · стааго емоу дха. гю по ·/.

Ѡ оделѣньи намъ · льсти коумирьсцѣи. съшествиемь стааго е моу дха гю ·/.

Ѡ бытьи · ѣкоже быти намъ · тоу ждемъ грѣха, а своимъ неть лѣнью. гю помоли ·/.

Ѡ съпоущеньи съ нбси аћла свѣтъла. просвѣщающа оумы на ша и срца · гю помоли ·/.

Ѡ отъданьи ботатыѧ мсти, и щедроты бжиѧ къ всѣмъ намъ гю помоли ·/.

Ѡ раздрѣшеньи всѣѧ ѩзы непра ведъныѩ · прѣстымь его дхомь. гю помо ·/.

Ѡ спньи намъ. прѣклонивъшиимъ колѣнѣ срдьнѣи. і тѣлесьнѣи, вь день патьдесатъны. гю ·/.

Ѡ съподобленьи намъ· моли твоѩ стыхъ аплъ. і оученикъ гнь · црствоу нбсьмоу. гю помо ·/.

Ѿ послоушаньи намъ · і познаньи
стааго дха . гю по ·/.

61а

Ѿ обрадованьи намъ вьсѣмъ на
мъ . і поклонение стоумоу име
ни . гю помоли ·/.
Ѿ дшевьнѣи і тѣлесьнѣи · присно
покланѣти са . і пѣти стыѩ тро
ица . единоестествьнѫѩ . гю ·/.
Ѿ оудръжаньи людьсцѣмь · и ча
аньи благодѣти стааго дха гю ·/.
Ѿ прѣклоньшиихъ колѣна . і срца
прѣдъ гдемь . гю помо ·/.
Ѿ благоволити гю боу на ны . і
на прѣклоньшаѩ колѣна своѣ гю ·/.
Ѿ оукрѣпльшиимь ны . прѣвѣе съ
коньчание . оугодити прѣдъ где
мь . і посълати богатъıѩ ми
лости . гю по ·/.
Ѿ приемлѭщиимь молтвы наша .
ѣко благоѫхание прѣдъ собоѭ . гю ·/.
Ѿ избавити са намъ отъ вьсѣкоѩ
скръби . гнѣва бѣды и нѫжда · гю ·/.
И о вьсѣхъ трѣбоуѭщиихъ твоеѩ гі .
помощи і застѫпление гю по ·/.
Застѫпи спи помилоуи · съхрани
ны бже твоеѭ благодѣтиѭ

Прѣстѫѭ чистѫѭ прѣславьнѫѭ,
блгвенѫѭ владычицѫ наш ·/.

61b

⁘ **И ПОКЛОНЬШЕМЪ СѦ ВСѢ ЛЮДЕ**
⁘ на колѣноу · рече дн . всѣ дıаконьства
⁘ по радоу . по поклон҄ сѧ на колѣноу .
⁘ **ТВОРИ МО СИ ВЪ**

Прѣчисты, ı нескврьны, бе
зиачальны, невидимы,
непостижьны, неислѣдьни, не
прѣмѣньны, незълобивъи гı,
егоже никътоже не видѣ, ты едииъ
имы бесъмрътие, живы въ
свѣтѣ неприкосновенѣ, сътворен
нбо и землѭ, море и все еже есть,
сътворено вь нихъ. даѩи всѣ
мъ прошениѣ, прѣжде даже не про
сатъ, тебѣ сѧ мили дѣемъ, та
молимъ ѩко чключе, оца га ба
и спа нашего исха, сънедъшааго
съ нбсе, насъ ради чкъ · ı за наше
спние вьпльщьшааго сѧ отъ
стааго дха. ıз мариѩ славьны
ѩ. и приснодѣвыѩ брца. показа
вы намъ съмѣреньıмъ. ı на
мъ грѣшьнымъ, ı недостои
нымъ рабомъ твоимъ, честь

62a

нѫѭ мѫкоѭ своеѭ, въıѩ и колѣ
на прѣкланѣти. ѡ мольбѣ нашихъ
грѣхъ, ι о людьскъıхъ невѣдѣньи
хъ, послоушаи насъ, вь ньже день
призовемъ та, пауе же вс҇ь день
патикостнинъı, вь ньже по въ
знесеньи бъıвъшиимь на нбо,
сѣде о деснѫѭ ба и оца. ι посъла
прѣстъıи дхъ· на стъıѩ оуҹени
къı. ι аплъı· ι сѣде на единомь
комьждо ихъ. ι напълниша са
дха ста. ι прѹьствоваша. ι на
съ молащиихъ са послоушаи, и по
мани нъı съмѣренъıѩ, ι осѫ
жденъıѩ, ѡбрати плѣненне дшъ
нашихъ. свое млдиѩ имѣѩ о насъ,
молаща са приими нъı· припада
ѭща ти, съгрѣшихъ. къ тебѣ привръ
женъ есмъ из ложеснъ. отъ ж
тробъı матери нашеѩ, бъ нашъ
еси тъı. нъ иже ищезоша въ соуе
тѣ денне наши· ѡбнажахомъ· ѿ
отъвѣта. дръзаѭще щедрота
ми твоими вьпиемъ. грѣхъ ю
ности моеѩ не помани, отъ таи

62b

нъıхъ оуисти нъı. вижь съмѣ
ренне наше· ι отъпоусти вс҇а грѣхъı

наша, не отъвръзи насъ вь врѣ
ма старости, егда изнемагае
тъ крѣпость моѣ, не остави на
съ. прѣжде даже не възврати
мъ са вь землѭ. съподоби ны
къ себѣ възврати са. і вьнъ
ми намъ блгвенинемь, і благо
дѣтиѭ, прѣзьри беззаконнѣ наша,
щедротами твоими, призьри съ
высоты стына твоеіа, гі
на людие твоіа, сиіа прѣстоіа
щаіа, і чаѭщаіа отъ тебѣ бога
тыіа мasти. посѣти насъ благо
стиѭ твоеѭ, избави ны отъ
насильѣ диѣволѣ, огради живо
тъ нашъ, хранителемъ апло
мъ вѣрьномъ, і (не) прѣдажди лю(ди)
твоіа. і вса събери въ свое цре
ствие. дажди отърадѫ люде
мъ твоимъ · отъпоустн грѣхы
наша. і оуисти вса ны · дѣтѣли
ѭ стааго твоего дха. раздрѣши
къзни вражниіа · сѫщаіа на на
съ. ѣко слава твоѣ непостижъ

63а

на есть, і уклюбие неиздреченъ
но. і мисть не иьтена. еи ѣко
призьри на ны. і на сты хра
мъ сь. і сътвори съ нами · і мо

лащинимъ са съ нами, богаты
ѫ масти тво[є]ѫ · и щедроты · мол
ми стыѫ бца. и всѣхъ сты
хъ твоихъ. все бо въздалъ є
си намъ ⁘ И въсклонитъ са пгъ

Застѫпи спи помилоуи · съхрани ⁘
Прѣстаѩ чистаѩ прѣславнаѩ ⁘
Ѣко благы чьлюбець бъ еси ·/.

⁘ И по се рекѫ · съподоби ги весь ве ·/.
⁘ И пя слоу рече трьстѧѣ · по пя
⁘ молитъ са таи

Приснотекы · и не истѣкаѩи.
живаи · и свѣтелъ истоучь
никъ. сѫщии. присно сы съ оце
мь. съдѣтельнаа сила. испль
нен все съмотрение. прѣдобро.
спинѣ ради члска. хе бже нашъ.
развръгы ѫзы съмрътъ
ныѩ, не раздрѣшаемыѩ,
и верѣѩ адовы. попъравъ

63b

множъство дхъ · приведы себѣ.
сти тѣло непороучьно, за вса чкы.
тѣло прѣчисто. не прикосновено. не
проходимо. всѣцѣмь грѣхомь.
прѣдавы са насъ ради, прѣдание

мь своимь, съшеды въ адъ, і
верѣи вѣчьныи съкроушъ. і сѣда
щиимъ низъ. въсхождение пока
завъ. старааго зълодѣа. і глж
бииъиааго змиѣ. бгомждры
мь хждожьствомь. оуловль·
і жзами вѣчьнами. вь прѣи
сподьниихъ. і въ огни не гасимѣ
мь. і въ тьмѣ кромѣщьнии за
творь. неиздреченъною силою.
велие именъная прѣмждрость,
оче авлен са, вельми послоушаи·
въпадающиихъ въ напасть.
і просвѣщен сѣдащаи вь тьмѣ.
і сѣни съмрътьнѣи. гі славы
присиотекжщаи. вышънѣаго
вьзлюбленааго оца сиъ. при
сно сы свѣтъ, ѿтъ присно сжща
аго свѣта, слънце праведъное,
послоушаи насъ молащиихъ са

64а

тебѣ. и покои дша рабъ твоихъ, прѣ
жде оусопъшиихъ. оцемъ же и ча
домъ же. и братромъ нашимъ, и
проуюмоу родоу плътъскоумоу.
і всѣмъ вѣрою, присиымъ же.
ѡ нихъже память творимъ ны
иѣ, ѣко оу тебе есть дръжава, і въ
ржцѣ дръжиши вса конца, ѣко все

дръжителю бже оць нашихъ, гь милости, родоу вськомоу, съмрътъноу, и несъмрътъноу, і вськомоу сѫщьствоу, съдѣтель, съставлѣемоу, і пакы раздроушаемоу, животоу семоу, житью отъиждь ноумоу, і приставленью лѣтоу числъноумоу, живымъ, низъ кода въ адъ. і възкода, і съ вазаѩи слабо, і раздрѣшаѩи силъно, настоѩщаа потрѣбъномь, съматрѣѩ, і бѫдѫщаа оудобь строѩ, възвеселѣѩ оупъвании емь, съмрѣть повиннъиѫ сѫщеѫ, мнозѣмъ ранамъ, ты влко вьсѣхъ бже спе нашъ, сѫщиихъ на земи, і на мори далече, вьсь по слѣдьнии. і великы. і спсъиъи,

64b

на патикостиинѫ день. показа вы намъ проображенне, стѣи е диносѫщьнѣи троици, присно сѫщии, і неразлѫчьнѣи · і неизмѣнь иѣи, і пришествиѣ животвора щаага твоего дха · въ образъ огньномъ ѩзыкомъ, на стыѩ твоѩ апль, ізлиѣлъ еси, проповѣдати отъпоущение дръжащиимъ, і дръжимыи

мъ, бжнемь твоимь законо
даннемь, ты оубо послоушаи
насъ, съмѣреныхъ твоихъ
молитвьникъ, молащиихъ
ти са, покои дша твоихъ рабъ,
прѣжде оусопъшиихъ, на мѣстѣ
свѣтълѣ, на мѣстѣ хладьнѣ.
отъниждѣ же отъбѣжа, скръбь
и печаль, і въздыхание, оу
чиии дхъ іхъ. в҄селѣхъ праве
дьничихъ, сподоби ıа мироу
и отъпоущенью, ѣко не мрь
твии въсхвалатъ та гі. ни сѫ
щии въ адѣ оупъваѭтъ на мнл
сть твоѭ, нъ мы живии бла
говимъ та, і въспоманемъ та,

65а

о дшахъ нашихъ ÷ ѿ
Ѣко подобаетъ ти вс҄ѣка слава че ·/.
·:· И ПО СЕⷨ РЕКѪⷮ ГРАНⷩЪ · І ПАⷦ СЛОⷢУ ТАⷤ
·:· диѣконства гл҃е. поⷱ таи молитˆ са ·/.
Влако гі бже нашъ. творьче вс҄е
моу, твоѣ естъ въ истинѫ вели
каа таина· нынѣщьнее раздроу
шение, твоихъ тварей, і градѫ
щеи вѣчьны покои, і о въсхожде
ньи нашемь, бывъшиимь во вс҄е

мь мирѣ, і о въсхожденьи на оу
пъванне· живота бесконеҷьна
аго. і бѫдѫщее во второе прише
ствие ха твоего, прѣхвалнмъ
же обьщенне, еже еси далъ намъ,
імѣти съ ними, і низъходаще
еже сътвори. къ страстемъ на
шимъ, и възведи ны съ собо
ѭ. на свое бестрастие. тѣмьже
приими ꙗко наша моление, і
покои вса оца наша и матери, ко
моужъдо насъ. і братриѩ и се
стры. і ҷада. і рождение. і при
ѩтела. і тоуждеплеменьникы.

65b

і вса дша, прѣжде поҷивъшаꙗ, ѡ о
пъваньи жизни, вѣҷьныꙗ, оуҷи
ни імена ихъ, въ кънигахъ живо
тьныхъ, на лонѣ аврамли, ісако
вѣ иѣковли, на мастѣ живѫщии
хъ. вь наслѣдьи црства нбснаа
го. і въ раи пища въвода ꙗ, съ свѣ
тълыми аплы твоими. въ
стыхъ твоихъ обитѣлехъ. съ
въздвигни тѣлеса наша. вь де
нь вь ньже сто и нележьно повѣ
далъ еси· нѣстъ бо гі рабомъ
твоимъ, съмрътн, ісходащи
имъ отъ тѣлесе, і приходащи

нимъ къ тебѣ бже дхомь, і вьсѣ
кои плъти. нъ прѣставленнє. ѡ
пєчальнꙑхъ, въ радостьнаа,
іжє съгрѣшиша къ тєбѣ, мило
стивъ бѫди имъ. і намъ грѣшъ
никомъ, занє никътожє прѣдъ то
боѭ чистъ бѫдєтъ. токмо тꙑ а
влєи сѧ на земи. гь исхъ, імьжє
вси оупъваемъ млсть обрѣсти,
і отъпоущєниє грѣхомъ. тѣмь
жє и намъ, і тѣмъ отъради гі

66а

и отъпоусти. і отъдажди, ѣко бла
гꙑ чклюць, прѣгрѣшениѣ наша,
вольнаа і нєвольнаа· вѣдомаа
і нєвѣдомаа, авлєнаа і нє авлє
наа, сѫдѣнаа, дѣломь, іли сло
вомь, прохождєниѣ, дшъ нашихъ,
дажди свободьнаа, і нꙑ прѣсто
ѩщаѩ блгви, коньчинѫ, благѫ
и мирънѫ дажди намъ· і вьсѣмъ
людемъ твоимъ· і къ страшънѣ
мь и трєпєтьнѣмь сѫдищи ха
твоєго. съподоби нꙑ црствью
твоємоу· вш

Ѣко тꙑ єси бъ миловати і спати,
і тєбѣ славѫ въсꙑлаемъ оцю ·/.

·:· И ПО СЕ РЕКѪ ·/· НꙐ ѾПОУШТАЕ

·:· ѥако раба ·/. по семьже отъпоу

щенью · дн ·/. речеть ·/.

Коньчанимъ вечерънаѩ молтв ·/.

·:· І тя кончять · ѣко и всегда ·/.

66b

·:· чи ня исповѣдящимь ся ·

·:· пръвое сице бываеть, поучение ·

гле емоу иерѣи прѣ црквь сице

Чадо. нынѣ обновити ся хоще

ши. честънымь покаание

мь. і възискати пръваго

отечства, і сновьствѣ е

го прнмѣснти са, егоже остжпи

лъ бѣ прѣстжплениемь, нъ

слышн чадо, како ти жаждеть

покаанне нашего бъ. і пркмь вь

пиеть къ намъ гла. по сихъ вся

хъ обратите са къ мнѣ, да азъ

ицѣлѭ вы, тѣмьже іже бе

с покаанна оумьреть, то авѣ то

есть. ѣко нѣсть крестьѣнъ. по

неже не вѣроуеть въскрѣшенью.

ни въ стжѭ троицѭ · да надъ

таковымь не подобаеть са

неръвовн обрѣтати, нн прнноше

ннѣ за нь въ црквь прнмати.

аще ли естъ живъ, то глетъ · ѣко
нѣсмь добрѣ наоучень законоу
бжью. ни разоумѣлъ истинъ

67a

ныѩ вѣры крестьѣнскы · то
сице наоучити и глѫще · слыши
чадо і разоумѣи добрѣ, бъ еди
нъ естъ сътворен вьсѫ тварь, не
имѣѩ ни отъ кѫдоуже начатка.
нъ самъ сы начало вьсемоу, и
мѣѩ к себѣ слово събезнача
льно. въ обличьи своемь, съ
присносѫщьноумоу. безврѣме
нъно. бесконечьно. безлѣтьно.
съпрѣстольно. оцю и дхоу прѣ
стоумоу · еже са прѣстаа троица
речетъ. оць и снъ і сты дхъ. три
състави сълнчьно въ едино
мь бжьствѣ, слово же то бжие,
бъ сы отъ ба, нашего ради спе
нић. плътиѫ обложитъ свое
бжство · вь дѣвѣ прѣстѣи, сты
мь дхомь, бесѣмени зача
тъ са, і бысть соугобь бъ въ
коупѣ и чкъ. іже волеѭ страсте
хъ нашихъ причасти са. распа
ты і съмрътъ подъемъ во
леѭ. вьскръсе трет[ь]еи день,

*

і въшедъ на нбса, сѣде о деснѫ
ѭ оца, і пакы имать прити

67b

съ нбсе, сѫдити хотѧ живымъ
і мрътвымъ, і въздаати
комоужьдо противо дѣломъ є
го, да того ради, страшъны тъ
сѫдъ слышаще, хотѧщеи бы
ти, і мѫкы ты страшъны
ѩ. вѣроуемъ писанью, і кръща
емъ сѧ въ стѫѭ троицѫ, въ и
мѧ оца и сна и стаадо дха, отъ
мываемъ же пакы грѣхы
отъ себѣ, ѩже по кръщеньи съ
творьше, покааниемь, ісповѣ
дающе сѧ боу, съвѣдѫщюмоу
ѩ по имена. і помышлениѣ
всѣ знающю, ты повелѣвъ
себѣ мѣсто. цркъвнымъ свѧ
щ
никомъ. подъимати тѧготы
наша, ѣкоже рече аплъ ти бо бь
дать о дшахъ вашихъ. ѣко слово
хотѧще въздати за вы, тѣ
мьже хотаи ісповѣдати сѧ. си
це дльженъ єсть глати, първое
ба поставлѣѭ послоуха, сѫдѣ
аниемъ моимъ. і тебѣ оче, і
тебѣ оче исповѣдаѭ сѧ, не могѫ
бо ицѣлениѣ оулоучити, ѣзвѣ гии

68a

ѭщини въ срци моемь, непрѣстанъ
но. аще не подастъ ми цркы пакы
обновлениѣ. глетъ же свщены
къ немоу, чадо не оустыди са ли
ца чача, ти не потаи что сѫщее вь
тебѣ, всѣ бо обнажена сѫтъ прѣ
дъ оучима бжиима. никътоже бо
таѩ врѣдъ свои, а не показаѩ его
врачю. ти ицѣлѣетъ, нъ прилежъ
но нща цѣлителѣ, едъва полоучи
тъ ослабѫ врѣдоу своемоу. си
це же да глетъ. хотаи исповѣда
ти са. исповѣдаѭ са прѣкое боу
вседръжителю, и тебѣ оче. всѣ
хъ бещислъныхъ моихъ грѣхъ.
ѩже съвѣды. и не разоумѣѩ
съгрѣшихъ, волеѭ ли неволеѭ.
съпа, ли вьда, лихоѭ ѣдиѭ. и пи
ѣнъствомь, присно въпада
ѭ въ блѫды. и прѣлюбодѣа
ниѣ. въ разбоѩ, въ дѣтогоублє
ниѣ. въ татьбы. въ пиѣнъство.
вь клеветы. въ съвады. въ
пласаниѣ. въ игри зълы. въ
свары. въ прѣстѫпоклатиѣ.

68b

въ чародѣаниѣ, въ враженiѣ,
въ сѫмьнѣниѣ сърдца, по

хотьнаа възьрѣниѣ · на стоу
жде лице, въ присагы неправе
дьны, въ въсхыщениѣ тоу
ждего имѣниѣ, в̂сего того, отъ
рицаѭ сѧ, іхъже не помьнѭ,
і ѣже съвѣды, і ихъже не съ
вѣды, ѣже сътворихъ волеѭ
ли неволеѭ, похотиѭ одръжи
мъ. вь гнѣвѣ ли въ оудръжа
ньи, не могѫ бо таити, ихъ
же присно зьритъ, не могѫ оу
таити, ѣже отъкрыти іма
тъ, съвѣстьнаа моѣ и не
съвѣстьнаа, никътоже бо
оукрадъ чьто господа свое
го, і там милостынѭ при
иметъ, нъ аще исповѣдам
сѧ, мил[ът]оуетъ сѧ своемоу
господиноу, да покрыѭ
тъ сѧ емоу дѣла его, і мило
сть оулоучитъ. тѣмьже и а
зъ милъ сѧ дѣѭ бо̄у, припа
дам ти о̄че, да подаси ми
заповѣдь, противо зъло

69a

мъ моимъ, некъли вьзи
кнѫ из глѫбины безаконен
моихъ, і пакы обнавлѣѭ сѧ,
не бѫди же вь тѧжъко чадо, хо

таштиимъ покаати са, аще кото
раагo цркы отъдлучаетъ въ
мало врѣма, вънѣ стоѣти, та
къ бо оуставъ естъ, отъ ба прѣ
дань ен, і отъ стыхъ аплъ, и
отъ прѣбныхъ оць, да подо
бъно оучишьше са, достоини бж
демъ, причастити са, тѣлѣ и
кръви гні, тако бо сты павелъ
оучитъ ны гла, аще кто прие
мметъ тѣло бжие, і кръвь недо
стоенъ сы, то грѣхъ себѣ прие
млетъ, не расматрѣми тѣла
гнѣ. а и самъ гь реуе, не дади
те стааго моего пъсомъ, тѣ
мьже не порабощаимъ са. урѣ
вънымъ похотемъ, нъ дше
вънымъ подвигы, і плоды
сътажимъ. і волеж противи
мъ са, тѣлесънымъ ласкрѣ
демъ. никыже бо вредъ тѣле
сънъ. не цѣлѣетъ присно въ пнѣ

69b

нъствѣ сжщю, і въ обѣданьи,
нъ аще кто твръдо въздръжи
тъ са етъ всего, то въ скорѣ прии
метъ ослабж, ѣкоже бо и грѣхъ
въкоушениемь, ѣво сладокъ е
сть. нъ послѣдь горъуѣе злъ

чи обрѣтаеть сѧ. тако и нокаа
нъны постъ, въ малѣ авлѣ
етъ сѧ прискрьбенъ, нъ вь вѣкы
радостьныѧ плоды подаетъ.
глетъ бо аплъ· мнозѣми скръ
бьми, подобаетъ намъ вьни
ти въ црство нбское· тако бо рече
и гь нашъ исхъ, нѫждьно есть
црство бжие, і нѫждьници въ
схыщаѭтъ е. і пакы рече по
двизанте сѧ вьнити. тѣсны
ми враты. въходѧщиими въ
животъ. мало же есть тѣхъ іже и
обрѣтаѭтъ. тѣсныхъ же тѣхъ
вратъ. і скръбънааго пѫти· се
сѫтъ дѣла, алъканне жаданне,
земелѣганне, кланѣнне, покоре
нне. прѣтрьпѣнне обиды, ни
щелюбне, странънолюбне,

70a

срдечьное рыданне, плачь
оучесъны, бес плача бо невъ
зможъно есть покаати сѧ, па
че же вьсего истово есть покаа
нне· еже единоѭ отъстѫпивъ
ше отъ грѣхъ. къ томоу не въ
зврашати сѧ· къ нимъ· іже
пакы на тожде възврати
тъ сѧ, то подобенъ есть пъ

жьдо противо дѣломъ его. ѣ
ко томоу подобаеть всѣ сла
ва. честь и покланѣние. коу
пьно съ оцемь. и стымь
дхомь. нынѣ и ⁘/.

72а

И потом вьлѣзѣте вь црквь

і паде ниць на земи. хотаи іспо
вѣдати са, і глет иереи надъ нимь

Молитвж си

Гі бже всемогъи. тебѣ бждж азъ и
сповѣденъ. всѣхъ моихъ грѣхъ· і
моего лиха сътворениѣ сего, еже ко
лижьдо изглахъ, и лихо сътвори
хъ, і лихо мыслихъ, гломь ли
дѣломь, ли помышлениемь.
всего еже азъ помьнж. любо
не помьнж· ѣже азъ съвѣды
съгрѣшихъ· любо не съвѣды, нж
ждеж любо неиждеж, съпа ли
вьда, лихо клатвы, і лъжа, і въ
помышленьи неправедьнѣ, поу
стоши і блади. ѣкоже. азъ колижь
до сътворихъ. і всѣ из лиха. вь ѣ
деньи· і вь питьи. і въ неправе
дьнѣмь съпаньи· молж та гі
бже мои· да ты ми раунлъ, жи

[illegible]

[illegible]

жъдо противо дѣломъ его. ѣ
ко томоу подобаетъ всѣ сла
ва. честь и покланѣние. коу
пьно съ оцемь. и стымь
дхомь. нынѣ и ·/.

72a

И потом вълѣзѣте вь цркви

і падет ниць на земи. хотаи іспо
вѣдати са, і гле иереи надъ нимь

Молитвѫ сиѧ

Гі боже всемогъи. тебѣ бѫдѫ азъ и
сповѣденъ. всѣхъ моихъ грѣхъ· і
моего лиха сътворениѣ сего, еже ко
лижъдо изглахъ, и лихо сътвори
хъ, і лихо мыслихъ, гломь ли
дѣломь, ли помышлениемь.
всего еже азъ помьнѭ. любо
не помьнѭ· ѣже азъ съвѣды
съгрѣшихъ· любо не съвѣды, нѫ
ждеѭ любо неиѫждеѭ, съпа ли
вьда, лихо клатвы, і лъжа, і въ
помышленьи неправедьнѣ, поу
стоши і блади. ѣкоже. азъ колижъ
до сътворихъ. і всѣ из лиха. вь ѣ
деньи· і вь питьи. і въ неправе
дьнѣмь съпаньи· молѭ та гі
боже мои· да ты ми рачилъ, жи

*

вотъ и милость подати, да и а
зъ не посрамленъ прѣдъ оуима
твоима бѫдѫ, ι да азъ еще на

72b

семь свѣтѣ · моихъ грѣхъ пока
ѭ сѧ, ι достоино покаание имѣ
ти могѫ, ѣкоже твоѩ щедроты
сѫтъ. вседлко гι, троице бже
всемогы, бѫди ми помощьни
къ. ι бѫди ми подавъи силѫ.
ι мѫдрость, ι правьденъ за
мыслъ, ι добрѫ волѭ, съ пра
ведъноѭ вѣроѭ, на твоѭ слоу
жъбѫ гι, ты единъ на съ свѣ
тъ приде грѣшъникъ ιзбавитъ.
бѫди ма спсъ ι. ιзбави ма
гι бже сие гι. ѣкоже ты хощеши,
ѣкоже ти любо, сътвори съ мно
ѭ рабомь твоимь, милости
вън, еи бже, раци ми помощи
твоемоу рабоу, ты единъ веси
гι. какы моѩ сѫтъ бѣды.
кь твоѭ милсть прѣдаѭ азъ
мое срце, ι моѭ мысль. ι
моѭ любовь, ι мои животъ.
ι моѩ грѣхы. отъложи. моѣ
словеса, ι мое дѣло оконьча
и гι. ι твоѭ милсть. къ мнѣ

грѣшънѣ рабѣ твоимь авн. і и
збави ма гі отъ всего зла

73а

·:· нынѣ и присно и. вь вѣкы вѣкомь ·/.

·:· И потомь глє стлъ ·/. И глє псль сви

Вьегда възывахъ оуслыша
ма бже правъды моеꙗ ·/. вь
скръбн пространилъ ма еси. по
милоуи ма и оуслыши молитвѫ
моѭ ·/. Снове члчи доколѣ та
жъкосръди. въскѫѭ любите
соуетънаа и ищете лъжа ·/. И оу
вѣдите ѣко оудиви гь прѣдбънаа
го своего. Гь оуслышитъ ма
егда възовѫ къ немоу ·/. гнѣ
ваите са а не съгрѣшаите, ѣже глє
те въ срцихъ вашихъ. і на ложи
хъ вашихъ оумилите са ·/. пожъ
рѣте жрътвѫ правъдѫ, оупъва
ите на га ·/. мънози глѭтъ къ
намъ благаа. знамена са на
насъ свѣтъ лица твоего гі, да
лъ еси веселие въ срци моемь,
ѡтъ плода пьшеница и вина і о
лѣѣ своего оумъножиша са -:-

Вь мирѣ въ коупѣ оусънѫ и почиѭ,

стѣмь твоемь дсѣ. наслѣдьни
къ бѫдетъ. црства нбснаго. к
благодѣтиѭ. и щедротами. еди ⁘

⁘ И пя гле пся сеи

Къ тебѣ гі въздвигъ дшѫ мо
ѭ. бже мои на та оупъвахъ да
не постыждѫ са вь вѣкъ ⁘ ни
посмѣѭтъ ми са врази мои·
Іво вси тръпащии та не посты
датъ са ·/. да постыдатъ са
безаконноуѭщии въ соуе. Пѫти
твоя гі съкажи ми. і стьзамъ
твоимъ наоучи ма ·/. Настави
ма на истинѫ твоѭ и наоучи ма
ѣко ты еси бъ спсъ мои. і тебѣ
тръпѣхъ всь день ·/. Помани ще
дроты твоя гі. и мило(сть) твоѭ
ѣко отъ вѣка сѫтъ ·/. грѣхъ юно
сти моея и невѣдѣниѣ моего не
помани. По милости твоеи по
мани ма ты ⁘ Благостына
твоея ради гі. благъ і правъ
гь ·/. Сего ради законъ дастъ

75а

съгрѣшаѭщиимъ. на пѫть на
ставитъ кротъкыя на сѫдъ.
і наоучитъ кротъкыя пѫте
мъ своимъ ·/. Вси пѫти гні

милость и істина вьзискаѩ
щиннмъ закѣта его · і съвѣдѣ
нен его ·/. Имени твоего ради гі о
цѣсти грѣхъ мои многъ бо есть ·/.

Къто есть чкъ боіаи са га. законъ
поставитъ емоу на пѫти іже и
зволи ·/. Дша его въ благыхъ
въдворитъ са, і сѣма его наслѣ
дитъ землѭ ·/. Дръжава гь бо
іащиннмъ са его · і завѣтъ его а
витъ имъ ·/. Ѡчи мои вынѫ къ
гю. Ѣко тъ истръгнетъ отъ сѣ
ти нозѣ мои ·/. Призьри на ма и
помилоуи ма. Ѣко иноуадъ и ни
щь есмъ азъ ·/. Скръби срца мо
его оумъножиша са. і отъ бѣдъ
моихъ избави ма ·/. Виждь
съмѣрение мое і троудъ мои ·
И отъпоусти ва грѣхы моіа ·/.

Виждь врагы моіа ѣко оумъно
жиша са на ма. І ненавидѣние
мь неправедънымь вьзне

75b

навидѣша ма ·/. Съхрани дшѭ
моѭ і избави ма. Да не посты
ждѫ са ѣко оупъвахъ на та ·/.

Незълобивиі правии прилѣпла

стѣмь твоемь дсѣ. наслѣдьни
къ бѫдетъ. црства нбснааго. в
благодѣтниѭ. и щедротами. еди ⁘

⁘ И ПЛ ГЛЕ ПСЛ СЕИ

Къ тебѣ гі въздвигъ дшѫ мо
ѭ. бже мои на та оупъвахъ да
не постыждѫ са вь вѣкъ ⁘ ни
посмѣѭтъ ми са врази мои·
Ібо всн тръпащии та не посты
датъ са ·/. да постыдатъ са
безаконноучѧщии въ соуе. Пѫти
твоꙗ гі съкажи ми. і стьзамъ
твоимъ наоучи ма ·/. Настави
ма на истинѫ твоѭ и наоучи ма
ѣко ты еси бъ спсъ мои. і тебѣ
тръпѣхъ всь день ·/. Помани ще
дроты твоꙗ гі. и мило(сть) твоѭ
ѣко отъ вѣка сѫтъ ·/. грѣхъ юно
сти моеꙗ и невѣдѣниꙗ моего не
помани. По милости твоеи по
мани ма ты ⁘ Благостына
твоеꙗ ради гі. благъ і правъ
гь ·/. Сего ради законъ дастъ

75a ме

съгрѣшаѭщиимъ. на пѫть на
ставитъ кротъкыꙗ на сѫдъ.
і наоучитъ кротъкыꙗ пѫте
мъ своимъ ·/. Всн пѫти гнi

мнѣ . оутвръдилъ еси на мнѣ рѫ
кѫ твоѭ ·/. Нѣсть ицѣлениѣ плъ
ти моеи отъ лица гнѣва тво
его . Нѣсть мира въ костехъ
моихъ отъ лица грѣхъ моихъ ·/.
Ѣко безаконниѣ моѣ прѣвъзидѫ
главѫ моѭ . ѣко брѣма тажко
отаготѣша на мнѣ ·/. Въсмръ
дѣша са и съгниша раны моа. ѿ
лица безоумиѣ моего ·/. Постра
дахъ і сълахъ са до конца . вьсь
день сѣтоуа хождахъ ·/. Ѣко ла
двиа моа наплъниша са порѫ
ганеи . нѣсть іцѣлениѣ плъти
моеи ·/. Ѡзълобленъ быхъ і
съмѣрихъ са. Ѕѣло рикахъ отъ
въздыханиѣ срца моего ·/.

Гі прѣдъ тобоѭ вьсе желание мое ,
і въздыхание мое отъ тебе
не оутаит са ·/. Срце мое възма
те са въ мнѣ . И остави ма сила

76b

моѣ . свѣтъ оучью моею і тъ нѣ
сть съ мноѭ ·/. Дроузи мои і бли
жикы моа . прѣмо мнѣ прибли
жиша са и сташа , ближьнии мои
далече сташа ·/. И нѫждаахѫ са
искѫщии дша моеѫ . Іскѫще зъ

хѫ сѧ мнѣ. ѣко потрьпѣхъ тѧ г҃и ·/.

Избави б҃ъ i҆лѣ отъ вс҃ѣхъ скрьбе и его ·/. И ГЛ҃ЕТЪ МОЛИТВѪ СИѬ ·/.

Б҃же сп҃е нашъ. давьи отъпоуще ние грѣховъ. д҃доу каѭщю сѧ, натаномь п҃ркомь, i молитвѫ манасииѫ, покааниемь прие мъ, ты самъ раба твоего сего, каѭща сѧ о своихъ прѣгрѣше ньихъ, приiми и обычаиы мь твоимь ч҃клюбиемь, прѣ зьра прѣгрѣшениѣ его. ты бо е си б҃ъ. повелѣвъи въпадаѭ щимъ въ грѣхы, седмь де сѧтъ кратъ, и седмицеѭ, i мьже ѣко величие твое, тако и милость твоѣ. ты бо еси б҃ъ ка ѭщиихъ сѧ. каѭ сѧ о вс҃ѣхъ прѣ грѣшеньихъ нашихъ. ѣко ты е си б҃ъ нашъ. i тебѣ славѫ въсы лаемъ, о҃цю и с҃ноу и с҃тоумоу д҃хоу нынѣ и присно ·/.

76a

И Г҃ЛЕ П҃САМЪ СЕИ

Г҃i не ѣростиѭ твоеѭ обличи ме не. ни гнѣвомь твоимь покажи мне ·/.

Ѣко стрѣлы твоѩ оуизъѫ въ

мнѣ. оутврьдилъ еси на мнѣ рѫкѫ твоѭ ·/. Нѣстъ ицѣлениѣ плъти моеи отъ лица гнѣва твоего. Нѣстъ мира въ костехъ моихъ отъ лица грѣхъ моихъ ·/. Ѣко безакониѣ моѣ прѣвъзидѫ главѫ моѭ. ѣко брѣма тажко отаготѣша на мнѣ ·/. Въсмрѣдѣша са и съгниша раны моѩ. ѿ лица безоумиѣ моего ·/. Пострадахъ і сълахъ са до конца. вьсь день сѣтоуѩ хождахъ ·/. Ѣко ла двиѩ моѩ наплъниша са порѫганиеи. нѣстъ ицѣлениѣ плъти моеи ·/. Ѡзълобленъ быхъ і съмѣрихъ са. Зѣло рикахъ отъ въздыханиѣ срдца моего ·/.

Гі прѣдъ тобоѭ всѥ желаниѥ моѥ, і въздыханиѥ моѥ отъ тебе не оутаит са ·/. Срдцѥ моѥ възмате са въ мнѣ. И остави ма сила

76b

моѣ. свѣтъ оучью моею і тъ нѣстъ съ мноѭ ·/. Дроузи мои і ближикы моѩ. прѣмо мнѣ приближиша са и сташа, ближьнии мои далече сташа ·/. И нѫждаахѫ са искѫщии дша моеѩ. Іскѫщѥ зъ

ла мнѣ глахѫ . соуєтънаа и ле
стьнаа вьсь день поучахѫ са ·/.
Азъ же ѣко и глоухъ не слышахъ .
и ѣко нѣмъ не отврьзахъ оустъ
своихъ ·/. И быхъ ѣко чкъ не
слыша . і не имы въ оустѣ
хъ своихъ обличеннѣ ·/.
Ѣко на та гі оупъвахъ . і ты оу
слышиши ма гі бже мои ·/.
Ѣко рѣхъ еда когда порадоуѭтъ
ми са врази мои . вьнегда по
двизасте са нозѣ мои на ма
велерѣчеваша ·/. ѣко азъ на ра
ны готовъ . і болѣзнь моѣ
прѣдъ мноѭ естъ вынѫ ·/.
Ѣко безаконнѣ моѣ възвѣщѫ . и по
пекѫ са о грѣсѣхъ моихъ ·/.
Врази же мои живѫтъ и оукрѣпи
ша са паче мне . і оумъножиша
са ненавидащии мне бес правъды ·/.

77a

Въздаѭще ми зълаа въз до
браа облыгахѫ ма · за не го
нѣхъ благостыниѫ ·/. Не остави
мне гі бже мои . не отъстѫпи о
мне . Вънъми помощь моѭ
гі спинѣ моего ·/.

·:· И ПОТОМ ВЬЗДВИГНЕТЪ И · І И

჻ споведять са емоу. і дасть емоу

჻ запове͡д. и гл͡е мо͡л с͡ки ⁘

Г͞і б͞же нашъ. давъи петрови слъ
зами покаание. блжднинци
отъпоущение грѣхомъ, ѡправъ
давъи мытара. разоумѣвъ
ша своѣ прѣгрѣшениѣ. приими и
исповѣдание раба твоего сего. и
еже аще съгрѣши. волеѭ. ли нево
леѭ. прѣгрѣшениемь словомь.
ли дѣломь. ли помышление
мь. ѣко благъ прѣзьри. ты бо
единъ імаши власть. отъпоу
щати грѣхы. ѣко б͞ъ милости
въ. щедротамъ ты еси. і тебѣ
славѫ възылаемъ. ѡ͞цю и с͞ноу
и с͞тоумоу д͞хоу ⁘

77b

჻ і п͡к гл͡е п͡сл сеи

Б͞же въ имꙗ твое с͞пи мꙗ. и
вь силѣ твоеи сѫди мꙗ ⁘

Б͞же оуслыши молитвѫ
моѭ. въоуши г͞лы оустъ моихъ ⁘

Ѣко тоуждии въсташа на мꙗ. и
крѣпьции вьзискаша д͞шѫ моеѭ ⁘
и не прѣложиша б͞а прѣ͡д собоѭ ⁘

Се бъ помагаеть ми. і гь
застѫпьникъ есть дши мо
еи ·/· Възврати зълаа враго
мъ моимъ, истиноѭ твоеѭ
потрѣби ıа. и волеѭ пожърѫ тебѣ ·/.
Исповѣмь сѧ имени твоемоу гі
ѣко добро. ѣко отъ всеѩ печали і
збавилъ мѧ еси. і на врагы мо
ıа възьрѣ око мое ·/.

·:· И по семь глт мл си

Приими гі оумаленое се исповѣ
данне, грѣшънааго раба тво
его. і прѣклони сѧ уклюбнемь
на щедроты твоıа. і не отъвра
ти лица твоего влко отъ мне. ни
оуклони сѧ гнѣвомь отъ раба

78а

твоего. моудень сы въ гнѣ
вѣ. а скорѣ на помощь. възвра
ти ѣрость твоѭ отъ мне. і по
дажди ми влагѫ твоихъ ще
дротъ. ізгорѣвъшее грѣхы
срце мое. і отъгънавъ мра
къ грѣховънъи. и въжьзи вь
немь. іскрѫ твоего млдне · ми
лостивъи гі бже · милосрьдъ
нама оума. възьри на мѧ,
і подажди грѣшънꙑма ми

оумма. источьникъ слезъ,
имиже да бимь отъмылъ,
гнесь отъ дша моеѩ. и сквръ
нѫ отъ плъти моеѩ. ѩже коли
ждо сътворихъ, вь пиѣнъствѣ,
и вь неправедьнѣмь съпаньи.
не сътворь вола твоеѩ. и не съ
храпь повелѣнеи твоихъ. нъ
въпадъ въ разбоѩ дшегоубъ
ныѩ. пораБотихъ са окааны,
лѫкавъныимь огражденне
мь. иже оугасивъше свѣтъ
твои бывъшеи въ мнѣ, съвлъ
къше со мнѣ честънѫѭ твоѭ
одеждѫ, еѭже ма бѣ оукраснлъ.

78b

и честънааго ти знаменнѣ о
тъвръгъше ма, стоудъна и мръ
зъка, небсънымъ и земъ
нымъ сътвориша ма. нъ изво
ливъи твоимь млднемь. не прѣ
зьрѣти гыбаѭщаагo. ни блѫ
даѭщаагo оставитъ. приобьщи
лъ еси плъти. и кръве естъства
твоего. тѣмьже молѭ та мно
гомилостиве, съмили са ны
нѣ на ма. отъпадъша стыхъ
твоихъ повелѣнеи. И приобьщи
ма пакы стадѣ твоемь сты

хъ, ꙇз негоже мѧ исхыти про
нырнвъи врагъ, нъ пакы
обрати мѧ, пакы обнови мѧ,
пакы облѣци мѧ, пакы огра
ди, честънымь ти крстомь,
ꙇ црѣчестънымъ ти печате
мъ, страхъ твои затворивъ
мнѣ. ꙇ таинѣи трапезѣ приобь
щи. легъко бо оумꙑ твоима
ѩко, оумрътвити ꙇ ожививи,
низъвести въ адъ, ꙇ пакы вь
звести, въздвигни мѧ ги и
з глѫбины зълъ моихъ. ѩко

79a

древльнѣаго блѫдъна, ꙇ ѩко
прѣждьнѣаго разбоиника, ꙇ про
сти мѧ отъ всѣхъ зълъ. ѩко дре
вльнѭѭ блѫдьницѫ, ꙇ мы
тоимьца. и не възгнѫшаи сѧ
мноѭ грѣшъникомь, за не про
гнѣвахъ ѩрость твоѭ, ꙇ зъло
прѣдъ тобоѭ сътворихъ· тѣмь
же припадаѭ ти. покланѣѭ колѣ
нѣ срца моего· оумилосръди сѧ
на мѧ окааннаго. оукроти сѧ. оу
вѣщаи сѧ. прѣчистыѩ ти мѧ
тери ради. рождьшаѩ та плътиѭ
бесѣмени. стыхъ аглъ ꙇ арглъ
ради. и стыхъ прркъ ꙇ аплъ ради,

вс҃ѣхъ ст҃ыхъ твоихъ, ѣко ты
еси прощаѧи отъ грѣ
хъ бъ нашъ. ι тебѣ сла
вѫ въсылаемъ оц҃ ·/.

80b

∴ мо҃л нa҃д хотѧщиимь приѩти
∴ ѡбразъ мьнишьскы, моли
∴ тва малааго ѡбраꙁа чр҃ъцѫ

Гı бж҃е, нашъ, възаконен досто
иныѩ себѣ сѫщѧ, ι оставль
шаѩ вс҃ѣ житииская. ι родъ и при
ѣтела· ι вь слѣдь тебе градѫ
щѧ, приими раба твоего. сего о
тъметаѭщаагo сѧ вс҃ѣхъ сихъ,
по бж҃ьи заповѣди твоеи,
ι настави и на истинѫ тво
ѭ. припадаѭщѧ ти непоглоумъ
но· ѡгради и силоѭ ст҃ааго твое
го дх҃а. да не възможетъ дѣ
ти на нь, вс҃ѣ противънаа ·/. кш҃

Ты бо еси пастырь и спасъ дш҃а
мъ нашимъ, ι тебѣ славѫ въ
сылаемъ, оц҃ю и сн҃оу· ι ст҃оумоу
дх҃оу ·/.

мо҃л нa҃д хотѧщιмь при҃ıа
ти образъ. единачьнъи ·/.

*

Гi бже нашъ. възлю
блен тако дѣвъство.
ѣко матере съмотре

81a

ниѣ твоего написати, самъ вако
вс҇ѣхъ, ι рабж твож сиѭ въсхотѣ
въшнѭѭ. житиискжѭ ι врѣменъ
ижѭ славж оставити, и на тво
ѭ благость зьрѣти. приими на
шествиѣ стааго дха, съподоби
оудръжаниє, и вс҇ѭ чистотж да
роуи еи. да поживъши оугодъно те
бѣ, ѣко свѣщѭ да ти приноситъ, цѣ
ломѫдриѣ свѣтълость, муро(мь)
твоихъ дѣлъ, непрѣстаиьно ма
стимж, вь сърѣтениє тебе ибсъ
нааго жениха ·/. ш҇к

Ѣко бл҇ви са, ι прослави, прѣчестъ ·/.

∴ Чи҇ слоуженью · ѡбраза чрънє

∴ чьскаꙗ · п҇о реч҇е · гю помолим҇ъ

л҇ю г҇i поми ·/. п҇о въ таииж ·/.

Хвалимъ та гi ιзбавльшааго,
по мнозѣи милости твоеи, раба
твоего сего. ѿтъ соуєтънааго
житиѣ сего мира, ι призъвавъи
въ чистоє се обѣтованиє, съпо

вс҇ѣхъ ст҇ыхъ твоихъ, ѣко ты
еси пращаѭи отъ грѣ
хъ бъ нашъ. і тебѣ сла
вѫ въсылаемъ оц҇ ·/.

80b

·:· мо҇ л на҇ д хотѧщиимь приѩти
·:· ѡбразъ мьнишьскы, моли
·:· тва малаго ѡбраӡа чр҇ и ъцю

Г҇і бж҇е, нашъ, възаконеи досто
иныѩ себѣ сѫща, і оставль
шаѩ вс҇ѣ житииская. і родъ и при
ѣтела · і вь слѣдь тебе градѫ
щѧ, приими раба твоего. сего о
тъметаѭщаго сѧ вс҇ѣхъ сихъ,
по бж҇ьи заповѣди твоеи,
і настави и на истинѫ тво
ѭ. припадаѭща ти непоглоумъ
но · ѡгради и силоѭ ст҇аго твое
го дх҇а. да не възможетъ дѣѣ
ти на нь, вс҇ѣ противьнаа ·/. к҇ ш

Ты бо еси пастырь и спасъ дш҇а
мъ нашимъ, і тебѣ славѫ въ
сылаемъ, оц҇ю и сн҇оу · і ст҇оумоу
дх҇оу ·/.

мо҇ л на҇ д хотѧщиімь пр҇ іа и
ти образъ. единачьнъи ·/.

ѫщиимъ къ тебѣ . і тебѣ славѫ
и честь въсылаемъ . съ безна
чальнымь ти оцемь . і прѣ
стымь дхомь нынѣ и присно ·/.

·:· МОЛ НА РАЗДРѢШЕНИЕ ПОСТА И
·:· споведьникоу · егда съподоби
·:· ТЬ СА · СТОУМОУ ОБЫЩЕНЬЮ

80а

Гі бже вседръжителю . і всемо
гън и милосрьди бже · іже отъ
грѣховъ помощь еси . всѣмъ и
исповѣданиe възлагаеши . положе
и исповѣданиe камѣно , і милоу
съ дръзновениемь , імъже
прѣгрѣшениѣ і ѧзы съкроуши ,
величествью твоеи славѣ ,
да раздрѣшиши отъ грѣхъ раба
твоего сего , і обещьника сътво
ри и , прѣчистыхъ твоихъ таинъ ,
окрили и отъ всѣхъ прилогъ непри
ѣзниинъ . да твоеѭ помощиѭ . съ
хранивъ исповѣданиe чисто , ѣко
мытоимець . и блѫдьница ,
и ѣко петръ покаавъ сѧ милость
полоучивъ . бѫдетъ причасть
никъ црства твоего , съ всѣми
оугождьшиими тебѣ отъ вѣка ,
молитвами стыѭ брца . і

вс҃ѣхъ ст҃ыхъ твоихъ, ѣко ты
еси пращаѩи отъ грѣ
хъ н҃ъ нашъ. ι тебѣ сла
вѫ въсылаемъ о҃ц ·/.

80b

·:· мо ла хотѧщиимь приѩти
·:· ѡбразъ мьнишъскы, моли
·:· тва малааго ѡбраꙁа ч҃ръцю

Г҃и бжє, нашъ, възаконеи досто
иныѩ себѣ сѫща, ι оставль
шаѩ в҃сѣ житиискаа. ι родъ и при
ѣтела · ι вь слѣдь тебе градѫ
ща, приими раба твоего. сего о
тъметаѭщаагосѧ в҃сѣхъ сихъ,
по бж҃ьи заповѣди твоеи,
ι настави и на истинѫ тво
ѭ. припадаѭща ти непоглоумъ
но · ѡгради и силоѭ ст҃аагo твое
го д҃ха. да не възможетъ дѣѣ
ти на нь, в҃сѣ противънаа ·/. к҃

Ты бо еси пастырь и спасъ д҃ша
мъ нашимъ, ι тебѣ славѫ въ
сылаемъ, о҃цю и с҃ноу · ι ст҃оумоу
д҃хоу ·/.

мо ла хотѧщιмь при
ти образъ. единачьнъи ·/.

*

Гі бже нашъ. въздю
блси тако дѣвъство.
ѣво матере съмотре

81a

инѣ твоего написати, самъ влко
всѣхъ, і рабж твоѫ снѫ въсхотѣ
въшѫѫ. житиискжѫ і врѣменъ
ижѫ славж оставити, и на тво
ѫ благость зърѣти. приими на
шествиѣ стааго дха, съподоби
оудръжаніе, и всѫ чистотж да
роуи еи · да пожиеъши оугодъно те
бѣ, ѣко свѣщѫ да ти приноситъ, цѣ
ломждриѣ свѣтълость, мѵро(мь)
твоихъ дѣлъ, непрѣстанно ма
стимж, вь сърѣтеніе тебе исъ
нааго жениха ·/.

Ѣко блви сѧ, і прослави, прѣчестъ ·/.

·:· ЧИ СЛОУЖЕНЬЮ · ОБРАЗА ЧРЪНЕ
·:· ЧЬСКА · ПО РЕЧЕ · ГЮ ПОМОЛИМЪ

ли гі поми ·/. по въ таинж ·/.

Хвалимъ та гі ізбавльшааго,
по мнозѣи милости твоеи, раба
твоего сего. ѿтъ соуетънааго
житиѣ сего мира, і призъвавъи
въ чистое се обѣтованіе, съпо

доби и жити достоино, аћлскоу
моу житью · и съхрани и отъ

81b

непризнинъ сѣтеи, оущаа емоу
дшж и тѣло, съхрани и до сконь
чаниѣ. и црквь твож стжж бы
ти сподоби и. бразоумиı и помь
нѣти та, присно, и твоѣ повелѣниѣ
творити, съмѣрение и любовь, и кро
тость подаждь емоу ·/. Ѿ

Щедротами единоучадааго сна тво
его. съ нимьже блгвенъ еси. съ пр ·/.
·:· ПО МИ ВСЕ · ЛЮ И ДХО ТВОЕ · ДИ
гла нѫ гю. лю те гı · ппъ таи ·/.
Гı бже спниѣ нашего, блгви сего. всѣ
мь блвениемь духовьнымь ·
въ законѣ твоемь. даждь емоу
не въ тъще тищи. нъ въ истинѫ
бѣгати, всѣкоѭ злобы, и го
нити всѣко добро дѣание · съ вѣро
ѭ и любовьѭ, и оупъваниемь,
приѩти вѣчьны животъ,
да достоино живъ, по запо
вѣдемъ твоимъ. единоучада
аго сна твоего · съподобитъ са ра
доу стыхъ твоихъ. Ѿ
Ѣко подобаетъ ти всѣка слава че ·/.

82a

:·: Чи слоужению · великоумоу ѡ
:·: бразоу постръщи хотаще чрьница вь
:·: скимѫ . приведѫтъ игоумена .
:·: и поемлѭщаа вла хотащаа
:·: са постръщи · і гле иерѣи къ игоу
меноу ·/. къпросъ ·/.

Ѣко же ны еси оуѣдилъ обычаи
сътворити . постръщи братра къ
хоу пришедъша . можеши ли благо
дѣтиѩ хвоѩ · обрѫчити братра ,
ѣко по законоу гню · на всѣко благо
дѣание наставити и ·/. и гле игоу
:·: менъ ·/. ѡтъвѣтъ :
могѫ поспѣшѫщию ми хоу -:- и гле
:·: иерѣи . игоуменоу · : ·

Пристѫпи і слыши , чьто тебѣ
глетъ прокомь гь . стража дахъ
та спе члчь . домоу илевоу . и аще
видиши орѫжие градѫще . ти не вь
звѣстиши . понеже порѫчаеши са
по дша людьскыѩ . то вь грѣсѣ
оного оумьрещи . ѣко прка бо въ ѩ
зыцѣхъ положихъ та , іскоре
нити , и насадити · раскопавати .

82b

і създати . зьри оубо дающаалго
тебѣ власть , обладанью , и апо

б҃ радостьно жизнь пожьнѫтъ ·/.

·:· сл҃ва и н҃ны ·/.

Избави ны . отъ напастеи на шихъ мати х҃а б҃а . рождьшиѣ вс҃ѣ мъ творьца , да вс҃и вьпиемъ ти . радоуи са единоѥ сп҃ние д҃ша мъ нашимъ ·/.

·:· ан҃ти б҃ гл҃а г҃

Не отъврьзи мне отъ лица твое(го) г҃і . не разлѫчи мне отъ добры хъ овець , пастырю добры , не съуетаи мне съ проклатыи ми , нъ ѣко б҃ъ обращь . и поми лоуи ма ·/. ст҃и ·/.

Окропиши ма исофомь . оуищѫ с ·/.

Омъи ма слъзами моими сп҃е , ѣко оскврьнихъ са многыми грѣхы. тѣмьже припадаѭ мо

85а

лѭ ти са . съгрѣшихъ помилоу и ма ·/. ст҃и ·/.

Да рекѫтъ избавлении г҃демь ·/.

Овьца азъ есмъ . съмыслъ наа҃го твоего стада . и къ тебѣ прибѣгъ пастырю доброумоу , вьзищи мене заблѫждьша аго б҃же и помилоуи ма ·/. ст҃и ·/.

*

поставлѭ, вьниди въ радость
г҃а своего ·/. И ПО СЕМЬ Г҃ЛЕТЪ ИЕРѢИ ·/.
·:· КЪ ПОДЕМЛѬЩЮМОУ ВЛ(С)А ·/. ВЪПРО(С) ·/.
Можеши ли подъꙗти обрѫченааго
·:· раба г҃нѣ ·/. ѿтъвѣ(т) ·/. могѫ благо
·:· дѣтиѭ х҃воѭ ·/. въпро(с) ·/. можеши
·:· ли авити оу҃ѭ отробѫ вь немь ·/.
·:· ѿтъвѣ(т) ·/. могѫ благодѣтиѭ х҃воѭ ·/.
·:· И Г(Т)ЛЕ ИЕРѢИ ПО(Д)ЕМЛѬЩЮМОУ ВЛ(С)А ·/.
Пристѫпи і слыши. чьто те
бѣ г҃ь п҃рокомь г҃летъ, блаженъ
іже иьѣ сѣꙗ въ сионѣ, і ѫжикы
своꙗ въ иелмѣ, г҃ла, ꙗже ниѣꙗ
чада. блаженъ еси ꙗко д҃ховьноу
чадоу о҃ць достоинъ бысть,
блюди са оубо. ꙗко отъ олътарѣ
г҃нѣ приемлеши и, прѣдъ видимы
ми, и невидимыими послоу
хы, ави же вь немь оу҃ѭ ѫтро
бѫ. и ни вь едино же позьри его.

83b

нъ и наказаниемь на къжъдо де
нь оутвръждаꙗ его, і тѣлесьна
а трѣбованиѣ обило подаваи, си
бо твора многѫ имѣти імаши
мъздѫ, вь день онъ, тѣмьже
нареченни мы, по отърадѣ б҃жьи

недостоинии, молимъ са за и
гоумена, прѣемъшаго братра
нашего, і тебѣ поржучника емоу
бывашща, хранити са отъ г҃а
въ правѣи вѣрѣ. въ съконьчание
заповѣдеи его. емоуже слава и
честь. і покланѣние· нынѣ и ·/.

∴ И ПО СѢ⁽ᴹ⁾ НАЧЬНѪ⁽ᵀ⁾ АНТИ⁽ᶲ⁾. ВЪ ГЛ⁽ᶜ⁾Я
∴ Г҃ СТИХѢРЯ ПРЪВАЯ

Хотѣхъ слъзами отъмыти,
моихъ грѣхъ г҃і, ржкописание,
і прочее живота моего, покаани
емь оуслоужити тебѣ, нъ врагъ
льститъ ма, і блазнитъ дш҃ѫ
моѭ г҃і, дажи до конца, не погы
блѫ, сп҃и ма ·/. ст⁽ᵡ⁾и ·/.

Коль възлюблена сила твоѣ г҃і ·/.

Кто троуждаѭ са, і приринща къ

84a

пристанищю семоу не спаст̑ са.
іли кто плача са і припадаѭ,
къ врачеви семоу, не оубалоуе
тъ са, съдѣтелю всѣмъ, і ба
ли недѫжънымь г҃і, дажи до
конца не погыбнѫ сп҃и ма ·/. ст⁽ᵡ⁾и ·/.

Изволихъ прѣметати са въ дом ·/.

Приими бл҃ко. ѣко щедръ. заблѫ
ждьшее ти овьча. къ тебѣ прири
щѫще. егоже искы погыбша,
земьнѣ естьствѣ · страньно
сѧ причета. і на радость поз
ва чины бесплотьныѩ. съ
радоуните ми сѧ, ѣко обрѣтъ па
кы драгъмѫ погыбъшѫѫ
ми ·/. стх ·/.
Гь не лишитъ добра хотѧщиихъ ·/.
Нынѣ невидимо прѣстоѩтъ ·
чини безплотьнии твои. нали
сѫще обѣтованиe твоe вьздаю
блене. еже приемлеши. распина
ѩ сѧ всемоу мироу. нъ въорѫ
жи сѧ вѣроѫ. і прѣпоѣши сѧ твр
днѫ. постомь и бьдѣниемь,
побѣдити врага ·/. стх ·/.
Рабъ твои есмъ азъ вѣразоу ·/.

84b

Прѣити холюбче. бесъблазна мо
ре житииское, крстомь въорѫжь
сѧ, се бо въ отишьи прѣстоитъ
хъ. вѣнца даѩ врага побѣждь
шиимъ. нъ не вьзиран вьспа
ть, нъ въ прѣдьнѣа подвигни
сѧ. вси бо свѣтъшеи слъзами

в͡ радостьно жизнь пожьнжтъ ·/.

·:· сл͡ка и н͡иы ·/.

Избави ны . отъ напастеи на шихъ мати х͞а б͞а . рождьшиѣ вс͡ѣ мъ творьца , да вс͡и вьпиемъ ти . радоуи са единое сп͞ние д͞ша мъ нашимъ ·/.

·:· ЯН͡ФТИ Б͞ ГЛ͡СЯ Г͞

Не отъврьзи м͡не отъ лица твое(го) г͞і . не разлжчи м͡не отъ добры хъ овець , пастырю добры , не съчетаи м͡не съ проклатыи ми , нъ ѣко б͞ъ обращь . і поми лоуи ма ·/. ст͡хи ·/.

Ѡкропиши ма исофомь . оучищж с ·/.

Ѡмъи ма слъзами моими сп͞е , ѣко оскврьнихъ са многыми грѣхы. тѣмьже припадаж мо

85а

лж ти са . съгрѣшихъ помилоу и ма ·/. ст͡хи ·/.

Да рекжтъ ізбавлении г͞демь ·/.

Ѡвьча азъ есмъ . съмыслъ наго твоего стада . і къ тебѣ прибѣгъ пастырю доброумоу , вьзищи мене заблжждьша аго б͞же и помилоуи ма ·/. ст͡хи ·/.

*

Се бо вь безаконьи моемь зача ·/.

Слышахъ г͞и, ѣко м͞ножс͞тво зъ
л͞ъ чкъ попираетъ ма. ѥже хота
тъ посрамити. ѥ прѣдъкнжти
стжпаниѣ моѣ. нъ ѣкоже древье
избави данила из оустъ льво
въ. избави ма отъ сѣти лова
щиихъ м͞не ·/. с͞ти ·/.

Помози ми ѥ сп͞сж са. ѥ поочуж ·/.

Не затвори ми в͞ако, чрътога
твоего. ни възг(н)жшаи са множ
[ж] прѣстжпльшааго ти велѣние.
нъ м͞лсрьдънжж десницж про
стеръ · приими м͞не заблжждь
шааго б͞же. и помилоуи ма ·/. с͞ла ·/.

Радоуи са благодѣтьнаа с͞таа б͞рце
дѣво. тобож бо намъ истѣкаж
тъ лоучьшаа. невѣсто чиста

85b

ѥ нескврънънаа, ѥз неж же роди
са праведъное слън͞це, х͞ъ б͞ъ нимъ
ми велиж милость ·/.

х͞с ·:· АНЪТИ Ѣ҃ БЛАЖЕНЪ ГЛА Г҃

Блажени милостивии. ѣко ти по ·/.

Дрѣва ради адамъ. ѥздраѣ ѥзгъ ·/.

лоуждрне . дѣвъства
твоего непороүьнаа
го житнѣ , при ст҃ыхъ его избъраныхъ
аћлѣхъ , ходатаиствомь на
шимь грѣшънымь , силы бо
н҃бсьныꙗ невидимо прѣстоꙗ
тъ намъ, прѣемлѭще обѣтова
ние твое , еже къ г҃ю . нынѣ весе
лать са праведьнии , нынѣ
радоуетъ са ап҃лъскы ликъ , ны
нѣ възиграѭтъ са праведънии
хъ народи , нынѣ свѣтъло свь
тать са прⷣпбъныхъ д҃си . ны
нѣ поетъ п҃ркъ д҃дъ вьпиꙗ и г҃ла ,
ведѫтъ са ц҃ревы дѣвы вь
слѣдь еꙗ . нынѣ женихъ х҃ъ ,
двьри н҃бсьнааго ц҃рства . ра
зврѣзъ твоего ждетъ въхо
ждениѣ . нынѣ мы сънасомъ са

88a

вс҃и въ коүпѣ , видѣти красьнаѭ
сихъ , і неистьлѣнъныхъ бра
къ красотѫ , і моусикиискыхъ
д҃въ слышати гѫслеи глѭщи
ихъ . юноша и дѣвы и старъци,
съ юнотами , да хвалатъ іма
г҃не . вс҃ѣмъ же намъ веселаще
ш са . единъ плачеⷮ са диѣволъ .
вида та бесплотъныхъ аћлъ

Блажени есте егда поносатъ вы ·/.

Не отъврати влко, лица твоего гнѣ
вомь отъ насъ. нъ приими ны
въ твое улюбие безгрѣшъне, ѣко
же и блждънааго сна, і разбоини
ка, і мытара, на се бо и съниде
спсти хота. родъ улуь. помани
ны вьпиѭща въ црствьи си ·/.

Радоуите са и веселите ·/. сла ·/.

Оца же и сна. і дха всн прѣстааго,
единомѫдрьно вѣрънии, славо
словимъ, достоино молаще са,
единъство бжства, вь трехъ сѫ
ще оупостасехъ, несъмѣсъно прѣ
бѫдѫще, просто неразделъно,
і непристѫпъно, імьже отъ мѫ
кы избавлени бываемъ ·/.

Матерь твоѭ, хе рождьшѫѭ та,
въ плъти бесѣмени. і дѣвоѭ
въ истинѫ. і по рождьствѣ прѣ
бывъшѫ прѣчистѫ, тѫ ти при

86b

водимъ въ молитвѫ влко· прѣ
милостивы. отъдание съгрѣ
шении подаждн. всегда вьпиѭ
щиимъ къ тебѣ. помани ны
спе въ црствьи си ·/.

·:· И ПО СѢ ПОТ ПѢ СИ ГЛА Г ·/·

Силы аѓлъскыѩ. прѣстоѩ
тъ насъ дѣжщаѩ са, дьнесь
въ обѣщаннє твоє. ѥмьже при
падаѩ къ хоу, ѥ главѫ твоѭ
постризаєши, ѩкоже текъла по
стриже са павъломь, хва нє
вѣста быстъ, тѣмьже хо
любче, съ любовиѭ прииѥми
образъ нбсьнааго житиѩ ·/·

·:· И ПО СѢ ПРИВОДА ХОТАЩЯЯ ПО
·:· стрѣщи. и въпрашаєтъ и. ѥрѣи
·:· гла. въпрошенне ·/·

Чьто приде братрє припадаѩ къ
стоумоу олътарю. ѥ къ стѣи
дроужинѣ ·/· въпрошенне ·/·

Любиши ли съподобити са аѓлъ
скоумоу образоу, ѥ причасти
ти са вь ликъ мьнишъскы ·/·

87a

·:· отъвѣ ·/· любльѭ ха ради ·/· въпро ·/·

Оубо добро дѣло и блажено избъра.
нъ аще съвръшиши, добраа во
дѣѩниѩ троудомь сънискаѭтъ
са, ѥ болѣзниѭ неправлѣѭтъ са ·/·
·:· въпро ·/· своєѭ ли волєѭ припа

завидꙑ противащаꙗ сѧ бжьи
правдѣ. ꙗрости. ѡмрачаѭщи
срдчьнѣи оуи. лихоиманиѣ. ро
дителѣ неприѣзниинъ дѣлесъ.
слоужению. гръдꙑна отълѫ
чаѭщаꙗ отъ ба. за не твора
щии таковаа. црства бжьѣ на
слѣдовати не могѫтъ. тꙑ
оубо о чадо. ходи по заповѣде
мъ гнѣмъ присно. послѣдоу
ꙗ повелѣниемъ его. въ забь
дѣнънѫѭ молитвѫ. въ бе
стоуждъное пощение· въ бездръ

89b

пътьное слоужение. въ нинъно
трѣзвение. благослова клънѫ
щаꙗ тѧ, благотворѧ напасть
дѣѭщиимъ тебѣ, ба моли за
биѭщаꙗ тѧ по ланитѣ, не даѭ
ща мѣста гнѣвоу. да бѫдеши
чадо свѣтоу и дьни. ѫзъка бо
врата и скръбенъ пѫть. вѣво
дѧ въ животъ, ι мало естъ тѣ
хъ. ιже ι обрѣтаѭтъ. тѣмь
же зоветъ гь гла. придѣте къ
мнѣ вси троуждаѭщеи сѧ, ι о
бремененни, ι азъ вꙑ покоѭ,
възмѣте иго мое на васъ,
ι наоучите сѧ отъ мене. ѣко кро

ломждрие. дѣвъства
твоего непороучьнаа
го житиѣ, при ст҃ꙑхъ его избъранꙑхъ
аг҃лѣхъ, ходатаиствомь на
шимь грѣшънꙑмь, силꙑ бо
нб҃сьнꙑѩ невидимо прѣстоѩ
тъ намъ, прѣемлѭще обѣтова
ние твое, еже къ г҃ю. нꙑнѣ весе
лѧтъ сѧ праведьнии, нꙑнѣ
радоуетъ сѧ ап҃льскꙑ ликъ, нꙑ
нѣ възиграѭтъ сѧ праведьнии
хъ народи, нꙑнѣ свѣтъло свь
татъ сѧ пр҃дпбьнꙑхъ д҃си. нꙑ
нѣ поетъ пр҃къ д҃дъ вьпиѩ и гл҃а,
ведѫтъ сѧ ц҃ревꙑ дѣвꙑ вь
слѣдь еѩ. нꙑнѣ женихъ х҃ъ,
двьри нб҃сьнааго ц҃рства. ра
зверзъ твоего ждетъ въхо
жденинѣ. нꙑнѣ мꙑ сънасомъ сѧ

88a

вьси въ коупѣ, видѣти красьнѫѭ
сихъ, и неисчьтенънꙑхъ бра
къ красотѫ, и моусикиискꙑхъ
д҃въ слꙑшати гѫслеи гл҃ѫщи
ихъ. юноша и дѣвꙑ и старьци,
съ юнотами, да хвалѧтъ имѧ
г҃не. вьсѣмъ же намъ веселѧще
мъ сѧ. единъ плачетъ сѧ диѣволъ.
видѧ тѧ бесплотьнꙑхъ аг҃лъ

сотъ, славънъıхъ, нъ на по
двигъ дхвънъи, на пощение
плъти, на оунщение дши, на ни
щетѫ дховънѫѭ, на плачь
благъ. на вьсѣ скръбьнаа. ра
дость творѧщіа· на бжиѭ жи
знь. ι алъкати бо имаши. и
жадати. ι наготовати. ι доса
ждено̂у ти бъıвати. ι поржгано̂у

90b

поношено̂у же ι изгънано̂у. ι є
гда си вьсѣ приимеши, радости
ѭ радоуи сѧ, и веселиемь весе
ли сѧ, ѣко днесь тѧ избъра, ι
разлѫчи тѧ гь отъ мирънаа
го житиѣ. ѣко на лици ємоу въ
прѣстоѣние мьнишьскааго
чина, въ воинъство аглска
аго образа, ι житие въ высо
тѫ, небснааго црства, томоу
слоужити, вышьнѣа мѫдро
вати, вышънихъ просити,
наше бо житие на небесехъ єстъ,
ѡле новое зъвание, ѡле даро
вание таинъıѩ. второе крь
щение приемлеши днесь братре,
и отъ грѣхъ своихъ оуищаеши
сѧ. ι снъ свѣтоу бъıваеши. ι
самъ хъ бъ нашъ. радоуєтъ сѧ

съ ст҃ыми а҃глы его. зака
лаꙗ тебѣ телець оупитѣны,
достоино оубо зъванью стѫ
паи. ιзбавлѣꙗ сѧ отъ соуетъ
нꙑхъ любьве. да възнена
видимъ. влѣкѫщѧѩ ны. ни
зъ похоть в҃сѧ, любовь в҃сѧ.

91а м҃ ѵ҃

своѩ. да прѣложимъ къ н҃бсъ
нꙑмъ. ни малъ възврати
мъ сѧ вьспать. да не бѫдемъ
ѣко тѣло сольно. ѣко жена лото
ва. ли ѣко песъ на своꙗ бльво
тинꙑ възвращаꙗ сѧ, ι конь
ѵаетъ сѧ на насъ слово г҃не· ѣко
никтоже рѫкꙑ на ралѣ положь.
ι обращаꙗ сѧ вьспать, оупра
вленъ естъ въ ц҃рство н҃бсное.
ιбо нѣстъ намъ мала казнь,
обѣщававѫщиимъ сѧ хранити,
в҃сѣ прѣжде реѵенаа. потомь же
ослабити обѣщанаа. ι къ прьвоу
моу житью възврати(ти) сѧ· ли о҃ца
отълѫѵити сѧ. и братриꙗ слоу
жащаꙗ б҃оу· ли не хотѧще неродъ
но жити дьни своꙗ, а тѧжьша
ꙗ имѣти ιмаши дългꙑ, отъ
о҃ца на страшьнѣмь· ι необи
нънѣмь сѫдищи х҃вѣ. елико и бо

завидꙑ противѧщаꙗ сѧ б҃жьи
правⷣѣ . ѣрости . ѡмрачаѭщи
срⷣчьнѣи оуи . лихоимание . ро
дителѣ неприѣзниинъ дѣлесъ .
слоужению . грьдꙑнѧ отълѫ
чаѭщаꙗ отъ б҃а . за не творѧ
щии таковаа . ц҃рства б҃жьѣ на
слѣдовати не могѫтъ . тꙑ
оубо о чадо. ходи по заповѣде
мъ г҃нѣмъ присно. послѣдоу
ꙗ повелѣниемъ его . въ забь
дѣнънѣѭ молитвѫ . въ бе
стоуждьное пощение · въ бездръ

89b

пътьное слоужение . въ ниьно
трѣзвение. благослова клънѫ
щаꙗ тѧ , благотворѧ напасть
дѣѭщиимъ тебѣ , б҃а моли за
биѭщаꙗ тѧ по ланитѣ , не даѭ
ща мѣста гнѣвоу . да бѫдеши
чадо свѣтоу и дьни . ѫзъка бо
врата и скрьбенъ пѫть . вьво
дѧ въ животъ, ι мало естъ тѣ
хъ . ιже ι обрѣтаѭтъ . тѣмь
же зоветъ г҃ь г҃лѧ . приидѣте къ
мн҃е вс҃и троуждаѭщеи сѧ , ι о
брѣменении , ι азъ вꙑ покоѭ ,
възмѣте иго мое на васъ ,
ι наоучите сѧ отъ мене . ѣко кро

токъ есмъ. і съмѣренъ срце
мь, і обрящете покои дшамъ
вашимъ. иго бо мое благо. и
брѣма мое легъко есть. ста
ни оубо о чадо. разоумѣи же
крѣпъко. отъ настоящаго
днѥ, пропинати ти сѧ и оумрѣ
твити всемоу мироу. і вьсь
миръ тебѣ. отъметаеши бо
сѧ родитель. братриѩ жены
и дѣтеи. жжикы. и всего ро

90а

жденнѣ. дроугъ и връстъ. і мл
въ. і всѣхъ печалеи мирьскы
хъ. імѣнинѣ, тъщаѩ соуетъ
ныѩ сластии же и славы, о
тврьзи же сѧ не тъкъмо рече
ныхъ прѣжде. нъ еще и свое
ѩ дша. по гласоу гнію глѭщю
моу. іже хощетъ въ слѣдь
мене приити. да отъвръже
тъ сѧ себе. і възъметъ крстъ
свои і по мнѣградетъ. аще бо
въ истинѫ по немь изволи
лъ еси іти, і не лъжеѭ наре
чеши сѧ оученикъ его, любиши
быти, оуготовити сѧ отъ се
лѣ не на покои. ни на пищѭ. ни
на ино етеро земъныхъ кра

сотъ, славьныхъ, нъ на по
двигъ дхвьнъи, на пощение
плъти, на оучищение дши, на ни
щетѫ духовьнѫѭ, на плачь
благъ. на вс҃ѣ скрьбьнаа. ра
дость творащіа· на бжиѭ жи
знь. ι алъкати бо имаши. и
жадати. ι наготовати. ι доса
жденоу ти бывати. ι поржганоу

90b

поношеноу же ι изгънаноу. ι е
гда си вс҃ѣ приимеши, радости
ѭ радоуи са, и веселиемь весе
ли са, ѣко днесь та избъра, ι
разлѫчи та гь отъ мирьнаа
го житиѣ. ѣко на лици емоу въ
прѣстоѣние мьнишьскааго
чина, въ воинъство аѓлска
аго образа, ι житие въ высо
тѫ, нбснааго цръства, томоу
слоужити, вышьнѣа мѫдро
вати, вышьнихъ просити,
наше бо житие на нбсехъ есть,
ѡле новое зъвание, ѡле даро
вание тайнъıѩ. въторое кръ
щение приемлеши днесь братре,
и отъ грѣхъ своихъ оучищаеши
са. ι снъ свѣтоу бываеши. ι
самъ хъ бъ нашъ. радоуеть са

съ ст҃ыми а҃глы его. зака
лаѩ тебѣ телець оупитѣны,
достоино оубо зъванью стѫ
паи. ꙇзбавлѣѩ сѧ отъ соуетъ
ныхъ любьве. да вьзнена
видимъ. влѣкѫщиѩ ны. ни
зъ похоть вⷭѩ, любовь вⷭѩ.

91a м҃ ѵ҃

своѩ. да прѣложимъ къ нб҃съ
нымъ. ни малы възврати
мъ сѧ вьспать. да не бѫдемъ
ѣко тѣло сольно. ѣко жена лото
ва. ли ѣко песъ на своѩ блько
тины възвращаѩ сѧ, ꙇ конь
чаетъ сѧ на насъ слово гн҃е. ѣко
никтоже рѫкы на ралѣ положь.
ꙇ обращаѩ сѧ вьспать, оупра
вленъ естъ въ цр҃ство нб҃сное.
ꙇбо нѣстъ намъ мала казнь,
обѣщавающиимъ сѧ хранити,
вⷭѣ прѣжде речена. потомь же
ослабити обѣщанаа. ꙇ къ пръвоу
моу житью възврати(ти) сѧ. ли оц҃а
отълѫчити сѧ. и братриѩ слоу
жащиѩ боу҃. ли не хотаще нероде
но жити дьни своѩ, а тажъша
ѩ имѣти ꙇмаши длъгы, отъ
оц҃а на страшънѣмь. ꙇ необи
нънѣмь сѫдищи хв҃ѣ. елико и бо

льшии благодѣти наслажда
єши са нынѣ благыхъ. ѣко сло
во речє. нє помолити са. ли по
мольшю ти са нє въздати. ни
пакы мьни. ѣко минжвъшєє

91b

лѣто прѣждє. довьлєтъ ти ҇вєє
мь житьи, подвигнжти са, на нє
видимыꙗ силы вражниꙗ, нъ ра
зоумѣи. ѣко пачє отъ селѣ измѣ
натъ та большаа подвизаниѣ.
брани нєприѣзньскыꙗ, нє въ
змогжтъ на та · і по сихъ огра
ждєна та обрѣтаꙗ, крѣпъкоѭ рж
коѭ и вѣроѭ, къ наставлѣѭщꙋю
моу та, і къ ҇всѣмъ послоуша
ниємъ, і съмѣрєниємь, сєго ра
ди да отъстжпитъ отъ васъ
҇вєє ослоушаниє. противьно сло
во · гръдость. зависть. ръвє
ниє. ѣрость. кличь. хоулєниє. клє
вєта. прѣзоръство. дръзновє
ниє. любы частьнаа. распь
рѣниє. рєпътаниє. шєпътаниє.
сътажаниє. навласти малѣ
вєщи. і дроугаа ҇всѣ плодьнаа
зълобѣ. іхъжє ради градєтъ
гнѣвъ бжеи. на творащаꙗ тако
ваа. і оукорєнити са вь нихъ на

чинаетъ . тьлитель дшѣ , па
че же вь сихъ мѣсто , да съта
жимъ подобающаа стымъ .

92a

братролюбие . безмлъвие · съ
мотрение . говѣние · ι поочение ,
бжиемъ словесемъ . да чисто
съблюдеши срце , отъ скврънь
нъ помышлении . дѣяниѣ . ели
ко сила можетъ . пощение тръ
пѣние . до съмрътн · на негоже оца
обѣтованиѣ твоѣ възлагаеши ,
пръвое и послѣдьнее исповѣда
ние . таины срцю · ѣкоже бжия по
вѣсти съказаѭтъ . кръщаахѫ
бо са рече , ιсповѣдаѭще грѣхы
своя . си вСѣ тако обѣщаваеши
са . оупъваниемь . и силою хво
ѫ хранити са ·/. въпрошение ·/.

Испыталъ ли еси манастырь ·/.
⁖ отвѣ ·/. испыталъ ·/. въпро ∸
Єстъ ли ти годѣ игоуменъ . и бра
⁖ триѣ вСѣ ·/. отвѣ ·/. годѣ ха ради ·/.
⁖ въпро ·/. блюди са чьто гле
⁖ ши . аще хощеши. да ти ослабимъ ,
⁖ еще мало врѣмя искоуси са ·/.
⁖ отвѣ ·/. ни оубо помилоуите ма
⁖ ха ради . недостоинааго. и бра

трьи принуините ма ·/. пакы
попъ молит҇ са, твора молтвѫ

92b

·:· сиѩ на̑ ниль не таи ·/.

Прѣщедры бже. і многоми
лостиве. отъкрьзаыи прѣчи
стѫѩ жтробѫ, неищисльнѫ
ѩ благость си. всемоу прибли
жаѭщюмоу са любовниѩ, и при
вѣтомь топломь, рекы забѫ
детъ жена отроча свое, нъ азъ
не забѫдѫ васъ. вѣды нашѫ
любовь, и привѣтѣ нашемь при
лагаѩ твоѩ силѫ, къ съконь
чанью заповѣдеи его, да при
иметъ и, і похѫпитъ, и защи
титъ, и бѫдетъ ти стѣна крѣ
пъка, отъ лица вражиѣ, каме
нь трьпѣнью, оутѣшенью вина,
дльгослоужью податель, бла
годшью давець, лѣжа и въста
ѩ съ тобоѭ, сѣда и весела срце
твое, оутѣхоѭ стаго дха. до
стоина твора та, і оучастью
стыхъ, і постьницѣхъ, анъ
тонью. ефьтимоу. савѣ, хари
тоноу і иже съ ними ·/. надъ

93a

мѫжи се рьци ·/. а на женами се ·/.

Прѣдныхъ постьницахъ хвахъ,
евъпраксии, фетронии, оломь
пии, иеронии, и проуниимъ. съ ни
миже и наслѣди цр҃ство нб҃сьное.
о хѣ ісѣ гі нашемь. емоуже сла
ва и дръжава, нынѣ и присно и ·/.

·:· И ѡбрящь са по знамение гла

·:· приемлѧщюмоу образъ, дн · рече.

·:· ГЮ ПОЛИМЬ · И ПОКЛОНИ КОЛѢНѢ

·:· к приемлаи образъ. и творитъ

·:· ппъ молтвѫ сиѭ таи ·/.

Сѫди ѣако бже вседръжите
лю. вышьнеи црь славѣ,
иже съ живымь твоимь
и съсѫщьнымь сномь,
и исходащиимь отъ тебе
дхомь, истинънымь, ѡбла
дааи всеѭ твариѭ, видимо
ѭ и невидимоѭ, бже сѣдаи на
херовимѣ, и трьстымь гласо
мь, отъ серафимъ, поемъ не
прѣстанно, емоуже прѣстоитъ
тысѫща, тысѫщами, и тѣ

93b

мы тьмами. стыхъ аћлъ
воиньства, ты еси свѣтъ просвѣщаѧи

же братрие стаа. звканью вы
шънюмоу приуастьници, вь
злюбльше стжж црквь, бла
гжж лепотж, на спение дша
мъ вашимъ. вь дьнесьнеи
день съшедъше са, съ прком ь
ддомь рьцемъ. сь день і
же сътвори гь, въздрадоуи
мъ са і възвеселимъ са
вь нь. і прославимъ ха и
стинънааго ба нашего. въ бла
годеть дшъ нашихъ. нынѣ
нарицажщию са. емоуже подо
баетъ вьсѣ слава. уесть и дръ
жава, і покланѣние, і вель
лепота. коупьноу прѣстоумоу

96а

оцю и сноу, і благоумоу и жи
вотворащюмоу дхоу. нынѣ ·/.

·:· ПОТОМЬ ЕМЪ И ЗА РЖКЖ ДЕСНЖ ·/.

·:· въводитъ и къ олътарю, і по

·:· КЛАНѢЕТЪ ДО ЗЕМЛА ПРѢ СТЫ

·:· олътаремь. і лобъжетъ ега

·:· ѥлие. і глетъ емоу ппъ ·/.

Се хъ сьде стоитъ, блюди са, ѣко
никътоже тебе ждитъ прити
на сь образъ. блюди са ты

самъ · своеѭ ли волеѭ хоще
ши сты аћлскы образъ при
ѩти ·/. ѿвѣ · стригѫщаго сѧ ·/.
Азъ самъ своеѭ волеѭ . никы
мъже нѫдимъ , ха ради хощѫ
приѩти образъ сь ·/. глеть
·:· емоу ппъ ·/. възьми нѫжа .
·:· ι въдаждь ми ıа ·/. и егда въ
·:· дасть емоу ножа , приемъ ıа
·:· ппъ глеть емоу ·/.
Се отъ рѫкы хвы приемлеши
ıа . блюди сѧ комоу пристѫ
паеши . комоу обѣщаваеши сѧ ·
·:· и кого сѧ отъмѣтаеши ·/. И при

96b

емъ ппъ ножа издрѫжкы его ·
·:· и речеть се ·/.
Блнъ бъ . хотаи да всн ч лци спа
сѫтъ сѧ , ι въ разоумъ ιсти
нъны приидѫтъ , сы блнъ
вь вѣкы вѣкомъ ·/. и стриже
·:· ть и гла снце ·/.
Братръ нашъ сь имѧ , стрижеть
власы главы своеıа , въ и
мѧ оца и сна и стаaго дха . ръ
цѣмъ всн гı по ·/. лю к гı по ·/.
·:· И ПОИМѪТЪ И ЧРЪНЬЦИ ·/· И ПО

стригѫтъ и въ папрътѣ. поѭ
ще ·/. блажени непорочнии ·/.
а ппъ въходитъ къ олътарю.
И реч диѣ. диѣконства. ѣже прѣд
тръстымь ·/. и поѭтъ тръ
стое. и по тръстѣмь не речте
диѣ. вънъмѣм ·/. Нъ приведѫт
постриженаaго къ олътарю ·/.
И облачитъ и ппъ гла сице ·/.
Братръ нашъ съ имра. ѡблачи
тъ са вь ризѫ правьдѣ. и радо
сти и веселью. въ аѣскы

97a

образъ, въ има оца и сна и ста
аго дха. рьцѣмъ вси ги по ·/. алдю
в ги помилоуи ·/.
Брат наш сь имра. приемлетъ кокоу
ль. незлобнѣ. шлѣмъ спе
ниѣ. въ има оца и стаaго дх ·/.
Брат наш сь. приемлетъ аналавъ.
въ има оца и стаaго дха. вь
земъ крстъ на рамо свое. і по
слѣдоуѭ влдцѣ хоу. рьцѣмъ ·/.
Брат наш сь прѣпоѣсаетъ са. сило
ѭ истины. въ има оца и сна
и стаaго дха. рьцѣмъ ·/.
Брат наш сь, въстѫпаетъ вь пле

сньцн . въ оуготованое евл҃не
мироу. въ нма оц҃а н сн҃а ·/.
Брат҃ наш҃ сь . одѣєть са въ мань
тнницж , незьлобью , ѣко въ бр҃ъ
на правъды · въ нма оц҃а н ст҃ ·/.
Брат҃ наш҃ сь · прнемлеть · велнкы
ан҃лскы образъ . въ нма оц҃а ·/.
И ѣко прнметъ ст҃ы образъ . сто
нтъ въ ст҃ыхъ двєрьцахъ ·/.
·:· н лобызаѫтъ н братрнѣ вс҃ѣ .
·:· ПОЩЄ ПЄ СИ ГЛЯ ТАЖЄКЪ ·/.

97b

Ѡблъкъше са въ образъ ненсть
лѣн҃на , ι вѣрьна женнха , съхра
ннте са , въ кротостн , ι цѣло
мждрьн . аще бо есте съоблъ
ченн , вамъ напасть не оудо
блѣєть , блюдѣте са , къ комоу
прнстжпнсте , блюдѣте са кы
ѫ гл҃ы слышасте . блюдѣ
те са врага , да не нагы сътво
рнтъ вы, ѣко адама, ι странъ
ны отъ цр҃ства , обѣщанте са
хоу , въ дх҃ъ ст҃ы . да оутвръдн
тъ дш҃а ваша ·/. стх҃н ·/.
Гь въцр са вь лѣпотж са облѣч ·/.
Ѡблѣцѣте са вь рнзж сп҃еннѣ , поѣ

*

шнте са поѧсомь цѣломѫдрнѣ.
въ кротость. прннмѣте зна
менне крстъное, ногы мы
слъныꙗ, оусѫднте болѣзнь
мн, н пощеннемь, ι обращете
покон дшамъ вашнмъ ·/. стх̑н ·/.

Бѫдн гı мѣсть тв ·/. нно глс̑а е ·/.

Да въздрадоуетъ са дша моѣ
о гı. облѣче бо ма въ одеждѫ
спеннѣ. ι рнзѫ весełнѣ, ι ѣко на
женнха възложн на ма вѣнець.

98a

н ѣко невѣстѫ оукрасн ма монн
сты ·/. стх̑н ·/.

Блажснн · ıмъже осташа безак ·/.

·:· ИНЪ ГЛС̑Я Г ·/.

Ѿтвръса са двьрн покаанью · тъ
цѣмъ спѣшъно. хъ бо ны зове
тъ прнсно. възъмѣмъ орѫжне
съмыслъно. сътажнмъ до
бро дѣанне. сътърнмъ протн
вънꙑꙗ снлы, ι обращемъ
покон дшамъ нашнмъ ·/. стх̑н ·/.

Да вьнндетъ прошенне мое прд̑ѣ ·/.

Ѿблѣцѣте са вь рнзѫ спе ·/. стх̑н ·/.

Рабъ твон есмъ азъ вѣразоу ·/.

самъ · своеѭ ли волеѭ хоще
ши с҃ты а҃гльскы образъ при
ѩти ·/. ѿвѣ҃тъ · стригѫщаго сѧ ·/.
Азъ самъ своеѭ волеѭ . никы
мъже нѫдимъ , х҃а ради хощѭ
прыѩти образъ сь ·/. г҃летъ
·:· емоу п҃пъ ·/. възьми нѫжа .
·:· і въдаждь ми ѩ ·/. и е҃гда въ
·:· дастъ емоу ножа , приемъ ѩ
·:· п҃пъ г҃летъ емоу ·/.
Се отъ рѫкы х҃вы приемлеши
ѩ . блюди сѧ комоу присты
паеши . комоу обѣщаваеши сѧ ·
·:· и кого сѧ отъмѣтаеши ·/. И при

96b

емъ п҃пъ ножа издрѫкы его ·
·:· и реуетъ се ·/.
Б҃лнъ б҃ъ . хотаи да в҃си ч҃лци спа
сѫтъ сѧ , і въ разоумъ істи
нъны приидѫтъ , сы б҃лнъ
вь вѣкы вѣкомъ ·/. и стриже
·:· тъ и г҃ла сице ·/.
Братръ нашъ сь н҃ма , стрижетъ
власы главы своеѩ , въ и
мѧ о҃ца и с҃на и с҃таго д҃ха . ръ
цѣмъ в҃си г҃и по ·/. а҃лю в г҃и по ·/.
·:· И ПОИМѪТЪ И ЧРЪНЬЦИ ·/· И ПО

∴ стригѫтъ и въ папрътѣ. поѭ
∴ ще ·/. блажени непорочьнии ·/.
∴ а ппъ въходитъ къ олътарю.
∴ И рече ди. диѣконьстѣѧ. ѣже прѣ
∴ тръстымь ·/. и поѭтъ тръ
∴ стое. и по тръстѣмь не рече
∴ дїѣ. вънъмѣмъ ·/. Нъ приведѫт
∴ пострижєнааго къ олътарю ·/.
∴ И облачитъ и ппъ гла сице ·/.
Братръ нашъ съ ныра. ѡблачи
тъ сѧ вь ризѫ правьдѣ. и радо
сти и веселью. въ аѣскы

97а

образъ, въ имѧ оца и сна и ста
аго дха. рьцѣмъ ѣси гі по ·/. аѣдю
∴ в гі помилоуи ·/.
Братъ нашь сь нырѧ. приемлетъ кокоу
ль. незлобиѣ. шлѣмъ спе
ниѣ. въ имѧ оца и стааго дх ·/.
Братъ нашь сь. приемлетъ аналавъ.
въ имѧ оца и стааго дха. вь
земъ крстъ на рамо свое. і по
слѣдоуѭ вдлацѣ хоу. рьцѣмъ ·/.
Братъ нашь сь прѣпоѧсаетъ сѧ. сило
ѭ истины. въ имѧ оца и сна
и стааго дха. рьцѣмъ ·/.
Братъ нашь сь, въстѫпаетъ вь пле

сньцн. въ оұготованое свѣтлне
мнроұ. въ нма оца н сна ·/.
Братна сь. одѣеть са въ мань
тнннцѫ, незьлобью, ѣко въ бръ
на правъды· въ нма оца н ст ·/.
Братна сь· пріемлеть· велнкы
аглскы образъ. въ нма оца ·/.
И ѣко прнметь сты образъ. сто
нть въ стыхъ дверьцахъ ·/.
·:· н лобызаѭть н братрнѣ вьсѣ.
·:· ПОЮЩЕ ПѢ СИ ГЛЯ ТАЖЕКЪ ·/.

97b

Облькъше са въ образъ ненсть
льнна, і вѣрьна женнха, съхра
ннте са, въ кротостн, і цѣло
мѫдрьн. аще бо есте съобль
ченн, вамъ напасть не оудо
блѣеть, блюдѣте са, къ комоұ
прнстѫпнсте, блюдѣте са кы
ѫ глы слышасте. блюдѣ
те са врага, да не нагы сътво
рнть вы, ѣко адама, і странѣ
ны оть црства, обѣщанте са
хоұ, въ дхъ сты. да оұтвръдн
тъ дша ваша ·/. стн ·/.
Гь вѣцр са вь лѣпотѫ са облѣ ·/.
Облѣцѣте са вь рнзѫ спенніѣ, поѣ

шнте сѧ поѣсомь цѣломѫдрнѣ .
въ кротость . прннмѣте зна
менне крстъное , ногы мы
слъныѩ , оусѫднте болѣзнь
мн , н поціеннемь , і обрѧціете
покон дшамъ вашнмъ ·/. стн ·/.
Бѫдн гі мѧсть тв ·/. нно гла е ·/.
Да въздрадоуетъ сѧ дша моѣ
о гі . облѣче бо мѧ въ одеждѫ
спеннѣ . і рнзѫ веселнѣ , і ѣко на
женнха възложн на мѧ вѣнець .

98a

н ѣко невѣстѫ оукрасн мѧ монн
сты ·/. стн ·/.
Блаженн · імъже осташѧ безак ·/.
·:· ИНЪ ГЛА Г ·/.
Ѿтвръсѧ сѧ дверн покаанью · тъ
цѣмъ спѣшъно . хъ бо ны зове
тъ прнсно . възъмѣмъ орѫжне
смъıслъно . сътажнмъ до
бро дѣанне . сътърнмъ протн
вьныѩ снлы , і обрѧціемъ
покон дшамъ нашнмъ ·/. стн ·/.
Да внндетъ прошенне мое прѣ ·/.
Ѿблѣцѣте сѧ вь рнзѫ спе ·/. стн ·/.
Рабъ твон есмъ азъ въразоу ·/.

⁘ И пакы тожде ·/. сла ·/. и бо

Избави ны отъ напастеи наши ·/.

Дѣ миромь гю помолим са ·/.

Ѡ вышънии ·/. ѡ мирѣ всего ·/.

Ѡ бра нашь семь, има. ι отъ ба посѣщеньи. ι помощи его. гю п ·/.

Ѡ съконьчати емоу, съмысль единачьнааго образа. бес порока и бесъблазна. гю по ·/.

Ѡ просвѣтити са дши его. въ трѣзвеньи, ι пощеньи, ι въ съвръшенѣ страсѣ. гю помо ·/.

98b

Ѡ жити емоу во всемь говѣньи. ι бескврънънѣ. ι оугодьнѣ житьи. гю помолим ·/.

Ѡ избавити са емоу отъ всем мирънымъ пакости. плъть ныхъ жжикъ гю по ·/.

Ѡ отъданьи грѣховъ, ι о избытьи прѣгрѣшенеи, ι быти емоу вышъшю мирънъіхъ печалеи. гю помо ·/.

Ѡ съвлѣщи са емоу ветъхааго чка, ι облѣщи са емоу въ новаго, създанааго по образоу бжью · гю помо ·/,

ѿ избавити сѧ ·/. застѫпи спи ·/.
Прѣстѫѭ чистѫѭ прѣсла ·/.

·:· ПО МОЛИ СѦ ВЪ ТАИНѪ ·/.

Гі бже нашъ. вѣрънꙑ въ обѣ
тованьи твоемь. і нераска
аненъ въ всѣхъ дарохъ тво
ихъ. і не изгланъ въ уклю
бьи твоемь, і възъвавъ
и създание твое, зъвани
емь стꙑмь. і избъра
въі раба твоего сего, въ

99а

Лѕ҃

дховъное твое житие. дажди е
моу житие благообразъно. жи
тие добродѣано, і незазоръно,
да въ стꙑни поживъ, бесквръ
нꙑ събл͡юдъ, вь ньже образъ
облѣче сѧ, силоѭ твоеѭ, ризѫ
же правьдѣ пособоуѩ, а поѣсъ
мрътвость тѣлоу, ѡ немьже
лежа, коуколь же съмѣренью,
шлѣмъ спнью положь, анала
въ крстомь, и вѣроѭ оукрашаѩ
сѧ, а маньтницѫ одѣние неи
стьлѣнью одѣꙗ сѧ, а плесьнце
ма да кротокъ естъ. вь пѫть
спение мироу. ѣко да бѫдетъ ти

страшенъ сѫпостатомъ. не по
бѣжденъ браньми, всѣм сласти,
и плътьныѧ похоти. къ вы
шънее послоушанне наказаѧ сѧ,
трѣзвенне сѫдѣваѧ, единаче
наго образа, исправленью до
вьлѣѧ сѧ. да въ псалъмѣхъ.
и пѣньнхъ. и пѣсхъ дховънъıхъ
прославлѣетъ, прѣчестъное
и вельлѣпое нмѧ твое, и стопа
мъ послѣдовати, великааго

99b

прка нлиѧ, имѧ стааго иоана
крстителѣ, да постигнетъ мѣ
рѫ съвръшеннѣ, да течение съко
ньчаетъ, и вѣрѫ съблюдетъ, и о
блѣчетъ сѧ безъ истьлѣннѣ
аѣлъ, и прнчьтетъ сѧ стѣмь
твоемь стадѣ, и да оулоучитъ
десное твое стоѣнне. и слшитъ
блаженъı гласъ, приидѣте блини
оца моего, наслѣдоуите оугото
ваное вамъ црство, отъ сьло
женнѣ вѣкоу, и нъı же достоинъı
съподоби, бже твои благости,
и чкл любью ·/. в ·/. да тебѣ сла
вѫ въсылаемъ оцю и сноу и с ·/.

·:· ДИ ВЪ МѢ ·/· ПО МИ ВСѢ ЛЮ И ДХО ·/·

⁖ и бываѥ · сѫдение . про гла є поми
⁖ лоуи мѧ бже по велицѣи мл҃сти тво ·/.
⁖ сти . и по многымъ щедротамъ ·/.
⁖ ѹѣць апо ·/. алє гла ѕ сти ·/.

Призьри на мѧ и помилоуи мѧ ·/.

⁖ И бывае нроѹен ѹи слоужъбѣ до
⁖ конца ·/. егдаже привєдѫтъ постри
⁖ гъшааго сѧ на трапезѫ ·/. поѭтъ
⁖ пѣние се гла г ·/.

100а

Гі гі . призьри съ нбсе и виждн . ι
винограда своего , ι съвръ
ши и . и одѣжди и . ιже насади десни
ца твоѣ ·/. сти ·/. (съ)пасъ нлѣ вънĩми ·/.
ѣ сѣдаи на херовн(мѣ) авн сѧ . прѣдъ є ·/.
⁖ ѣ въздвигни силѫ твоѭ и при ·/.
⁖ сла и нъі ·/. Избави ны отъ и ·/.
⁖ мо егда сънати коуколь · въ ѕ
⁖ день . поставитъ и прѣдъ дверь
⁖ цамн · и гле ппъ мо сиѭ таи ·/.

Вако гі . до конца . въ иго твое
благое . и лекъкое . съблюди ра
ба твоего сего · ι приѹьти и съ
оугаждаѭщиними тебѣ , облѣци
и въ стѫѭ одеждѫ , прѣпоѣши

крѣпость его, всего трѣзвенић·
подвижъника яви, о немьже на
мъ духовьныхъ твоихъ даро
въ съвръшение. въ славѫ прѣ
свѣи дръжавѣ ·/. Б ·/.
Ты бо еси бъ нашъ, хотаи да вcѣ
укъ спетъ са· и въ разоумъ и
стиньны придѫтъ. и тебѣ сла
вѫ въсылаемъ оцю и сноу ·/.
·:· а се женамъ коукоулю сънати ·/.

100b

·:· по ми всѣ лю и дхо твое · ди
·:· гла на гю по ·/. лю тебѣ ги · по таи ·/.

Благы учлюбче ги, стоу
моу твоемоу стадоу, ѡ ли
коу мѫдрыхъ дѣвъ, ѡ съпо
доби и. съ свѣтълоѭ свѣще
ѭ. непостыдномь лицемь.
съ своимъ женихомь сърѣ
сти. хоу боу нашемоу. ѡ нбсьное
оулоучити црство. Б
Ѣко бъ милостивъ ще
дратамъ. и учлюбью еси,
и тебѣ славѫ въсылаемъ ·/.
·:· по ми всѣ · лю и дхо твое · ди
·:· гла на гю по лю те ги ·/. по таи ·/.

Гі бже нашъ. въведи раба тво
его сего, въ дховьны дворы,
і причьти и къ словесьное
твое стадо, прѣзьра помы
шленіѣ его, отъ плътьныхъ
похотеи, тьщаньи, і льсти
житиискыѧ, събери же
незамоудьно, помьнѣ
ти благаа, жидѫщаа люба

101a

щиимъ тѧ, и пропеньшиихъ себѣ
житие, црства твоего ради, в,
Ты бо еси пастырь. и спасъ дша
мъ нашимъ. и тебѣ сла въсы
лаемъ оцю и сноу и стоумоу дхоу ·/.
·:· И ПО СЕ ВЪПРЯШЯЕ ПО ПРИЕМЪШЯ
·:· аго образъ. стоѩ близъ олъта.
·:· идеже стоѩтъ пѣвци. гла снце ·/.
Прииѩть ли аглъскѫѩ одеждѫ ·/.
и гле приемы прииасъ ·/. прииѩтъ
·:· ли чистотѫ дѣвъства ·/. глетъ ·/.
Прииасъ ·/. ппъ въздѣвъ рѫцѣ ре
·:· четъ вельми ·/.
Слава въ вышьниихъ боу,
и на земи миръ въ члцѣхъ

благоволение. въ истинѫ
слава тебѣ бесъмрътъ
ныи црю, ѡ иноучадѣмь твое
мь снѣ. і бзѣ. нашемь. и
дсѣ твоемь стѣмь. ѣко не
хощеши съмрътн грѣшъни
коу. нъ обращенью и животоу.
тѣмьже и нынѣ всѣ. въ до
бро поспѣшилъ еси, сънатью
семоу доховъноумоу. ѣко обно

101b

вилъ еси рабъ твои сь. новъ[вь]
пѫть спенью, и радоуѭтъ сѧ о не
мь аћли· веселѧтъ сѧ праведь
нии. веселимъ же сѧ и мы вси
видѧще члци. і славимъ прѣ
стое твое имѧ. нъ послоушаи ме
не грѣшьника, ги ги силъ бже и
левъ, і вськои славѣ, і приими и,
въ оучастие. ізбъраныхъ
твоихъ, і напиши имѧ его въ къ
нигы животъныѩ, и да бж
дете очи твои отвръстѣ, і оуши
твои вънемлѭщи гла молтвы
его. ѣко да вь вськъ годъ лицю·
вськѫ напасть вьпнѭщюмоу.
къ тебѣ щедроумоу влдцѣ, да не
възвратитъ сѧ съмѣрены
срамленъ. непостыденъ. нъ

да обращетъ благодѣть. і мила
сть. вь врѣма подобьно по
мощи, і да оуслышитъ блаже
нъи гласъ, иноуадааго сна тво
его и ба нашего, глжща, вс҃ѣмъ
достоинымъ, приндѣте блнии
оца моего. наслѣдоуите оуго
тованое вамъ црство ·/. в҃

102a

Ты бо еси бъ нашъ. и прѣбыва
етъ твое црство · і тебѣ славж
въсылаемъ · оцю и сноу и стоу
моу дхоу. нынѣ и присно и вь вѣ҃к ·/.

ЗАПОВѢДИ СТЫХЪ ѾЦЬ · О ·

·:· покаанььи разбоѣ. і о вс҃ѣмь грѣсѣ ·/.
Аще к҃то разбои створи҃т. или отъ ро
жденнѣ своего оубнетъ. і лѣ҃т да по
·:· каетъ са. въ инои области. толи по
·:· томь да прия҃т бжде҃т въ свое оте
·:· чство. аще бжде҃т прав҃дено покаа
·:· лъ҃с. о хлѣбѣ о водѣ. і да послоушъ
·:· ствоуетъ емоу епп҃съ, и поѵе · Вь ин
·:· хъже са есть покаалъ ·/. къ рожденью
·:· оубненаго ·/. Аще ли҃с бжде҃т недобрѣ
·:· покаалъ҃с. То да не приятъ бжде҃т въ
·:· свое отчство ·/. Аще к҃то разбои
·:· сътвори҃т не хота. д лѣ҃т да покае

·:· т҇са · в҃ о̑ т҇ н҃ и о х҇ л҃ ѣ . о водѣ ·/.
в҇ Аще которы причетьни҇к , содомъ
скы блѫдъ сътвори҇т , і҃ лѣ҇т да
·:· покаеть҇с . в҃ о҇т ни҇х о х҇ л҃ ѣ҇к о во҇д ·/.
г҇ Аще которы причетьникъ блѫ҇д

102b

д҇ сътвори҇т . ж҃ лѣ҇т да покаеть са ·/.
Аще к҇то проклинаеть҇с · ж҃ лѣ҇т да по҇к ет^ са ·/.
Аще к҇то ниѕьми клънеть҇с . в҃ лѣ҇т да
е҇ ·:· покаеть҇с ·/. Аще к҇то оукраде҇т . главъ
·:· но ч҇то . или скотъ . ели домъ подъко
·:· па҇т е . или ч҇то добро . зъло драго оу
·:· крадеть . д҃ лѣ҇т да҇п каеть҇с . а ли ма
·:· ло ч҇то оукраде҇т , в҃ лѣ҇т да покает^ са ·/.
ѕ Аще которы причетьни҇к блѫ҇д сътво[ри]
ри҇т . съ тоуждеѭ женоѭ , ли съ дѣви
·:· цеѭ . в҃ лѣ҇т да покаеть҇с . о х҇ л҃ ѣ҇к о во҇д ·/.
ѕ Аще ли есть дьякъ , ли чрънець , г҃ лѣ҇т
да покаеть҇с . в҃ о҇т ни҇х о х҇ л҃ ѣ҇к о во҇д ·/.
ѕ Аще ли есть епспъ . то да извръже
ть҇с сана . и і҃ лѣ҇т да҇п каеть҇с ·/.
і Аще к҇то отровениѣ ради погоуби҇т чка
ж҃ лѣ҇т да҇п каеть҇с . в҃ о҇т ни҇х о х҇ л҃ ѣ҇к о во҇д ·/.
а҇і Аще которы бѣлоризець . женѫ и
мы . толи съ тоуждеѭ блѫ҇д съ
·:· твори҇т . или съ дѣвицеѭ . д҃ лѣ҇т да҇п

ѕ҃і ⁘ каеⷭ҇тъ. в҃ ѿ дни о хлⷯ҇ѣ о вⷣ҇о ·/.
Аще которы причетьниⷦ҇. ли вщь
шѧ честь нмѣꙗ. оставль же
⁘ иж честь приимеⷮ҇. аще естъ дн҃ѣ
⁘ къ. ж҃ лⷮ҇ѣ да пⷦ҇оеⷭ҇тъ. аще ли естъ
⁘ пп҃ъ і҃ лⷮ҇ѣ да пⷦ҇оеⷭ҇тъ ·/.

103a

в҃і Аще кто съ чрьницеѭ блⷣ҇ѫ сътвориⷮ҇.
⁘ понеже вщьшина речеⷭ҇тъ. в҃ лⷮ҇ѣ
да пⷦ҇оеⷭ҇тъ о вⷣ҇о о хлⷯ҇ѣ ·/. аще кто са г҃і
є҃і ⁘ мъ вса блⷣ҇ѫ твориⷮ҇, лⷮ҇ѣ да покаеⷮ҇ с ·/.
Аще кто г҃на плъти часть погоубⷮ҇и.
⁘ лⷮ҇ѣ да покаеⷭ҇тъ ·/. аще кто помы
⁘ слитъ на женѫ. тоуждѫ. толи не
⁘ можетъ съ неѭ съгрѣшити. лⷮ҇ѣ ж҃і
⁘ да покаетъ са ·/. аще кто обѣдъ
ѕ҃і са блюетъ. да тръ гоубитъ к҃ ·/.
Аще кто болѣзни ради. ізблюетъ
брашеньце. в҃ дьни да поститъ са.
⁘ и еже естъ изблькалъ, да съхра
⁘ нитъ на огни. и р҃ пⷧ҇самъ да испое
⁘ тъ. аще ли его пси да въкоусⷮ҇а р҃
⁘ денъ да поститъ са ·/.
з҃і Аще котораа жена отроча оудавⷮ҇и
⁘ в҃ лѣта да пⷦ҇оетсъ. а҃ о хлѣбѣ о вⷣ҇о ·/.
и҃ Аще кто хота своеꙗ плъти оурѣже
тъ. в҃ лⷮ҇ѣ да покаеⷭ҇тъ хлⷯ҇ѣ о вⷣ҇о ·/.

105b

Ѧще къто клатъ бѫдетъ. і молитъ
⁘ са сотонамъ. іли имена имъ
⁘ творитъ чласкаа. д лѣт да покае
⁘ тъ са о хлѣбѣ о водѣ ·/.
⁘ **въ пон прок глас искрь в ·/.**

Помолите са и въздадите гю
боу нашемоу ·/. хс ·/. знаемъ
⁘ въ июдѣи бъ. и въ или велие и
ма его ·/. аплъ къ ефесеомъ ·/.

Братрие. молѭ вы азъ
ѫжъникъ о гі. достои
но ходити зъванью, вь
немьже зъвани бысте. съ
вьсѣкоѭ съмѣренѭѭ мѫдро
стиѭ, и кротостиѭ, съ тръпѣ
нием отъраждаѭще
дроугъ дроугоу. любови
ѭ тъщаще са блюсти, едине
ние дха· въ съѫзъ мира. е
дино тѣло. и единъ дхъ. ѣко
же и зъвани бысте· въ еди
но оупъвание. и една вѣра. и е
дино кръщение. единъ гь и оць

106a

вьсѣмъ. іже надъ вьсѣми· і о
тъ вьсѣхъ· і во вьсѣхъ· едино

·:· еп҃скпъ. то д҃ лѣт҃ да покает^ сѧ ·/.
ћа҃ Аще к̑то алъкати не можетъ, да и
споетъ к҃ псал҃мъ. и ѕ҃ ·/. аще ли не оу
·:· мѣетъ, да дастъ цатѫ. аще ли
·:· не иматъ цаты · то да о҃т брашъ
·:· на. еже иматъ. да дастъ ·/.

ћб҃

104а

Аще к̑то мъздѫ възъметъ отъ
кого поститн сѧ за нь. аще вѣды
се сътворилъ естъ, да алъчетъ
за сѧ. елико и за оного. і еже естъ
вьзалъ. да дастъ нищиимъ ·/.
ѣко тоуждѧ грѣхы вьземлетъ,
нѣстъ лѣпо да именоуетъ сѧ ћв҃
х҃въ рабъ ·/. аще котораа жена
·:· блѫдъ сътворьши, толи прока
·:· зитъ отроуѧ в^ себѣ, і҃ лѣт҃ да пок҃
ћг҃ ·:· ет̑сѧ. в҃ о҃т ни҃х о хлѣ҃в о во҃д ·/.
Аще которы бѣлоризець. скѫпо
сти ради кльнес҃тъ, лютѣ ѣко, да
дастъ нищиимъ имѣние свое. и
шедъ въ манастырь да пок҃ес҃тъ ·/.
ћд҃ Аще кото҃р причетьни҃к. съ четврѣ
ногомь блѫдъ сътворитъ. ћ҃
·:· лѣт҃ имы. і҃ лѣт҃ да пок҃ес҃тъ ·/. аще
·:· жены не им҃та. аще ли женѫ им҃та
·:· д҃ і҃ лѣт҃ да пок҃ес҃тъ ·/. аще которъи ће҃

⁖ пп҃ъ , ли причетьникъ оупиет҆ сѧ .
⁖ і҃ денъ да поⷦ҇еⷭ҇тъ · аще ли естъ
⁖ бѣлоризець . ж҃ денъ да поⷦ҇еⷭ҇тъ ·/.
ж҃ѣ Аще кⷮо дроуга своего оупоитъ
до рѫга , да постите сѧ оба ж҃
⁖ дьнеи ·/. аще кⷮо сънѣдъно чⷮо

104b

⁖ оукраде да постиⷭ҇тъ к҃ дьнеи . а
⁖ ще ли естъ дѣтескъ . ж҃ денъ да по
⁖ стит҆ сѧ ·/. аще кⷮо помыслитъ
⁖ блѫдъ сътворити . толи не мо
⁖ жетъ . да тръ гоубитъ к҃ ·/.
Аще кⷮо съ рабоѭ блѫдъ сътвориⷮ
⁖ толи родиⷮ дѣтищь . да свободиⷮ
⁖ рабѫ тѫ , і постиⷭ҇тъ лⷮѣ едино ·/.
Аще комоу оумьретъ дѣтищь некръ
щенъ . за лѣность . в҃ лѣта да по
⁖ кает҆ сѧ о хлѣбѣ о водѣ ·/.
Аще кⷮо гнѣвает҆ сѧ на братра свое
го . елико же денъ гнѣвъ дръжи
⁖ тъ . толико да поститъ сѧ о хлѣ
⁖ бѣ о водѣ ·/. аще кⷮо братра свое
⁖ го въ гнѣвъ проклънетъ , і пакы
⁖ възлюбитъ · ж҃ денъ да покае
⁖ тъ сѧ о хлѣбѣ о водѣ ·/.
Аще кⷮо оудавлениѭ . ли кръвь
скотиѭ , не вѣды ѣко оумрьло
⁖ естъ . іли трѣбъно чⷮо без вѣды

ѣстъ . в̄ ı̄ недѣли да постит̑ сѧ ·/.
Аще ли вѣды , ѣлъ естъ . в̄ лѣ҃т да
постит̑ сѧ ·/. аще кто не съхрани
·:· тъ брашениıа , толи мышь его
·:· въкоуситъ . или сътъретъ сѧ ,

105а

·:· кти денъ да поститъ сѧ ·/. Аще кто
·:· пролѣетъ отъ стыѧ чⷯа . вь врѣ
·:· мѧ прѣношенью . ж̄ денъ да пости ·/.
Аще ли по прѣношении . пролѣетъ к̄
денъ да постит сѧ ·/. кто въ
·:· цркве съпа , толи емоу врагъ бла
·:· зинъ принесетъ въ зълѣ . ж̄ денъ
да поститъ сѧ . и да поклонитъ
·:· сѧ на день р̄ ·/. аще кто чрьницѫ
·:· окрадетъ . в̄ лѣта да постит̑ сѧ
·:· о хлѣбѣ о водѣ . а еже естъ оукра
·:· лъ . да дастъ инщинымъ .
Аще которы причетьникъ ловит ,
аще естъ днѣкъ . в̄ лѣ҃т да постит ·/.
Аще ли естъ ппъ , к̄ лѣ҃т да пости
тъ сѧ . о хлѣбѣ о водѣ ·/.
Аще кто заклинаетъ кого сты
ми . толи оупив̑ сѧ облюетъ . кти
денъ да постит̑ сѧ о хлѣ҃б о во҃д
аще ли естъ днѣкъ ж̄ денъ да по
ститъ сѧ о хлѣбѣ о водѣ ·/.

105b

Аще кто клатъ бѫде҃т. і молитъ
⁖ са сотонамъ. іли имена имъ
⁖ творитъ ч҃ласкаа. д л҃ѣ да покае
⁖ тъ са о хлѣбѣ о водѣ ·/.
⁖ **въ по пр҃о гл҃я искрь в҃ ·/.**

Помолите са и въздадите г҃ю
бо҃у нашемоу ·/. х҃с ·/. знаемъ
⁖ въ июдѣи б҃ъ. и въ изли велие и
ма его ·/. ап҃лъ къ ефесеомъ ·/.

Братрие. молѭ вы азъ
ѫжъникъ о г҃і. достои
но ходити зъванью, вь
немьже зъвани бысте. съ
вьсѣкоѭ съмѣрениѭ мѫдро
стиѭ, и кротостиѭ, съ тръпѣ
нием отъраждаѭще
дроугъ дроугоу. любови
ѭ тъщаще са блюсти, едине
ние д҃ха. въ съѫзѣ мира. е
дино тѣло. и единъ д҃хъ. ѣко
же и зъвани бысте. въ еди
но оупъвание. и една вѣра. и е
дино кръщение. единъ г҃ь и о҃ць

106a

всѣмъ. іже надъ всѣми. і о
тъ всѣхъ. і во всѣхъ. едино

*

моү комоүж҇до васъ. дасть
са благодѣть, по мѣ(рѣ) дарова
нью ·/. алеѯи гл҇а ѕ҇ ·/. Пристѫ
·:· пите къ немоү и просвѣтите са.
·:· и лица ваша не постыдат҄ са ·/.
·:· бѣ҇я ѿ м҇я ·/.

Р҄че г҇ь притьчѫ сиѭ· подобъ
но есть ц҇рство н҇бское. чкоу
ц҇рю, ѥже сътвори бракъ с҇ноу
своемоу, ѥ посъла рабы сво
ꙗ. призъвати зъваныꙗ на
бракъ, ѥ не хотѣахѫ прити,
пакы посъла иныи ра
бы гл҇а. рьцѣте зъва
ныимъ. се обѣдъ мои оуго
товахъ. ѥ юньци мои оупитѣ
нааа исколена. ѥ в҇сѣ готова.
придѣте на бракъ. ѡни же неро
ждьше отидѫ. овъ на село свое,
ѡвъ же на коуплѭ своѭ, а про
чи емъше рабы его, досади
ша имъ. и ѥзбиша ꙗ, ѥ слы
шавъ ц҇рь тъ разгнѣва са

106b

ѥ посъла въ воꙗ своꙗ, погоу
би оубиница ты· ѥ градъ ѥхъ
зажеже, тогда гл҇а рабомъ
своимъ, бракъ оуготованъ

а зъванни не бѣша до
стоини, ιдѣте оубо на исходи
ща пѫтеи, ι елико аще обраще
те. призовѣте на бракъ. ι и
шедъше раби ти на пѫти, събъ
раша в҇са обрѣтѫ, зълыѩ
же и добры, ιсплъниша бра
къ възлежащиихъ. въшедъ
же ц҃рь тъ видѣтъ възлежа
щиихъ, видѣ тоу ч҃ка не облъ
чена, въ одѣние брачьное,
ι г҃ла емоу дроуже, како вь
ниде сѣмо· не имы одѣни
ѣ брачьнааго. онъ же оумлъ
ча. тогда рече ц҃рь слоуга
мъ, съвязавъше и по нозѣ
и по рѫцѣ възъмѣте и въ
връзѣте и въ тьмѫ кро
мѣшънѭѭ, тоу бѫдетъ
плачь и скрьжетъ зѫбо
мъ. мнози бо сѫтъ зъва
нии. мало же избъраныхъ ·/.

PSALTERIUM

GLAGOLSKI SPOMENIK

MANASTIRA SINAI BRDA

IZDAO

DR. LAVOSLAV GEITLER

TROŠKOM

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

(SA SNIMKOM.)

U ZAGREBU 1883.

U KNJIŽARNICI JUG. AKADEMIJE L. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH).

TISAK DIONIČKE TISKARE.

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTIUM
SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA III.

U ZAGREBU

TISAK DIONIČKE TISKARE

1883.

PSALTERIUM

GLAGOLSKI SPOMENIK

MANASTIRA SINAI BRDA

IZDAO

Dr LAVOSLAV GEITLER

TROŠKOM

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

(SA SNIMKOM.)

U ZAGREBU

U KNJIŽARNICI JUG. AKADEMIJE L. HARTMANA (KUGLI I DEUTSCH).

1883.

Od starobugarskoga prievoda psaltira poznavasmo dosad samo psalam 118. u ulomku nazvanom slučki psaltir (Sreznevskij pamjatniki jus. pis.) Na čelu svih mladjih ruskih i jugoslavenskih priepisa psaltira stajati će sada drugi sinajski spomenik razmiernom puňoćom teksta, čistoćom jezika i paleografskimi oznakami duboke drevnosti. Na prvoj strani se nalazi zatvoreni okvir, poznati ornamenat grčkih minuskulnih rukopisa 10. vieka, te u njem okrnjeni nadpis п . . . тырь е . . . . . . псалъмъ. Već ova nas okolnost sjeća, da nam je rukopis ovaj uvrstiti ili pod konac 10. ili barem u sam početak 11. vieka.

U biblioteci manastira stoji rukopis polag trebnika med slavenskimi knjigami. Signatura mu je „38. Ἰλλυρικὸν Ψαλτήριον. Ѱалтирь глаголическаго письма“. Prvi ga je vidio godine 1850 arhimandrita Porfirij Uspenskij, te o njem objelodanio kratku viest, Izvêstija imp. arch. obščestva drevnostej V. 19—20. Može biti, da od njega dolazi sadanja arabskimi brojevi izvedena paginacija. Svega se je sačuvalo 177 lista, visokih 15 cntm. i 11 širokih. Zadnji list svršuje s psalmom 137., sve ostalo se je izgubilo; i prvi je list jako oštećen.

Već prvi je pisac (bilo jih više) kvaternione po načinu trebnika glagolskimi brojevi obilježio, zadnji je ⰅⰅ. Pojedine su naslage po načinu starih rukopisa debelom uzicom sašivene, pače cieli rukopis na gornjem i dolnjom kraju hrbta čvrstom valjkovito zavrnutom niti svezan.

Pismo stoji većim dielom nad redkom. Imade istina i mnogo iznimaka. Pag. 1—20 imade pismo nad i pod redkom; p. 20—78 nad redkom. List 40 neima u obće linijacije (što i u assemanskom evangjelju i u suvremenih grčkih rukopisih biva). Pag. 81—98 nad i pod, pag. 99—163 najviše pod redkom. Ruka njeka, koja se u cielom rukopisu jako oštro iztiče, meće pismo med pag. 164—222 dosljedno nad redak, što je jako važno za kronologičko opredieljenje njezinih uglastih poteza. Od iste ruke pag. 223—226 bez linijacije. Za tim nastaje kolebanje, pagina 226—228 nad, 229—230 pod, 231—290 nad i pod, od 291 ćak do kraja dosljedno nad redkom.

O grčkih rukopisih 10. vieka, kojim pismo stoji sad nad sad pod redkom, vidi Gardthausen Griech. Pal. 88—89.

S ovimi razlikami idu većim dielom uzporeda i razne ruke pisarske. Psaltir je, kako ja mislim, dovršen od najmanje tri, a može biti i više pisara. P. 1—20 potječe od ruke, koja je po svoj prilici napisala i p. 259—292, ja ću ju nazvati prvom. Druga, koja se od svih ostalih svojim karakterističkim vidom što najviše luči, p. 164—226 incl. Treća od p. 293 sve do kraja. Medju tim se nameću i druge razlike. Komad p. 20—99 reć bi prekida prvu ruku, te isto pismo dolazi opet p. 99—259. I dio p. 227—258 mogao bi se smatrati novom rukom. Moguće je, da njeke manje razlike proiztječu iz razne dispozicije istoga pisara, prvoga ili trećega. Da jih još oštrije razlučimo, mučno bi bilo, jerbo svi pisari su radili u isto doba, svi se služe sličnom već doniekle uglastom, te sitnom glagolicom, istim pisarskim materijalom i svim je zajednička ortografska osobitost, koju ću još napose opisati. Kadkada će se samo po promjeni jednostavne u ostalom interpunkcije zamietiti, da nova ruka pisanje nastavlja. Posvuda je jezik jedan te isti, posvuda dolaze jedne te iste minimalne razlike, iznimke posvema su neznatne (jedan je pisar n. pr. obljubio -не спасение, drugi ье.)

Jamačno se je više ruka složilo, da rukopis što najhitrije dovrše. Što se kaligrafske krasote tiče, biti će za cielo zadnji u cieloj glagolskoj književnosti, koja se, na koliko vidimo, i onako po vanjskom sjaju sa grčkimi rukopisi takmiti nemože.

Imade upravo ružno pisanih strana, napose u zadnjoj česti. S ovime može biti barem mjestimice stoji u savezu nedosljedno pisanje nad i pod redkom. Kvier je nejednak i neliep, tinta loša i blieda, cieli pako rukopis sada zaprašen te otrven. Kako malo truda su si pisci zadali, pokazuju inicijale na brzu ruku narisane, kakovih nenadjoh u nijednom glagolskom rukopisu. Samo gdjegdje su napisi žutom ili zelenom bojom od prilike pokriveni. U nijednom grčkom ili slavenskom rukopisu nenadjoh tako jednostavan upravo bez svega nakita narisan okvir, kao što u ovom kodeksu. Nalazi se nacrtan po tačnoj kopiji na prvoj strani moga izdanja. S ovom jednostavnošću i prostotom druži se nedostatak znakova nad redkom, kojim bivaju stari rukopisi, dakako većim dielom i bez potrebe, napunjeni. Samo na njekojih stranah, i to nedosljedno pomalja se kukica ٕ nad samoglasi (землі́ землѩ́ pag. 299; 300, osobito počamši od pag. 79: ѩ́зкъ, є́моу, i potez pisma se ovdje mienja.) Uz to imade priličan broj pisarskih pogrješaka, izostavljenih ili krivo napisanih slova, tako da je naš rukopis protiva brižljivo i liepo napisanoga sinajskoga trebnika.

Uza sve ove no nuzgredue mahne, uza posebni značaj pisma, koji je bez dvojbe mladji od liepoga obloga tipa spomenika, kao što na primjer assem., spada ovaj psaltir med najčišća bezpriekorna specimina starobugarskoga jezika. Scienim dapače, da ga u paleografskom obziru ide vrlo važno mjesto. Uz veliko pitanje o porieklu glagolice sa sadanjega stanovišta glagolskoga važna su sva pitanja o prielazu obloga tipa u uglasti, za koja upravo naš rukopis pruža dragocjene podatke. Što se jezika tiče, nadmašuje velikim

brojem glasovnih osobitosti, koje treba pripisati živomu narodnomu govoru, sve ostale spomenike iste vrste i dobe.

Ruka je njeka, po svoj prilici ona, koju smo nazvali prvom, prošla cielom knjigom, te kušala je, dakako dosta površno, da stanovita mjesta popravi, izostavljena slova, slovke, pače i ciele redke doda. Njezino je crnilo obično bledje od popravljenoga teksta. Razumije se, da mi je mnogo do toga stajalo, da se osvjedočim, nije li valjda ruka popravljača mladja od rukopisa. Prem sam zamietio, da najveći dio ovih popravaka bješe učinjen istom tada, kada bješe kodeks dovršen (osobito zaradi drugčije masti crnila), ipak sam odmah spoznao, da kodeks, što se tiče vremena postanka, nikako znatno nezaostaje za ovimi kasnijimi dodatci, ni u grafičkom ni u jezičnom pogledu, na koliko se to u obće iz ovih riedkih rieči zaključiti može. Pošto pako pisac malo ne sve ove popravke metnu nad prvobitno pismo, za čim sam se u svome priepisu poveo, nije uztrebalo, da jih posebnim kojim pismom u ostalom tekstu iztaknem. Može biti, da se je ne samo jedna ruka atila popravljanja. Amo idu najprije sliedeći nad riečmi stojeći dodatci: сво^{его} pag. 45, стыдѧщ^{ѥ}ı 170, научинань^{и} 65, съврьшаѭ-шта^{го} 67, оуподоби^{ти}тъ 104, ı^{одъ}наүе 202, зъ^{ло} 299, оуı^{сы}рѣ 317; i ciele rieči stoje gore: азъ 183; надь вьсьми 354 je valjda isti pisac, koji je cielu stranu napisao, sam metnuo pod redak. Dodana je kašnje slovka сті pod redkom u по оумноженью мило$_{\text{сті}}$ 280; сѧ u оумѧдрıшѧ сѧ 20; ю u на нѭ 35, biti će mladji dodatak, stoji mjesto нѧ. I medju redci dolaze na praznih prostorih interpolacije: treće и u оумрътвити и 95; rieči віждъ врагы моѩ 59 valjda je prvi pisac zaboravio, a drugi dodao; отъринѫлъ 145; и възмѫща сѧ 96; rieči же сѫть i ımъже u ıмъже сѫть безаконениѣ ıмъже 64; na izstruganom prostoru je dodano лı къто 39; мъ мнѣ i мѧ съвѧдѣ u сътѧжаѭштиı (мъ мнѣ) ѩко въстаѭщѧ на (мѧ съвѧдѣ) 64.

Njeki su dodatci bez dvojbe suvremeni: оудиви^ги^ 29, достоинь^ми^ 29, хотя^ть^ 24, не оуслышиши^ши^ 48, грады^і^ 53, sve što nad redkom stoji u оуслыши гласи моліть^ви^ мое^ся^ 64; kadkada su popravci pogrješni: въ^ре^ mjesto вѣроую. Suvišno je dodano не u не^не^ 42, kasnije и u сѫда 34. а u на на p. 299 r. 17 iztiče se ne samo svojim potezom i crnilom, nego i okolnošću, što pravopis našega spomenika znaka а (є) upravo nepozna. Óvdje smo valjda našli trag kasnijoj tudjoj ruci. Ali izreka ѩ стьза твоя въ водахъ многахъ p. 197, kojoj se potez pisma od ostale glagolice one strane razlikuje (sravni naš snimak strane 197), dolazi uzprkos svomu а ipak, kao što se čini, od pisara samoga kodeksa, mislim od onoga, koji je pisao pag. 227—258. Na ovom je on mjestu popravio rad svoga druga. Reći ćemo, da bješe ovaj psaltir dovršen u njekom manastiru, gdje je više pisara i popravljača bilo na okupu, koji su bez prekida posao nastavljali. Na njekojih se mjestih jasno opaža, da se je glavni pisar od drugoga dao prekinuti, te će odmah dalje sam nastaviti pisanje. Na primjer p. 350 je redak 6. počamši od ти: ‹ i cieli 7. ćak do яко od drugoga napisan, nego li ostali dio strane. Pag. 267 prekidaju tri redka яко възвеличиша . . . . створи glavni potez pisma. Ovo isto valja za dva zadnja redka p. 299, gdje osim toga ruka, koja prekida, rabi щ, glavni pisar шт. Jako se crnilom luče od svoje okoline dva prva redka na p. 33 ćak do гі i p. 318 мьнѣ законъ ćak do сърєбра. Zadnja tri redka strane 19 su jako izstrugana, popravljana te jedva čitljiva. Imade ovdje i pogrješaka teksta. Svi ovi upravo navedeni dodatci, sva uzajamna prekidanja pisara, dolaze može biti od prvoga i trećega pisara kodeksa. Za prosudjenje teksta i pisma imat će samo nuzgrednu važnost. Svakako sam scienio, da neće biti s gorega, ako jih spomenem.

P. 271 čini se, da а u прoиде дша его stoji na izstruganom ѧ; na

polag izstrugano i još vidljivo je ⱑ̈ u nadpisu str. 163, što sam ostavio bez transkripcije; isto tako нє u мoı нє късхотѣхъ 104.

Od vrlo surove ruke, koja za cielo na samom kodeksu radila nije, dolazi nesretna popravka прѣпьшıı u rieči прѣпьшıихъ 84; imalo bi biti крѣпьшıихъ. To isto vriedi o сѩтъ 88, i o izreci: ıспокѣдатє сѧ г̄ю възгосле хъ 77.

P. 338 je njetko izstrugao jedan ili dva redka, te u taj prostor metnuo tri nova, počamši od o u оук (о жи ćak do потопила ны.) Ova je interpolacija od svih najvažnija. O njoj mogu odlučno reći, da njoj pismo nedolazi od nijednoga od glavnih pisara kodeksa, te da je bez dvojbe mladja od samoga kodeksa.

Jezik i pravopis je pravilan, izuzam samo rieč нъı mjesto ны. U ovoj interpolaciji imade glag. ⰵ samo jednu popriečnu crtu (kao što u hrvatskom pismu i u njekih bugarsko-glagolskih spomenicih), čemu u ostalom rukopisu primjera neima; tvrdo ⱅ dobilo je uglasto tielo

ⱅ

gornji dio znakova ⰸ i ⱇ postao je sasvim pravokutan. Osobito važna je prosta i jednostavna figura za ję:

ⱔ

kakove sam dosad našao samo u mladjih vrelih u 12. vieku, kao što ću na drugom mjestu potanje dokazati. Pošto je vjerovatnije, da bješe ovaj dodatak umetnut u zemlji, u kojoj je glagolica sbilja rabila, nego li u orientu, gdje se rukopis našao, moguće je, da se je naš psaltir još u 12. vieku nalazio u njekom dielu Macedonije.

Njetko je pero svoje kušao pripisav slučajno na dolnji kraj str. 45 rieči (то*ма* лоукаша). Obie rieči stoje u parentezi, slovka *ма* je pako, koju sam u transkripciji izrazio većom ćirilicom, u originalu ćirilska; ostalo je glagolsko. Pisac na p. 232 i 233 kušao je nešto napisati ćirilicom, što mu je jako nesretno za rukom pošlo.

U samom je tekstu, u nadpisu p. 232 rieč, koja se imade čitati **разоумъ**, pisana najprije ćirilskim **ра**, zatim glagolskim **ⰸ** (bez lievoga poteza po hrvatskom načinu) što se je valjda pisaru činilo naliko na ćirilsko **ꙁ**; napokon sliedi ćir. **ѵ**, **м** i **ъ**. Izrično mi je primjetiti, da je ova rieč zajedno sa onim dielom kodeksa istim pisarom napisana; tako su i na sliedećoj strani dvie rieči **днѣ псальма** tačnimi ćirilskimi slovi napisane. Ovo je obična ćirilska uncijala, o dobi koje nije moguće šta sigurna reći. Na kraju pag. 266 stoji rieč **стръⰸъ**, t. j. **стрькъ**, ciela je napisana ćirilskimi slovi osim **ⰸ**, koje je glagolsko i koje sam ja u transkripciji kao takovo ostavio. Ova rieč imala bi biti glosa, koja se proteže na zadnji veraz p. 266: **тоѵ пьтицꙙ**...... Ovime se taknusmo druge vrste dodataka u našem rukopisu. Radi se o njekih glosah, koje tumače pojedine rieči teksta, te koje obično dolaze od iste ruke, koja napisa dotični dio rukopisa. Jedna te ista ruka napisa pag. 205 i na kraju rieči **джевьныꙗ** i **ꙁкѣрь**. Rieči **іноротъ** pag. 243 doda ista ruka **звѣрь сіленъ**. Lahko će u ostalom čitalac razabrati, na koju se rieč teksta ove glose protežu, ima jih pag. 206, 341, 343, 278, 208, 199, 200, 187, 177, 264, 240, 178, 182, 194, 321, gdjegdje dakako i izlišnih pripisaka, na pr. pag. 243, gdje se i tudja ruka vidi. Njeke glose metnuše već sami pisari u parentezu: p. 22 (**кравеі**), 243 (**тїса**), 28 (**тѣло**), 42 (**помазаньникъ**), 51 (**прокопаша**). Pag. 236 stoje jedva čitljive rieči (**ли... прѣже**) u obloj zaporci. Na izmaku p. 20 čini se, da poslije rieči **да** nedostaje njeke česti teksta; u bolonjskom psaltiru ovdje se čita sliedeće: **да прѣдань бѫдетъ в рѫцѣ твои**. Pag. 162 nedostaje od psalma 57. cielih 16 veraza počamši od 20. sve do kraja (v. 36). Razloga ovomu lahko je dokučiti: stranom 163. počimlje sasvim nova ruka, koja žureći se kao svi pisari rukopisa, nenastavi priepis upravo tamo, gdje ga prva ruka ostavi. U psalmu 135. izostavljen je veraz 6. i 18.

Pismo je osobito s početka vrlo sitno, te odaje u svih čestih rukopisa njeki uglasti tip. Ćak do p. 163 inclus., osobito od pag. 1—36, može se glagolica nazvati još doniekle oblom; sa assemanskim evandjeljem, starijim dielom zografa, poučenijem Evrema Sirina istina neće se moći glede oblosti takmiti, ali ćemo ju posvema uzporediti sa glagolitom cloz., kojega potezi nisu upravo obli. Za tim sliedi ruka, koju smo nazvali drugom, pag. 164—226, čvrsta, jezgrovita, koja napisa najljepši dio kodeksa, kojoj potezi uglastim značajem te ukočenošću nadmašuju drevnije primjere pisma prelaznoga, na pr. glagol. cloz., ohridskoga evandjelja i t. d. Samo za pismom mladjega zografa još doniekle zaostaje, jerbo se ovo ističe ne samo uglastimi, pravokutnimi ali i doniekle produljenimi prsteni, što nam je smatrati dalnjim sekundarnim korakom na putu k pravomu tipu hrvatske glagolice. Sravni naš snimak. v i t imadu tako pravokutne prstene, da se od hrvatskih slova razlikujuju samo time, što su jako nizki. Ovo je predšastnik hrvatskomu tipu. Pošto se pako ni najmanje dvojiti nemože, da su prva i druga ruka psaltira radile u isto doba, lahko je učiniti kronologički zaključak o vremenom odnošaju obijuh dosta različitih vrsta pisama: zadnji produkti više ili manje obloga tipa mogli su u raznih pisarskih školah ili u raznih pokrajinah rabiti uz prve odlučnije zametke uglastoga pisma, t. j. uz pismo glagolite cloziana moglo je u isto doba obstojati pismo ohridskoga evandjelja, ili takovo, koje malo zaostaje za mladjim dielom zografa. Razlika med prvom i drugom rukom psaltira je može biti veća od razlike med clozianom i med ohridskim evandjeljem, ali još uviek daleko manja nego li med clozianom i pražkimi fragmenti.

Sama duboka drevnost i čistoća jezika psaltira pokazuje na to, da je postajanje prvih zametaka uglastoga tipa proces jako drevan.

Nijedan bugarsko-glagolski spomenik nije može biti, što se značaja pisma tiče, toliko bliz hrvatskomu napisu baščanskomu, kao što ovaj. Slova T M E, koja sam u svojoj paleografiji nazvao drevnimi inicijalami ili majuskulami glagolice, povraćaju se u obajuh spomenicih; M i E samo u njih. Samo u psaltiru ćemo se namjeriti na pokus, da se M povuče kao malo slovo u ostali tekst, da rabi jednako drugomu glagolskomu ꙍ. To je početak porabe tako nazvanoga hrvatskoga m. Njeko E druge ruke psaltira povraća se na zadnjem redku napisa grada Krka, sravni Starine VII. Jednorogo ж poznato iz pražkih fragmenata te senjskoga napisa može se u svome polaganom razvoju najbolje izpitati u psaltiru. Uglasto od šest kvadrata sastojeće m napisa baščanskoga (u ligaturi mi rieči zъvъnimirъ), koje se u ostalom pomalja u ligaturah pače i 14. vieka, jako je obljubljeno u drugoj ruci psaltira. Specijalno hrvatsko i, koje se od bugarskoga luči nedostatkom lievoga poteza oblika ь, nadjoh ovdje prvi put na bugarskom tlu, u nadpisih (majuskulih) sinajskoga rukopisa. Gore i dole pritupljene pravokutne figure slova d i v:

Ab Ш

su u psaltiru počamši od p. 42 inicijale, te podjedno obične forme slova na baščanskoj ploči. Ove su kongruencije za prosudjenje postanka hrvatskoga tipa još važnije nego li ukočeni i uglasti potezi druge ruke psaltira. Uglasto svojstvo neće nikako izcrpiti definiciju hrvatskoga tipa. Glagolica bila je i u Hrvatskoj s početka sasvim obla (napis grada Krka), te je postala tim, čim je u kasnije doba, istom tada, kada je glagolica u Macedoniji primila uglasti tip, koji je na razvoj hrvatskoga pisma dulje vrieme djelovao. Iz ovakove je specijalne škole, iz koje izadjoše pisari psaltira, pravo uzamši proiztekao dakako mnogo kasnije onaj tip, koji do kraja doćeran doprie u Hrvatskoj do izključivoga gospodstva.

O potezih prve ruke još ću primietiti ovo: Ⱒ je jako nizko te stisnuto, kao što u ochridskom evandjelju. Ⰴ postaje isto tako nizko, te se obliku slova Ⱅ tako približava, da ta dva slova često nikakvim načinom nisam mogao razlučiti, te sam u svoju transkripciju samo prema značenju rieči metnuo д ili т. Tako bi se p. 52 imalo čitati негодова mjesto неготова prema grčkomu tekstu ps. 21.: οὐδὲ προσώχθισεν; ali u rukopisu stoji bez dvojbe t. Opet vidimo, da je ovaj grafički običaj prešao med hrvatske pisare, te da je uztrajao njeko dobu i onda, kada su ova slova produljivši noge poprimila hrvatski tip. U njekih odlomcih trinaestoga vieka, na primjer u ljubljanskom homilijaru, reć bi kadkada nikakve razlike med d i t neima, ili je u istinu vrlo neznatna. Već sam primietio, da se rožići slova Ⰶ jedan drugomu tako primiču, da se kadkada stope u jedan. Pošto se pako gornji obli dio slova Ⰴ piše i kao jedan debeli potez, to je d i ž u ovom neliepom pismu pomiešano. ⰲⰵ piše se često sa posvema samostalnimi čestmi, ⰸⰵ opet je uviek jedna spojena figura, što o cielom kodeksu valja, isto tako ⰸⰰ; ⱄⰵ je s početka spojena figura, počamši od pag. 42—162 pako piše se svaka čest ligature za se, Ⰸ imade uviek, u cielôm kodeksu dvie poprienčne crte, Ⰵ tielo pravokutno, Ⰲ je gore zatvoreno. Ⰰ je gore urezano, pritupljeno kao što u hrvatskom pismu (ovo sam u ostalom zamietio i u drugih drevnih spomenicih, u poučeniju Evrema Sirina i t. d.) Ⱌ imade kadkada sasvim sitnu horizontalnu desnu ruku.

Glede druge ruke dodajem jošte, da su u njoj figure ⰲⰵ ⰸⰵ ⱄⰵ ⰸⰰ uviek spojene. Ⱃ je prispodobiv ga sa prvom rukom više stopljeno, sažeto, kao što u hrvatskom pismu ili u azbuci parižkoj. Ⰴ sastoji još od tri oddieljena prstena. Drugi dio ligature ⰸⰵ je posvema uglasti.

U zadnjem dielu rukopisa pako udara u oči prekomierna poraba znaka Ⰻ, kojim se pisar malo ne kao izključivim znakom za samoglas „i“ služi, dočim Ⰻ u drugih rukopisih, kao što je poznato, prema ostalim glagolskim „i“ razmjerno rjedje dolazi. Ovo valja i za pisara p. 89. Osim toga imade u ovom nemarnom pismu ⰴ tako debelu nogu, da kadkada prelazi u figuru Ⰻ. U ligaturi ⰶⰵ napokon se prsten druge česti spaja sa glavom iste česti takovim načinom, da time postaje figura, koja je još dalje razvita u pražkom fragmentu, gdjeno ju je Šafařik krivo smatrao posebnom njekom vrstom znaka ⰶⰵ, „Glag. frag.“ sravni synopsis alphabeti. Sve ove pojave ću još potanje razjasniti u svojoj paleografiji.

Ižica biva takova, kao što u assem. i grig. evandjelju, p. 102, 118, kadkada je s prieda otvorena kao э sa malenom poprečnom crtom na desnom hrbtu, p. 237, 291, tako, da se od э jedva razlikuje. Čitam na pr. ософомъ p. 129 — u bolonjskom psaltiru, Sreznevskij pam. jus 363 dolazi ѵсопомъ — drugi bi može biti čitao ѵсофомъ. Nehajni pisar kadkada i ѵ od ove ižice skoro ne-uči: въздрадѵѧ 15.

Spomena vriedan je svakako znak

koji tri puta pag. 155, 298 u vriednosti h dolazi. Na četvrtom mjestu dolazi omega (ot) običnoga oblika

sa istim glasovnim značenjem h! p. 176. Ove sam znake u svojoj transkripciji ovako narisao, kao što su u originalu. Pošto se na ovom mjestu nemogu upustiti u nagadjanja o porieklu prvoga doista osobitoga znaka, sjetit ću čitaoca samo istoga znaka, koji sa nazivom ot dolazi u nizu parižke azbuke, te isto tako, ali opet

mjesto h, na 139. listu assemanskoga evandjelja (Rački, Assem. evang. 6).

U njekojih čestih rukopisa gospoduje шт u drugih щ.

Mnogobrojni nadpisi nad psalmi pisani su velikom stasitom glagolicom (majuskulom), s kakovom se upoznasmo već u izdanju glag. cloz., gdje Kopitar na snimku njekoliko redaka ovoga pisma navodi. U ovih nadpisih dolaze češće ona gore navedena T M Ɛ.

Što se tiče načina transkripcije, držao sam se istih već poprimljenih pravila, kao što u trebniku. Slova T M Ɛ imadu oblik u obće velikoga latinskoga i grčkoga t, m, v; da jih u transkripciji iztaknem, izrazio sam jih kursivnim latinskim *T, M, V.* Ako se uvukoše u tekst, t. j. ako su malena slova, pišem *t, m, v*.

Izlišna, jedva vidljiva ili od mene dodana slova i slovke metnuo sam, kao što u uvodu trebnika primietih u posebne zaporke. Ovo sam dakako učinio samo u riedkih slučajevih, samo da uklonim od čitaoca izlišnu smetnju, inače su pogrješke originala prešle bez promjene u priepis. (Slovo izostavljeno u originalu te umetnuto od mene, označio sam parentezom ovoga oblika: ( ); sve što je izlišno, dva puta napisano, što se dakle u samom kodeksu nalazi, metnuo sam u: [ ]; dvojbena, jedva čitljiva slova u ( ]. Krupnijih pogrješaka nikada nisam mienjao, na primjer лиаю (лищю) 109; идронишьща 116 (novobugarsko ŝ mjesto s?) мюждю 162; гога (вогл) 190; имани 156; ѣкели 206; обьчи 213 (novobugarsko č mjesto c) члобчи, isto, 181; вразѣ nom. pl. 238; обьнищаго 212; благонъ 238, къ градъ 336 itd.) Interpunkcije originala isto tako se povraćaju u priepisu. Svaki se veraz psalma i to polag pojedinih pisara različito, svršuje posebnom interpunkcijom; sve to sam u priepisu barem na njekoliko strana izrazio. Glagolska slova, kojimi su kao brojevi označeni pojedini psalmi, nisam prepisao. Pače i unutar teksta ostavio sam

osim navedenih već slučajeva njekoliko glagolskih slova, čemu ću razlog kod opisa nazala navesti. Kadkada je titla izpuštena, kadkada izlišna пасꙑ p. 213. Pisar spaja negaciju sa glagolom нглѣте pod titlom, što mi u priepisu nečinimo.

Svim ję pisarom rukopisa zajednička ortografska osobitost, koja je upravo dosljedno izvedena: od nazalnih znakova rabe samo tri ѧ ·ѩ ѧ, te ѧ mora zastupati i ę i ję. Isti običaj vlada u kijevskih fragmentih (izuzam samo prvu stranu, koja pripada drugoj ruci), u pražkih fragmentih i u ohridskom evandjelju. U pravilnu porabu nazala ovo svojstvo nikako nedira. O njegovom jezičnom značenju progovorit ću u drugoj radnji.

U pražkih i kijevskih odlomcih dolazi kao što je poznato ʒ mjesto жд, u cloz. розъство. S time prispodobi u psaltiru slučaj невѧзество p. 57, t. j. невѣждьство. Ova rieč dolazi bez dvojbe od iste ruke, koja je onu cielu stranu i u obće prvu trećinu rukopisa dovršila. Mjesto nje imadu drugi psaltiri, Sreznevskij svêdênija i zamêtki II. p. 60, kao što i sinajski trebnik (f. 74b) u istom psalmu oblik невѣдѣние.

I oblik цiрковь p. 210 poznajemo iz pražkih i kijevskih odlomaka te iz greg. naz.

Priedlog вꙑ, koji dosad u starobugarštini nenadjosmo, pomalja se njekoliko puti: вꙑгънави pag. 95, 289; вꙑгъка 214, 112 (na ovom mjestu bilo je nešto med slovi гъи izstrugano, čitanje je pako nedvojbeno); вꙑгънахъ 258; вꙑгонѧштеi p. 331 — dakle kod svih pisara rukopisa! Za tim вꙑрiновенi вꙑшѧ p. 90—91, psalm 35: ἐξώσθησαν, вꙑрiнi ѧ p. 9, psalm 5: ἔξωσον αὐτούς.

Gdjegdje se i to s osobitom postojanošću umeće slitni glas л ili р u riečih, u kojih već slitnika imade: iзвръра dva puta 120, 254; глѫслехъ četiri puta 254, 242, 175; продръжашѧ 214; дробръ 179; дръщерi 174. Ovo će biti pisarske pogrješke — uzprkos hrv. brez

mjesto bez (lotiški bez)? Sravni još оѵирьрѣ cod. sup. 391.; кашрандра troj. priča κασσάνδρα.

Pogrješka ісправили сѧ p. 308 dolazi u bolonjskom psaltiru na istom mjestu, Sreznevskij, drev. pam. jus. 360.

P. 351: издрисъшю mjesto истрасъшю (sravni staroč. dřiezha i č. tříška.)

Čudna bi bila u istinu pogrješka за оѵстра p. 124, kao što je sasvim jasno i tačno u rukopisu pisano, ako pomislimo, da nam etimolozi kažu, da je rieč оѵтро njekakvim izvanrednim načinom, gubitkom s pred t, postala od оѵстро. Od lit. auszrà aurora moglo je dakako u slavenštini postati samo оѵстро i ova je forma sbilja ovdje sačuvana. Sravni ѣто cibus, po Miklosichu od ѣсто, r. njetъ od njest (нѣстъ), novobug. et = jest, Miladinovci Pesme br. 314, 315 (Kostur), net = нѣстъ ib., dvanaet br. 159 od dvanaest.

U nijednom bugarskom spomeniku staroga i srednjega doba nezastupa o tako često ъ kao u psaltiru: ко, со, ко, ото jako često; подо мноѭ, ко нь, ко мьнѣ, ото всѣхъ 82, прѣдо мноѭ, прѣдо нь 177, 256, ото сърдца 241, ото дьні 250, ото въстокъ 296, со тъштаніемъ, надо бьсѣмі 203. созъда, сонъма, соблазні 285, сонъмѣ 293, коснѣ 253, 295, козьритъ 296, коздръжаниѣ 343, воскрьсни 345, козъмѣте, сонъмомъ, козъми, козгръмѣ, конъзе, сосъхѫ 259, козъмѫтъ 241, козьрѣ 243, воскръснѫтъ, собьраша, козъкахъ, копъмі, сокръвенъіхъ, солъгаша, когда, тогъда, коніѧ 163, копль, пѫзокъ, крѣпокъ, станокъ, пѣсокъ, наѹштокъ, врътопъ 193, плоть 154, стропътікомъ, ложь 302, сотъ 305, сонъ 341, дождь 348, 176, въсхоштете 265, поропьташа 277, поропьщѫтъ 145, сосьц(оѵ) 49, црковъ, кровъ 205, золъ 230, исохъ 260, конъ, бѣоѵпотьстѣ 206. Gen. pl. сѫдовъ 122, 310, 253, piše se inače сѫдъва, nikad сѫдьва. коіиѫ 88, 170. Lok. pl. сънохъ polag дарѣхъ. прѣмѫдрої 123, земьної 222, юної 309, стої 53, прѣподобьної 75, грѣшьнои, не-

чъстівоі, лѫкавоі. Mjesto благъ и правъ drugih psaltira (Sreznevskij svêd. i zam p. 61, trebnik sinajski f. 74b.) iliti po psalmu 24: χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ κύριος stoji pag. 57: благо і правъ. Participia: ѣзведоі 218, создавоі 246, істрѣгоі 49. ізбавнто і 49, с͞нето і 49 съмѣрнто і 20, възнесѧто і 284, пожрѣхомо и 87, въсхвалѧщто і 169, помщто і 209. імо stoji mjesto імъ *na kraju izreke* 265.

е mjesto običnoga tvrdoga ъ: отъ безденъ 175 ἐξ ἀβύσσων (pisano doduše бездьнъ 174), хлѣба слезьна 214, 139. Sravni trebnik str. X.

ъ mjesto о: отмгътѣ 75, въстахъмъ 46, грѣхъпаданеи 48 (valjda грѣхоп . . .), рекъшѧ 24, слъвеса 39, покръвітель 172. Kao što u trebniku je омь u instr. sing. masc. pravilom, ъмь гласьмь 5 iznimka (гласъ bijaše u-osnov, гласоу gen. 189.); щітъмь 241.

Vrlo često dolazi е mjesto ь: хрібетъ 167, велеи, сіленъ, подобенъ, сло(во)венъıхъ 117, младьвецъ gen. pl., 183, безаковенье, местьпика, вышьнеі, ніщеі, вракеі, темьна, жезлъ, въсаждеі, песъ, поданеі gen. pl. съвѣденеи, безаконнеі, поръганеі 98, знаменеі 155, въздаанеі, скръбеи, печалем, дънеи, хлѣбеи, болѣзнеи, песъ, денъ, оустенъ gen. pl., сънемъ, срѣдецъ, пѫтеі, отечьства, честь, въскресь, до конеца 177.

ь mjesto е: вьлѣпота 13, 47, isto tako u trebniku. Dalje о ньмъ 156, вьчеръ (sravni hrv. jučer iz učer вьч—); u trebniku jedan put съ вьв(есе). ъ mjesto а u нъ въсъ сънемъ 149, na drugom mjestu печьлъ. Pogrješno napisano вражьем 281; ovo se povraća i u trebniku: третьеи.

ъ mjesto ы: иномъшленьемъ 135, въшьнѣго 207, въшьнеі 243, поустънѧ 67, покръ 226, въсхътіті 19, нънѣ 24 (r. nonje), постъждѫ 73, оуслъши 25, 31, 32, 63, 65, 122, 136, 147, 277. Mjesto съвѣтъ 48, očekujemo съвѣты, sliedi pako іхъ tako da je moguće da je і izostavljeno. мзъчьна 53, штедротъ твоѩ 57, въсокъ 235, оуслышанъ 274 stoji mjesto acc. pl. fem. кедры ліванъскъѩ 67; отъ зълобъ іхъ 86, ps. 34: ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν; продитъмѧ 212; въсокъ

*

235. Buduć ьи, ьı dolazi mjesto ии, te se ь sa ъ zamjenjuje, dolazi i ы mjesto ии. Primietimo još въ інстьлѣнье 69, въ ісхожденье 265, вынѧ 100. Instr. pl. въздыханыи 71, иуностась. Mjesto отърыгати dolazi na str. 42: отърıгаетъ; tako i u kodeksu suprasaljskom 107. 23. zamieti вıшѧ 218; вı (dva puta, 247.). и mjesto ы: ѩзıцѣхъ 250, рıкающе 267 mjesto рык—; i ovaj slučaj nalazi se u sup. str. 45. 126.

Veliko pravopisno pravilo našega rukopisa, koje porabu znaka є izključuje, neima nikakovih iznimaka. Jedanput dolazi є u ѩа ѩа p. 299 red. 17, ali se tu ovo slovo potezom svojim od okoline svoje luči, te je po svoj prilici tudjom rukom kasnije upisano. P. 197 je valjda izreka, u kojoj dolazi rieč стьꙁѧ od onoga pisara umetnuta, koji je nastavio prepisivanje rukopisa od p. 226. Ali to može biti i tudja ruka. U oblicih възлаѵє 126, съхранє 37 stoji є samo slučajnom pogrješkom, kao što ostali sadržaj pokazuje, mjesto съхранѧє, възлаѵѧє. Upravo u onom dielu kodeksa piše se ligatura ѧє sa oddieljenimi čestmi ѧ є, tako da se je ѧ lahko moglo izostaviti. съхранѧє stoji mjesto съхранѩє i to je i po pravopisu ovoga psaltira moguće. Ja sam u priepisu, da čitaoca ove okolnosti sjetim, ostavio glagolsko є. Ovime opisasmo sve tragove prividnoj samostalnoj porabi znaka є u našem rukopisu. Samo u jednom slučaju pišu svi pisari složno є i to u rieči аањелъ ✝єм — 80, 83, 84, 253, 353, 241. Valjda su pisari nastojali, da stvore znak za nosno „a“ prema uzoru ligature ѧє (ѧ i є) za grčko ἄγγελος. Ali аньєлı 264, 265. въ ѩньдорѣ 222.

Kako da protumačimo pogrješku на ніє 206 mjesto на нѧ?

U gen. sing. fem. печалı твоѩ 292, рабы твоѩ 303 biti će ѧ samo slučajem izostavljeno, jerbo prvi dio ligature ѧє sam nalikuje na ѧ: тво(ѧ)ѧє. P. 21 je pisar mjesto въиѧєтъ napisao въиѧтъ, te kašnje ozgo doda є: въиѧ̂тъ. Ovo sam u svome priepisu ostavio.

о i ѫ se jako često zamienjuju: искоштє[і]нмъ 55, осходѣ 71, доброѣ 185, гослєхъ 49 (od tudje ruke!), порогаши 49, можемъ 38, омотіхъ 232, локъ gen. pl. 191, прѣгодштъ 196, помѣнощи 203, локъ 207 acc. sing., потъ 215, поті 218, сътожалѭщии 219, 276, глоумѣхо 165, осходѣщи 239, рокамі 255, законопрѣстоплєніє 258, на молітво 260, 288, 280, оумодрітъ 271, проѕи 273, 290, помѣно 280, заблодіщи 281; ѫ mjesto о: мнѫѭ 114, ѫтрѫба 71, тобѫѭ 108, правдѫѭ 70, 154, ѫрѫжъємъ 116, 33, подѫ 35, въторѫѭ 121, възѫкатъ 156, сѫбоѭ 229.

є mjesto ѧ (ѩ): съпєшті 230, содръжаше 232 imao bi biti plural, възложєтъ 130, наслѣдєтъ 169, тє 174, 56, отєготѣщи 98, создаше 78, єзыцı 2.

ѩ mjesto є: іѩѩні 156; ѩ mjesto є ili ѣ: єф(р)ѩмові 199 помѣнн 57, є mjesto ѣ: сєвєръ 234. Instr. sing. fem.: многѫ силѫ 79, длъготѫ 242. рѫкѫ 242.

ѭ, ю, оу: рѫкѫ твоеѭ 242 imade biti gen. dualis.

на ню mjesto на нѭ, 35: ю dolazi, kao što se čini, od tudje ruke; своєю instr. sing. fem. 210. искрънѭмоу 85, плоутина 239, пищю 155, възгнѫша 282.

ѭ i ѫ: съхранѫ 235, грѫдынѫ 32, прікłонѫ 123, възлюблѫ 34, въселѫ 54, proti оумоуѭ, облıуѭ 127, хождѭ 111, вѣрѭ acc. sing. fem. 276, землѫ 177, пьрѫ 111, нашѭ 115, прікłонѫ 123, прітъуѭ 123, плоутѭ 129, тръплѫ 132, възвѣщѭ 136, доушѭ 139, поропьщѭтъ 145, прѣпоѣшѭтъ 155, сълъжѭтъ 156, похвалѫ 1. sing. 138, исплънѫ 218, сьхранѫ 235, разорѫ 236.

U jednom samo slučaju čini se stoji ъ mjesto ѫ: облауааxѫ 85, ali je lahko osvjedočiti se iz cieloga sadržaja, da tu neima nikakova novobugarskoga ъ=ѫ, jerbo je pisac jamačno smeten upravo predilazećimi oblici творѣахѫ, въздаахѫ, възпрашаахѫ napisao ѫ mjesto ъ.

Imade i njekoliko tragova srednjebugarskomu miešanju nazala, kao što malo ne u svih drevnih spomenicih: дшѫ моеѩ 163; на стъѕѫ правыѩ 54, psalm 22: ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης; натроу ѩ p. 219, ps. 90: ἐψώμισεν αὐτούς; живѫі particip. 240, 297; грѧдѫі 307 mjesto живѧі, грѧдѧі; оскврънѧтъ 3 pl. 236; корѧщимъ 83; psalam 19: въ сілахъ спнѣ десницѫ его ἐν δυναστείαις ἡ σωτηρία τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ. Na istom mjestu čitamo u ruskom psaltiru 11. vieka, Sreznevskij Svêdênija i zamêtki, p. 49: въ силахъ спсениѧ десницѧ юго. Obratno ѧ mjesto ѫ: мдѣ 247; psalam 64: посѣтілъ еси землѭ и оупои ѭ ἐπέσκεψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτήν. тысѧщтъ 225. съсѣдомъ 213. Kadkada je dapače mučno u ovom pismu razlučiti ѫ od ѩ, na pr. p. 236 moglo bi se čitati мѫ mjesto мѧ.

обрѣтѫ 31 biti će pogrieška. а mjesto ѫ: въ незлоба acc. sing. 210.

и mjesto а: не мсі вѣры 203; psal. 70: ἐκ τῶν ἀβύσσων τῆς γῆς; отъ бездьнъ земли (na drugom mjestu отъ безденъ землѧ.)

и i ѣ: враѕѣ 238 i облацѣ 36 su nominativi pluralis; въ крови lok. sing. 62; ноѕі dual 179; прѣдѣ polag прѣди 33.

ѣ iz а: подрѣжаниѥ 85, 113, 211, подрѣжаниѩ 85, 214; сканъдѣлъ 127 σκάνδαλον; тѣко 150 mjesto тако.

а iz ѣ: мограбаші 211, праврати 205, 207, врамѧ 219.

ѣ iz а iza palatala, ц i ѕ: чѣша 190, жѣбы 205, пожѣгаші 223, въжѣшѧ 185, ищѣзаѭще 94, въ оужѣсѣ 73, рожѣны 254, блисцѣньѣ 36, въсклицѣньемъ 77, отъ лицѣ 129, поминѕѣѭще 86, кънѧѕѣ 271, десницѣ nom. sing. 39, польѕѣ 69 (nikad nom. рѫѕѣ!), dat. pl. стьѕѣмъ 57; primietimo još огнѧ gen. sing. 67.

и i е: къдѣ 212, хіроувімъ 213, оучітьже 52, накеде 8. Analogijom onoga и, koje pravi nom. pl. masc., postao je valjda nom. pl. сыпоки p. 41 iz —оке, hrv. sinovi.

и mjesto ь: прѣподобіни 74.

а mjesto о: красата 125.

Imade i samoglasa podvostručenih: **раздѣлиша** 51, **законопрѣстѫпьниці** 7, **льстінкі** 137, **еесть** 177, **еліико** 198, **по милостиі** 298, 326, **іістіна** 328, **асаафовъ** 125 ἀσάφ, **сиісарѣ** τῷ Σεισάρᾳ 222, **на васілъскыа** 241. Tomu imade analogija u mnogih starih i srednjobugarskih spomenicih, sravni Sreznevskij pam. jus. 333 do 342, Miklosich lautl. 104.

Labijalnoga l neima u **земъѭ** 33, **земъя** 53, **земѣ** 54, 77, **земі** 277, 119, **исбавъѭ** 38, **нѣковѫ** 120, **ꙇѣковью** 191, **глоумъенинѣ** 320, **оугдъвѫ** 165.

Na p. 178 napisano je sasvim jasno i tačno **золъта** mjesto **злата**. **оуѕоу** po novobugarskom načinu str. 218 (mjesto **оуѕо**, srav. **тъкмоу** Zogr.)

зюпелъ p. 23 mjesto **жоупелъ**, srav. **злъчь жлъчь**.

ꙁ i ѕ se kadkada zamjenjuje: **кьнѧѕѣ** 271, **говѣѕѭщиімъ** 338, **топаньѕиѣ** 327, gdje bolonjski psaltir imade **тѵмпаиꙁиа**, τοπάζιον; inače rabi ѕ sasvim pravilno. **топаньзиѣ** 327.

аллелоуіьѣ 269 polag **алелоуіѣ** 293, **егіпта** 297 i **ейепьтѣ** 137.

ѵ mjesto ц po novobugarskom načinu: **ѵлоѵѣѵи** p. 220. ѯ mjesto s: **вѯскрѣши** (mjesto —сі) 188; **овѣѵѧ** 213; **ꙗдропишьца** 116.

Suglasna skupina **мн**: **имні** dat. 160; **камні** srav. ruski gen. kamnja; **вь връмна** 267; **знамнеі** 272; **демномъ**; i **камьньѣ** 266. **мне** mjesto **мене** u pražkih fragmentih, u trebniku i psaltiru sinajskom. U narodnih pjesmah macedonskih: „kamni bezceneti". (Miladinovci.) Stari oblici izvjestnoga pridavnika često dolaze: **драгаего** 46, 240, 93, 191, 95, 96, 239, 157, 241. **безоумьноуемоу** 102, 92, 109, 337. **свѧтѣемь** 185, 104, 277.

Pojedine rieči: **вѣмароуіте** 217, **насладъствоуѭщіі** 7, **о тоуілѣхъ** 13, **прѣдізърѣхъ** 30, **ьстѣнѫ ѭ** 41, Sreznevskij svêd. i zam. p. 45: **истьню, не норѫтитъ** 94, **испльнение** 255, 126, **прѣдіидетъ** 252, **смоковниье** 272, **ікомъшленьемъ** 135, **остоѣньѣ** 147, **ровьнікъ** 166;

отътоли гнѣвъ 147; прѣгодитъ (о=ѫ) 196; троухъ 205 mjesto троудъ od троу(д)с—, lit. trúsas labor, hrvatski trsiti; въшюмѣшии 221, одиаче 202, законодамі 225, стлъноустѣнахъ 337, isto u psaltiru bolonjskom i Branka Mladenovića, Miklosich Star. IV. 36; отъ сѣти ловча 338 mjesto ловьчи; въ соуе бьдѣ стрѣгѫ ι vigilanter, lit. bùd(r)ei?; въ лателіхъ 19 mjesto ламтеліхъ, psal. 8: ἐνέδρᾳ; поконь 294 ἀρχή.

Može li se во вь вѣкъ, въ въ вѣкъ 250, 351 smatrati novobugarskim podvostručenjem predloga въ faf, vov? Na drugom mjestu nadjoh съствор̂і, ali novobugarski във sas u sastavljenicih nedolazi.

3. pl. imperat. вѫдѫ 289.

оуміуітъ 287 može biti pogrješka mjesto оуміуи(жи)тъ ili se može u savez svesti sa pol. č. zničiti perdere?

Vulgarni grčki izgovor o=u pred n: ароуновъ 300, ікоунѫ 182. оу=υ: тоумьпанъ 216.

Kadkada dolaze enklitički oblici verba substantiva i osobnoga zaimena, sravni Miklosich lautl. 19; uviek predilazi izpuštenomu є drugo є, te je i moguće, da je pisar jedno є izostavio: азъ же смъ p. 49; p. 224: ємоу же стъ застѫпленіє моу отъ тебе, psal. 83: οὖ ἐστιν ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ.

1 Блаженъ мѫжь
іже . . . .
. . . .

2

3 дъ свои дастъ . врѣ
мѧ свое : і лі . . . . . .
оѵпадетъ . . . .
творитъ поспѣ . . . . . .
4 Не тако нечьст . . . . .
тако : нъ [ѣ] ѣко п . . . ъ его . . .
змѣтаетъ вѣтръ отъ ліца
землѧ , ,
5 Сего ради не воскръснѫтъ нечь
стівіі на сѫд . ни грѣшь
нніці во съвѣтъ . . . . . . ведъи ⁱˣъ

6 Ѣко съвѣстъ гъ пѫть праве
дьныхъ: и пѫть неүьсті
выіхъ погыбнетъ:

БЕЗ НАПЬСАНЬѢ:

1 Въскѫѭ шꙑташѧ сѧ
ѥзꙑцı : ı людье пооүүı
ш(ѧ] сѧ тъщет(ъ]нꙑимъ
2 ....ашѧ црı земьніı
....зı собьрашѧ сѧ....

з

на гѣ сна ха его:
3 Растръгнѣмъ жѫꙑ нхъ
ı отъвръзѣмъ отъ насъ
нго ıхъ:
4 Живꙑı на (н)бсхъ посмѣетъ
сѧ емоү ı гъ порѫгаетъ сѧ ıмъ
5 Тъгда възглетъ къ нимъ
гнѣвомъ своıмъ: и ѣро
стьѭ своеѭ съмѧтетъ ѧ
6 Азъ же поставленъ есмъ
цръ отъ него: надъ сıоно
мъ горѫ стѫѭ его: 7 въ
звѣщаѧ повелѣнье гне:
Гъ реүе къ мнѣ снъ моı есı тꙑ
азъ днесъ роднхъ тѧ:
8 Просı оү мне н дамъ тı ıазъ

(ік)ъ достоѣнъе твоє і одръ
жанье твоє конецъ земл(ѩ]
9 оупасеши ѩ палицє(ѭ) же
лѣзноѭ : ѣко със . . ъ . .

4

скѫдельнікa съкроуши :
10 І нынѣ ц҃ре разоумѣіте
накажѣте сѩ вьсі сѫдѩ
щеі ѕемлі :
11 Работаите г҃ві съ страхомъ :
и радоуіте сѩ ємоу съ тре
петомъ :
12 Приімѣте наказанье : є[г]да
когъда прогнѣваєтъ сѩ
г҃і и погыбнете отъ пѫ
ті праведьна :
Єгда възгоритъ сѩ въ скорѣ
ѣрость єго : блаженни вьси
надѣѭщіі сѩ на нь : ПСАЛМЪ
1 ДА҃ДОВЪ ЄГДА БѢГАШЕ ОТЪ ЛИЦА
ѵ̅ ВЕСЕЛОУМА С҃НА СВОЄГО
2 Г҃і чьто сѩ оумьножішѩ сътѫ
жаѭще мі : мноѕіі въста
шѩ на мѩ : мноѕіі въста
шѩ на мѩ : 3 мноѕіі глѭтъ
д҃ші моеі нѣсть сп҃ньѣ

5

о бꙁѣ его: дн҃и пс҃а
4 ты же г҃і застѫпьникъ мої есі:
слава моꙗ вьꙁнесе главѫ моѭ:
5 гласьмъ моімъ къ г҃ві воꙁъ
вахъ: и оуслыша мѧ отъ горъ
і с҃тыѧ своеѩ:
6 Аꙁъ же оусъпѫхъ і съпахъ: въ
стахъ ꙗко г҃ь ꙁастѫпитъ мѧ:
7 Не оубоѭ сѧ отъ тьмы лю
деі: нападаѭщіхъ мѧ
окрьстъ:
8 Въскрьсні г҃і сп҃і мѧ б҃же мои:
ꙗко ты пораꙁи вьсѧ вражь
дѹѭщѧѩ мнѣ въ соуе:
ꙁѫбы грѣшьныхъ съкроу
шілъ есі:
9 г҃не естъ сп҃ие: и на людехъ
твоіхъ благословещение:
твое: 1 СЛАВА: ВЪ КОНЦЬ ПСА
ЛОМЪ Д҃АДОВЪ

6

ѕ҃

2 Вънегда въꙁывахъ оу
слыша мѧ б҃же правъдъ
і моеѩ:
Въ скръбі пространілъ мѧ

єсн : помилоуі мꙗ ꙇ оуслы
ші молитвѫ моѭ :

3 Сн҃ве чл҃чі доколѣ тѧжькосрдї :
въскѫѭ любите соуєть[т]наа
ꙇ іщете лъжѫ :

4 Ꙇ оувѣдіте ѣко оудіви гь пр҃ѣдна
го своєго : гь оуслышітъ мꙗ
єгда възовѫ къ немоу :

5 Гнѣваите сꙗ а не съгрѣшаіте
ѣже глтє вь срцїхъ вашіхъ :
на ложіхъ вашіхъ оумолітъ сꙗ :

6 Пожьрѣте жрътвѫ правьдѫ :
и оупьваіте на гѣ :

7 Мнозї глѭтъ : къто ѣвітъ
намъ благаа : ꙁнамена сꙗ
на насъ свѣтъ лица твоєго гї :

8 далъ єсі веселъє вь срдцї

7

моємъ : ѡтъ плода пъшені
цꙗ и вина и олѣа своєго оумно
жішꙗ сꙗ :

9 Въ мирѣ вь коупѣ оусънѫ и почи
ѭ ѣко ты гі єдиного на оупь
каньє вьселілъ мꙗ єсі :

1 ВЪ КОНЦЬ О НАСЛАДЪСТВОУѬЩІІ ПСА
ЛМЪ ДАДОВЪ

ѕ҃

2 Гл҃ы моѩ въноушн г҃и : разоу
мѣі зьванѣе мое : 3 вьнъми
гласъ молітвы моеѩ :
ц҃рю мої б҃же мої :

Ѣко къ тебѣ помолѭ сѩ 4 г҃і
ютро оуслыші гласъ мої :
ютро станѫ прѣдъ тобоѭ
оузьрѭ

5 Ѣко б҃ъ не хотѩ беѕаконьѣ ты
еси : не пріселитъ сѩ къ те
бѣ лѫ(ка)вы : 6 Ни прѣбѫдѫтъ
же законопрѣстѫпьниці
прѣдъ очима твоима :

8

Възненавидѣ вьсѩ творѩ
щѩѩ беѕаконенье 7 погоуби
ші вьсѩ гл҃ѭщѩѩ
лъжѫ :

Мѫжъ крівы лъжнвъ мрѣ
ѕітъ г҃ві : 8 азъ же множъ
ствомъ мнлості твоеѩ :
вънідѫ вь домь твої :
поклонѭ сѩ въ ц҃ркві ст҃ѣі
твоеі вь ст(р)асѣ твоемъ :

9 г҃і наведе [наведе] мѩ
[наведе мѩ] на правьдѫ

твоѭ· врагъ моихъ
ради исправи прѣдъ тобо
ѭ пѫть мои·
10 Ѣко нѣсть въ оустѣхъ ихъ
истинꙑ· срдце іхъ соу
етъно есть: гробъ
отверъсть грътані и
хъ: ѩзъікъи свои
ми льщаахѫ: 11 сѫди і

9

Да отъпадѫтъ отъ мысле
и своіхъ: по мьножьствоу
нечьсті ихъ: въірині ѩ
ѣко прогнѣваша тѧ гі:
12 І възвеселѧтъ сѧ вьсі .
оупьваѭщіи на тѧ: въ вѣ
къ въздрадоуѭтъ сѧ: і въ
селиші сѧ въ нѧ: и похва
лѧтъ сѧ́ тобоѭ любѧщі
імѧ твое:
13 Ѣко ты блгсиші праведъніка гі
ѣко щі[то]момъ благоволеньѣ
вѣньчалъ ны еси: ВЪ КОНЕЦЬ ВЬ
1 ПѢНІІХЪ О ОСМѢІ ПСАЛМЪ ДВДКЪ:
ѕ҃ 2 Гі не ѣростіѭ твоеѭ обли
чі мне: Ні гнѣвомъ твоімъ
покажи мене:

3 Помилоуи мѩ г҃і ѣко немощенъ
есмъ : и ісцѣли мѩ г҃і
ѣко съмѩшѩ сѩ кості моѩ :
4 І д҃ша моѣ съмѩте сѩ ꙁѣло :
і ты г҃і доколѣ ⌣ —

10

5 Обрати г҃і ізбаві д҃шѫ моѭ :
сп҃і міlості твоеѩ раді :
6 ѣко нѣстъ въ съмрьті по
миналаи тебе : въ адѣ же къ
то исповѣстъ сѩ тебѣ :
7 Оутроудіхъ сѩ въздыханьі
е(мъ) моімъ : измыѭ на вьсѣ
кѫ нощъ ложе мое : слъꙁамі
моіми постелѭ моѭ оумоучѭ :
8 Съмѩте сѩ отъ ѣрості око мое :
обетъшахъ въ вьсѣхъ враꙁѣхъ
моіхъ :
9 Отъстѫпите отъ мне вьсі тво
рѩщеі беꙁаконньѥ : ѣко оуслы
ша г҃ь гласъ плача моего :
10 Оуслыша г҃ь молітвѫ моѭ :
г҃ь моленье мое прііѩтъ :
11 Да постыдѩтъ сѩ и съмѩтѫ
тъ сѩ вьсі враꙁи моі : въ

ꙁвратѧтъ сѧ и оустыдѧтъ
сѧ ꙁѣло въ скорѣ : 1 слава : ⸗

11

1 ПСАЛМЪ ДАДОВЪ . ІЖЕ ПѢТЪ ГВІ
О СЛОВЕСЕХЪ СОУСИІНѢХЪ : СНА ІЕМЕ
НІИНА :

ꙅ

2 Гі бже моі на тѧ оупьвахъ спі
мѧ : ѡтъ вьсѣхъ гонѧщіихъ
мѧ ізбаві мѧ :

3 Еда когъда похытітъ ѣко левъ :
дшѫ моѭ : ніщю нзбавлѣ
ѭщюмоу ни съпасаѭщюмоу :

4 Гі бже моі ѣще сторіхъ се :
аще естъ неправьда вь ржкоу моею :

5 аще вьздахъ въздаѭщіимъ
ми зъло : отъпадѣмъ оуко отъ
врагъ моіхъ тъщь : ⸗

6 Да поженетъ оуко врагъ дшѫ моѭ :
і постігнетъ · і поперетъ на
земли животъ мої : і славѫ
моѭ въ пръсть въселитъ : ѣ дн

7 Въскръсні гі гнѣвомъ твоі пса
мъ : възносі сѧ вь коньціхъ

12

врагъ твоіхъ :
І въстані гі бже мои повелѣ

ньемъ ιмъже заповѣдѣ :
8 и сънемъ людеι обιдетъ тѧ
и (п)отомь на высотѫ обрати сѧ :
9 Гь сѫдьтъ людемъ сѫдι мн
гι : по правьдѣ моеι : ι по не
зълобѣ моеι на мѧ :
10 Да съко(нь)чаетъ сѧ зьлоба грѣшь
ныхъ испра(вн]ши праве
дьнаго : ιспытаѩ срдца
ι ѫтробѫ бже праведьно :
11 Помощь моѣ отъ ба : спасѫщаго
правыѩ срдцемъ :
12 Бъ сѫдителъ правьденъ и крѣпо
къ ι тръпѣлιвъ : ι не гнѣва на
водѧ , на вьсѣкъ денъ :
18 Аще не обратите сѧ орѫжье свое
оцѣстιтъ : Лѫкъ своι отъ
влѣче и оуготова ι : 14 и въ немъ
оуготова съсѫды съмрътьнѧ
ιѧ :

13

Стрѣлы своѩ горѧщιмъ съдѣ
ла : 15 се болѣ неправьдѫ : зачѧтъ
болѣзнъ ι роди беꙁаконнье :
16 Ровъ ιꙁдры и ископа ι : ι въ
паде сѧ въ ѣмѫ ѭже створи :
17 обратитъ сѧ болѣзнъ его на гла

вѫ емоу : и на врьхъ емоу непра
вьда его сънідетъ :

18 Исповѣмъ сѧ гви по правьдѣ его :
и поѭ (и)мені гю вышьноумоу :

1 Вь конць о точилѣхъ псалмъ дадовъ

2 Гі гі нашъ : ѣко чюдьно імѧ твое
по вьсеі землі : ѣко вьзѧтъ
сѧ вьлѣпота твоѣ прѣвы
ше нсъ :

3 Із оустъ младьнечь съсѫщиихъ
съвръшілъ есі хвалѫ : врагъ
твоіхъ раді : да раздроуші
ши врага і местьніка :

4 Ѣко оузьрѭ нса дѣла пръстъ
твоіхъ : лоунѫ і ꙃвѣзды
ѣже ты основалъ :

14

5 Что естъ члкъ ѣко помѣні
ші и : ли снъ члчь ѣко посѣ
щаеші его :

6 Оумьнілъ і есі маломъ чі
мъ отъ анћлъ : славоѭ и че
стьѭ вѣньчалъ и есі : 7 и по
ставилъ і есі на(дъ) дѣлы рѫ
коу твоею :
Вьсѣ покорилъ есі подъ ноꙃѣ

єго : 8 овьцѩ і волꙑ вьсѩ :
Єще же и скотꙑ нольскꙑѩ
и 9 бьтіцѩ нсн҃ꙑѩ и рꙑбꙑ
морѣскꙑѩ : ѹ прѣходѩ
щаа стьꙁѩ морѣскꙑѩ :
10 г҃і г҃і нашѣ ѣко чюдьно і
мѩ твоє по вьсеі ꙁемлі :

1 **С҃Л[в]Я Д҃Ѣ[с] ВЪ КОНЄЦЬ О ТАІНЪІХЪ С҃НОУ Д҃ЯДОВЪ**

Ѳ҃ 2 Ісповѣмъ сѩ тебѣ
г҃і вьсѣмъ ср҃дцемъ
моимъ : повѣмъ вьсѣ
чюдеса твоѣ :

15

3 Възвеселѭ и въздрадѹѭ
сѩ о тебѣ въспоѭ імені тво
ємоу вꙑшьнеі :
4 Вънегда възвратіти сѩ в(ра]
гоу моємоу вьспѩтъ ꙇзне
могѫтъ и погꙑбнѫтъ отъ
[отъ] лица твоєго :
5 Ѣко створілъ єсі сѫдъ моі :
пьрѫ моѭ : сѣдѩ на прѣс(то)
лѣ сѫдѩі правьдѫ :
6 Ꙁапрѣтілъ єсі ѩзꙑкомъ (и по]
гꙑбе · нечьстивъи : ѹ им(ѩ)
єго потрѣбꙑтъ сѩ въ вѣкъ

і въ вѣкъ вѣка :
7 Вражьѣ оскждѣшѧ оржжьѣ в(ъ]
конєць : и грады раздроушилъ є(си]
8 Погыбє памать іхъ съ шюмо
мъ : и гь въ вѣкъ прѣбываєт(ъ]
Оуготова на сждъ прѣстолъ сво
и : 9 и тъ сждитъ въселєнѣи
въ правьдж : сждіті людє
мъ въ правынѧ :
10 І бысть гъ прібѣжищє оубогоу
моу : помощьникъ :

16

въ благо врѣмѧ въ пєчалєхъ
11 да оупъвают на тѧ знаѭщі
і імѧ твоє : ѣко нѣсі оставі
лъ въсіскаѭщіихъ тєбє гі :
12 (п)оітє гві живжщюмоу въ сионѣ :
възвѣстітє въ ѩзыцѣхъ
начинаниѣ : дн пса
13 (ѣ)ко вьзискаѩ кръві іхъ помѧ
нж Нє ꙁабы зьваньѣ оубогыхъ :
14 (п)омилоуи мѧ гі виждь съмѣ
рєньє моє отъ врагъ моіхъ :
възносѧі мѧ отъ вратъ
съмрътьныхъ :
15 а възвѣщж вьсѩ хвалы
твоѩ : въ вратѣхъ дъщєри сі
оновы :

Въздрадоуемъ сѧ (о) спнии
твоемъ: 16 оуглъбѫ ѩзыци
въ пагоубѣ· ѩже створишѧ:
въ сѣти сеі ѩже съкрышѧ:
оувѧзе нога іхъ:
17 Знаемъ естъ гь сѫдъбы творѧ:
въ дѣлѣхъ рѫкоу своею оувѧ
зе грѣшьникъ: дн пса

17

18 Възвратѧтъ сѧ грѣшьници
въ адъ: въсі ѩзыци забы
вающіи бга:
19 Ѣко не до конъца забъвенъ бѫде
тъ (н)іщеі: тръпѣнье оубогы(хъ)
не погыбнетъ до коньца:
20 Въскръсні гі· да не крѣпітъ сѧ чкъ
сѫдѧтъ сѧ ѩзыци прѣдъ то
бое:
21 Поставі гі законодавьца насъ ні
ми: да разоумѣѭтъ ѩзыци
ѣко члци сѫтъ:
22 Въскѫѭ гі отъстоѣ далече:
прѣзьріші вь благо врѣмѧ
вь печалехъ:
23 Въ грѫдості нечьстиваго

възгарает сѧ нищеи : оуѧтъ
заѧтъ · въ съвѣтѣхъ иже
помышлѣѭтъ :

24 Ѣко хвалимъ естъ грѣшьнои
въ похотехъ дшѧ своеѧ :
и и обидѧи благослове
ствимъ :

18

Раздражи гь 25 грѣшьно(и) : по
мьножьствоу гнѣва своего
не възищетъ :
Нѣстъ ба прѣдъ лицемъ его :
26 оскврънѣѭтъ сѧ пѫт[т]и его
на вьсѣко врѣмѧ :
Ѿтъемлѭтъ сѧ сѫдьбы тво
ѩ отъ лица его : вьсѣмъ
врагомъ своимъ оудолѣетъ :

19

въсѣмъ врагомъ сво
имъ оуделѣетъ :
27 Рече бо въ сръдьци свои
мъ : не подвижѫ сѧ отъ
рода въ родъ безъла :
28 Егда оуже клѧтвы оуста е
го плъна сѫтъ :· и горести
и лъсти : подъ ѩзыко
мъ емоу троудъ и болѣзнь

29 (п]рѣсѣдітъ въ лателіхъ
съ богатыми : въ та
інъніхъ оубіті непо
винънаго :
Очі его на оубогаго възі
раете : 30 лаетъ въ таі
ныхъ ѣко левъ въ огра
дѣ своеі :
Лаетъ въсхътіті нішта
его : въсхътіті ні
штаего да і прѣвлѣчетъ

20

Въ сѣті своеі съмѣ
ріто і :· 31 прѣклонітъ
сѧ і падетъ : егда оудо
лѣлъ бѫдетъ оубо
гыимъ :
32 Рече бо въ срьдъці сво
емъ забы бъ :· ѡ
тъвраті ліце свое
да не відітъ до конъца .
33 воскрьсні гі бже мои
да възнесетъ сѧ рѫ
ка твоѣ : не забѫді
оубогыхъ твоіхъ
до конъца :
34 Чесо раді прогнѣва не(ч)ъ

стівоі ба :· рече по срдъ
ці своі(е)мь не възіштеtъ :

85 Відіші ѣко ты болѣзнъ і
ѣрость смотрѣеші · да

21

tебе оставленъ естъ ні
штен :· сіроу ты бѫди
помоштънікъ :

36 Съкроуші мышьцѫ грѣ
шънаго і лѫкаваго :
възіштетъ сѧ грѣхъ
его і не обрѧщетъ сѧ :

37 Гь црь въ вѣкы вѣкъ вѣкоу :
погыбнете ѩзыці о
тъ землѧ его :

38 Желанье оубогыхъ оуслъ
ниша гь : оуготованье срь
дьцю іхъ вънѧтъ оухо tv(ое)

39 Сѫді сіроумоу и съмѣ
реноумоу :· да не пріложи
тъ . потомь веліуаті
сѧ уакоу на земи ·

въ конецъ псалмъ двъ

1 На га оупъвахъ како ре
четъ дші моеі ::·

22

прѣвітаі по горамъ ꙗко
птіца :· (врабеі)
2 Ꙗко се грѣшъніці налѧ
шѧ лѫкъ :· оуготовашѧ
стрѣлы въ тоулѣ :
3 Състрѣлѣті въ мракъ
правыѩ срьдьцемь :
за не ꙗже ты съвръші
нні раздроушншѧ :· а пра
ведьнікь чьто сътворн :·
4 Гь вь црькьві свѧтѣ[тѣ]
і твоеі :· гь на нбсі прѣсто
ль его :
Ѻ[о]чі его на ннщаего прі
ꙁіраете :· вѣждн его іспъ
ітаеть сны члчѩ :·
5 Гь нспытаеть праве
дьнаего і нечъстіваго :
любѧн неправъдѫ не
навідітъ своеѩ дшѧ :·
6 Ѻдръжітъ на грѣшъні

23

кън сѧтъ :· огнь і ꙁ(ю)пе
лъ дхъ боуренъ чѧстъ чѣшѧ (н)х :
7 Ꙗко правъденъ гь н пра
въдѫ въꙁлюбі :· пра

ва відѣ ліце его :

1 Слава въ конецъ осмѣ
мь лѣне псалмъ двдъ

ЗІ
2 Спі мѧ гі ѣко оскжѣ
прѣподобъноі :· ѣко оумали
шѧ сѧ истіны отъ снъ члчь.
3 Соуетъна гла къжьдо къ і
скрьнюмоу своемоу :· оустъ
ны лъстівыѧ сръдь
цемь : и въ срьдъці гла
шѧ зълаѣ :
4 потрѣбітъ гь въсѧ оустъ
ны лъстівыѧ :·

24

і ѩзыкы велерѣч[ь]івъи :·
5 рекъшѧ ѩзыкы нашѧ въ
зве́лічімъ :· оустъны
нашѧ прі насъ сжть :· кьто
намъ гь есть :
6 Страсті раді ніштінхъ :·
и въздыханьѣ оубогыхъ :·
Нынѣ воскръснж глетъ гь ·
положж сѧ во спнье и не обі
нж сѧ о німъ :
7 Словеса гнѣ словеса прѣчі
ста :· съребро раждежено и
скоушѧ нъ ȥемі :· а и оцѣште

ние седмерицеѭ:

8 Ты же г҃и съхраниши ны: и съ
блюдеши ны отъ рода сего
въ вѣкъ:

9 Ѡкрѫстъ нечьстиві ходѧтъ
по высотѣ твоеі

25

оумножілъ еси с҃ны ч҃ло
вѣчьскыѩ:

ѯ҃е 1 Въ конецъ пьсаломъ д҃вдъ:

2 Доколѣ г҃и ѕабѫдеши мѧ
до конъца: доколѣ отъвра
штаеши лице твое отъ мене:

3 доколѣ положѫ съвѣтъ въ
д҃ши моеи:· болѣзнъ въ
сръдьци моемъ дьнь і ноштъ:
доколѣ възнесетъ сѧ врагъ
мои на мѧ:. 4 прізърі оуслъ
ші мѧ г҃и б҃же мои:· просвѣ
ті оч҃і мої еда когда оусънѫ
во съмръті:

5 Еда когда речетъ врагъ мои
оукрѣпіхъ сѧ на нъ:· сътѫжа
ѭштеі мі въздрадоуѭ
тъ сѧ: аще сѧ подвіжѫ

6 Азъ же на мілость твоѭ на

26

дѣахъ сѧ :· въздрадоуетъ сѧ
срьдьце мое о с҃пі твоемъ :ˏ
(въ)пнѩ г҃ю благодѣавъшюмоу
мнѣ :· и [с]ᷦпнѩ імені г҃ю въ
ішьнюмоу :ˏ

ф҃ѵ ВЪ КОНЕЦЪ ПСЛОМЪ Д҃В҃Ъ :·

1 Реүе бесоумень въ срьдьці
своімъ нѣсть б҃а :· растъ
лѣшѧ і омразішѧ сѧ въ на
үінанѣхъ :· нѣ
стъ творѧі благостынѧ :·
2 г҃ь съ н҃бсі прініүе на с҃ны
үл҃үѧ : відѣті ѣште естъ
разоумѣваѩі лі възиска
ѩі б҃а
3 Въсі оуклонішѧ сѧ въ коупѣ
неклюүімі бышѧ :· нѣ
стъ творѧі благостъ
інѧ нѣстъ до єдіного :ˏ
4 Ні лі разоумѣѩтъ въсі

27

творѧштеі безаконенъ(е) :.
снѣдаѩштеі люді мо
ѩ въ хлѣба мѣсто г҃ѣ не пр
ізъвашѧ :ˏ
5 Тоу оустрашішѧ боѣзнь

6 Ѣко съвѣсть гъ пѫть праве
дьныхъ: и пѫть неуьсті
выіхъ погыбнетъ:

БЕЗ НАПЬСАНЬѢ:

1 Въскѫѭ шѩташѧ сѧ
езыці: і людье поочі
ш(ѧ] сѧ тъщет(ъ]нымъ
2 .... ашѧ црі земьнii
.... зі събьрашѧ сѧ ....

3

на гѣ сна ха его:

3 Растръгнѣмъ ѫзы ихъ
і отъвръзѣмъ отъ насъ
иго іхъ:

4 Живыі на (н)есхъ посмѣетъ
сѧ емоу і гъ поржгаетъ сѧ імъ

5 Тъгда възглетъ къ нимъ
гнѣвомъ своімъ: и яро
стьѭ своеѭ съмѧтетъ ѧ

6 Ѧзъ же поставленъ есмъ
цръ отъ него: надъ сіоно
мъ горѫ стѫѭ его: 7 въ
звѣщаѧ повелѣнье гне:

Гъ рече къ мнѣ снъ мoi еci ты
азъ днесъ родихъ тѧ:

8 Проci оу мне и дамъ ті ѩзъ

г҃ь славѧтъ : -:-

Клънꙑ сѧ искрьнюмоу свое
моу не отъмѣтаетъ сѧ :·
5 съребра своего не дастъ
вь лiхвѫ : ⸗
Имꙑта на неповiнънꙑи
хъ не прiѩтъ :· творѧi се не
подвiжiтъ сѧ въ вѣкъ
(тѣло)

29

Псломъ д҃вдвъ

ⰆⰂ 1 Съхранi мѧ г҃i ѣко на тѧ оупь
вахъ :· 2 рѣхъ г҃ю г҃ь моi есi
тꙑ : ⸗ ѣко благъiiхъ моi
хъ не трѣбоуешi : ⸗
3 С҃вѧтꙑмъ iже сѫтъ на ʒе
мi его оудiвi г҃ь : въсѧ во
лѧ своѩ въ нiхъ :
4 оумножiшѧ сѧ немоштi
iхъ по сiхъ оуѩдрiшѧ сѧ
не съберѫ сънемъ iхъ отъ
кръвꙑ : нi помѧнѫ же iмѧ
нiхъ оустънамi моимi :
5 Г҃ь уѧстъ достоѣнье мое
го i уѣшѧ моеѩ :· тꙑ е
сi оустраѣѩi достоѣнь ми
е мънѣ :· ⸗

6 ѫжа допадѫ мі въ дрь
жавъныхъ : ибо

30

достоѣнье мі дръжавьно
есть мънѣ : -
7 Благословештѫ г҃ѣ върозоу
мъшаго мѧ :· пакы же и
до ношті показа мѧ ѫтро
ба моѣ :· -
8 прѣдізърѣхъ г҃ѣ прѣдо
мъноѭ вынѫ :· ѣко о де
снѫ мене есть да сѧ не по
двіжѫ : -
9 Сего раді възвесе
літъ сѧ срьдьце мое :·
и въздрадова сѧ ѩзън
кь мої :· пакы же і пло
ть моѣ въселі[tъ] сѧ на оу
пъванъе ·: -
10 Ѣко не оставіші д҃шѧ мое
ѧ въ адѣ :. ні даси прѣпо
добьноумоу своемоу ві
дѣті истълѣнь[и]ѣ . ,

31

11 съказалъ мі есі пѫті
жівотъныѩ : испль
ніші мѧ веселья съ лі

исt
есѣ
лѧ
две
інѣ
и

цемъ твоімъ : красо
та въ десніці твоеи до коньца :·

ВЪ КОНЕЦЪ МОЛІ Г҃Ꙋѧ ДІѦ:

Ж̄Э·
1 Оуслъші г҃і правъдѫ моѭ
вонъмі молітвѫ мо
ѭ :· въоуші моленье мое
не оустьнахъ лъстівахъ :·
2 Ѡтъ ліца твоего сѫдъба
моѣ іꙁідетъ :· оуі мої то
гда відіте правъінѧ : ⸗
3 искоусілъ есі сръдьце мое ·
посѣтілъ есі ноштъѭ :·
раждеже мѧ і не обрѣтѫ с(ѧ]
во мнѣ неправъда : ⸗
4 да не въꙁглѧтъ оуста
моѣ дѣлъ ч҃лвчъ :·

32

ꙁа словеса оустънъ твоіхъ :·
аꙁъ съхраніхъ пѫті жестокы :·
5 съвръшілъ есі стопы моѧ
во стьꙁѣхъ моіхъ :· да се по
движѧтъ сѧ стопы моѧ : ⸗
6 Аꙁъ воꙁъвахъ ѣко оуслъша
мѧ б҃же пріклоні ко мьнѣ
оухо твое и оуслъші г҃лы моѧ
7 оудіві мілості твоѧ сп҃аѧ
оупьваѭштиѧ на тѧ : ⸗
Ѡтъ протівѧштінхъ сѧ десні

цн твоєі :· 8 съхранi мѧ гi
ѣко ꙁѣницѫ ока
Въ кровѣ кръloу твоєю покрыє
шi мѧ :. 9 ѡтъ лiца неѵьстн
выхъ остра(ш]т҆шiiхъ мѧ :· ⸗
враꙁi моi дшѫ моѭ одръжа
шѧ :. 10 тоукъ своi ꙁатворi
шѧ оуста iхъ глашѧ грьдынѫ :·
11 Iꙁгонѧштеi мѧ
нынѣ обiдѫ мѧ :· оѵi

33

своi въꙁложiшѧ оукло
нiшѧ на ꙁемьѭ
12 Ѡбыси мѧ ѣко левъ гото
въ на ловъ :· н ѣко скоумє
нъ обiтаѧ въ съкровiштiхъ : ⸗
13 Въскръснi гi варi ѧ прѣдѣ
iмъ : i нꙁбавi дшѫ мо
ѭ отъ неѵъстiва ѫрѫжь
ѣ твоєго : ⸗ 14 ѿтъ врагъ ржкън
твоѧ : ⸗
Гi отъ малъ от ꙁемлѧ :· ра
ꙁдѣлi ѧ въ жiвотѣ iхъ :·
н сокръвеныхъ твоiхъ н
спалънi сѧ ѫтроба iхъ : ⸗ на
сытiшѧ сѧ снъ въ
й оставiшѧ отълѣкъ мла
денъцемъ своiмъ : ⸗

15 Азъ же правъдож авлж сꙗ
[л]ліцю твоемоу ·) насы
штж сꙗ егда авітъ мі

34

сꙗ слава твоѣ : Слава
1 Сънлꙗ въ (ко)нецъ о Отрокоу гню
дві ѣже глꙗ къ гю слове
сꙗ пѣсні сеꙗ въ дъ въ нъже
избаві і гъ издржкы въ
сѣхъ врагъ емоу ізджкж
ⰹⰶ и савъловы · и рече : ·
2 Възлюблж тꙗ гі крѣпо
стъ моѣ :· 3 гь оутвръжденъ
е мое і прібѣжіще мое
из[з]бавітель мoi : ÷ ·
Бъ мoi помоштънікъ мо
і оупъваж на нь :· зашті
тънікъ мoi рогъ спнье мо
его :· І застжпънікъ мoi :
4 Хвалꙗ прізовж гъ и отъ вра
гъ моіхъ спсж сꙗ ÷
5 Одръжашꙗ мꙗ болѣзні
съмрътьныꙗ ·: · і пото

35

ці безаконеньѣ съмжтішꙗ *тꙗ* : ·
6 Бо(л)ѣзні адовы обідж мꙗ :·

3 Помилоуи мѧ г҃і ѣко немощенъ
есмъ : и ісцѣли мѧ г҃і
ѣко съмѧшѧ сѧ кості моѧ :
4 І дш҃а моѣ съмѧте сѧ ѕѣло :
і ты г҃і доколѣ ⁀ —

10

5 Обрати г҃і ізбаві дш҃ѫ моѭ :
сп҃і мілості твоеѧ раді :
6 ѣко нѣстъ въ съмръті по
минаѧи тебе : въ адѣ же къ
то исповѣстъ сѧ тебѣ :
7 Оутроудіхъ сѧ въздыхань
е(мъ) моімъ : измыѭ на вьсѣ
кѫ нощъ ложе мое : слъзамі
моіми постелѭ моѭ оумочѭ :
8 Съмѧте сѧ отъ ѣрості око мое :
обетъшахъ въ вьсѣхъ вразѣхъ
моіхъ :
9 Отъстѫпите отъ мне вьсі тво
рѧщеі безаконнье : ѣко оуслы
ша г҃ь гласъ плача моего :
10 Оуслыша г҃ь молітвѫ моѭ :
г҃ь моленье мое пріѧтъ :
11 Да постыдѧтъ сѧ и съмѧтѫ
тъ сѧ вьсі врази мої : въ

13 Ѡтъ блисцѣньѣ его прѣдъ німъ
облацѣ проідѫ :· градъ
і жгльє огньні :·

14 И возгрьмѣ съ н҃бсі г҃ь :
и вышьнеі дастъ гла
съ своі :·

15 Поустi ст(р)ѣлы и разгъна
ѩ :· і млъньѩ оумножі
и съмѩте ѩ :·

16 И авішѩ сѩ істочьніці
водънiи и отъкрышѩ сѩ
основаньѣ оуселенъıѩ :
Ѡтъ ꙁапрѣштеньѣ твоего
г҃і :· ѡтъ дъхновенъѣ
д҃ха гнѣва твоего :·

37

17 Посъла съ выше п(р]іѩтъ мѩ
поѩтъ мѩ отъ водъ многъ :·

18 Иꙁбавітъ мѩ отъ врагъ моіхъ силъ
нъıхъ :. і (о)тъ ненавідѩшті
іхъ мѩ ·:· ѣко оутвръ(дн)шѩ сѩ паче
мене

19 Варішѩ мѩ въ день ѡꙁълобле
ньѣ моего :· и бъıстъ г҃ь по
дьѩтель моі :. 20 и въꙁве
д(е) мѩ на широтѫ :·

Избаві мѧ ѣко въсхотѣ
мѧ :. 21 и въздастъ мі гь
по правъдѣ моеі :. і по чі
стотѣ ржкоу моею възда
стъ мі :·
22 Ѣко съхраніхъ пжті гнѧ :·
и не нечъстовахъ (о)тъ бга моего
23 Ѣко въсѧ сждъбы его прѣдъ
мноѭ :· и оправъданъѣ (є)го
не отъстжпішѧ отъ мене
24 І бждж непо(ро)чень съ німъ :.
и съхран(э)є сѧ отъ безако

38

неньѣ моего : ⸗
25 І въздастъ мі гь по правъ
дѣ моеі :· і по чістотѣ ржкоу
моею прѣдъ очіма его :
26 Съ прѣподобьномь прѣподобе
нъ бждеші :· и съ можемъ
неповіньномь неповинъ(нъ)
бждеші : ⸗
27 И съ іѕбъраномъ ізбъра
нъ бждеші :· и съ стропъ
тівомъ раѕвратіші сѧ : ⸗
28 Ѣко ты люді съмѣрены
ѧ спеші гі :· і очі гръдъ

іхъ съмѣріші :⁖

28 Ѣко ты просвѣштаеші свѣ
тильнікъ мoі гі :· бже мoі
просвѣштаеші тьмѫ моѭ :·

29 Ѣко тобоѭ избавьѭ сѧ о
тъ напасті :· і бѕѣ мое
мъ прѣлѣзѫ стѣнѫ :⁖

30 Бг мoі непороченъ пѫ

39

тъ его :· слъвеса гнѣ
раж[е]дежена :· ѕащітъ
нікъ естъ въсѣмъ оупъ
ваѭщiимъ на нь :⁖

32 Ѣко къто бъ развѣ гъ :
ЛІ КЪТО
бъ развѣ ба на[на]шего :⁖

33 Бъ прѣпоѣсаѩі мѩ сі
лоѭ :· и положі непоро
ченъ пѫтъ мoі :⁖

34 Съвръшаѩ ноѕѣ мoі
ѣко елені :· и на вы
сокыхъ поставлѣѩ мѩ

36 Наоучаѩ рѫцѣ мoі на
бранъ :· и положі лѫкъ
мѣденъ мышъці мoі
І далъ ми еси заштi

его : ѻ овьцѧ і волы вьсѧ :
ѣще же и скоты польскыѧ
и ѻ бьтіцѧ нсныѧ и рыбы
морьскыѧ : і прѣходѧ
щаа стьꙁѧ морьскыѧ :
10 гі гі нашъ ѣко чюдьно і
мѧ твое по вьсеі ꙁемлі :

1 **Сла дѣ въ конецъ о таіныхъ сноу дядовѣ**

ѳ 2 Ісповѣмъ сѧ тебѣ
гі вьсѣмъ срдцемъ
моимъ : повѣмъ вьсѣ
чюдеса твоѣ :

15

3 Възвеселѭ и въздрадуѭ
сѧ о тебѣ въспоѭ імені тво
емоу вышьнеі :
4 Вънегда възвратіти сѧ в (ра]
гоу моемоу вьспѧтъ ізне
могѫтъ и погыбнѫтъ отъ
[отъ] лица твоего :
5 Ѣко створілъ есі сѫдъ мoі :
пьрѫ моѭ : сѣдѧ на прѣс(то)
лѣ сѫдѧі правьдѫ :
6 Ꙁапрѣтілъ есі ѩзыкомъ (и по]
гыбе · неучьстивъи : і им(ѧ)
его потрѣбытъ сѧ въ вѣкъ

41

43 Истинѫ ꙗ ѣко прахъ прѣдъ
ліцемъ вѣтра :· ѣко бре
ние пѫті поглаждѫ ꙗ : ⸗
44 Изъбаві мѧ отъ прѣрѣканъ
ѣ людъска :· поставіші
мѧ въ главѫ ꙗзыкомъ : ⸗
Людье тоуждї їхъ же не
знахъ работашѧ мї : 45 въ
слоухъ оухоу оуслышашѧ мѧ : ⸗
46 Снві тоуждї солъгашѧ мї :·
снві тоуждї обетъшашѧ :
и охрълѧ отъ стезь своїхъ :·
47 живъ гь ї благословестве
нъ бъ моі ; ї възнесетъ сѧ
бъ спнье моего :·
48 Бъ даѧ мьстї мънѣ ;· и оу(мѫ)
чї людї подъ мѧ :
49 Избавітель моі отъ вра
гъ моїхъ гнѣвъ(ливъ)їхъ :·
и отъ въстаѭштиихъ на
мѧ възнесешї мѧ :· отъ

42

мѫжа неправедъна изба
ві мѧ : ⸗
50 Сего радї исповѣмь сѧ т(е)бѣ

къ ꙗзыцѣхъ г҃і :· име
ні твоемоу въспоѭ : ⸗
51 Възвеліүаѩ с҃пнье [р]ц҃рва
і твориѩ мілості хоу свое
моу :· дадоу и сѣмені его
до вѣка :· СЛАВА (помаꙁаньнікъ)
Ѫ҃Ѳ 2 Н҃бса ісповѣдаѭтъ славѫ
б҃жъѭ :. творъ же рѫкоу е
го възвѣштаетъ твръдь : ⸗
3 денъ дьні отърігаетъ гла
голъі его :. и ношть ношті
възвѣштаетъ разоумъ
4 Ни сѫтъ рѣүі ні словеса
іхъ же не ^не^ слышиѩтъ сѩ
гласі іхъ :·
5 І (в)о вьсѫ земльѭ нзідѫ
вѣщанъѣ нхъ :·: И въ конь
цѩ въселенъіѩ г҃лі нхъ :.

43

6 Въ слънъці положі село его
і тъ ѣко женіхъ исходѩ отъ
үрътога своего : ⸵
Въздрадоуетъ сѩ ѣко испо
лінъ тешті пѫтъ :· 7 ѡтъ
наүѩтъка н҃би исходъ е
го :. и сърѣтаньѣ (є)го до ко
нъца н҃бі :· и нѣстъ іже
оүкрыетъ сѩ топлоты его

ва відѣ лице его :

1 СЛАВА ВЪ КОНЕЦЪ ОСМѢ
МЬ ЛЬНЕ ПСЛМЪ ДАВЪ

Ꙁ҃І
2 Спі мѧ гі ѣко оскждѣ
прѣподобьноі :· ѣко оумали
шѧ сѧ истіны отъ снъ члчь.

3 Соуетьна гла къжьдо къ і
скрьнюмоу своемоу ·:· оустъ
ны лъстівыѩ срѣдь
цемь : и въ срьдьці гла
шѧ зълаѣ :

4 потрѣбітъ гь вьсѧ оустъ
ны лъстівыѩ :·

24

і ѩзыкы велерѣч[ь]івън :·

5 рекъшѧ ѩзыкы нашѧ въ
звеліч імъ :· оустьны
нашѧ прі насъ сжть :· кьто
намъ гь есть :

6 Страсті раді ніштінхъ :·
и въздыханьѣ оубогыхъ :·
Нънѣ воскрьснж глетъ гь ·
положж сѧ во спньє и не обі
нж сѧ о німъ :

7 Словеса гнѣ словеса прѣчі
ста :· сърѣбро раждежено и
скоушѧ нъ ꙁемі :· а и оцѣште

и оцѣштѫ сѧ отъ грѣха ве
лика :·

15 Ꙇ бѫ(дѫ) въ благо(во)лениѥ сло
веса оустъ моихъ : і пооу
ченьѥ срьдьца моего прѣ
дъ тобоѭ вьнинѫ .
Гі помощьниче мої
избавітелъ мої :·

1 ВЪ КОНЕЦЪ ПСАЛОМЪ ДАВЪ

ЖѲ 2 Оуслъші тѧ гі въ денъ пе
чалі :· застѫпі (тѧ) (и)мѧ

45

ба иѣковлѣ :

3 Посълі ті помоштъ отъ ста
и отъ сіона застѫпі тѧ :·

4 Помѣні вьсѣкѫ жръ
твѫ твоѭ :· і вьсесъ
жага(е)ма твоѣ тоучъ
на бѫди :·

5 Даждь ті гі по срьдъ
цю твоемоу : і весъ с(ъ)вѣ
тъ твої исплъні :·

6 Въздрадоуемъ сѧ о спні
твоімъ і въ імѧ гі ба
нашего възвеличімъ сѧ :
Исплъні гі въсѣ прошенья

твоѣ :· 7 нынѣ познахъ
ѣко спъ естъ гь хъ сво^его^ :·
оуслышітъ і съ нбсі
стаго своего :. въ сіла
хъ съпнѣ десницѫ его :
8 Сі въ орѫжыхъ и сі на ко
ніхъ :· мы же въ імѧ

(тоМА лоукаша)

46

гі ба нашего прізовемъ :·
9 Ті съпѧті бышѧ і падѫ
мы же въстахъмъ і про
сті быхомъ
10 гі спі црѣ і оуслыші ны :·
во нъ же денъ ѣште прізо
вемъ тѧ :·
1 ВЪ КОНЕЦЪ ПСАЛОМЪ ДАВЪ
К 2 Гі сілоѭ твоеѭ възве
селітъ сѧ црь і о спни
твоемъ въздрадоу
емъ сѧ ѕѣло :·
3 Желанье срьдъца твоего да
лъ емоу есі :· і хотѣнъѣ
оустъ его нѣсі его лішілъ :·
4 Ѣко варілъ і есі благосло
вињміні :. благстъ
нымъ :· положілъ есі
на главѣ его вѣнъць :· о

тъ камені драгаего :· ⸗

5 Живота просі оу тебе і да

47

лъ емоу есі длъготѫ дь
ны вь вѣкъ вѣкоу : ⸗

6 Вельѣ слава его сп҃ьемъ
твоемъ :· славѫ і въ(ль)лѣ
потѫ възложішѧ на нъ :·

7 Ѣко дасі емоу бл҃гсловье
вь вѣкъ вѣкоу :·
възвеселіші і радость
ѭ съ ліцемъ твоімъ : ⸗

8 Ѣко ц҃срь оупъва на г҃ѣ :· і мі
лостьѭ вышьнѣго не по
двіжітъ[тъ] сѧ : ⸗

9 Да обрѧштетъ сѧ рѫка тво
ѣ въсѣмъ врагомъ тво
імъ :· десніца твоѣ обрѧште
тъ вьсѧ ненавідѧштѧ
ѧ тебе : ⸗

10 Положіші ѧ ѣко пешть (о)гнь
нѫ въ врѣмѧ ліца твое
го :· г҃ь гнѣвомъ своімъ
съмѧтетъ ѧ і поѣстъ
ѧ ог(н)ъ : ⸗

48

11 Плодъ іхъ отъ ȥемлѩ погоу
біші и сѣмѧ іхъ отъ сн҃ъ
ч҃лчъ :·
12 Ѣко оуклонішѧ на тѧ ȥъ
лаѣ помыслішѧ :· и
съвѣтъ іхъ же не въȥмо
гѫ съставіті :· 13 ѣко поло
жіші іхъ хрібетъ :· въ і
ȥбытъцѣхъ твоіхъ оуго
товаеші ліце нхъ :·
14 Възнесі сѧ г҃і сілоѭ тво
еѭ :· поемъ і въспоемъ сі
лы твоѩ :· Слава въ коне
1 цъ прѣѩтъі : оутрьнімъ пслмъ д҃двъ
8+
2 Б҃же б҃же мoi вонъмі
мі въскѫѭ оставі мѩ :·
далече отъ сп҃нѣ мое
го : словеса грѣхъпада
неі моихъ :·
3 Б҃г моі въȥовѫ тъ день
і не оуслъншші :. и нощиѭ

49

і не въ беȥоумье мьнѣ :·
4 ты же въ ст҃ѣемъ жілі
шті хвала інȥдраілева :·

5 На тѧ оупъвашѧ отьцї нашї :· оупъвашѧ ї ꙁбавілъ ѩ есї :⸗

6 Къ тебѣ воꙁъвашѧ и спаї сѧ сѫтъ :· на тѧ оупъвашѧ ї не постыдѣшѧ сѧ :⸗

7 Аꙁъ же смъ чрьвь ї не члкъ :· поношенье члкомъ :· ї оуничъ женъе людемъ :⸗

8 Вьсї відѧштеї мѧ порогашѧ мї сѧ :· и глашѧ оустъ ї своїмї покываашѧ главамї :⸗

9 Оупъва на гѣ да їꙁбавіто ї :⸗ и спето ї ѣште хоштетъ емоу :⸗

10 Ѣко тъ їстръгої мѧ иштрѣва оупъванье мое отъ сосьц(оу) матерї моеѩ :⸗

11 Къ тебѣ прївръженъ есмъ

50

из ложеꙁнъ :· отъ [р]ѫтробы матерї мо(е)ѩ бъ мої есї ты :⸗

Не отъстѫпітъ мене ѣко скръбь блїꙁъ :· 12 ѣко нѣстъ помагаѩї :⸗

13 Обідѫ мѧ телъцї многї :· юнъцї тоучънї одръжашѧ мѧ

14 Ѡтврѣсѧ на мѧ оуста своѣ ѣко
левъ въсхыштаѧ і рікаѧ :
15 Ѣко вода изліхъ сѧ и раꙁі
дѫ сѧ кості моѧ :· быстъ
сръдьце мое ѣко воскъ та
ѧ ѧ срѣдѣ чрѣва моего : ⸗
16 Исъше ѣко скѫделъ крѣпость
моѣ :· и ѩꙁыкъ мої пріль
пе грътані моімъ :· и въ
пръсть съмръті съведе мѧ :.
17 Ѣко обідѫ мѧ пъсі мноꙁі :·
и сънемъ ꙁълобівыихъ о
сѧде мѧ ·

51

Прігвоꙁдішѧ ноꙁѣ мої і рѫ
цѣ мої :· 18 и чісѧ въсѧ [въсѧ]
кості моѧ : ⸗ (прокопашѧ)
Ті же смотрішѧ і прѣꙁърѣшѧ
мѧ :. 19 раꙁдѣлішѧ себѣ рі
ꙁѫ моѭ :· и о ріꙁѫ моѭ
меташѧ жрѣбьѧ : ⸗
20 Ты же гі не оудалі помошті
своеѧ отъ мене :· на ꙁастѫ
пленье мое приꙁьрі : ⸗
21 Иꙁбаві отъ орѫжъѣ дшѫ мо
ѭ ииꙁдрѫкы пьсьѧ іно

чѩдѫѭ моѭ :·

22 Спі мѧ отъ оустъ лъвовъ :· і отъ рогъ інорожь съмѣренъ є мое :·

23 Повѣмъ імѧ твоє братріи моєі :· по срѣдѣ црквi въспоѭ тѧ :·

24 Боѩштеі сѧ гѣ въсхвалiте :· въ(се) сѣмѧ иѣковле просла вiте . ·

52

Да оубоітъ же сѧ отъ него въсе сѣмѧ иiлво :· 25 ѣко не оуни чьже нi негодова молi тва нiштаго :·

Ні отъвратiлъ естъ лiца своего отъ мене :. и егда возъвахъ къ немоу оуслъ iшаше мѧ

26 Отъ тебе похвала моѣ въ цръкъвi велiцѣ исповѣмъ тi с[є]ѭ : ·

Обѣты моѩ въздамъ прѣ дъ боѩштiмi сѧ его :· 27 ѣ дѧтъ нiштi и насытѧтъ сѧ :· и въсхвалѧтъ гѣ възi скѫште его : ·

15 Азъ же правъдоѭ авлѭ сѧ
[л]лицю твоемоу ·) насы
штѫ сѧ егда авітъ мі

34

сѧ слава твоѣ : Слава
1 Сѣ^д^нлꙗ въ (ко)нецъ о Ѳрокоу г҃ню
д҃ві ѣже г҃лꙗ къ г҃ю слове
сꙗ пѣсні сеѩ вь д҃ъ въ нъже
избаві і г҃ь издржкъі въ
сѣхъ врагъ емоу іздржкѫ
ЗІ и савъловъі · и рече : ⸗
2 Възлюблѫ тѧ г҃і крѣпо
стъ моѣ :· 3 г҃ь оутвръжденъ
е мое і прібѣжіще мое
из[з]бавітель мої : ÷ ⸗
Б҃ъ мої помоштънікъ мо
і оупъваѭ на нь :· зашті
тънікъ мої рогъ с҃пньѣ мо
его :· І застѫпънікъ мої :
4 Хвалѧ прізовѫ г҃ѣ и отъ вра
гъ моіхъ с҃псѫ сѧ ÷
5 Одръжашѧ мѧ болѣзні
съмрътьнѧѩ ·: ⸗ і пото

35

ці безаконеньѣ съмѫтішѧ *мѧ* : ⸗
6 Бо(л)ѣзні адовы обідѫ мѧ :·

54

лъ мѩ есі на стьʒѫ правыѩ :·

Имені его раді 4 ѣште бо і
поідѫ по срѣдѣ сѣні съмръ
тьнꙑѩ : ⸗

Не оубоѭ сѩ ʒъла ѣко ты со мно
ѭ есі : ⸗ жеʒлъ твоі палііца
твоѣ та мѩ оутѣшісте : ⸗

5 Оуготовалъ есі прѣдо мноѭ
трапеʒѫ : ⸗ прѣдъ сътѫжаѭ
штімми мнѣ : ⸗

Оумастілъ есі олѣемъ гла
вѫ моѭ : ⸗ и чѣша твоѣ оупа
ѣѭшті мѩ коль дръжавъ
на естъ : ⸗

6 И мілостъ твоѣ поженетъ мѩ
въсѩ дьні живота моего : ⸗
и да вьселѫ сѩ въ домъ
гнь въ длъготѫ дьньи : :

1 Дв҃ъ псаломъ въ прьвѫ сѫботѣ :

Гнѣ естъ ʒемлѣ испльнень(е)

55

сѩ :· вьселена и въсі живѫште
і на неі : ⸗

2 Ты на моріхъ основалъ
ѭ естъ : и на рѣкахъ оуготовалъ

13 Ѿтъ блисцѣньѣ его прѣдъ нимъ
облацѣ проідѫ :· градъ
і жгльє огньні : ⸗

14 И возгръмѣ съ н҃бсі г҃ь :
и вышьнеі дастъ гл҃а
съ своі : ⸗

15 Поусті ст(р)ѣлы и разгъна
ѩ :· і млъньѩ оумножі
и съмѩте ѩ : ⸗

16 И авішѩ сѩ істоуьніці
водьніи и отъкрышѩ сѩ
основаньѣ оуселенѫѩ :
Ѿтъ запрѣштеньѣ твоего
г҃і :· ѿтъ дъхновенъѣ
д҃ха гнѣва твоего :·

37

17 Посъла съ выше п(р]іѩтъ мѩ
поѩтъ мѩ отъ водъ многъ : ⸗

18 Избавітъ мѩ отъ врагъ моіхъ силъ
нъіхъ :. і (о)тъ ненавідѩшті
іхъ мѩ ·:· ѣко оутвръ(дн)шѩ сѩ паче
мене

19 Варішѩ мѩ въ день озълобле
ньѣ моего :· и бъистъ г҃ь по
дьѩтель моі :. 20 и възве
д(е) мѩ на шіротѫ : ·

гъ сіламъ :. тъ естъ цръ сл(вѣ)

1 СЛАВА : СѢДАНЯ : ПЛМЪ ДВЪ

8% Къ тебѣ гі въздвігъ дшѫ
моѭ :· 2 бже мoі на те оупъ
вахъ да не постыждѫ
сѧ въ вѣкъ ÷
Ні посмѣѭтъ мі сѧ
вразі моі :· 3 ибо въсі
тръпѧштеі т(е)бе не постыдятъ
дѧтъ сѧ ÷
Да постыдѧтъ сѧ беза
коньноуѭштеі въ соуе :·

57

4 пѫті т(в)оѩ гі съка
жі мі : и стьзѣмь
твоімъ наоучі мѧ :
5 Наставі мѧ на істинѫ тво
ѭ :· и наоучі мѧ ѣко ты
еси бъ спъ моі :· и тебѣ
тръпѣхъ весь день :
6 Помѧні штедротъ твоѩ
гі :· и мілості твоѩ ѣко отъ
вѣка сѫтъ :
7 Грѣхъ юності моеѩ і невѣде
ства моего не помѣни :· по мі
лості твоеі помѣні мѧ ты :
Бласты(н)ѩ твоеѩ ра(ди) гі :·

8 благоі правъ г҃ь :

Сего раді ꙁаконъ дастъ съгрѣ
шаѭштеімъ пѫть :· 9 наста
вітъ кротъкыѩ сѫдъ :. на
оучітъ кротъкыѩ на пѫті своѩ

10 Въсі пѫтіє г҃ні мілость
(и) истіна :. въꙁіскаѭште
мъ ꙁавѣта єго и съвѣдѣ
нєи єго :.

58

11 Имені твоєго раді г҃і :·
ѡцѣсті грѣхъ мої
велєи бо єсть

12 Къто єсть чловѣкъ боѩ сѩ
[сѩ] г҃і :· ꙁаконъ поставі
тъ ємоу на пѫті иже і
ꙁволі :.

13 Д҃ша єго въ благыхъ въ
дворітъ сѩ :· и сѣмѩ єго на
слѣдітъ ꙁемлѫ : ⸗

14 Дръжава г҃ь боѩштінмъ сѩ
єго :. и ꙁаконъ єго авітъ
імъ

15 Ѡчі мої вынѫ къ г҃ю :· ѣко тъ
істръгнетъ отъ сѣті ноꙁѣ
мої ·:

16 Прiꙁъри на мѧ і помiлоуі мѧ
ѣко іноуѩдъ і нiштъ есмь аꙁъ
17 Скрѣбі сръдьца моего [є] оу
множiшѧ сѧ :. и ѡтъ бѣдъ мо
іхъ іꙁведі мѧ ⁖
18 Віждь съмѣренъе мое и троу
дъ мої :. и отъпоусті въсѧ
грѣхы моѩ

59

19 Віждь врагы моѩ
ѣко оум(н)ожiшѧ сѧ : ⁖
и ненавидѣньемъ неправедъ
номъ въꙁненавідѣшѧ мѧ : ⁖
20 Съхрані дшѫ моѭ иꙁбаві
мѧ да не постыждѫ сѧ ѣко
оупъвахъ на тѧ :·
21 Незълобiвii правии прі
(лѣ)плѣхѫ сѧ мнѣ :· ѣко пот(р]ъ
пѣхъ тѧ гі :·
22 Иꙁбаві бже інлѣ отъ въсѣ
хъ ск(р)ъбы его : ⁖
1 ДАВЪ ПЪСАЛОМЪ
ꙋѕ Сѫді мі гі ѣко аꙁъ неꙁъ
лобоѭ моѭ ходiхъ :· и на
гѣ оупъваѩ не иꙁнемогѫ

2 Искоуси мѧ г҃и і сътѧжі мѧ :·
раждьꙁі ѫтробѫ и срьдъ
це мое :-
3 Ѣко мілость твоѣ прѣдъ очи
ма моіма есть :· и оугоді

60

хъ въ істінѣ твоеі :-
4 Не сѣдъ съ сонъмомъ соуетьны
мь :· и съ ꙁаконопрѣстѫпь
ныимі не вънідѫ :-
5 Възненавідѣхъ цр҃ковъ лѫка
вънꙑхъ :· и съ нечьстівꙑ
имі не сѩдѫ :-
6 Оумꙑѭ въ непови(нь)нꙑхъ рѫ
цѣ моі :- и обідѫ олътарь
твоі г҃і :-
7 Да оуслꙑшѫ гласъ хвалꙑ твое
ѩ :· исповѣмъ вьсѣ чюдеса твоѣ :
8 Г҃і въꙁлюбіхъ красотѫ домоу
твоего :· и мѣсто вьселеньѣ
славꙑ твоеѩ :· -
9 Не погоубі съ нечьстівъни
мі д҃шѩ моеѩ :· и съ мѫжі
крьвꙑ живота моего :-
10 Въ ніхъже рѫкоу беꙁаконенъ
сѫтъ :· десніца іхъ ісплъ

тъ камені драгаего :· ⁓
5 Живота просі оу тебе і да

47

лъ емоу еси дльготѫ дь
ны вь вѣкъ вѣкоу : ⁓
6 Вельѣ слава его сп҃ьемъ
твоемъ :· славѫ і въ(ль)лѣ
потѫ възложіши на нь :·
7 Ѣко даси емоу бл҃гсльне
вь вѣкъ вѣкоу :·
възвеселіші і радость
ѭ съ ліцемъ твоімъ : ⁓
8 Ѣко ц҃срь оупъва на г҃ѣ :· і мі
лостьѭ вышьнѣго не по
двіжітъ[тъ] сѧ : ⁓
9 Да обрѧштетъ сѧ рѫка тво
ѣ вьсѣмъ врагомъ тво
імъ :· десніца твоѣ обрѧште
тъ вьсѧ ненавідѧштѧ
ѧ тебе : ⁓
10 Положіші ѧ ѣко пештъ (о)гнь
нѫ въ врѣмѧ ліца твое
го :· г҃ь гнѣвомъ своімъ
съмѧтетъ ѧ і поѣстъ
ѧ ог(н)ъ : ⁓

48

1 Плодъ іхъ отъ ꙁемлѩ погоу
біші и сѣмѧ іхъ отъ сн҃ъ
ч҃лчъ :·
12 Ѣко оуклонішѧ на тѧ ꙁъ
лаѣ помысліша :· и
съвѣтъ іхъ же не възмо
гѫ съставіті :· 13 ѣко поло
жіші іхъ хрібетъ :· въ і
ꙁбытъцѣхъ твоіхъ оуго
товаеші ліце ихъ :-
14 Възнесі сѧ г҃і сілоѭ тво
еѭ :· поемъ і въспоемъ сі
лы твоѩ :· Слава въ коне

1 Цъ пріга҄ѧы : оуӡрънимъ псаломъ давъ
2 Бже б҃же мои вонъмі
мі въскѫѭ остави мѧ :-
далече отъ сп҃нѣ мое
го : словеса грѣхъпада
неі моихъ :-
3 Б҃г мои възовѫ тъ денъ
і не оуслъниш҄ :. и нощъѭ

49

і не въ безоумье мънѣ :-
4 ты же въ ст҃ѣемъ жілі
шті хвала інꙁдраілева :-

Помоштьнікъ мои бѫ
ді і не отърині мене :·
н не остаѵі мене бже съ
пасітелю мои : ⸗

10 Ѣко отцъ мои і маті моѣ
оставісте мѩ а гъ
пріѩтъ мѩ : ⸗

11 Ȥаконъ положі мънѣ гі
пѫть твои :· І наста
ві мѩ на стьȥѫ правѫѭ
Врагъ моіхъ раді 12 не прѣ
даждъ мене въ рѫцѣ

64

сътѫжаѭштнімъ мнѣ
Ѣко въсташѧ на мѩ съвѣдѣ
телі неправедьні нхъ же не
съвѣдѣхъ :· н солъга(шѧ) непра
вьдѣ себѣ : ⸗

13 Вреѣѭ відѣті благаа гнѣ на
ȥемі живѫштіхъ : 14 потрѣ
пі гѣ мѫжаі сѧ н да крѣ
пітъ сѧ срьдьце твое
і потрьпі гѣ :. Славѧ :.

8ж 1 Псаломъ двѣ

Кь тебѣ гі въȥовѫ бже мои
не прѣмлъчі отъ мене : ⸗

єда когда прѣмлъчіші
отъ мене :⸗ съподоблѫ
сѧ съ нізъходѩштімі
въ ровъ :⸗

2 Оуслыші гі гла(съ) молітвы
моеѩ егда възовѫ къ
тебѣ :. егда въздѣѭ рѫцѣ
мої къ цркъві сті твоеі :⸗

65

3 Не прівлѣці мене съ грѣ
шънікы : и съ творѧ
штімі неправъдѫ
не погоубі мене :· ⸗

Глѭштемъ міръ съ і
скрънімі своімі :·
зъло же въ сръдъціхъ іхъ :⸗

4 Даждъ імъ гі по дѣло
мъ іхъ :. і по зълобѣ
начінаніі іхъ :· по дѣло
мъ рѫкоу іхъ даждь
імъ :· въздань(е) іхъ імъ :⸗

5 Ѣко не разоумѣшѩ дѣла гнь
і дѣлъ рѫкоу его :.. разо
ріші ѩ і не съзіждеші іхъ :.

6 Благослове[слове]стве
нъ гь ѣко оуслъша гласъ
молітвы моеѩ :⸗

7 г҃ь помоштьнікъ мoi і
ȥаштітьнікъ мoi :.
На того оупъва срьдьце мое
і помошть мі бысть :.

66

и процвьте плоть моѣ :. и во
леѫ моеѫ исповѣмь
сѧ емоу ·:· ⁓
Г҃ь оутврьжденье людемъ
8 своімъ :· и ȥаштіт(нт)елъ
сп҃ньемь х҃а своего естъ : ⁓
9 Сп҃і г҃і люді своѧ и благо
словестві достоѣнье твое ·:·
і оупасі ѧ і возьмі ѧ до вѣка :·

1 ПСЛОМ Д҃ВЪ ВЪ ІСХОЖДЕНЪЕ: -:-

88 Прінесѣте г҃ю с҃нові б҃жі :·
прінесѣте г҃ю с҃ны овьнѧ :·
прінесѣте г҃ю славѫ и честь
2 прінесѣте г҃ю славѫ іме
ні его :: поклоніте сѧ г҃ю
въ дворѣ ст҃ѣмъ его
3 Гласъ г҃нъ на водахъ : б҃ъ сла
вѣ возгрьмѣ : г҃ъ на вода
хъ многахъ ÷
4 Гласъ г҃нь въ крѣпост : гла
съ г҃нь .. вельлѣпотѣ

67

5 Гласъ гнъ съкроушаѭштааго
кедры :· и съкроушітъ гь
кедры ліванъскъıѩ : ⸗
6 І истънı ѩ (ѣ)ко телець ліваньскы
и възлюбленъ ѣко снъ (н)норожъ : ⸗
7 Гласъ гнъ просѣкаѭшта
пламенъ огна : 8 гласъ гнъ съ
трѩсаѭштаго поустынѩ :·
и сътрѩсетъ гь поустънѫ кадискѫ
9 Гласъ гнь съвръшаѭшта^го е
лені :· и отъкрыетъ дѫбро
вы :· и цркы его вьсѣкъ і
же глаалетъ славѫ : ⸗
10 Гь потопъ насѣлѣтъ :· и сѧді
тъ гь цръ вѣ вѣкъ :· 11 гь крѣпо
стъ людемъ своімъ да
стъ :· гь благословестві
тъ люді своѩ міромъ :·
1 **ВЪ КОНЕЦЪ ПЛОМЪ ПѢСНІ О СІНА
ЦЕ ДОМОУ ДАВА**

68

Ѕѳ 2 Вьзнесѫ тѩ гі
ѣко подъѩтъ мѩ
и нѣсі възве
се(ли)лъ врагъ моіхъ
о мьнѣ :. 3 гь бъ моі во

ꙁъвахъ къ тебѣ исцѣлі
лъ мѧ есі :. 4 Гь҃ възве
де отъ ада дш҃ѫ моѭ :
спаслъ мѧ есі отъ ни
ꙁъходѧштіихъ въ ровъ :
5 Поите гн҃і прѣподобні его : испо
вѣдаіте памѧть свѧтынѧ (е)го :
6 Ꙗко гнѣвъ въ ꙗрості его : и жі
вотъ въ волі его :
Вечеръ въдворітъ сѧ пла
чь : и ꙁа оутра радость :
7 Аꙁъ же рѣхъ въ обілы мо
емъ не подвіжѫ сѧ въ вѣкъ :
8 Гі волеѭ твоеѭ подаждь до
бротѣ моеі сілѫ : ѡтъвра
тілъ же есі ліце твое :

69

и быхъ съмѧ
штенъ :
9 Къ тебѣ гі възовѫ и къ
боу моемоу помолѭ сѧ :
10 Каѣ полъꙁѣ во кръві моеи ег(ъ)
да сънідѫ въ інстьлѣнье :
еда іcповѣстъ ті сѧ прьстъ
лі въꙁвѣстітъ истінѫ твоѭ
11 Слыша гь і поміловa мѧ :

гь бъ ıстъ помоштьнıкъ моı

12 Ѡбратıлъ есı плачь моı
въ радостъ мнѣ: растрьга
врѣтıште мое н прѣпоясалъ мѧ
есı весельемъ

13 Да въспоетъ тебѣ слава моѣ
н не оумолı сѧ: гı бѣ моı вь
вѣкъ нсповѣмъ тı сѧ:

1 СЛАВА: ВЪ КОНЕЦЪ ПСЛМЪ
ДАВЪ ВЬ ОУЖАСЬ

ЛЄ

70

2 На тѧ гı оупьвахъ да не
постыждѫ сѧ вь вѣкъ:
правъдѫѭ твоеѭ нзба
вı мѧ ıзъмı мѧ:

3 Прıклонı ко мьнѣ оухо
твое оумдрı ıзѧтı мѧ:
бѫдı мı въ ба заштıтı
телъ: н въ домъ прıбѣжı
щю съпастı мѧ:

4 Ѣко дрьжава ı прıбѣжıште
мое есı ты: нменı твое
го радı наставıшı мѧ н прѣпı
тѣешı мѧ:

5 И ıзведешı мѧ отъ сѣтı [е] с(е)ѧ
ѭже съкрыша мнѣ: ѣко ты
есı заштıтıтелъ моı гı:

тыджѭ моѭ :⸗

22 Сп҇і мѧ отъ оустъ лъвовъ :·
і отъ рогъ іноро жь съмѣренѣ
є мое :·

23 Повѣмъ імѧ твоє братрін
моєі :· по срѣдѣ црк҇ъві въ
споѭ тѧ :⸗

24 Боѩштеі сѧ г҇ѣ въсхваліте :·
въ(се) сѣмѧ ѩковлє просла
віте . ⸗

52

Да оубоітъ же сѧ отъ него въ
се сѣмѧ ніл҇во :· 25 ѣко не оуні
чьже ні негодова молі
тва ніштаго :·
Ні отъвратілъ естъ ліца
своего отъ мене :. и егда
возъвахъ къ немоу оуслъ
ішаше мѧ

26 Отъ тебе похвала моѣ въ
црк҇ъві веліцѣ исповѣмъ
ті с[є]ѧ :⸗
Обѣты моѩ въздамъ прѣ
дъ боѩштінмі сѧ его :· 27 ѣ
дѧтъ ніштІ и насытѧтъ
сѧ :· и въсхвалѧтъ г҇ѣ въз і
скѫште его :⸗

72

и сѫсѣдомъ моимъ ӡѣ
ло :. и страхъ ӡнаемъıимъ
моимъ : ⸗
Відꙑштеі мꙑ вонъ бѣжа
шꙑ отъ мне :· 13 ӡабъвенъ
бъıхъ ѣко мрътвъ отъ срь
дьца :· бъıхъ ѣко съсѫдъ
погоубленъ : ⸗
14 Ѣко слышахъ рѫженье мно
го живѫштиихъ окрьсть
его :· събірахѫ сꙑ коупь
но на мꙑ :· пріꙗті дшѫ мо
ѭ съвѣшташꙑ :· ⸗
15 Аӡъ же на тꙑ гі оупъвахъ рѣ
хъ ты есі бъ мої :· 16 въ рѫ
коу твоєю жрѣбы мої : ⸗
Іӡбаві мꙑ иӡдрѫкы
врагъ моіхъ отъ гонꙑшті
іхъ мꙑ :· 17 просвьти ліце
твоє на раба твоего :· спі
мꙑ мілостьѭ тво(є)ѭ

73

Гі да не постъждѫ сꙑ ѣко прі
18 ӡъвахъ тꙑ :· да постꙑдꙑ
тъ сꙑ нечьстівіи съні
дѫтъ въ адъ :· ⸗
19 Нѣмы да бѫдѫтъ оустьны

гъ сілам̑ъ :. тъ естъ цр҃ъ сл҃вѣ

1 СЛАВА: СѢДАЛНА: ПЛМЪ Д҃ВЪ

к҃ѕ Къ тебѣ г҃і въздвігъ д҃шѫ
моѭ :· 2 б҃же мої на те оупъ
вахъ да не постыждѫ
сѧ въ вѣкъ ÷
Ні посмѣѭтъ мі сѧ
вразі мої :· 3 ибо въсі
тръпѧштеі т(е)бе не постъи
дѧтъ сѧ ÷
Да постыдѧтъ сѧ беза
коньноуѭштеі въ соуе :·

57

4 пѫті т(в)оѩ г҃і съка
жі мі : и стьзѣмь
твоімъ наоучі мѧ :
5 Наставі мѧ на істинѫ тво
ѭ :· и наоучі мѧ ѣко ты
есі б҃ъ сп҃ъ мої :· и тебѣ
тръпѣхъ весъ денъ :
6 Помѧні штедротъ твоѩ
г҃і :· и мілості твоѩ ѣко отъ
вѣка сѫтъ :
7 Грѣхъ юности моеѩ і невѣзе
ства моего не помѣни :· по мі
лості твоеі помѣні мѧ ты :
Бл҃асты(н)ѩ твоеѩ ра(ди) г҃і :·

25 Мѫжаіте сѧ і да крѣпітъ
сѧ срьдьце ваше :· вьсі
оупъвающтеі на г҃а . ⸗

1 Д҃авъ разоумъ

л҃в҃· Блажені імъ же сѫ
тъ безаконеньѣ
нимъже прікрышѧ сѧ грѣсі :

2 бжнъ мѫжъ є
моуже не вьмѣнітъ г҃ь
грѣха :· ни же естъ въ оустѣ
хъ его льсті : ⸗

75

3 Ѣко оумлъчахъ обетъшашѧ
кості моѩ :· зовѫ
ште мі вьсь дьнь : ⸗

4 Ѣко день і ношть отѧгъ
тѣ на мѧ рѫка твоѣ :·
възвратіхъ сѧ
на страстъ егда во
нъзе мі трънъ : ⸗

5 Безаконеніе мое
познахъ :· і грѣ
ха моего не покрыхъ : ⸗
Рѣхъ іспоѣмъ на мѧ бе
законеніе мое г҃ю :· і ты
оставілъ есі нечьсті

16 Прізъри на мѧ і помілоуі мѧ
ѣко іноудъ і ніштъ есмь азъ
17 Скръбі срьдьца моего [є] оу
множішѧ сѧ :. и ѡтъ бѣдъ мо
іхъ ізведі мѧ ⁓
18 Віждь съмѣреньє моє и троу
дъ мои :. и отъпоусті въсѧ
грѣхы моѩ

59

19 Віждь врагы моѩ
ѣко оум(н)ожішѧ сѧ : ⁓
и ненавидѣньемъ неправедъ
номъ възненавідѣшѧ мѧ : ⁓
20 Съхрані дшѫ моѭ нзбаві
мѧ да не постыждѫ сѧ ѣко
оупъвахъ на тѧ :·
21 Незълобівіи правін прі
(лѣ)плѣхѫ сѧ мнѣ :· ѣко пот(р)ъ
пѣхъ тѧ гі :·
22 Изба̄ві бже інлѣ отъ въсѣ
хъ ск(р)ъбы его : ⁓
1 ДАВЪ ПЪСАЛОМЪ
Сѫді мі гі ѣко азъ незъ
лобоѭ моѭ ходіхъ :· и на
гѣ оупъваѩ не нзнемогѫ

іте сѧ праведьнии :· и
хвалите сѧ вьсѧ вьсі

77

праві срьдьцемь :·

1 слава с҃тыя псломъ

мє

Радоуіте сѧ праведьні
і о г҃і правымъ по(до)ба
еть похвала
2 исповѣда(и)те сѧ г҃ю въ хъ
гослє
Во псалътырі же
сѫть строуньнѣ поі
те емоу :·
3 Въспоіте емоу пѣ
снь новѫ добрѣ поі
те емоу въсклицѣнь
емъ :
4 Ѣко право слово г҃нє :·
и вьсѣ дѣла его въ вѣрѣ :
5 Любітъ мі(ло)стынѫ и
сѫдъ г҃нь :. мілості
г҃нѧ испльнь земѣ
6 Словесемъ г҃нмъ
нбса оутвръдішѧ
сѧ :. и д҃хмъ оустъ
его вьсѣ сіла ихъ

78

7 Събіраѧі ѣко вь мѣ
хъ воды морѣскыѧ :·
полагаѧ во съкровi
штихъ без(д)ьны : ⸗
8 Да оубоітъ сѧ г҃ѣ вьсѣ
землѣ :· Ѡтъ негоже
подвижѧтъ сѧ живѫ
штеі по оуселенѣі : ⸗
9 Ѣко тъ рече і бышѧ :·
тъ повелѣ і созда
ше сѧ : ⸗
10 Г҃ь разарѣетъ съвѣ
тъ ѧзыкъ :· ѡтъ
мѣтаетъ же мы
слі людеі :· отъ
вѣты кънѧзъ :·
11 Съвѣтъ же г҃нь вь
сѣкъ прѣбыва
етъ :· мыслі
срьдьца его въ
роды родъ : ⸗

79

12 Блаженъ ѧ҃зкъ ѐмоу же ѐстъ
г҃ь б҃ъ ѐмоу :) люди ѧже ѝ
збьра въ достоѝние себѣ : ⸗

13 Съ небесе прізрѣхъ :) видѣ
вьсꙗ снꙑ ускꙑꙗ : ⸓
14 Съ готова єго жілишта
своєго :) прізрѣ на вьсꙗ
жівѫштꙗꙗ на земլі : ⸓
15 Создавꙑ єдинъ сца ихъ : ⸓
разоумѣвамй въсѣ дѣла
іхъ : ⸓
16 Не спетъ сꙗ црь многѫ силѫ : ⸓
исполинъ не спетъ сꙗ мно
жьствомь крѣпости своєꙗ : ⸓
17 Ложь конь во спенне :) і о мно
жествій же силꙑ своєꙗ
не спасетъ сꙗ : ⸓
18 Се оуі гні на боꙗшніхъ сꙗ
єго :) й на оупъваѫщꙗꙗ
на милость єго : ⸓
19 Ізбавити ѿтъ съмрътн
дшѫ іхъ : ⸓ й прѣпитѣти-ꙗ
въ гладъ : ⸓
20 Дша же наша уаєтъ гѣ :)
ѣко помощьникъ і защи
титель нашь єсть : ⸓
21 Ѣко ѿ немь възвесели
тъ сꙗ сце наше : ⸓ і въ і
мꙗ стое єго оупьвахомь : ⸓

80

22 Бѫди гі милость твоѣ на
насъ ѣко же і оупьвахо
мъ на тѧ :) 1 пѣ҇ дв҃дъ: єгда
ізмѣни лице свое прѣдъ
авімелехомъ: і отъпоу
сти і і иде: ⸗

лг҃

2 Благословлѭ гѣ на вьсѣко врѣ
мѧ :) вынѫ хвала єго
въ оустѣхъ моіхъ : ⸗
3 О гі похвалітъ сѧ дша моѣ : ⸗
да оуслышѧтъ кротьци
і възвеселѧтъ сѧ : ⸗
4 Възвеличите гѣ со мноѭ
і вънесѣмъ імѧ єго
въ коупѣ : ⸗
5 Възискахъ гѣ і оуслыша
мѧ :) і отъ вьсѣхъ скръ
беи моіхъ ізбавитъ мѧ : ⸗
6 Прістѫпите къ немоу і про
свѣтите сѧ :) й лица ваша
не постыдѧтъ сѧ :)
7 Нищеи съ возъва и гь оуслы
ша и :) й отъ вьсѣхъ скрьбе
и єго спе и : ⸗

8 Ѻпльчитъ сѧ аг҃лъ г҃нь
окрьсть боѩщиихъ сѧ его.
ї҆збавитъ ѩ :

81

9 Вькоусите і видите ѣко бла
тъ г҃ь :) блажен мѫжь і҆
же оупъваѩі на нь :

10 Ѻубоі҆те сѧ г҃ѣ вьси ст҃іи его :
ѣко нѣсть лишениѣ боѩщи
і҆мь сѧ его : ДІѦ҃ :

11 Богати ѡ҆бнищашѧ и възла
кашѧ :) а҆ възискаѭщиі
г҃ѣ не лишѧтъ сѧ вьсѣко
го добра :

12 Придѣте чѧда послоушаите
мене :) страхоу г҃ню наоучж
вы :

13 Кьто есть члкъ хотѧі жі
вотоу :) любѧ дьни видѣ
ти добры :

14 Ѻудрьжі ѩзкъ свої ѡ҆тъ зла :
и҆ оустьнѣ свої не г҃лати льсті :

15 Ѻуклони сѧ отъ зъла і҆ творі
добро :) възищи мира і҆ по
жени і :

16 Ѻчі г҃ні на праведьныѩ :

82

и оуши его въ молитвѫ ихъ :

17 Лице же г҃не на творѧщыѩ ꙁлаа
потрѣбитъ отъ ꙁемлѩ памѧ
ть ихъ :

18 Воꙁъвашѧ праведьници : и
г҃ь оуслыша ѩ :) и ото вь
сѣхъ печалеи ихъ иꙁбави ѩ :

19 Близъ есть г҃ь съкроуше
нъıихъ с҃цемь :) и съмѣ
реныѩ д҃хомь с҃петъ :

20 Многы скръби праведьны
имъ :) и ото вьсѣхъ ихъ и
ꙁбавитъ ѩ г҃ь :

21 Съхранѣетъ г҃ь вьсѧ кости
ихъ :) ни єдина отъ нихъ не
съкроушитъ сѧ :

22 Съмрьть грѣшьнъıихъ лю
та и ненавидѧщии праве
дьнаего прѣгрѣшатъ :

23 Иꙁбавитъ г҃ь д҃шѫ рабъ сво
ихъ :) и не прѣгрѣшатъ вь
си оупьвающеи на нь :·

83

л҃д 1 С҃лѦ : П҃сѦ : Д҃авъ

Сѫди г҃и обидѧщиимъ мѧ

възбрани борѫштиiмъ
сѧ со мьноѭ :

2 Прiими ѡрѫжiе і щитъ
и въстани въ помощь моѭ :

3 И соүни ѡрѫжие · и завьри прѣ
дъ гонѧштиiмь мѧ :
Рьци дши моеи спение твое
есмь азъ :) 4 Да постыдѧ
тъ сѧ і посрамлѣѭтъ сѧ :
іскѫштиі дшѧ моеѩ :
Да възвратѧтъ сѧ вьспѧ
ть і постыдѧть сѧ мы
слѧщиі мънѣ зълаа :

5 Да бѫдѫть ѣко прахъ прѣдъ
лицемь вѣтра :) и аггелъ
гнь сътѫжаѩ імъ :

6 Бѫди пѫть іхъ тьма і плъ
зокъ

84

и аггелъ гнь поганѣѩ н(хъ) :

7 Ѣко ашоүть съкрышѧ мнѣ па
гоүбѫ сѣти своеѩ :) въ соүе
поносишѧ дши моеи :

8 Да прiидетъ емоү сѣть еѩже не
съвѣстъ :) и лесть ѩже
съкры ѡбьметъ і :) и въ
сѣть да въпадетъ вь нѭ :

9 Дша же моѣ въздрадоуеть
сѧ ѡ гі насладитъ сѧ ѡ
съпасени его :
10 Вьсѩ кости моѩ рекѫтъ гі
гі къто подобенъ тебѣ :
ізбавлѣѩ ниціа іздрѫ
кы прѣ(п]ьшихъ его :
і ниціа і оубога ѿтъ расхы
щаѭщиіхъ і
11 Въставъше на мѧ съвѣдѣ
теле неправедьниі іхъ

85

же не съвѣдѣахъ въпрашаахѫ мѧ :
12 въздаахѫ ми зълаа въз до
браа :) и бещѧдне дши моеи :
13 Азъ же вьнегда ѡни ѡгави
ѣ творѣахѫ ми :) ѡблачаахѫ
сѧ въ врѣтище :) и сьмѣрѣ
ахъ постомь дшѫ моѭ :
и молитва моѣ вь нѣдра мо
ѣ възвратитъ сѧ :
14 Ѣко іскрьнѣмоу ѣко братоу
нашемоу тако оугаждаахъ :
ѣко плача и сѣтоуѩ тако
съмѣрѣахъ сѧ :
15 И о мнѣ въвеселиша сѧ [сѧ] і
собъраша сѧ [събьраша сѧ]

на мѧ раны ї не чюхъ :
Раздѣлишѧ сѧ · ї не оумили
шѧ сѧ :) 16 искоушиша мѧ подрѣ
жашѧ мѧ · подрѣжанїемъ :

86

Скрьжьташѧ на мѧ зѫбы
своими :) 17 гї когда оузьриши :
Оустрои дшѫ моѭ ѿ зъло
бъ їхь :) отъ левъ ѥдиноча
дѫѭ моѭ :
18 Їсповѣмъ сѧ тебѣ гї въ цркъ
ве мнозѣ въ людехъ тѧ
жьцѣхъ въсхвалѭ тѧ :
19 Да не порадоуѭтъ мї сѧ вра
жьдоуѭщиї на мѧ бес правъ
ды :) ненавидѧщиї мене
ѧшоуть ї помизаѭще ѻчима :
20 Ѣко мнѣ оубо мирьно глаахѫ :
ѧ на гнѣвъ льсти помышлаахѫ :
21 Раширишѧ на мѧ оуста своѣ :
рѣшѧ благо же благо же ви
дѣсте очи наши :
22 Видѣлъ ѥси гї не премлъчи :
гї не ѿстѫпи ѿ мене :

87

23 Въстанı г҃ı и вонъмı сѫ
дъ моı : б҃ъ мои ı г҃ъ мои
на пърѣѭ моѭ · · ·
24 Сѫдı мı г҃ı по правъдѣ
твоєı : г҃ı б҃же мои и да
не норадоуѭтъ мı сѧ : ·
25 Да не рекѫтъ въ сръдъцı
хъ своихъ благо же бла
го же д҃ши нашеı : нı ре
кѫтъ пожрѣхомо и : ·
26 Да постыдѧтъ сѧ и по
срамлѣѭтъ сѧ въ коупѣ :
радоуѭштеı сѧ ꙁъломъ
моıмъ · · ·
Да облѣгѫтъ сѧ въ стоудъ
ı въ срамъ велърѣчую
ѭштеı на мѧ : ·
27 Да възрадоуѭтъ сѧ и въ

88

ꙁвеселѧтъ сѧ хотѧще
и правъдѣ моеı · ·
ı г҃лѫтъ воıнѫ да въ
ꙁвелıчитъ сѧ г҃ъ хо
тѧштиı мıроу рабı его :
28 ı ѩꙁкъ моı пооучıтъ сѧ пра
въдѣ твоеı : въсъ денъ

25 Мѫжаіте сѧ і да крѣпітъ
сѧ срьдьце ваше :· вьсі
оупъваѭштеі на г҃а. ⸗
1 ДАВЪ РАЗОУМЪ
л҃в· Блажені імъ же сѫ
тъ безаконеньѣ
нимъже прікрышѧ сѧ грѣсі :
2 б҃женъ мѫжъ є
моуже не вьмѣнітъ г҃ь
грѣха :· ни же естъ въ оустѣ
хъ его лъсті : ⸗

75

3 Ѣко оумлъчахъ обетъшашѧ
кості моѩ :· зовѫ
ште мі вьсь дьнь : ⸗
4 Ѣко день і ношть отѩгъ
тѣ на мѧ рѫка твоѣ :·
вьзвратіхъ сѧ
на страстъ егда во
нъзе мі трънъ : ⸗
5 Безаконеніѣ моє
поznахъ :· і грѣ
ха моего не покрыхъ : ⸗
Рѣхъ іспокѣмъ на мѧ бе
zаконеніѣ моє г҃ю :· і ты
оставілъ есі нечьсті

лости своеѩ бж҃е : сн҃ві
же чл҃чі на кровѣ крі
лоу твоею надѣѭтъ сѧ : -

90

9 Оупиѭтъ сѧ отъ обіліѣ
домоу твоего : і потоко
мъ піштѧ твоеѩ напо
иші ѩ : -
10 Ѣко оу тебе есть істочь
нікъ живота : въ свѣ
тѣ твоемъ оузьрімъ
свѣтъ : -
11 Пробаві мілость своѭ
вѣдѫштіимъ тѧ : и правъ
дѫ твоѭ правъіимъ
сръдъцемъ : -
12 Да не прідетъ мънѣ нога
гръдъі(н)ѩ : и рѫка грѣшь
ніча да не подвіжітъ
мене : -
13 Тоу падѫтъ въсі творѧ
штеі безаконеніе : въі

91

рінѳвені бышѩ і не
могѫть статі : -
лѳ҃ слава пс҃а дав҃ъ

ітє сѧ праведьнії :· и
хвалітє сѧ вьсн вьсі

77

праві срьдьцємь :⁓

слава сѣлна псаломь

1 МЕ Радоуітє сѧ праведьні
і о гі правымь по(до)ба
єть похвала

2 ісповѣда(н)тє сѧ гю вь хѣ
гослє
Во псальтырі жє
сѫть строүньнѣ поі
тє ємоу :⁓

3 Вьспоітє ємоу пѣ
снь новѫ добрѣ поі
тє ємоу вьскліцѣнь
ємь :

4 Ѣко право слово гнє :·
и вьсѣ дѣла єго вь вѣрѣ :

5 Любітъ мі(ло)стынѫ и
сѫдъ гнь :. мілость
гня испльнь ꙁємьѣ

6 Словєсємь гнмь
нбса оүтврьдішѧ
сѧ :. и дхмь оүсть
єго вьсѣ сіла ихъ

78

7 Събіраѩі ѣко вь мѣ
хъ воды морьскыѩ :·
полагаѩ во съкрові
штихъ без(д)ьны : ·

8 Да оубоітъ сѩ г҃ѣ вьсѣ
землѣ :· Ѿтъ негоже
подвижѩтъ сѩ жив
штеі по оуселенѣі : ·

9 Ѣко тъ рече і бышѧ :·
тъ повелѣ і създа
ше сѩ : ·

10 Г҃ь разарѣетъ съвѣ
тъ ѩзыкъ :· Ѿтъ
мѣтаетъ же мы
слі людеі :· отъ
вѣты кънѧзъ :·

11 Съвѣтъ же г҃нь вь
вѣкъ прѣбыва
етъ :· мыслі
сръдьца его въ
роды родъ : ·

79

12 Блаженъ ѩзкъ ѥмоу же ѥстъ
г҃ь б҃ъ ѥмоу :) люди ѩже і
збьра въ достоѣние себѣ : ·

18 Съвѣстъ г҃ь пѫть непороучьныхъ :)
и достоꙗние іхъ вь вѣкъ бѫдетъ : -

19 Не постыдꙙтъ сꙙ вь времꙙ
люто :) і вь день глада насы
тꙙтъ сꙙ :

94

20 Ѣко грѣшьници погыбнѫтъ :)
врази же г҃иі коупьно прослави
ти сꙙ имъ і вънести :) Нщѣ
зажще ѣко дымъ іщезѫ : -

21 Заемлетъ грѣшьникъ і не възвра
титъ :) праведьникъ же милоуе
тъ і даетъ : -

22 Ѣко бл҃щиі его наслѣдꙙтъ землѭ :)
клънѫщеі же его потрѣбꙙтъ сꙙ : -

23 Отъ г҃ѣ стопы ч҃коу іспраꙗтъ сꙙ :)
і пѫть его вьсхощетъ зѣло : -

24 Егда сꙙ падетъ не порѫтитъ сꙙ : -
ѣко г҃ь подъемлетъ и рѫкѫ его : -

25 Юнъ быхъ і босъ старѣхъ сꙙ :)
і не видѣхъ праведьника оста
влена :) ни съмени его просꙙща
хлѣба : -

26 Весь день милоуетъ і заемъ
даетъ праведьны : -

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] въ [illegible] ї [illegible]

[illegible] : і отъ всѣхъ [illegible]

[illegible] : -

6 [illegible]ститѣ къ немоу і про
свѣтите сѧ : і лица ваша
не постыдѧтъ сѧ :

7 Нищей сь воззва и г҃ь оуслы
ша и :, і отъ всѣхъ скрьбе
и его спе и :

8 Ѡплъчитъ сѧ аг҃гелъ гн҃ь
окрѣсть боѩщиихъ сѧ его.
ѝзбавитъ ѩ :

81

9 Въкоусите і видите ѣко бла
тъ г҃ь :) блажен мѫжь ѝ
же оупъваѩі на нь :

10 Оубоіте сѧ г҃ѣ вьси ст҃іи его :
ѣко нѣсть лишениѣ боѩщи
імь сѧ его : ДІѢ :

11 Богати ѡбинщаша и въꙁла
каша :) а въꙁискаѭщиі
г҃ѣ не лишѩтъ сѧ вьсѣко
го добра :

12 Прідѣте чѧда послоушаите
мене :) страхоу гн҃ю наоучѫ
вы :

13 Къто есть чл҃къ хотѧі жі
вотоу :) любѧ дьни видѣ
ти добры :

14 Оудръжі ѩꙁкъ свої ѡтъ ꙁла :
и оустьнѣ свої не гл҃ати льсті :

15 Оуклони сѧ отъ ꙁъла і творі
добро :) въꙁищи мира і по
жени і :

16 Очі гн҃і на праведьныѩ :

*

82

и оуши его въ молитвѫ ихъ :
17 Лице же гне на творѧщѧѧ ӡлаа потрѣбитъ отъ ӡемлѧ памѧ ть ихъ :
18 Возъваша праведьници : и гь оуслыша ѧ :) и ото вь сѣхъ печалеи ихъ иӡбави ѧ :
19 Близъ єсть гь съкроуше ныихъ сцемь :) и съмѣ реныѧ дхомь спетъ :
20 Многы скръби праведьны имъ :) и ото вьсѣхъ ихъ и ӡбавитъ ѧ гь :
21 Съхранѣетъ гь вьсѧ кости ихъ :) ни єдина отъ нихъ не съкроушитъ сѧ :
22 Съмрьть грѣшьнъихъ лю та и ненавидѧщии праве дьнаєго прѣгрѣшѧтъ :
23 Иӡбавитъ гь дшѫ рабъ сво ихъ :) и не прѣгрѣшѧтъ вь си оупьваѭщеи на нь :

83

ЛГ 1 ВСЛЯ: ПСЯ: ДАВЪ
Сѫди гі обидѧщиимъ мѧ

въꙁбрани борѩштиимъ
сѧ со мьноѭ :

2 Приими ѻрѫжіє и щитъ
и въстани въ помощь моѭ :

3 И соуни ѻрѫжие · и ꙁавьри прѣ
дъ гонѩштиимь мѧ :
Рьци дші моєи спєниє твоє
єсмь аꙁъ :) 4 Да постыдѧ
тъ сѧ и посрамлѣѭтъ сѧ :
искѫштиї дшѧ моєѩ :
Да въꙁвратѧтъ сѧ вьспѧ
ть и постыдѧть сѧ мы
слѧщиі мънѣ ꙁълаа :

5 Да бѫдѫть ѣко прахъ прѣдъ
лицємь вѣтра :) и аглъ
гнь сътѫжаѩ имъ :

6 Бѫди пѫть ихъ тъма и плъ
ꙁокъ

84

и аглъ гнь поганѣѩ и(хъ) :

7 Ѣко ашоуть съкрышѧ мнѣ па
гоубѫ сѣти своєѩ :) въ соує
поносишѧ дши моєи :

8 Да прідєтъ ємоу сѣть єѭже нє
съвѣстъ :) и лесть ѭже
съкры ѡбьмєтъ і :) и въ
сѣть да въпадетъ вь нѭ :

9 Дша же моѣ въздрадоуєть
сѧ ѡ г҃и насладитъ сѧ ѡ
съпасении его :
10 Вьсѩ кости моѩ рекѫтъ г҃и
г҃и къто подобенъ тебѣ :
їзбавлѣѩ нища їздрж
кы прѣ(п]ьшихъ его :
ї нища ї оубога ѡтъ расхы
щаѭщиїхъ і
11 Въставъше на мѩ сьвѣдѣ
теле неправедьнии їхъ

85

же не съвѣдѣахъ въпрашаахѫ мѩ :
12 въздаахѫ ми зълаа въз до
браа :) и бещѧдие дши моеи :
13 Азъ же вьнегда ѡни ѡгави
е творѣахѫ ми :) ѡблачаахѫ
сѧ въ врѣтище :) и сьмѣрѣ
ахъ постомь дшѫ моѭ :
и молитва моѣ вь нѣдра мо
ѣ възвратитъ сѧ :
14 Ѣко їскрьнюмоу ѣко братоу
нашемоу тако оугаждаахъ :
ѣко плача и сѣтоуѩ тако
съмѣрѣахъ сѧ :
15 И о мнѣ възвеселиши сѧ [сѧ] і
собъраши сѧ [събьраши сѧ]

4 Съгрѣ сѧ срдце мое въ мнѣ :·
і въ поучены моемъ ра(ж)е(ж)
тъ сѧ огнъ
Глахъ ѩзыкомъ моімъ
5 съкажи ми гі конъчинѫ моѭ :·
и число дънеі моіхъ кое есть :·
да разоумѣѭ чесо лишѫ сѧ азъ :·
6 Се пѧдьѭ ізмѣрены поло
жілъ есі дні моѩ :· і υпо
стась моѣ ѣко ничъже прѣ
дъ тобоѭ :·
Обаче въ соуе вьсѣка соуета :
въсѣкъ члвкъ живыі :
7 іде оубо образомъ ходітъ
члкъ :· обаче въ соуе мѫти
тъ сѧ :· днѣ псал

102

Съкрываетъ і не вѣстъ комоу съ
бираетъ :. 8 и нынѣ къто тръпѣ
ние мое не гъ лі :. і υпостасъ
моѣ оу тебе есть :
9 Отъ въсѣхъ беззаконнеі моіхъ
избави мѧ ·:· поношенье бе
зоумьноуемоу далъ мѧ есі :
10 Онѣмѣхъ і не отвръзъ оустъ мо
іхъ ѣко ты створи : 11 Отъі

Ѹѕърѧтъ мноѕи і ѹбоѧтъ
сѧ : і ѹпъваѭтъ на г҃ѣ : ⸗
5 Блаженъ мѫжъ емоуже
естъ імѧ г҃не
ѹпъванъе е
го : ⸗

104

і не прізьрѣ вь соуѣа : і неисто
вленьѣ ложьнаа : ⸗
6 Многа еси створилъ ты г҃і б҃же
мои чюдеса твоѣ :· і помышле
ньемъ твоімъ нѣстъ кънто оу
подобітъ[ті] сѧ : ⸗
Възвѣстіхъ і г҃лахъ оумно
жишѧ паче числа :· 7 жрътвы
і пріношеньѣ не въсхотѣ : тѣ
ло же съвръшілъ есі мнѣ :
Всесъжагаемыхъ о грѣсѣхъ
не вьзиска :· 8 тъгда рѣхъ се грѧдѫ[ѧ] : ⸗
Въ съвитъцѣ къні(жь)нѣемъ
пишетъ о мнѣ 9 створиті волѭ
твоѭ б҃же мої [не] въсхотѣ
хъ : і ѕаконъ твої по срѣдѣ
ср҃дца моего : ⸗
10 Благовѣсті

хъ правъдж
твоѭ въ
цркві ве(лн)

105

цѣ: се оустомъ моімъ не
възбранѭ гі ты разоумѣ:
11 Правъды твоеѩ не съкрыхъ
въ срдци моемъ: рѣснотж
твоѭ и спиье твое рѣхъ:
Не потаіхъ милості твоеѩ
и рѣсноты твоеѩ отъ сонъма
мьнога:
12 Ты же гі не оудалі щедротъ тво
іхъ отъ мене:. милостъ тво
ѣ и рѣснота твоѣ выиж застж
пісте мѩ:
13 Ѣко одръжашѩ мѩ зълаа імъ
же нѣстъ числа: ѩсѩ мѩ бе
законнъѣ моѣ и не възмогъ зъ
рѣти:
Оумножишѩ сѩ паче власъ
главы моеѩ: і срдце мое
остави мѩ:
14 Благоволі гі избавіті мѩ
гі на помощь моѭ прізъри:

106

15 Да постыдѧтъ сѧ і посрамлѣ
ѭтъ сѧ вь коупѣ :· ꙇскѫщеі
дшѧ моеѩ ізѧті ѭ : ·
Да възвратѧтъ сѧ въспѧтъ
и постыдѧтъ сѧ : хотѧ
щеи мнѣ зъло :· ·
16 Да прıимѫтъ абье стоудъ
своі : глѫщеі мнѣ благо же
благо же :· ·
17 Да въздрадоуѭтъ сѧ и въ
звеселѧтъ сѧ :· вьси і
скѫщеі тебе гі : ·
І рекѫтъ вынѫ възвелі
читъ сѧ гь : любѧщеі спнь
е твое : ·
18 Азъ же нищъ есмъ і оубогъ : гь
прıѣтъ мı : помощьникъ
моі и защітітель моі
ты есі бже моі не замѫ
дı : сла въ конць псалмъ давовъ
ѕ 2 Блаженъ разоумѣваѩ
на нища і на оубога : въ
день лютъ избаві
тъ і гь

107

3 Гь съхранітъ і и живітъ і :
ꙇ оублажітъ і на земль : ꙇ

ти мене :) ни гнѣвомь тво
iмь покажи мене : ⸗

3 Ѣко стрѣлы твоѩ оуньзѫ
мнѣ :) и оутврьдилъ еси
на мьнѣ рѫкѫ твоѭ : ⸗

4 Нѣстъ iсцѣлениѣ плъти
моеi отъ лица гнѣва твоего :)
нитъ мира вь костехъ моiхъ :)
отъ лица грѣхъ моiхъ : ⸗

98

5 Ѣко безакониѣ моѣ прѣвьзи
дѫ главѫ моѭ :) ѣко брѣ
мѩ тажько отеготѣшѩ на мѩ

6 Вьсмрьдѣшѩ i сьгнiшѩ ра
ны моѩ :) отъ лица безоуми
ѣ моего : ⸗

7 Пострадахъ i сьлѩхъ сѩ до
коньца весь день сѣтоуѩ
хождаахъ : ⸗

8 Ѣко лѫдвiѩ моѩ наплъниш ѩ
сѩ порѫганеи :) и нѣстъ i
сцѣлениѣ плъти моеi : ⸗

9 Оѕълоблень быхъ i сьмѣри
хъ сѩ ѕѣло :) рикаахъ отъ вь
здыханиѣ сра моего : ⸗

10 Ги прѣдъ тобоѭ вьсе желани

лїүнлъ єстъ
на мѧковъ :·
11 ты же г҃і помилоуі мѧ и
въскрѣси мѧ і въздамъ
імъ :·
12 О семъ позна҃хъ ѣко не въсхо
тѣ мѧ :. ѣко не въздрадоує
тъ сѧ врагъ мої о мнѣ :. 13 мѧ
же за нез(ъл)обѫ моѭ пріѩтъ :·
оутвръділь мѧ єсі :
прѣдъ тобѫѭ въ вѣкъ :·
14 Благ҃нъ г҃ь б҃ъ і҃илевъ отъ вѣ
ка і до вѣка бѫдетъ бѫде
тъ : 1 ВЪ КОНЦ РАЗОУМЪ С҃НОВЪ КОРѢОВЪ
ПСАЛМЪ
м҃і 2 Імь же образомъ жѧ
даєтъ єленъ на исто

109

чьникы водьныѩ : тако
желаєтъ д҃ша моѣ къ тебѣ б҃же :·
3 Въждѧда д҃ша моѣ къ б҃оу крѣ
пъкоуємоу и живѫщиюємоу :
къгда пріідѫ и ѣвлѭ сѧ
лїцю б҃жью :·
4 Бышѧ слъзы моѩ мнѣ хлѣ
бъ денъ і нощь :· єгда гл҃аа
хѫ мнѣ на вьсѣкъ денъ къде

есть бъ твоі :-
5 Си помѧнѫхъ і изліѣхъ на
мѧ дшѧ моѧ : ѣко проідѫ
сквозѣ мѣсто крова дівьна
домоу бжьѣ :-
Въ гласѣ радованьѣ і испо
вѣданьѣ : шюма праздьноу
ѭщаго :-
6 Въскѫѭ печальна есі дше
моѣ : и въскѫѭ съмѫщаа
еши мѧ : оупъваі на ба ѣко
ісповѣмъ сѧ емоу :-
спнье лицю моемоу і бъ
моі :-
7 Къ мнѣ самомоу дша моѣ
съмѧте сѧ :. сего раді
помѧнѫхъ тѧ отъ землѧ

110

иорданьскы и орьмоуньскъ
і отъ горы малы :-
8 Бездьна бездьнѫ прізыва
етъ въ гласъ хлѧбеі тво
іхъ : вьсѧ высоты тво
ѧ и влъны твоѧ по мнѣ
прѣідѫ :-
9 Въ день заповѣсть гь ми

4 Съгрѣ сѧ срдце мое въ мнѣ :·
і въ пооучены моемъ ра(ж)е(ж)
тъ сѧ огнъ
Глахъ ѩзыкомъ моімъ
5 съкажи ми гі конъчинѫ моѭ :·
и число дънеі моіхъ кое есть :·
да разоумѣѭ чесо лишѫ сѧ азъ :·
6 Се пѧдьѭ ізмѣрены поло
жілъ есі дни моѩ :· і чпо
стась моѣ ѣко ничъже прѣ
дъ тобоѭ :·
Обаче въ соуе вьсѣка соуета :
въсѣкъ члвкъ живыі :
7 іде оубо образомъ ходітъ
члкъ :· обаче въ соуе мѧтн
тъ сѧ :· дн псл

102

Съкрываетъ і не вѣстъ комоу съ
бираетъ :. 8 и нынѣ къто тръпѣ
ніе мое не гъ лі :. і чпостась
моѣ оу тебе есть :
9 Отъ въсѣхъ безаконнеі моіхъ
избави мѧ :· поношеньє бе
зоумьноуемоу далъ мѧ есі :
10 Онѣмѣхъ і не отврѣсъ оустъ мо
іхъ ѣко ты створи : 11 Отъ

3 Посъли свѣтъ твоi i рѣсно
тѫ своѭ :. та мѧ настави
сте и въвѣсте мѧ
въ горѫ стѫѭ твоѭ и вь се
ла твоѣ :
4 I вънiдѫ къ алтарю бжю : къ
боу ве(се)лѧщюмоу юность моѭ
Iсповѣмъ сѧ тебѣ въ гѫслехъ
бже бже мoi : 5 въскѫѭ прi
скръбъна есi дше моѣ i въскѫ
ѭ съмѫщаешi мѧ :
Оупъваi на ба ѣко iсповѣмъ сѧ
бъ мoi : сла 1 Въ конецъ разоу
мъ сновъ корѣовъ псалмъ :

112

вѳ
2 Бже оушима наши(ма) оуслы
шахомъ : оцi наши повѣ
дѣшѧ намъ :
Дѣло еже сътѣла во
дьнi iхъ : во дьнi прѣвыѧ
3 Рѫка твоѣ ѩзыкы потрѣ
би : и насадiлъ ѩ есi : оузъ
лоби люд i вы · · г · ъна ѩ :
4 Не орѫжьемъ бо своiмъ наслѣ
дишѧ земљѭ : i мышьца i
хъ не спе iхъ :

Нъ десница твоѣ и мышьца
твоѣ просвѣщенье лица тво
его : ѣко благоиꙁволи в ніхъ : ⸗
5 Ты есі самъ цр҃ъ мои и б҃ъ
моі :· ꙁаповѣдаѧ сп҃нье
ѣковлѣ : ⸗
6 О тебѣ врагы нашѧ иꙁбоде
мъ рогы : і о имені твое
мъ оунічъжимъ въста
ѭщиѧ на ны : ⸗
7 Не на лѫкъ бо моі оупьваѭ

113

ꙇ орѫжье мое не сп҃тъ мне : ⸗
8 Спаслъ бо ны есі отъ сътѫ
жаѭщиіхъ намъ : ꙇ ненави
дѧщиѧ насъ по[с]трѣбилъ есі : ⸗
9 О б҃ꙁѣ похвалімъ сѧ вьсъ де
нь : і о имені твоемъ испо
вѣмъ сѧ въ вѣкъ : дн҃и пс҃а
10 Нынѣ же отърниѫ посрами ны :
ꙇ не иꙁідеши б҃же въ сілахъ
нашіхъ : : ⸗
11 Въꙁвратілъ ны есі въспѧ
тъ прі враꙁѣхъ нашіхъ : ꙇ не
навідѧщеі насъ расхыща
ахѫ себѣ : ⸗

12 Далъ ны есі ѣко овъцѧ сънѣ
дн :· и въ ѩꙁыцѣхъ расѣ
алъ ны есі :
13 Продастъ люді своѩ бес цѣ
ны : ꙇ не бѣ множъства во
вьскліцанінхъ нашіхъ : ⸗
14 Положилъ ны есі поношень(ю)
сѫсѣдомъ нашімъ :· подрѣ
жанье і поржганье сѫщін
мъ окръстъ насъ : ⸗

114

15 Положилъ ны есі въ прітъ
чѫ въ ѩꙁыцѣхъ : покы
ванье главы въ людехъ : ⸗
16 Въсъ денъ срамъ мої прѣдъ
мнѫѭ естъ :· ꙇ стоудъ лі
ца моего кръı мѩ : ⸗
17 Ѿтъ гласа поносѩщаго и окле
ветаваѭщаго : отъ ліца
вражнѣ изгонѩщаго : ⸗
18 Си въсѣ прідѫ на ны и не ꙁа
быхомъ тебе : ꙇ не прѣ
врѣдіхомъ въ ꙁавѣтѣ твоемъ : ⸗
19 ꙇ не отстѫпі въспѧтъ срдце
наше : ꙇ оуклонілъ есі стъ
ꙁѩ нашѩ отъ пѫті твоего : .

106

15 Да постыдѧтъ сѧ і посрамлѣ
ѭтъ сѧ вь коупѣ :· іскѫщеі
дшѧ моеѩ ізѧті ѭ : ⸗
Да възвратѧтъ сѧ въспѧтъ
и постыдѧтъ сѧ : хотѧ
щеи мнѣ зъло :· ⸗
16 Да приімѫтъ абье стоудъ
свої : глѫщеі мнѣ благо же
благо же :· ⸗
17 Да въздрадоуѭтъ сѧ и въ
звеселѧтъ сѧ :· 'вьси і
скѫщеі тебе гі : ⸗
І рекѫтъ вынинѫ възвелі
читъ сѧ гъ : любѧщеі спнь
е твое : ⸗
18 Азъ же нищъ есмъ і оубогъ : гъ
прѣчетъ ми : помощьнікъ
мої и защітітелъ мої
ты есі бже мої не замѫ
ди : скла въ конць псалмъ давовъ
ѕ҃ 2 Блаженъ разоумѣваѩ
на ніща і на оубога : въ
денъ лютъ избаві
тъ і гь

107

3 Гь съхраніть і и живітъ і :
і оублажітъ і на землі : і

мѕ̅ 2 Ѡтърнгнѫ срдце мое сло
во благо глѭ азъ дѣ
ла моѣ црві : ꙗзыкъ мо
н тръстъ къніжъніка ꙗ
дропішьца : 3 красънѣіша

116

доботоѭ паче снъ чл҃вчъ :·
Излиѣ сѧ благодѣть оустъна
хъ твоіхъ : сего раді блг(вн) тѧ
бъ въ вѣкъ : ⸗
4 Прѣпоѣші сѧ жръжьемъ тво
імъ по бедрѣ твоеі сільне :
красотоѭ твоеѭ і доброто
ѭ твоеѭ : ⸗
5 І наляці н спѣі црстоун : рѣ
сноты раді н кротостн пра
въдъ : ⸗
І наставітъ тѧ дівьно десні
ца твоѣ :· 6 стрѣлы твоѩ нзо
штрены сильне :· людье по
дъ тобоѭ падѫтъ въ срдці
врагъ цръ
7 Прѣстолъ твоі бже въ вѣкъ вѣ
ка : жезлъ правості жезлъ
цръства твоего : ⸗
8 Възлюбілъ есі правъдѫ
н възненавідѣ безаконеніе :

лічилъ єсть
на мѧ ковъ :·
11 ты же гі помилоуі мѧ и
въскрѣси мѧ і въздамъ
імъ :·
12 О семъ познахъ ѣко не въсхо
тѣ мѧ :. ѣко не въздрадоуе
ть сѧ врагъ мої о мнѣ :. 13 мѧ
же за нез(ъл)обѫ моѭ прііѧтъ :·
оутвръділъ мѧ єсі :
прѣдъ тобѫѭ въ вѣкъ :·
14 Блгнъ гъ бъ ілвъ отъ вѣ
ка і до вѣка бѫдетъ бѫде
тъ : 1 **Въ конц разоумъ сновъ кореовъ**
псалмъ
2 Імь же образомъ жѧ
даетъ еленъ на исто

109

чьникы водьныѩ : тако
желаетъ дша моѣ къ тебѣ бже :·
3 Въждѧда дша моѣ къ боу крѣ
пъкоуемоу и живѫщюемоу :
къгда прідѫ и ѣвлѭ сѧ
лицю бжью :·
4 Бышѧ слъзы моѩ мнѣ хлѣ
бъ денъ і нощь :· егда глаа
хѫ мнѣ на вьсѣкъ денъ къде

118

тъ сѧ по тебѣ :

16 Прiведѫтъ сѧ въ веселье ра
дості : прiведѫ сѧ въ црквъ
въ црѩ : ·

17 Въ оцъ твоiхъ мѣсто бышѧ
сынови твоi : поставiшi ѩ
кънѧѕѧ по вьсеi ѕемлi : ·

18 Помѣнѫтъ імѧ твое во вь
сѣкомъ родѣ и родѣ : ·
Сего радi людье исповѣдѧ
тъ сѧ тебѣ въ вѣкъ і въ вѣ
къ вѣка :· 1 ВЪ КОНЦЪ О СНХЪ КОРѢОВѢХЪ
О ТАIНЪIХЪ ПСАЛМЪ :·

ⰵⰿ
2 Бъ намъ прiбѣжiще i сiла
помощьнiкъ въ скрьбехъ
обрѣтъшiхъ ны ѕѣло : ·

3 Сего радi не оубоiмъ сѧ егда
съмѫщаетъ сѧ ѕемлѣ : і
прѣлагаѭтъ сѧ горы въ
срдца морьскаа :· ·

4 Възшюмѣшѧ и съмѫтiшѧ сѧ
водъи iхъ : съмѧсѧ сѧ горы

119

крѣпостьѭ его : ·

5 Рѣчьна оустрьмленьѣ весе

лостъ своѭ :· і нощьѭ пѣ
сиъ его отъ мне : ⸗

Молітва боу живота моего :·
10 рекѫ боу ȥастѫпьникъ
мої есі по чьто мѧ ȥабы :·
въскѫѭ сѣтоуѩ хождѫ
отъ печалі врага моего :·
11 Егда съкроушаахѫ сѧ кості
моѩ поношаахѫ ми вра
ȥи мої :· егда глаахѫ мнѣ
на въсѣкъ денъ къде есть
бъ твої : : ⸗
12 Въскѫѭ печалъна есі дше моѣ
и въскѫѭ съмѫщаеші мѧ
оупъвай на ба ѣко исповѣмъ сѧ
емоу : спнье ліцю моемоу
и бъ мої :·

111

1 БЕЗ НАПЪСАНЪѢ
Сѫді мі бже и расѫді пь
рѫ моѭ : отъ ѩȥыка
непрѣдна отъ члка неправе
дъна и лъстіва иȥбаві мѧ :.
2 Ѣко ты есі бже крѣпость моѣ
въскѫѭ отъріиѫ мѧ і въ
скѫѭ сѣтоуѩ хождѫ : егда съ
тѫжаетъ ми врагъ : ⸗

ꙅЭ 2 Вьсі ѩзыци въсплє-
щѣтє ржкама : въсклі-
кнѣтє боу гласомъ радості :
3 Ѣко гь вышьнеі страшенъ :·
црь велеі по вьсеі землі : ⸗
4 покорі люди намъ : і ѩзы-
кы подъ ногы нашѩ : : ⸗
5 Ізб[р]ъра въ насъ достоѣньє себѣ :·
добротж ѣковлѭ ѭжє въз-
люби :
6 Вързідє бъ во вьскликновє-
ни : гъ въ гласѣ тржбьнѣ : ⸗
7 Поитє боу нашемоу поітє : поі-
тє црю нашемоу поітє : ⸗
8 Ѣко црь велеі по вьсеі землі
бъ :· поітє разоумьно : ⸗
9 Въцри сѩ бъ надъ вьсѣми ѩ-
зыкы : бъ сѣдітъ на прѣ-
столѣ стѣмъ своємъ : ⸗
10 Кънѩзи людьсци събъра-
шѩ сѩ съ бмъ авраамле-
мъ : ѣко боу крѣпци землі

121

зѣло възнесѩ сѩ :· 1 ПСАЛМЪ

ПѢСНІ СНОВЪ КОРѢОВЪ ВО ВЪТОРЖЖ СОБОТѢ

20 Ѣко съмѣрілъ ны еси на мѣ
стѣ оѕълобленьѣ : і прі
кры ны сѣнъ съмрътьнаа :
21 Аще ѕабыхомъ іма ба на
шего :· і аще въздѣхомъ рѫ
кы нашѧ къ боу (тоу)ждемоу :
22 Не бъ лі въѕіщетъ сіхъ :
тъ бо нѕвѣстъ таина срдца :

115

23 Ѣко тебе ради оумрѣщвѣеми
есмъ вьсь денъ вьмѣнішѧ
ны ѣко овьцѧ на ѕаколенье :
24 Въстані въскѫѭ съпіші гі
вьскръсні и не отърині до конца :
25 Въскѫѭ ліце твое отъвра
щаеші :· ѕабываешн нищетѫ
нашѫ и печаль на(ш)ѫ :·
26 Ѣко съмѣри сѧ въ прѣсть дша
наша : прильпе ѕемі ѫтро
ба наша :
27 Въскръсні гі помоѕи намъ :·
і нѕбави ны имені твое
го ради :. 1 ВЪ КОНЦЪ О ИЗМѢНОУѤѪ
ЩІХЪ СНОВЪ КОРѢОВЪ :· ВЪ РАЗОУМЪ
ПѢ О ВЪЗЛЮБЛЕНѢМЪ :

правъды испльнь десница твоѣ :·

12 Да възвеселитъ сѧ гора сионь
ска :· и въздрадоуѭтъ сѧ дъ
щери иоудѣискы :

Сѫдовъ твоихъ ради гi : 13 обидѣ
те сиона и обьмѣте i : повѣди
те въ стльпѣхъ его :

14 Положите срдца ваша въ силѫ
его : и раздѣлите домъ его :.

Ѣко да повѣстъ въ родѣ иномъ : 15 ѣко
съ естъ бъ нашъ : бъ нашъ въ вѣкы
вѣка :· тъ оупасетъ въ вѣкъ :

1 ВЪ КОНЦЪ СНВЪ КОРЕОВЪ ПСАЛМЪ :·

мѳ

2 Оуслышите сi вьсi ѩзыцi :·
въоушите вьсi живѫщеi
по вьселенѣi :

3 Ꙁемьнии же снвi члвчi въ
коупѣ богатъ i оубогъ :

4 Оуста моѣ възглѭтъ прѣмѫ
дрость : i поучение срдца моего
разоумъ :

123

5 Приклонѭ въ притъчѫ оухо
мое : Разгнѫ во пьсалътыри
гананье мое :·

6 Въскѫѭ боѭ сѧ въ день лю

тъ : безаконенье пѧты мое
ѩ обидетъ мѩ : ⸗
7 Надѣѭщеі сѩ сілѣ своеі : і
множьствомъ богатьства
своего хвалѧще сѩ :· ⸗
8 Братръ не ізбавітъ [ізбавітъ]
лі члвкъ : Не дастъ ізмѣны
за сѩ : 9 і цѣны ізбавленьѣ дшѩ
своеѩ :· ⸗
І оутврьді сѩ въ вѣкъ 10 живъ
бѫдетъ до конъца :. не оузьри
тъ пагоубы 11 егда відитъ прѣ
мѫдрої оумірающѩ : ⸗
Въ коупѣ безоумънъ съ несъмы
слъныимъ погыбнетъ : і
оставѩтъ тоуждінмъ бога
тьство свое :. ⸗
12 І гробі іхъ і храмі іхъ въ вѣ
къ : села іхъ въ роды родъ : ⸗

124

Нарѣшѩ імена своѣ на земьныихъ :·
13 і чкъ въ чьсті сы не разоумѣ :
пріложи сѩ скотѣхъ несъмъ
іслъныихъ і оуподобі сѩ имъ : ⸗
14 Сь пѫтъ іхъ съблазнъ імъ :.
і по сіхъ оустѣхъ благоизволѩтъ
15 Ѣко овъцѩ въ адъ положены

сѫтъ : съмрътъ оупасетъ ѩ :
і оудоблѣѭтъ імъ правиі
ꙁа оутра :· ·
і помощъ іхъ обътъшаетъ въ адѣ :·
отъ славы своеѩ върінѫш(ѩ) сѩ : ·

16 Обаче бъ иꙁбавітъ дшѫ моѭ
иꙁ рѫкы адовы : егда пріемле
тъ мѩ :

17 Не бои сѩ егда раꙁбогатѣетъ чкъ :
ли егда оумъножітъ сѩ съ ні
мъ слава домоу его :. ·

18 Иже оуміраѩі не оставітъ лі
въсего : Ниже сънідетъ съ ні
мъ слава домоу его : ·

19 Ѣко дша его въ животѣ его благо
словестві тъ сѩ :. і испо
вѣстъ ті сѩ егда благоств(о)ріші
емоу :· ·

125

20 Вънідетъ до рова оцъ своіхъ : до вѣ
ка не оуꙁьрнтъ свѣта : ·

21 І чловѣкъ во чьсті сы не раꙁоумѣ :·
пріложі сѩ скотѣхъ несъмы
слънънхъ і оуподоби сѩ імъ : і славе

ПСАЛОМЪ АСАФОВЪ : ·

ѻѳ Бъ бмъ гъ гла : і пріꙁъва
ꙁемлѭ отъ въстокъ слъ

нъца до ȥападъ :· 2 отъ
сиона красата лѣпоты его :·
3 Бъ ѣвѣ прідетъ :· бъ нашъ не прѣ
малъчітъ :.
Огнь прѣдъ німъ възгоритъ сꙗ :.
і окрѫстъ его боурѣ велѣ :.
4 Призоветъ нба съ выше : і ȥе
млѭ расѫдіті людi своꙗ :
5 Съберѣте моу прѣдныꙗ его : ȥавѣ
щавалѭщꙗꙗ ȥавѣтъ его о жрътвахъ :
6 І възвѣстꙗтъ нбса правьдѫ
его : ѣко бъ сѫдi естъ :
7 Слышите людье моі възглѭ
вамъ : іилю съвѣдѣтелъ
ствоуѭ тебѣ : ѣко бъ бъ твоі
есмъ азъ :

126

8 Не о жрътвахъ твоіхъ обличѭ
тебе :. вьсесъжагаемаа же
твоѣ прѣдъ мноѭ сѫтъ вынѫ :
9 Не приимѫ отъ домоу твоего те
лецъ : ні отъ стадъ твоіхъ коȥелъ :
10 Ѣко моі сѫтъ вьсі ȥвѣрі дѫ
бравънии : ѣко ті въ горахъ волокн :
11 Поȥнахъ вьсꙗ птицꙗ нбсныꙗ
и красота сельнаа съ мьноѭ естъ :

12 Аще възлачѫ(э)е не повѣмъ тебѣ :
моѣ бо есть въселенаа і испльн(е)нье еѩ :.
13 Ѥда ѣмь мѩса юнъча : ли кръвь
козьлѩ пиѭ :
14 Пожъри боу жрътвѫ хвалѫ : і въ
здаждь вышьнюмоу обѣты своѩ :
15 І призові мѩ въ день печалі тво
еѩ : і избавлѭ тѩ и прославиші мѩ :
16 Грѣшънікоу рече бъ : вьскѫѭ ты
повѣдаші оправьданиѣ моѣ :·
приемлеші завѣтъ мої оустъ
і твоімі :·
17 Ты же възненавідѣ наказанье :·

127

і ты врѣже словеса моѣ вь
спѩть :
18 Аще відѣаше татъ течааше съ ні
мъ : і съ прѣлюбодѣі оучѩстъ
е свое полагааше :·
19 Оуста твоѣ оумьножішѩ злобѫ :
і ѩзыкъ твоі съплѣтааше
лъщенье :
20 Сѣдѩ на братра своего клевета
аше : и на сна мре своеѩ полага
аше скандѣлъ :
21 Сі еси створілъ омлъчаахъ :·

вьзнепъштева безаконье:
ѣко бѫдѫ тебѣ подобенъ:·
Обличѫ тѧ и поставлѭ прѣ
дъ лицемъ твоимъ грѣхы твоѩ:·
22 Разоумѣите же си забываѭ
щеи ба: еда когъда похытитъ
і не бѫдетъ избавлѣѩи:·
23 Жрътва хвальнаа прославитъ
мѧ: і тоу пѫтъ імъже ѣвлѭ
емоу спнье мое:· 1 ВЪ КОНЦЪ ПСАЛМЪ

128

ДАДОВЪ 2 ВЪН(е)ГДА ПРІДЕ КЪ НЕМОУ НАТАНЪ
ПРКЪ ЕГДА ВЬНІДЕ КЪ ВЕРЪСАВЕІ·· ··

ѯ 3 Помилоуі мѧ бже по велі
цѣі милості твоеі: і по мно
гыимъ щедротамъ твоімъ
очисті безаконьѣ моѣ:·
4 Наіпаче омъіі мѧ отъ беза
коньѣ моего і отъ грѣха мо
его оучісті мѧ:·
5 Ѣко безаконье мое азъ знаѭ:
і грѣхъ моі прѣдъ мноѭ есть
вынѫ:·
6 Тебѣ єдіномоу съгрѣшіхъ: і зъ
лое прѣдъ тобоѭ створихъ:·
Ѣко да оправьдіші сѧ въ слове

*

сє(хъ) твоіхъ : ꙇ прѣпьрішн въ
негъда осѫдиті сѧ :· ⸗
7 Сє бо въ беꙁаконеньі ꙁачѧтъ
єсмъ : ꙇ въ грѣсѣхъ роді мѧ
маті моѣ :· ⸗
8 Сє бо рѣснотѫ възлюбилъ єсі
беꙁвѣстьнаа и таинаа прѣмѫ

129

дрость твоѭ ѣвілъ ми єсі : ⸗
9 Окропіші мѧ осоѳомъ оуницѭ
сѧ : омыєші мѧ паче снѣга
оубѣлѭ сѧ :· ⸗
10 Слоухоу моємоу даси радость
и веселье : въꙁрадоуѭтъ
сѧ кості съмѣреныѩ : ⸗
11 Ѿтъвраті ліцє твоє отъ грѣ
хъ моіхъ : ꙇ вьсѣ беꙁаконньѣ
моѣ оцѣсті : ⸗
12 Срдцє чісто съꙁіжді въ мнѣ
бже : ꙇ дхъ правъ обнові въ
ѫтробѣ моєі :· ⸗
13 Не отъвръꙁі мене отъ ліцѣ
твоєго : ꙇ дха стаго твоєго
не отымі отъ мне : ⸗
14 Въꙁдаждь ми радость спнѣ
твоєго : ꙇ дхмъ владычь

тъ : беꙁаконенье пѧты мое
ѧ обидетъ мѧ : ⸗

7 Надѣѭщеі сѧ сілѣ своеі : і
множьствомъ богатьства
своего хвалѧще сѧ :· ⸗

8 Братръ не іꙁбавітъ [іꙁбавітъ]
лі чл҃вкъ : Не дастъ іꙁмѣны
ꙁа сѧ : 9 і цѣны іꙁбавленьѣ дш҃ѧ
своеѧ :· ⸗

І оутвръді сѧ въ вѣкъ 10 живъ
бѫдетъ до конъца :. не оуꙁърн
тъ пагоубы 11 егда відитъ прѣ
мѫдроі оуміраѭщѧ : ⸗

Въ коупѣ беꙁоумънъ съ несъмы
слънымъ погыбнетъ : і
оставѧтъ тоуждімъ бога
тьство свое :. ⸗

12 І гробі іхъ і храмі іхъ въ вѣ
къ : села іхъ въ роды родъ : ⸗

124

Нарѣшѧ імена своѣ на ꙁемънѣихъ :·
13 і чл҃вкъ въ чьсті сы не раꙁоумѣ :
пріложи сѧ скотѣхъ несъмъ
іслънѣихъ і оуподобі сѧ имъ : ⸗

14 Сь пѫтъ іхъ съблаꙁнъ імъ :.
і по сіхъ оустѣхъ благоиꙁволѧтъ

15 Ѣко овъцѧ въ адѣ положены

сѫтъ : съмрътъ оупасетъ ꙗ :
і оудоблѣѭтъ імъ правії
ꙁа оутра :· ‹
І помощь іхъ обетъшаетъ въ адѣ :·
отъ славы своеꙗ вървнѫшѩ(ꙗ) сꙗ : ‹
16 Обаче бъ иꙁбавітъ дшѫ моѭ
иꙁ рѫкы адовы : егда пріємле
тъ мꙗ :
17 Не бои сꙗ егда раꙁбогатѣетъ чкъ :
ли егда оумъножітъ сꙗ съ ни
мъ слава домоу его :. ‹
18 Иꙁде оумірашѧ не оставітъ лі
въсего : Ниже сънідетъ съ ни
мъ слава домоу его : ‹
19 Ѣко дша его въ животѣ его благо
словестітъ сꙗ :. і испо
вѣстъ ті сꙗ егда благоств(о)ріші
емоу :· ‹

125

20 Вънідетъ до рова оцъ своіхъ : до въ
ка не оуꙁьрнтъ свѣта : ‹
21 І члвкъ во чьсті сы не раꙁоумѣ :·
пріложі сꙗ скотѣхъ несъмы
слъныхъ і оуподоби сꙗ імъ : і Слꙗ

ПСАЛОМЪ АСАФОВЪ : ‹

ѳ Бъ бмъ гъ гла : і прізъва
ꙁемлѭ отъ въстокъ слъ

ѭ своеѭ

10 Азъ же ѣко маслина плодовита
въ домоу бжии оупъваѭ на ми
лость бжѭ въ вѣкъ і вѣкъ вѣка

11 Исповѣмъ ті сѧ въ вѣкъ ѣко
створілъ есі : і тръплѫ і
мѧ твое ѣко прѣдъ прѣ
ными твоими

1 ВЪ КОНЕЦЪ О
[О]МАЛЕТѢ РАЗОУМЪ ДАДОВѢ

2 Рече безоумень въ срдці
своемъ нѣстъ ба : расть
лѣшѧ і омразішѧ сѧ въ
безаконены нѣстъ творѧ
и добра

3 Бъ с(н)бі прініче на сны члвчѧ
видѣті аще естъ разоумѣ
ваѩі лі възискаѩ ба

4 Въсі оуклонішѧ сѧ въ коупѣ
неключимі бышѧ : нѣ
стъ творѩі добра нѣстъ до
единого

5 Ни лі разоумѣѭтъ въсі
дѣлаѭштеі безаконньѣ
снѣдаѭщеі люді моѧ

133

въ хлѣба мѣсто ба не прізъ
вашѧ

6 Тоу боѣшѧ сѧ страха ідеже не
бѣ страха: ѣко бъ растѫпа (ко)
сті члкоу оугодьнікоу: посты
дѣшѧ сѧ ѣко бъ оуніцьжі ѧ

7 Къто дастъ отъ сіона спнье
інлво: егда възвратітъ
бъ плѣненье людеі своіхъ:
въздрадоуетъ сѧ нѣ ко въ (въ)зве
сел[л]ітъ сѧ інлъ: 1 ВЪ КОНЦЪ ВЪ
ПѢНІХЪ РАЗОУМЪ ДАДОВЪ: 2 ВЪН(е)ГДА ПРІ
ДЖ ЗЕФЕАНЕ І РѢША САОУЛОУ НЕ СЕ
ЛІ ДАДЪ КРЫЕТЪ СѦ ВЬ НАСЪ

3 Бже въ імѧ твое сп(н) мѧ:
4 бже оуслыші молі
твѫ моѭ: вьоуші глы оустъ моіхъ
5 Ѣко тоуждіі въсташѧ на мѧ
и крѣпьціі възіскашѧ дшѧ
моеѧ: і не по(ло)жішѧ ба прѣдъ со
боѭ дн пса

6 Се бо бъ помагаетъ мі: і гь
застѫпьнікъ естъ дші моеі

134

7 Възврати зълаа врагомъ моімъ:
рѣснотоѭ твоеѭ потрѣбі ѧ:

8 волеѭ пожьрѫ тебѣ
Ісповѣмъ сѧ імені твое
моу г҃і ѣко благо естъ :. 9 ѣко отъ
въсеѩ печалі нзбаві
лъ мѩ есі
И на врагы моѩ възьрѣ око
мое

1 ВЪ КОНЦЪ ВЪ ПѢНЬІХЪ
РАЗОУМЪ ДАДОВЪ ПСАЛМЪ

б҃ѕ 2 Вьоуші б҃же молітвѫ
моѭ :· і не прѣзьрі
моленьѣ моего : 3 вонъмі
і оуслышi мѩ
Въскрьбѣхъ печальѭ мое
ѭ і съмѩ(съ) сѩ : 4 ѿтъ гласа
вражьѣ отъ сътѫжаньѣ грѣ
шьнiча
Ѣко оуклонішѩ на мѩ безако
ниье : і въ гнѣвѣ вражьдова
хѫ мнѣ
5 Срдце мое съмѧте сѩ во
мнѣ : и страхъ съмрътьны
і нападе на мѩ

135

6 Боѣзнь і трепетъ пріде на мѩ :·
и покры мѩ тъма
7 И рѣхъ къто дастъ мнѣ кріле ѣко

голжби: и полещж и поуїж

8 Се оудалихъ сѧ бѣгаѩ: і въдво
рихъ сѧ въ поустыні дн пса

9 Чаахъ ба спасжщаго мѧ: ѡтъ прѣ
немаганьѣ дха и боурѩ

10 Потопи гі і раздѣлі ѩзы ихъ:
ѣко видѣхъ безаконенье і прѣрѣ
канье въ градѣ

11 Денъ і нощъ обідетъ тѧ по стѣ
намъ его: безаконнъе і троудъ
по срѣдѣ его неправъда

12 И не оскждѣ отъ пжті его лїхва
и льстъ: ѣко аще мі би врагъ
поносілъ прѣтрълѣлъ оубо бимъ

13 И аще бі ненавідѧі мне на мѧ
велърѣчевалъ: оукрылъ сѧ
бимъ оубо отъ него

14 Ты же чече равьнодшьне: вяко
моі знанъе мое

15 Іже коупьно насаділъ мнѣ бра
шьна: въ храмѣ бжы ходіхо
вѣ іномъшленьемъ

136

16 Да прідетъ съмрътъ на нѧ съ
ніджтъ въ адъ живи:· ѣко зъ
лоба въ жилищіхъ іхъ по срѣдѣ

ıхъ

17 Азъ къ боу возъвахъ ı гъ оуслъ
ша мѧ: 18 вечеръ ı ютро и полоу
дъне повѣмъ: възвѣщѫ ѣко
оуслыша гласъ мои

19 Избавıтъ мıромъ дшѫ моѫ
ѡтъ прıблıжаѫщıихъ сѧ
мнѣ: ѣко во многѣхъ бѣахѫ
съ мною

20 Оуслы(ши)тъ бъ и съмѣрıтъ сѧ
сы прѣжде вѣкъ
Нѣстъ бо ıмъ измѣненьѣ: ѣко
и не оубоѣшѧ сѧ ба

21 Простртъ рѫкѫ своѫ на въ
знание:· осквръниша на зе
ми завѣтъ его

22 Раздѣлıшѧ сѧ отъ гнѣва лı
ца его: ı прıблıжıшѧ сѧ
срдца ıхъ
Оумѧкнѫшѧ словеса ıхъ па
че олѣа: и та сѫтъ стрѣлы:
23 възврьзı на гѣ печаль твоѫ
и тъ тѧ прѣпитѣетъ

137

Не дастъ въ вѣкъ млъвы пра
ведьникоу:· 24 ты же бже ıзъ
ведеши ѧ въ стоуденецъ истъ

*

лѣниѣ

Мѫжи кръвы і льстінві
не прѣполовѧтъ дни своіхъ
Азъ же г҃і оупъваѭ на тѧ: сл҃а

1 ВЪ КОНЦЪ О ЛЮДЕХЪ ОУДАЛЕНЫХЪ: СТ҃Ъ
ОТЪ СТЫХЪ Д҃ДОВИ ВЪ ТѢЛОПЬСА
НЬѢ: ЕГДА ѤАСѦ І ІНОПЛЕМЕНЬНИЦІ
ВЪ ЕГ҃ЕПЬТѢ

ѮѰ҃ 2 Помилоуі мѧ б҃же ѣко по
пьра мѧ ч҃лвкъ: весъ день
борѧ сътѫжи мі

3 Попъраша мѧ вразі мои
весъ день ѣко мнозі борѭ
щіі сѧ съ мноѭ съ выше

Весъ день 4 не оубоѭ сѧ азъ
же оупьваѭ на тѧ

5 О б҃зѣ похвалѭ словеса моѣ:
на б҃а оупьваѭ не оубоѭ сѧ
чьто створітъ мне плотъ

6 Весъ день словеса моѣ мръзѣ

138

ахѫ імъ: на мѧ всѣ помы
шленъѣ іхъ въ зъло

7 Въселѧтъ сѧ и съкрыѭтъ:
ті пѫтѫ моѭ съхранѧтъ

Ѣко же потрьпѣшꙗ дшѫ моѭ
8 нı о чесомъже спешı ꙗ : гнѣ
вомъ людı нıꙁьбьешı ꙗ
9 Бже животъ мої исповѣдѣхъ
тебѣ : положілъ есı слъꙁы
моꙗ прѣдъ собоѭ : ѣко вь обѣ
тованı твоемъ
10 Възвратꙗтъ сꙗ враꙁı мої
въспꙗтъ · вь нъ же денъ прı
ꙁовѫ тꙗ : се поꙁнахъ ѣко бъ
мої есı ты
11 О бꙁѣ похвалѫ глъ : о гı по
хвалѭ слово : 12 на ба оупьва
ѭ не оубоѭ сꙗ чьто створı
тъ мнѣ чкъ
13 Въ мнѣ сѫтъ бже обѣтı : ꙗже
въꙁдамъ хвалѣ твоеı
14 Ѣко іꙁбавілъ есı дшѫ моѭ

139

отъ съмрьтı : очı мої отъ
слеꙁъ : и ноꙁѣ мої отъ въспо
плъꙁеньѣ
Оугождѫ прѣдъ гмъ въ странѣ
жівѫщıихъ :

1 ВЪ КОНЦЬ (НЕ)I
СТЪЛИ ДЯДОВЪ ТѢЛОП[Я]ЪСЯНЬЕ

ѥгда бѣжѧ отъ лица саоулова въ врътопѣ:

ѯз҃ 2 Помилоуі мѧ бже поми
лоуі мѧ: ѣко на тѧ оупька дша
моѣ: и на сѣнѣ кріломъ твоею
надѣѭ сѧ доі(де)же прѣіде
тъ безаконье

3 Въꙁовѫ къ боу вышьнюмоу
боу благодѣавьшюмоу мнѣ

4 Посъла с нбі и спе мѧ: дастъ
поношенье попираѭщінимъ мѧ
Посъла бъ милость своѭ
и рѣснотѫ своѭ: 5 і иꙁба
вилъ естъ дшѫ моѭ: отъ
срѣды скоуменъ посъпа
хъ съмѫщенъ

ди

пса

140

Сінві улвуі ꙁѫбі іхъ орѫжьѣ
и стрѣлы: и ѩꙁыкъ іхъ ме
чъ остръ

6 Възнеси сѧ (на) нбса бже: і по вьсе
і ꙁемлі слава твоѣ

7 Сѣть оуго(то)вашѧ ногама моіма
и сълѧшѧ дшѫ моѭ
Ископашѧ прѣдъ лицемъ моімъ
ѣмѫ: и въпадѫ сѧ въ нѭ

8 Готово срдце мое бже: готово
срдце мое: поѭ и въспоѭ
славѣ моеі
9 Въстані славо моѣ: въстані
пьсалътырь и гѫслі
Въстанѫ рано 10 і исповѣмъ сѧ т(е)бѣ
въ людехъ гі: въспоѭ тебѣ
вь ꙗꙁыцѣхъ
11 Ѣко възвелічи сѧ до небсъ міло
стъ твоѣ: и до (о)блакъ рѣснота
твоѣ
12 Възнесі сѧ (на) небса бже: и по вьсе
і ꙁемли слава твоѣ

141

1 ВЪ КОНЕЦЪ НЕ ИСТЪЛІ ДѦДОВІ ВЪ[КО]
ТѢЛОПСѦНЪЕ:

2 Ѣще вь рѣснотѫ оубо право гате
право сѫдіте снові чловчі
3 Ибо въ срдці беꙁаконнъе дѣлае
те на ꙁемлі: неправьдѫ рѫ
кы ваша съплѣтаѭтъ
4 Оутоуждені быша грѣшьнии отъ
ложеснъ: ꙁаблѫдіша отъ
чрѣва глаша лъжѫ
5 Ѣростъ іхъ по обраꙁоу ꙁми
ню: ѣко аспиды глоухы ꙁа

тыкаѭщиꙗ оуши свои : 6 ꙗже
не оуслышитъ гласа обаваѭ
щаго
Отъ премѫдра обавьника оба
ваема : 7 бъ съкроушитъ ꙁѫбъ
i ихъ : въ оустѣхъ iхъ : чрѣно
вьныꙗ львовы съкроуши
лъ естъ гъ
8 Оуничьжатъ сꙗ ꙗко вода
мимотекѫщиꙗ : наличетъ

142

лѫкъ свои дондеже иꙁнемогѫтъ
9 Ꙗко воскъ истаавъ отъимѫтъ
сꙗ : паде огнь на нихъ i не видѣ
шꙗ слъньца
10 Прежде даже не раꙁоумѣѭтъ
трьньѣ вашего рамьна : ꙗко
живы i ꙗко въ гнѣвѣ пожъ
ретъ вы
11 Вьꙁвеселитъ сꙗ праведьни
къ егда видитъ местъ : рѫ
цѣ свои оумыетъ во кръви
грѣшьника
12 И речетъ чловѣкъ аще оубо естъ пло
дъ праведьника : естъ оубо бъ
сѫдꙗ имъ на ꙁемли : слава

8 волеѭ пожьрѫ тебѣ
Ісповѣмъ сѧ імені твое
моу г҃і ѣко благо естъ :. 9 ѣко отъ
въсеѩ печалі нꙁбаві
лъ мѧ есі
И на врагы моѩ възьрѣ око
мое

1 ВЪ КОНЦЪ ВЪ ПѢНЪІХЪ РАЗОУМЪ Д҃ДОВЪ ПСАЛМЪ

ⰏⰃ 2 Вноуші б҃же молітвѫ
моѭ :· і не прѣꙁърі
моленьѣ моего : 3 вонъмі
і оуслъші мѧ
Въскръбѣхъ печальѭ мое
ѭ і съмѧ(съ) сѧ : 4 ѿтъ гласа
вражьѣ отъ сътѫжаньѣ грѣ
шьніча
Ѣко оуклонішѧ на мѧ беꙁако
ниье : і въ гнѣвѣ вражьдова
хѫ мнѣ
5 С҃рдце мое съмѧте сѧ во
мнѣ : н страхъ съмрътьны
і нападе на мѧ

135

6 Боѣꙁнъ і трепетъ пріде на мѧ :·
н покры мѧ тьма
7 И рѣхъ къто дастъ мнѣ кріле ѣко

стьнахъ іхъ ѣко къто слыша
9 И ты гі посмѣєші сꙗ імъ
оуничьжіші вьсꙗ ꙗꙁыкы

144

10 дръжавѫ моѭ къ тебѣ съ
храниѭ
Ѣко ты бже ꙁастѫпьнікъ
мої єсі : 11 бъ мої милость
єго варітъ мꙗ
Бъ мої ѣвітъ мнѣ на враꙁѣ
хъ моіхъ : 12 не оуби іхъ єгда
когда ꙁабѫдѫтъ ꙁаконъ твоі
Раждені ꙗ сілоѭ твоєѭ
і раꙁдроуші ꙗ ꙁащітьнічє
мої гі
13 Грѣхъ оустъ іхъ слово оустенъ
іхъ : і ꙗті бѫдѫтъ вь гръ
дыні своєі
І отъ клꙗтвы и лъжꙗ въ
ꙁвѣстꙗтъ сꙗ 14 въ коньчінѣ
вь гнѣвѣ конъчіны и не бѫ
дѫтъ
І оувѣдꙗтъ ѣко бъ обла
даєтъ іѣковомъ и конъци
ꙁемлꙗ
15 Въꙁвратꙗтъ сꙗ на вечеръ і
въꙁлачѫтъ ѣко пьсь

145

ι обидѫтъ градъ

16 Ти разідѫтъ сѧ ѣстъ : аще
ли же не насытѧтъ сѧ ι поро
пьщѭтъ

17 Азъ же въспоѭ сіловѫ твоеѭ
ι въздрадоуѭтъ сѧ ютро о
милості твоеі

Ѣко бысть застѫпьникъ моі
ι прібѣжіще мое вь денъ пе
уалі моеѩ

18 Помощьникъ моі есі тебѣ въ
споѭ : ѣко бже застѫпьни
къ моі есі

Бже моі милості моѣ

1 ВЪ КОНЦЬ О ИЗМѢНОУѤЖЩИИ СѤ ВЪ ТѢ
ЛОПЬСАНЬЕ ДАДОВІ: ВЬ ОУЧЕНЬЕ 2 ВЪНЕ
ГДА ПОЖЕЖЕ МЕСОПТАМІѤЖ СОУРІ
СКЖЖ И СОУРИѤЖ СОВАЛѤЖ: Ι ОБРА
ТИ СѤ ІАВЪ І ИЗБІ ДЬБРЬ СОЛІ
ШЬСКЖѤЖ: ΙБ ТЫСЖШТІ

ѯѳ 3 Бже отъріналъ
ны есі : и раздроушілъ
ны есі : разгнѣвалъ сѧ

146

есі и помиловалъ ны есі

4 Сътрѧсе землѭ ι съмѧте ѭ

і исцѣли съкроушенѣ ея ѣко
подвіжа ся

5 Ѣві людемъ своімъ жестокаа:
напоілъ ны есі вина оумиленьѣ

6 Далъ есі боѭщімъ ся тебе
ʒнаменье: оубѣжаті отъ лица
лѫка дн҃ѣ

7 Да изʒбавѧтъ ся възлюблені
і твоі: спс҃е десніцеѭ тво
еѭ [твоеѭ] и оуслыша мѧ

8 Б҃ъ въʒгла вь ст҃ѣмъ своемъ:
въʒдрадоуѭ ся и раʒдѣлѭ
сікимѫ: и ждоль селомъ ра
ʒмѣрѭ

9 Моі есть галаадъ и моі есть ма
насі: і ефремъ крѣпость гла
вы моея
Іюда ц҃ръ моі: 10 моавь коньбъ оу
пьваньѣ моего

147

На идоумѣѭ простьрѫ сапогъ
мои: мнѣ іноплеменьніці
покоришѧ ся

11 Къто ведетъ мѧ въ градъ остоѣньѣ
ли къто наставитъ мѧ до ідоумѣѩ

12 Не ты ли б҃же отъриниѫвы ны:
і не іʒідеші б҃же вь сілахъ нашихъ

13 Даждъ намъ помощъ отъ печали
і соуетьно спнье чловуско
14 Объ҃ створімъ сілѫ :· і тъ
оуничьжитъ сътѫжаѭ
щѧѧ намъ

ѯ҃ 1 ВЪ КОНЦЬ О ПѢНЪІХЪ ДАДОВІ

2 Оуслъші бже молітвѫ моѭ
вънъмі моленье мое : 3 отъ коне
ць земля къ тебѣ возъвахъ
Єгда оуны срдце мое на каме
нъ възнесе мѧ
Наставилъ мѧ есі 4 ѣко бъі
стъ оупьванье мое :· стлъпъ крѣ
пості отъ ліца вражьѣ

148

5 Въселѭ сѧ вь селѣ твоемъ
въ вѣкы : покрыѭ сѧ кровомъ
крілоу твоею дн҃ѣ
6 Ѣко ты бже оуслыша молітвы
моѧ :· далъ есі достоѣніе
боѧщіимъ сѧ імени твоего
7 Денъ на день црю пріложішн лѣта
емоу : до дьне рода и рода
8 Прѣбываеть къ вѣкъ прѣдъ
бмъ : милості і рѣсноты
его : кьто възіщеть

6 Тако въспоѭ імені твоемоу
въ вѣкы : въздаѭ молі
твы моꙗ дне дне сл[к]я

1 въ конць ідитомъ ві псалмъ дадовъ

ѮѲ 2 Не боу лі повінетъ сѧ дша
моѣ : отъ того бо спнье мое
3 Ібо тъ въ моі спсъ моі : за
стѫпьнікъ моі не подвнжѫ
сѧ пауе
4 До колѣ належіте на улвка

149

оубьѣете въсі вы
Ѣко на стѣнѫ прѣклоненѫ и плотъ
въздріновенъ : 5 обауе цѣнѫ мо
ѭ съвѣщашѧ отъріняті тѣ
шѧ въ жѧждѫ
Оусты своімн блщахѫ [і]:
дн и срдцемъ своімъ кльнѣхѫ сѧ
6 Обауе боу повіні сѧ дше моѣ :
ѣко отъ того тръпѣнье мое
7 Ибо тъ въ моі спсъ моі : застѫ
пьнікъ моі не прѣселѭ сѧ
8 О бзѣ спнье мое и слава моѣ :
въ моі помощь моѣ і оупьва
нье мое на ба

9 Надѣіте сѧ нъ вьсъ сънемъ
люды: іздїнте прѣдь ні
мъ срдца ваша: ѣко бъ застѫ
пьнікъ нашь естъ дѣ
10 Обаче соуетьні сиве чл҃вчи
лъжнві сиві чл҃ві: въ мѣ

150

рилѣхъ не оправьдиші
Ті отъ соуеты въ коупѣ 11 не оупь
ваіте на неправъдѫ: и на
въсхыщенье не желаіте:
богатъство аще иимотѣка
етъ не прилагаіте срдца
12 Єдиноѭ гла бъ дъкое сі слы
шахъ: ѣко дрьжава бжьѣ и 13 твоѣ
гі милость: ѣво ты въздасі
комоужьдо по дѣломъ его

1 ПСАЛМЪ ДАДОВЪ: ВЬНЕГДА БѢ ВЪ
ПУСТЫНІ ІДОУМѢИСЦѢІ

ѯѯг
2 Бже бже моі къ тебѣ оутръ
(н)ѭѫ въждада на тѧ
дша моѣ
Коль множіцеѭ тебѣ плоть
моѣ: вь землі поустѣ і не
прѣходьнѣ і безводьнѣ
3 Тако вь стѣмъ ѣвіхъ сѧ те

бѣ: видѣті сілѫ твоѭ
и славѫ твоѭ

151

4 Ѣко лоучьші милость твоѣ паче
живота: оустьнѣ мо(и) похвалітє тѧ
5 Тако бл҃щ(ѫ) тѧ вь животѣ моемъ:
і о имені твоемъ възɀеждѫ
рѫцѣ мої
6 Ѣко тоука и масті исплъні
сѧ дш҃а моѣ: і оустьнѣ радості
въсхвалѧтъ тѧ оуста моѣ
7 Ѣще помьнѣхъ тѧ на постелі
моєі: на оутрънѣіхъ пооуча
ахъ сѧ въ тѧ
8 Ѣко бысть помощьнікъ мoi:
і въ кровѣ крилоу твоєю въ
ɀрадоуѭ
9 Прільпє дш҃а моѣ по тебѣ: мѧ
же пріѩтъ десні(ца) твоѣ
10 Ті же въ соуе іскашѧ дш҃ѧ мое
ѧ: да вънідѫтъ вь прѣи
сподьнѧѩ ɀемлі
11 Прѣдадѧтъ сѧ вь рѫцѣ орѫжью:

152

чѧсті лісомъ бѫдѫтъ
12 Цр҃ь же въɀвеселітъ сѧ о бɀ҃ѣ

1 ВЬ КОНЦЪ НЕ ІСТЪЛІ ДАДОВІ: ВЪ ТѢЛО ПЄЯНЬЄ ЄГДА ПОСЪЛА САОУЛЪ І СЪХРА НИ ДОМЪ ЄГО ОУБИТІ І:

5 Іѕъми мя отъ врагъ
моіхъ бже: і отъ въста
ѭщіихъ на мя отъми мя
3 иѕбави мя отъ творя

143

щіихъ беѕаконенье: и отъ
мѫжь кръвьи спі мя
4 Ѣко се оуловішѧ дшѫ моѭ
нападѫ на мя крѣпьціи
Ни беѕаконенье же мое ні грѣхъ мо
и гі: 5 беѕ беѕаконеньꙗ тѣхъ
і направіхъ
Въстані вь сърѣтенье мое
і віждь: 6 і ты гі бже сілъ
бже іилвъ
Вънъми посѣті въсѣхъ ѩ
ѕыкъ: не помилоуі въсѣхъ
творящіихъ беѕаконенье
7 Въѕвратятъ ся на вьчеръ
и въѕлачѫтъ ѣко песъ
і обидѫтъ гра(дъ)
8 Се ті отвѣщаѭтъ оусты
своімі: і орѫжье вь оу

ѣзкы ихъ : 9 ізнемогѫ вь ні
хъ ꙗзыці ихъ
Съмꙗсꙗ сꙗ вьсі відꙙщеі
ꙗ : 10 і оубоѣ сꙗ вьсѣкъ ч҃лкъ
І възвѣстішꙙ дѣла бжьѣ :
і тварь сего разоумѣшꙙ
11 Възвеселітъ сꙗ правьдьнікъ
о гі҃ : і оупъваетъ на нь
І похвалꙙтъ сꙗ вьсі праві срд҃цемъ

сл҃а сѣ҃ 1 въ концѫ псалмъ дв҃довъ пѣснь іеремиꙗ : ізекиилю дємъ прѣселєнье єгда хотѣахѫ ізиті

2 Тебѣ подобаетъ пѣснь бж҃е въ
сионѣ : і тебѣ въздастъ сꙗ

154

обѣтъ въ е҃лмѣ
3 Оуслꙑші молітвѫ моѭ : къ
тебѣ вьсѣ плоть прідетъ
4 Словеса безаконьникъ прѣмо
гѫ ны : и нечьсті нашꙙ ты
очѣстіші
5 Блаженъ егоже изб[р]ъра и прі
ꙙтъ : въселитъ сꙗ вь дворѣ
хъ твоіхъ

145

і обидѫтъ градъ

16 Ти разідѫтъ сѧ ѣстъ : аще ли же не насытѧтъ сѧ і поропъщѭтъ

17 Азъ же въспоѭ силоѭ твоеѭ і въздрадоуѭтъ сѧ ютро о милості твоеі

Ѣко бысть застѫпьнікъ мої і прібѣжіще мое вь денъ печалі моеѩ

18 Помощьнікъ мої есі тебѣ въспоѭ : ѣко бже застѫпьнікъ мої есі

Бже мої милості моѣ

1 ВЪ КОНЦЬ О ИЗМѢНОУѤЖЩИИ СѢА ВЪ ТѢ
ЛОПЬСАНЬЕ ДАДОВІ : ВЬ ОУЧЕНЬЕ 2 ВЪНЕ
ГДА ПОЖЕЖЕ МЕСОПТАМІѤЖ СОУРІ
СКѪЖ И СОУРИѤЖ СОВАЛІѤЖ : І ОБРА
ТИ СѢА ІАВЪ І ИЗБІ ДЬБРЬ СОЛІ
ШЬСКѪѤЖ : ІЕ ТЫСѪШТІ

ѯѳ 3 Бже отъріналъ ны есі : и раздроушілъ ны есі : разгнѣвалъ сѧ

146

есі и помиловалъ ны есі

4 Сътрясе землѭ і съмѧте ѭ

благсісті твоѧ: і по
лѣ твоѣ насытѧтъ сѧ
тоука

13 Разботѣѭтъ красьнаа поусты
нѩ: і радостиѭ ҁлъми
прѣпоѣшѭтъ сѧ

14 Облѣшѧ сѧ овьці овьчи:

156

і ждольѣ оумьножѧтъ пъшеніцѫ
Възѫвѫтъ ібо вьспоѭтъ

1 ВЪ КОНЦЪ ПСАЛМЪ ПѢСНІ О ВЪСКРѢШЕ
НІІ ДАДОВЪ: БЕЗІМЕННЪ

Въсклікнѣте гві вьсѧ ҁе
млѧ: 2 поіте же імѧні
его даднте славѫ: и хва
лѫ емоу

3 Рьцѣте боу коль страшьна дѣла
твоѣ: въ мъножьствін сі
лы твоеѩ: сълъжѫтъ те
бѣ вразі твоі

4 Вьсѣ ҁемлѣ да поклоні(тъ) ті сѧ
і поетъ тебѣ: да поѭтъ же
імені твоемоу вышьнеі: ѣ дн

5 Прідѣте и віділе дѣла божь пса
ѣ: коль страшенъ паче сиъ чачь

13 Даждъ намъ помощь отъ печали
і соуетьно спнье члвчско
14 О бзѣ створімъ сілѫ :· і тъ
оуничьжитъ сътѫжаѭ
щѩ намъ

ѯ҃ 1 ВЪ КОНЦЬ О ПѢНЪІХЪ ДВДОВІ

2 Оуслъші бже молітвѫ моѭ
вънъмі моленье мое : 3 отъ коне
ць земли къ тебѣ возъвахъ
Егда оуны срдце мое на каме
нь възнесе мѩ
Наставилъ мѩ есі 4 ѣко бы
стъ оупьванье мое :· стлъпъ крѣ
пості отъ ліца вражьѣ

148

5 Въселѭ сѩ вь селѣ твоемъ
въ вѣкы : покрыѭ сѩ кровомъ
крілоу твоею дн҃ѣ
6 Ѣко ты бже оуслыша молітвы
моѩ :· далъ есі достоѣніе
боѩщіимъ сѩ імени твоего
7 День на день црю пріложіши лѣта
емоу : до дьне рода и рода
8 Прѣбываетъ въ вѣкъ прѣдъ
бмъ : милості і рѣсноты
его : къто вызіщетъ

158

13 Вьнідѫ въ домъ твоі : съ вьсє
съжагаємыимі : въздамъ
тебѣ обѣты моꙗ : 14 ꙗжє иꙁдрѣ
стє оустьнѣ мо(и) :· ι глашꙗ оуста
моѣ въ пєчалі моєι

15 Вьсєсъжагаємыꙗ можданы
възнесѫ тебѣ съ каділомъ (и)
овьны : възнесѫ тебѣ волы
и козьлы дн҃ѣ

16 Прідѣтє оуслышітє і повѣмъ
вамъ :· вьсі боꙗщіи сꙗ б҃а :
єлико створі д҃ші моєи

17 Къ немоу оусты моіми возъвахъ
ι възнѣсъ подъ ꙗꙁыко(мъ) моимъ

18 Неправьдѫ аще позьрѣахъ
въ ср҃дці моємъ : нє оуслы
ші мене г҃і

19 Сего раді оуслышіа мꙗ б҃ъ : вънꙗ
тъ гласъ молітвы моєꙗ

20 Б҃лагсвнъ б҃ъ ιжє нє оставітъ
молитвы моєꙗ : и милості

159

своєꙗ отъ мнє : 1 ВЪ КОНЦЬ ПѢСНІ
ВЪ ПѢНЫХЪ ПСАЛМЪ БЕЗ НАПСАНЬѢ

ѯѯѕ 2 Б҃жє оущедрі ны · ι благс(и) ны

просвѣті ліце твое
на ны : и помилоуі ны
дѣн псла

3 Да познаемъ на земі пѫть твои :
въ вьсѣхъ ѩзыцѣхъ спсние твое
4 І исповѣдѧтъ сѧ тебѣ людье
бже : исповѣдѧтъ сѧ тебѣ
людье вьси

5 Възвеселѧтъ сѧ и въздра
доуѭтъ сѧ ѩзыці : ѣко сѫ
диши людемъ въ правость дѣн
І ѩзыкы на земі наставиши псла
6 исповѣдѧтъ сѧ тебѣ людь
е бже : ісповѣдѧтъ сѧ тебѣ
людье вьсі :· 7 землѣ дастъ
плодъ своі благс(н) ны бже
Бже нашъ 8 благс(н) ны бже и оубоѧ
тъ сѧ тебе вьсі коньці землѧ скла

160

1 ВЬ КОНЦЬ ПѢСНІ ПСЯЛМЪ ДЯДОВЪ

ⰿⰶ

2 Въскрьснетъ бъ и ра
зидѫтъ сѧ врази
его и бѣжѧтъ отъ ліца его
въси ненавідѧщеі его
3 Ѣкоже ищазаетъ дымъ · тако
ищезнѫтъ : ѣко таетъ воскъ

отъ лицѣ огнѣ
Тако погыбнѫтъ грѣшьници отъ
лица бж҃ьѣ: 4 и праведьници
възвеселѧтъ сѧ: дн҃ⷭ҇ пⷭ҇са
І вьздрадоуѭтъ сѧ прѣдъ бм҃ъ:
і насладѧтъ сѧ вь веселы его
5 Поите боу҃ въспоите имени его: пѫ
ть створите вышедъшюмоу на ȥападъ
Гь҃ имѧ емоу радоуите сѧ прѣдъ нимъ:
6 Сътѧѫтъ сѧ отъ лица его:
оц҃а сихъ і ихъ: и сѫдьѧ вьдовиць
Бъ҃ вь мѣстѣ ст҃ѣмъ своемъ:
7 бъ҃ вьсѣлѣетъ иномыслъны

161

ѧ вь домъ
Іȥводѧ окованыѧ мѫжь[с]
ствомъ: тако прогнѣвающѧ
ѧ живѫщѧѧ въ гробѣхъ
8 Бж҃ъ егда исхождаше прѣдъ лю
дьми своими ȥемлѣ
егда мимохождаше вь поу
стыни: 9 ȥемлѣ потрѧсе сѧ
нбо нбса канѫшѧ
Отъ лица бⷢа҇ синаина: отъ ли
ца бⷢа҇ іилева: дн҃ⷭ҇ пⷭ҇са
10 Дъждъ воленъ отълѫчиши бж҃е

похвалітъ сѧ вьсѣкъ клънъ
і сѧ імъ
Ѣко заѩсѧ сѧ оуста глѭщии
мъ неправьдѫ: 1 ВЪ КОНЦЬ ПСАЛМЪ ДАДОВЪ
ѮѲ
2 Оуслъші бже гласъ мої: егда
молѭ сѧ къ тебѣ: отъ стра
ха вражиѣ іѕъмі дшѫ моѭ
3 Покръи мѧ отъ сонъма ѕълоби
въıхъ: і отъ множьства дѣла
ѭщіихъ неправьдѫ
4 Іже изострішѧ ѣко орѫжье
ѩзъıкъі своѩ: наломишѧ лѫ
къ свої: и вещь горькѫ
5 Състрѣлꙗті въ таинъıхъ не
пороучна: вьнезаапѫ състрѣ
лѣѭтъ и не оубоѩтъ сѧ
6 Оутвръдишѧ себѣ слово лѫ
кавьно: повѣдѣшѧ съкръı
сті: рѣшѧ къто оузьрітъ ѩ

153

7 Испыташѧ безаконенье: іще
зѫ испытаѭщеі: испъı
таньѣ
Пристѫпитъ чловѣкъ и срдце
глѫбоко: 8 и възнесетъ сѧ бъ
Стрѣлъı младьнець бъıшѧ

ѣзвы ихъ : 9 ізнемогж вь ни
хъ ѩзыци ихъ

Съмѧсѧ сѧ вьсі відѧщеі
ѩ : 10 і оубоѣ сѧ вьсѣкъ члкъ
І възвѣстішѧ дѣла бжьѣ :
і тварь сего разоумѣшѧ

11 Възвеселітъ сѧ правьдьнікъ
о гі : і оупъваетъ на нь
І похвалѧтъ сѧ вьсі праві срдцемъ

СЛЯ СЕ 1 ВЪ КОНЦЪ ПСЯЛМЪ ДЯДОВЪ
ПѢСНЪ ІЄРЄМІѨ: ІЗЄКИЮ ЛЮ
ДЄМЪ ПРѢСЄЛЄНЬЄ ЄГДЯ ХОТѢЯХЖ І
ЗИТІ

2 Тебѣ подобаетъ пѣснь бже въ
сионѣ : і тебѣ въздастъ сѧ

154

обѣтъ вь ієлмѣ

3 Оуслыші молітвж моѭ : къ
тебѣ вьсѣ плоть прідетъ

4 Словеса безаконьникъ прѣмо
гж ны : и нечьсті нашѧ ты
оцѣстіші

5 Блаженъ егоже избрра и прі
ѩтъ : въселитъ сѧ вь дворѣ
хъ твоіхъ

164

отъ тебе не оутаішѧ сѧ ⁖

7 Да не постыдѧтъ сѧ о мь
нѣ тръпѧштеі тѧ гі гі
сілъ ⁖ ні посрамлѣѭ
тъ же сѧ о мьнѣ іскѫштеі
тебе бже ілвъ ⁖

8 Ѣко тебе раді прііѩсъ поно
шеніе ⁖ покры срамота
лице мое ⁖

9 Тоуждь бѣхъ братрі моеі ⁖
і страненъ сномъ мате
рі моеѩ ⁖

10 Ѣко жалость домоу твоего
сънѣстъ мѧ ⁖ і поноше
ніѣ поносѧштеіхъ тебѣ
нападѫ на мѧ ⁖

11 І прікрыхъ постомь дшѫ
моѭ ⁖ і бысть въ поно
шеніе мънѣ ⁖

12 І положіхъ одѣньѥ мое въ
врѣште ⁖

165

і быхъ імъ въ прітъчѫ ⁖

13 О мьнѣ глоумлѣхо сѧ сѣдѧ·
штеі въ вратѣхъ ⁖
і о мьнѣ поѣхѫ пьѭште
вино ⁖

*

14 Азъ же молітвоѭ моѥ
ѭ къ тебѣ г҃і ჻
въ врѣмѧ благоволе
нїѣ б҃же ჻
Въ мъножьствѣ мїло
стї твоеѧ ჻ оуслꙑшї
мѧ въ рѣснотѣ сп҃а твоего ჻
15 сп҃і мѧ отъ бренїѣ да не
оуглъбѭ ჻
Ізбаві отъ ненавідѧ
штїхъ мѧ ჻ і отъ глѫ
бокꙑхъ водъ ჻
16 Да не потопітъ мене боу
рѣ водьнаѣ ჻ ні пожъ
ретъ мене глѫбіна ჻
ні съведетъ о мьнѣ

166

ровьнікъ оустъ своіхъ
17 Оуслꙑшї мѧ г҃і ѣко блага
естъ мілость твоѣ ჻
по мъножьствоу штедро
тъ твоіхъ прізьрі на мѧ
18 Не отъвраті ліца своего
отъ отрока твоего ჻
ѣко скръблѭ ꙗдро оуслꙑ
ші мѧ
19 Вонъмі д҃ші моеі і отъ

мі ѭ ჻ врагъ моіхъ ра
ді иѕбаві мѩ
20 Ты бо съвѣсі поношеніе
мое ꙇ стоудъ мої ꙇ сра
мотѫ моѭ ჻ прѣдъ
тобоѭ сѫтъ вьсі съ
тѫжаѭштеі мьнѣ
21 Поношеніѣ прıчаѣ д҃ша
моѣ і страсті ჻ і жь
дахъ иже со мъноѭ по
скръбітъ і не бѣ

167

ꙇ оутѣшаѭшта і не обрѣтъ
22 Ꙇ дашѩ въ ѣдъ моѭ ѕлъчь ჻
і въ жѩждѫ моѭ напо
ішѩ мѩ оцьта
23 Бѫді трепеѕа прѣдъ
німі вь сѣть ჻ ꙇ въ
(въ)ѕданіе і во съблаѕнь ჻
24 помрачісте сѩ очі (і)хъ да
не відѩтъ ჻ ꙇ хрібе
тъ іхъ отънѫдь сълѩ
ці
25 Пролы на нѩ гнѣвъ твоі ჻
і ѣрость гнѣва твоего
да іметъ ѩ
26 Бѫді дворъ ꙇхъ поустъ ჻

благсісті твоѩ: і по
лѣ твоѣ насытѧтъ сѧ
тоукa

13 Разботѣѭтъ красънаа поусты
нѩ: і радостиѭ ѹлъмі
прѣпоѣшѭтъ сѧ

14 Облѣшѧ сѧ овьці овьчи:

156

і ѫдольѣ оумьножѧтъ пъшеніцѫ
Възѫвѫтъ ібо вьспоѭтъ

1 ВЪ КОНЦЪ ПСАЛМЪ ПѢСНІ О ВЪСКРѢШЕ
НІІ ДАДОВЪ: БЕЗІМЕННЪ

ⰿⰵ Въсклікнѣте гві вьсѩ ѕе
мли: 2 поіте же імѧні
его дадите славѫ: и хва
лѫ емоу

3 Рьцѣте боу коль страшьна дѣла
твоѣ: въ мъножьствіи сі
лы твоеѩ: сълъжѫтъ те
бѣ вразі твоі

4 Вьсѣ ѕемлѣ да поклоні(тъ) ті сѧ
і поетъ тебѣ: да поѭтъ же
імені твоемоу вышьнеі: дн

5 Прідѣте и віділе дѣла божь пса
ѣ: коль страшенъ паче снъ чачь

169

і окованъıхъ своіхъ не оу(нн)
[ʏі]ʏьжітъ
35 Да въсхвалѧто і небеса
і ȥемлѣ ჻ море і всѣ
двіжѧштіѣ сѧ вь немь
36 Ꙗко б̅ъ сп̅сетъ сіона ჻
і съȥіждѫтъ сѧ граді
іюдѣісті ჻ і вьселѧ
тъ сѧ [і] тоу і наслѣдетъ і
37 і сѣмѧ рабъ твоіхъ оу
дръжітъ і
І любѧште імѧ твое въ
селѧтъ сѧ во нъ

ⰿⱚ 1 ВЪ КОНЕЦЬ Д̅ДОУ ВЪСПОМІНАНІЕ ЗА НЕ С̅ПЕ МѦ Г̅Ь ჻

2 Б̅же въ помошть
моѭ вонъмі ჻
г̅і помошті мьнѣ по
тъшті сѧ
3 Да постъıдѧ
тъ сѧ і посрамлѣѭ
тъ сѧ іскѫштеі д̅шѧ

170

моеѧ
4 Да възвратѧтъ сѧ вь
спѧть ჻ і постъıдѧ

тъ сѧ хотѧштеі моемоу
ꙁълоу

Да възвратѧтъ сѧ абіе
стыдѧштᵉі сѧ
глѭштеі мнѣ благо же
благо же
5 Въꙁрадоуѭтъ же сѧ і въ
ꙁвеселѧтъ сѧ о тебѣ вь
сі іскѫштеі тебе гі ⁖
і глѭтъ воінѫ въꙁве
лнчітъ сѧ гь ⁖ люб[а]щіе
і спніе твое
6 Аꙁъ же ніштъ есмь і оубогъ
бже помоꙁі мі

Помоштьнікъ мoі иꙁба
вітель мoі есі ты ⁖
гі не ꙁамѫжді

СЛАВА

СѢНИЯ і ДАВЪ ПЪСІМЪ СЫНО

171

МЪ ІОНАВЛЪ І ПЛѢНЕ
НЫМЪ ПРѢЖДЕ

На тѧ гі оупъвахъ да (не)
постыждѫ сѧ въ вѣкы ⁖
2 правъдоѭ твоеѭ
іꙁбаві мѧ

Пріклоні къ мьнѣ оухо твое

ι спі мѩ ⁖ 3 бѫді мнѣ
въ ба ꙁаштітітелѣ ⁖
ι вь мѣсто твръдо съ
пасті мѩ
Ѣко оутвръжденіѥ моѥ
ι прібѣжіштє моѥ є
сі ты ⁖ 4 бжє мої і
ꙁбаві мѩ ιꙁдрѫкы
грѣшьнаго ⁖ ιꙁдрѫ
кы ꙁаконопрѣстѫпь
наго ι обідѩштаго
5 Ѣко ты єсі тръпѣніѥ
моѥ гі ⁖ гь оупъванне
моѥ отъ юности моѥѩ

172

6 На тѩ оутвръдіхъ сѩ отъ
ѫтробы ι үрѣва ма
тері моѥѩ ⁖
ты єсі мої покръ
вітель
Ѡ тебѣ пѣніѥ моѥ вынѫ ⁖
7 ѣко үюдоү быхъ многы
мъ ⁖ ι ты помошть
нікъ мої крѣпокъ
8 Да ісплъньѩтъ сѩ оуста
моѣ похвалы ⁖ ѣко да
въспоѭ славѫ твоѭ

вьсь день вельлѣпо
тѫ твоѭ
9 Не отъврьꙁі мене въ
врѣмѧ старості ⁖
егда іꙁнемагаетъ крѣ
пость моѣ не оставі мене
10 Ꙗко рѣшѧ враꙁі моі мьнѣ ⁖
і стрѣгѫштеі дш҃ѫ мо
ѭ съвѣшташѧ въ коупѣ

173

11 Г҃лѭште б҃ъ оставілъ і естъ ⁖
поженѣте імѣте і ⁖
ѣко нѣстъ іꙁбавьніка
емоу .
12 Б҃же моі не оудалі сѧ отъ
мене ⁖ б҃же моі въ по
мошть моѭ вонъмі
13 Да постыдѧтъ сѧ іште
ꙁнѫтъ ⁖ оклеветаѭ
штеі дш҃ѫ моѭ ⁖
одеждѫтъ же сѧ стоу
домь і срамомь іскѫ
штеі ꙁъла мьнѣ
14 Аꙁъ же вынѫ оупъваѭ на тѧ ⁖
і пріложѫ на вьсѫ по
хвалѫ твоѭ ⁖ 15 оуста
моѣ въꙁвѣстѧтъ правъ

дѫ твоѭ ⁖ вьсь дьнь
спние твое
Ѣко не поѕнахъ кънижьника ⁖
16 вънидѫ въ силѣ гни

174

Гі помѣнѫ правъдѫ
единого те ⁖ 17 бъ мои
имъже наоучи мѧ ⁖
отъ юности моеѩ и
до нынѣ въѕвѣштѫ
чюдеса твоѣ
18 И до старости матерь
ства ⁖ бже мои не оста
ви мене ⁖ доньдеже
въѕвѣштѫ мышь
цѫ твоѭ родоу семоу
грѧдѫштюмоу
Силоѭ твоеѭ 19 и правъ
дѫ твоѭ ⁖ бъ вы
шьнихъ ѣже сътвори ве
личьствиѣ ⁖ бже къто
подобенъ тебѣ
30 Ѣлико авилъ еси мьнѣ
скръби мъногы ѕълы ⁖
и обрашть живилъ мѧ
еси ⁖ и отъ беѕдьнѣ ѕе

175

мли древле възведе мѩ
21 Оумъножілъ есі на мнѣ
величество твое ⁖
ꙇ обраштъ оутѣшілъ мѩ есі ⁖
ꙇ отъ бездень ꙁемлѩ
пакы възведе мѩ
22 Ꙇбо азъ ꙇсповѣмъ сѩ те
бѣ въ людехъ гꙇ ⁖
въ сѫдѣхъ пъсаломь
скъıхъ рѣснотѫ твоѭ бже
въспоѭ тебѣ въ г[л]ѫ
слехъ свѩтъ ꙇнлвъ
23 Въздрадоучете сѩ оустьнѣ
мої егда въспоѭ тебѣ ⁖
і дша моѣ ѩже (е)сі иꙁбавілъ ⁖
24 пакы же і ѩꙁыкъ мої
вьсь дьнь пооучітъ сѩ
правьдѣ твоеі
Егда постыдѩтъ сѩ і
срамѩтъ сѩ іскѫштеі
ꙁьла мьнѣ

176

Р+ 1 ВЬ КОНЕЦЬ ПЪСАЛОМЪ ДАВЪ ВЪ СОЛОМОУНѢ

Бже сѫдъ тво(и) цѣсарю
даждь ⁖ ꙇ правъ
дѫ твоѭ сноу цѣрю ⁖

164

отъ тебе не оутаішѧ сѧ ⁖

7 Да не постыдѧтъ сѧ о мь
нѣ тръпѧштеі тѧ гі гі
сілъ ⁖ ні посрамлѣѭ
тъ же сѧ о мьнѣ іскѫштеі
тебе бже іілвъ ⁖

8 Ѣко тебе радi прiѧсъ поно
шеніе ⁖ покры срамота
лице мое ⁖

9 Тоуждь быхъ братрi моеі ⁖
і страненъ сномъ мате
рі моеѩ ⁖

10 Ѣко жалость домоу твоего
сънѣстъ мѧ ⁖ і поноше
ніѣ поносѧштеіхъ тебѣ
нападѫ на мѧ ⁖

11 І прікрыхъ постомь дшѫ
моѭ ⁖ і бысть въ поно
шеніе мънѣ ⁖

12 І положіхъ одѣнье мое въ
врѣште ⁖

165

і быхъ імъ въ прітъчѫ ⁖

13 О мьнѣ глоумлѣахо сѧ сѣдѧ·
штеі въ вратѣхъ ⁖
і о мьнѣ поѣхѫ пьѭште
вино ⁖

14 Азъ же молітвоѭ мое
ѭ къ тебѣ г҃і ჻
въ врѣмѧ благоволе
нїѣ б҃же ჻
Въ мъножьствѣ міло
сті твоеѩ ჻ оуслыші
мѧ въ рѣснотѣ сп҃а твоего ჻
15 сп҃і мѧ отъ бренїѣ да не
оуглъбѭ ჻
Ізбаві отъ ненавідѧ
штіхъ мѧ ჻ і отъ глѫ
бокыхъ водъ ჻
16 Да не потопітъ мене боу
рѣ водьнаѣ ჻ ні пожъ
ретъ мене глѫбіна ჻
ні съведетъ о мьнѣ

166

ровьнікъ оустъ своіхъ
17 Оуслыші мѧ г҃і ѣко блага
естъ мілость твоѣ ჻
по мъножьствоу штедро
тъ твоіхъ прізьрі на мѧ
18 Не отъвраті ліца своего
отъ отрока твоего ჻
ѣко скрьблѭ ꙗдро оуслы
ші мѧ
19 Вонъмі д҃ші моеі і отъ

цвьтетъ отъ града ѣко
трѣва ꙃемьнаѣ
17 Бѫдı ıмѧ его б҃лстве

179

но въ вѣкы ჻ прѣжде
слъньца. прѣбываетъ
ıмѧ его ჻
ı възблагоствѧтъ сѧ
о немь вьсѣ колѣна ꙃе
мьскаѣ ჻ вьсı ѩꙃы
цı оублажѧтъ ı
18 Б҃лственъ г҃ь б҃ъ ı҃нлвъ ჻
творѧı чюдеса едıнъ
19 ı б҃лственo ıмѧ славы
его ჻ въ вѣкъ ı вѣкъ вѣкоу
ı наплънıтъ сѧ славы
его вьсѣ ꙃемлѣ ჻ бѫ
р҃п детъ бѫдетъ ჻ с[ка]ла
1 КОНЬЧЯ СѢА ПѢСНІ Д҃ДВЫ
МНОЖЯШѢАѢА С҃НЯ ИѲСЕ
ОВЯ ПЪСЯЛМЪ ЯСЯФОВЪ
Коль д[р]обръ б҃ъ ı҃нлевъ
правымь сръдьцемь ჻
2 мнѣ же мала не подвı
жасте сѧ ноꙃı ჻ мала не

180

пролнишѧ сѧ стопы моѧ
3 Ѣко въздревьновахъ на
беззаконьнꙑѧ мирѣ грѣ
шьникъ видѧ
4 Ѣко нѣстъ въсклоненіѣ во
съмръті (і)хъ і оутвръ
жденіѣ въ ранахъ іхъ
5 Въ троудѣхъ чловѣчіхъ не
сѫтъ ·:· і съ чл҃кꙑ не прі
имѫтъ ранъ ·:·
6 Сего раді оудръжаѧ(тъ) гръ
дꙑні до коньца ·:·
ѡдѣшѧ сѧ неправъдоѭ
і нечестіѭ своеѭ
7 Ізідетъ ѣко ис тоука не
правъда іхъ ·:· прѣідѫ
тъ въ любьве сръдьцю
8 Помꙑслишѧ і гл҃шѧ
во зълобѣ ·:· неправъдѫ
въ высотѣ гл҃шѧ
9 Положішѧ на нб҃сі оуста

181

своѣ ·:· і ѩзꙑкъ іхъ
прѣіде по землі
10 Сего раді обратѧтъ сѧ

169

ı оковаnъıхъ своıхъ nе оу(nн)
[ѵı]ѵьжıтъ

35 Да въсхвалѩто ı nебеса
ı ꙁемлѣ ⁘ море ı вьсѣ
двıжѩштıѣ сѩ вь nемь

36 Ѣко б҃ъ сп҃сетъ сıоnа ⁘
ı съꙁıждѫтъ сѩ градı
ıюдѣıстı ⁘ ı вьселѩ
тъ сѩ [ı] тоу ı nаслѣдетъ ı

37 ı сѣмѩ рабъ твоıхъ оу
дръжıтъ ı
Ι любѩште ıмѩ твое въ
селѩтъ сѩ во nъ

ѯ҃ѳ 1 ВЪ КОNЕЦЬ Д҃ДОУ ВЪСПОМІ
NАNІЕ ЗА NЕ СП҃Е МѦ Г҃Ь ⁘

2 Б҃же въ помоштъ
моѭ воnъмı ⁘
г҃ı помоштı мьnѣ по
тъштı сѩ

3 Да постъıдѩ
тъ сѩ ı посрамлѣѭ
тъ сѩ ıскѫштеı д҃шѩ

170

моеѩ

4 Да въꙁвратѩтъ сѩ вь
спѩть ⁘ ı постъıдѩ

положілъ імъ есі
ꙁъла ⁘ ніꙁъложі
лъ ꙗ есі вънегда ра
ꙁг(р)ъдѣшꙗ
19 Како бышꙙ въ ꙁапоу
стѣніе вънеꙁаапѫ ⁘
і сконьчашꙙ сꙙ погы
бѫ ꙁа беꙁаконеніе
свое ⁘ 20 ѣко сонъ є въ
стаѭштаго
Г҃і въ градѣ твоемъ
ікоунѫ іхъ оуничьжі
шꙗ

183

21 Ѣко раꙁгорѣ сꙙ срьдь
це мое ѫтроба моѣ і
ꙁмѣтъ сꙙ
22 і аꙁъ оуничьжены не раꙁоумѣ
хъ ⁘ ѣко скотъ быхъ оу тебе ⁘
23 і аꙁъ вынѫ съ тобоѭ
Дрьжалъ есі рѫкѫ де
снѫѭ моѭ ⁘ 24 і съвѣто
мь твоімь наставілъ
мꙙ есі ⁘ і съ славоѭ
пріꙙтъ мꙙ
25 Чьто бо мі естъ на н҃бсі ⁘
і отъ тебе чъто въсхотѣ

хъ на ꙁемлі
26 Іштеꙁе срьдьце мое і
плоть моѣ ⁘ бъ срьдь
ца моего і чѧсть моѣ
бъ въ вѣкъ
27 Ѣко се оудалѣѭштеі сѧ
отъ тебе погыбѫтъ ⁘

184

потрѣбілъ есі вьсего
любы дѣѭ[ѭ]шта
отъ тебе
28 Мьнѣ же прілѣплѣті сѧ
бꙁѣ благо естъ
Полагаті на гѣ оупъвані
е мое
Да исповѣмъ вьсѧ хва
лы твоѩ ⁘ въ вратѣхъ
д[р]ъщері своеі
ҀО 1 РАЗОУМЪ АСАФОВЪ
Въскѫѭ бже отърінѫ до
коньца ⁘ прогнѣва сѧ
ѣрость твоѣ на овьцѧ
пажіті твоеѩ
2 Помѣні сънемъ твоі іже
сътѧжа іспрьва ⁘
іꙁбавілъ есі жеꙁ(л)ъ до

*

стоѣніѣ твоего

Гора сіонъ сі въ нѭже въ

185

селілъ сꙙ есі ჻ 3 въꙁдві

гні рѫцѣ твоі на гръ

дꙑнꙙ іхъ въ коньці

Єлико лѫкавьнова врагъ

о свтѣемь твоемь ჻

4 і въсхвалішꙙ сꙙ не

навідꙙштеі тебе

По срѣдѣ праꙁдьніка

твоего

Положішꙙ ꙁнаменіѣ

своѣ ꙁнаменіѣ 5 і не по

ꙁнашꙙ ჻ ѣко въ ісходѣ

прѣвыше

Ѣко въ добровѣ дрѣвьнѣ

секꙑрамі расѣшꙙ

6 двьрі его ჻ въ коупѣ

съѵівомъ і оскрьдомь

раꙁдроушішꙙ і

7 Въжѣшꙙ огнемь свꙙті

ло твое ჻ въ ꙁемлі

186

осквръніішꙙ село імені

твоего

8 Рѣшѧ въ срьдьци своемъ
жжикы ихъ въ коупѣ ⁖
придѣте и да [и] остави
мь вьсѧ праздьни
кы бжиѩ отъ земли
9 Знамении нашихъ не ви
дѣхомъ ⁖ нѣстъ къ то
моу порока и насъ не позна(е)
тъ потомь
10 До колѣ ги поноситъ вра
гъ ⁖ раздражаетъ про
тивьнꙑ имѧ твое
до конъца
11 Въскѫѭ въздраштаеши
рѫкѫ твоѭ ⁖ и десницѫ
твоѭ отъ срѣды ѩдръ тво
ихъ до коньца
12 Бъ же цѣсарь нашь прѣжде
вѣка

187

съдѣла спние по
срѣдѣ земли ⁖
13 Ты оутвръди силоѭ
твоеѭ море ⁖
ты съкроуши главы
змъемъ въ водѣ
14 Ты сътлъче главѫ

ȥмьевѫ ჻ далъ есі
брашьпо людемъ етіо
пьскомъ МОУРОМЪ
12 Ты растръже істочь
нікꙑ и потокꙑ ჻
ты исѫчі рѣкꙑ наво
дьненꙑѩ
16 Твоі естъ дьнь і твоѣ
естъ ношть ჻ ты съ
връші ȥорѭ і слъньце
16 Ты сътворі вьсѩ прѣ
дѣлы ȥемлі ჻ лѣто
і веснѫ ты соȥъда

188

помѣні сего
Врагъ поносі гю ჻ і лю
діе беȥоумьні раȥдра
жішѩ імѩ твое
19 Не прѣдаждь ȥвѣремъ
дшѩ ісповѣдаѭ
штѩ сѩ тебѣ ჻ дшь
оубогꙑхъ твоіхъ не
ȥабѫді до коньца
20 Прізьрі на ȥавѣтъ
твоі ჻ ѣко напльні
шѩ сѩ омраченіі ȥе
млі домоу въ непра

въ денъ

21 Да не възвратітъ сѧ съмѣрены срамленъ ⁖ нішть і оубогъ въсхвалнтъ імѧ твое

22 Въскръші бже сѫді пьрѫ твоѭ ⁖ помѣні

189

поношеніе твое еже естъ отъ безоумьнаго вьсь день

Не забѫді гласоу молитвьнікъ твоіхъ ⁖ грьдыні ненавідѧштіхъ тѧ възіде вынѫ

слава

рѯ 1 Въ конецъ не іс тълі асафовъ пъсаломъ пѣсні

2 Ісповѣмъ сѧ тебѣ бже ⁖ исповѣмъ сѧ і прізовѫ імѧ твое

Повѣмь вьсѣ чюдеса твоѣ ⁖ 3 егда пріімѫ времѧ ⁖ азъ право ты сѫждѫ

4 Растаѣ сѧ земьѣ і въ

сі живѫштеі на неі ჻
аꙁъ оутвръдіхъ стлъ

190

пы еѩ

5 Рѣхъ ꙁаконопрѣстѫпьні
комъ ჻ непрѣстѫпаі
те ꙁакона ჻ і съгрѣшаѭ
штеімъ не въꙁносіте
рога

6 Ні въꙁдвіжіте на вы
сотѫ рога вашего ჻
і нгліте на ба неправъ
ды

7 Ꙗко ні отъ ісходішть ні
отъ ꙁападъ ჻ ні отъ
поустъ горъ ჻ 8 ꙗко бъ сѫ
ді естъ

Сего съмѣрітъ ჻ а сего
въꙁнесітъ ჻ 9 ꙗко чѣша
въ рѫцѣ гні ჻ віна не
растворена ісплънь ра
створеніѣ

І оуклоні отъ сеѩ въ онѫ ჻
ѡбаче дрождьѩ его не

191

скыдашѩ сѩ ჻
іспіѭтъ вьсі грѣ
шьні ꙁемн

10 Ꙗзъ же въздрадоуѭ сѧ
въ вѣкъ ⁖ въспоѭ б҃оу
іѣковью
вьсѧ рогы грѣшьні
къ съломлѭ ⁖
і възнесетъ сѧ рогъ
праведьнаего

Ⱀ҃Ⰴ 1 ВЪ КОНЄЦЬ ВЪ ПѢНІИХЪ ПЪСѦЛОМЪ ѦСѦФОВЪ ПѢСНЬ КЪ ѦСУРІЮ

2 Ꙁнаемъ въ юдѣі б҃ъ ⁖
въ і҃илі веліє имѧ
его
3 І бысть въ мірѣ мѣсто
его ⁖ і жілиште его въ
сіонѣ
4 Тоу съкроуші крѣпость
лѫкъ ⁖ штіты орѫ
жье іꙁбьрано
5 Просвѣштаеші ты ді
вьно отъ горъ вѣчнъ ⁖

192

6 възмѧсѧ сѧ вьсі
неразоумьні срьдь
цемь
Оусънѫшѧ съномь своімь ⁖
і не обрѣтѫ нічесоже ⁖ вь

сі мѫжі богатьства
рѫкама своіма
7 Ѡтъ ꙁапрѣштеніѣ твое
го бже іѣковль ⁖
въꙁдрѣмашѧ сѧ въ
сѣдъшеі на конѧ
8 Ты страшьнъ єсі і къ
то протівітъ сѧ тебѣ ⁖
отътолі гнѣвъ твоі
9 с нбі оуслышанъ ство
рилъ єстъ сѫдъ
ꙁемлѣ оубоѣ сѧ и оумлъ
ча · 10 вънегда воскрѣ
снетъ на сѫдъ бъ ·
да оупасетъ вьсѧ кро
тъкыѧ ꙁемлі ⁖

193

діѣ пъсалъма ⁖
11 Ѣко помышленіе члче
ісповѣстъ сѧ тебѣ ⁖
і отълѣкъ помышле
ньѣ оупраꙁніті сѧ тебѣ
12 Помоліте сѧ і въꙁда
діте гю боу нашемоу ⁖
вьсі сѫштеі окрѣстъ
его прінесѫтъ дары
13 Страшьноумоу і отъемлѧ

штю доухы кънѧѕемъ ⁖
страшьноумоу паче цѣ
сарь ѕемьнꙑхъ

1 ВЪ КОНЕЦЬ О ІДІѲОУМѢ
ПЪСЛОМЪ АСАФОВЪ

,ҀЭ
2 Гласомь моімь къ гю
возъвахъ ⁖ гласомь
моімь къ боу і вънѧ
тъ мі
3 Въ день печали моеѩ
ба възіскахъ ⁖
рѫкама моіма ношть

194

шені оутѣе
ѩ прѣдъ німь і не прѣ
льштенъ быхъ
Отъвръже сѧ оутѣшіті
сѧ дша моѣ ⁖ 4 помѣнѫ
хъ ба і възвеселихъ сѧ

ѕаі дъмъ ісль ѩ
въ скръбехъ і не прѣможе
дхъ мoi ⁖ 5 варісте
стражьбꙑ очі мoi

ДІѢ ПЪСАЛЪМА

Съмѧсъ сѧ і не глахъ ⁖
помꙑсліхъ дьні прѣ
выѩ ⁖ і лѣта вѣчь
наѣ 7 помѣнѫхъ і поочі
хъ сѧ

ли по мꙑ шлѣше)

Ноштьѭ срьдьцемь
глоумлѣхъ сѧ ჻
і клъцаше дх҃ъ мої
8 Ѥда въ вѣкъ отъріне
тъ г҃ь ჻ і не пріложітъ
въ благоволиті пакы
9 Ли до коньца мілостъ

195

своѭ отъсѣчетъ ჻
съконьча гл҃ъ отъ рода въ родъ
10 Ѥда забѫдетъ помі
ловаті б҃ъ ჻ ли оудръ
жітъ въ гнѣвѣ свої
штедроты своѩ
11 І рѣхъ нынѣ начѩсъ ჻
сі ізмѣна десніцѩ
вышьнѣго
12 Помѣнѫхъ дѣла гн҃ѣ ჻
ѣко помѣнѫ отъ зачѩ
ла чюдеса твоѣ
13 І поочѫ сѧ во вьсѣхъ
дѣлѣхъ твоіхъ ჻
і на[оу]чінаніихъ
твоіхъ поглоумлѭ сѧ
14 Б҃же въ ст҃ѣмь пѫ
ть твоі ჻ къто б҃ъ
велеі ѣко б҃ъ нашъ ჻
15 ты есі б҃ъ творѧі чюдеса

196

Съказалъ єсі въ лю
дехъ сілѫ твоѭ ∵
16 ізбавілъ єсі мꙑ
шьцеѭ твоеѭ люді
твоꙗ ∵ сн̄ы іѣковлꙗ
іосіфовꙑ ∵ ДІѢ ПЛМЯ
17 Відѣшꙗ тꙗ водꙑ
б̄же ∵ відѣшꙗ тꙗ
водꙑ і оубоѣшꙗ сꙗ ∵
съмѧтішꙗ сꙗ безднь
нꙑ 18 мъножъство шю
ма водъ
19 Гласъ дашꙗ облацї
ібо стрѣлꙑ твоꙗ прѣ
годꙗтъ ∵ гласъ гро
ма твоего въ колесі
Освѣтішꙗ млъньꙗ
твоꙗ въселенѫѭ

197

подвіжа сꙗ і трепетьна
бꙑстъ землѣ ∵ 20 въ
морі пѫть твоі ∵ і стъ
за твоꙗ вь водахъ мнꙗогахъ ∵
і стопꙑ твоꙗ не запъ
нѫтъ сꙗ
21 Ізвелъ єсі ѣко овьцꙗ

люді твоѩ ржкоѭ мо
сѣовоѭ і ароне҆ѭ

ѰӠ 1 СЛАВА СѢДІЛЬНО РАЗОУ

Мѣ АСАФОВѢ

Вънъмѣте людне
мoi ȥаконъ мoi ⁒
пріклоніте оухо ваше
въ глы оустъ моіхъ
2 Отвръȥж въ прітьчахъ
оуста моѣ ⁒ провѣштаѭ
гананіѣ іспрьва
3 Єлнко слышахомъ і раȥоу
мѣхомъ ѣ ⁒ і отьці нашi

198

повѣдѣшиѩ намъ
4 Не оутаі сѩ отъ чѧдъ іхъ
въ родъ інъ ⁒ въȥвѣшта
ѭште хвалы гнѩ і
сілы его ⁒
і чюдеса его ѣже сътворі
5 І въȥдвіже съвѣдѣні
е въ іѣковѣ ⁒
и ȥаконъ положі въ інслі
Єлико ȥаповѣдѣ оцемъ
нашімъ ⁒ съкаȥаті ѣ
сномъ своімъ
6 Да поȥнаетъ родъ інъ ⁒

сновi родꙑштеi сѧ ⁖
і въстанѫтъ повѣдѣтi ѣ
сномъ своiмъ
7 Да положѧтъ на ба оупъ
ванiе свое
І не забѫдѫтъ дѣлъ
бжеi ⁖ і заповѣди его
възiштѫтъ

199

8 Да не бѫдѫтъ ѣко отъ
цi iхъ ⁖ родъ ст(р)опьтi
въ и прогнѣвай i
Родъ iже не iсправi
сръдьца своего ⁖
і не вѣврi съ бмь дха
своего
9 Сновi еф(р)ѣмовi налѧ
цаѭштеi i стрѣлѣѭ
ште лѫкꙑ
възв(р)атiшѧ сѧ въ де
нь бранi
10 Не съхранiшѧ завѣта
бжѣ ⁖ и въ законѣ его не
iзволiшѧ ходiтi
11 І забꙑшѧ благодѣть его
і чюдеса его ѣже ѣвi (i)мъ ⁖
12 прѣдъ оцi iхъ ѣже створi

чюдеса ⸬ въ ꙁемлі єгоу
петьстѣ на поли танеовѣ

ѩмѣ
полю
ꙁани
осъ

200

13 Раꙁврьже же море і прове
де ѩ ⸬ прістави во
ды ѣко въ мѣсѣ ⸬
14 і въведе ѩ облакомь
въ дьне ⸬ і вьсѫ ношть
въ просвѣштеніє о҃гню

про
бі

15 Раꙁврьже камень въ поу
стыні н напоі ѩ ⸬
ѣко въ беꙁводьнѣ мъноꙁѣ
16 Іꙁведе воды іс камене ⸬
і ніꙁъведе ѣко рѣкы во
ды ⸬ 17 і пріложішѩ
пакы съгрѣшіті ємоу
Прогнѣвашѩ вышьнѣго
въ беꙁводьнѣ ⸬
18 іскоусішѩ б҃а въ срьдь
ціхъ своіхъ · въспросі
ти брашьнъ д҃шамъ [на]
своімъ
19 І г҃лашѩ на б҃а і рѣшѩ ⸬
єда въꙁможетъ б҃ъ оуго

201

товаті трьпеꙁѫ
въ поустыні

20 Понеже проразі камень
ꙇ потѣшѧ воды ჻
і потоці наводьнішѧ сѧ
Єгда хлѣбъ можетъ да
ті ჻ ли оуготовіті
трепеꙁѫ людемъ сво
імъ

21 Сего раді слыша г҃ь і ра
ꙁдражі сѧ ჻ ꙇ огнь въ
ꙁгорѣ сѧ въ іѣковѣ і гнѣ
въ (н)ꙁіде на і҃нлѣ ჻
22 ꙁа не (не)ꙗсѧ вѣры б҃оу ჻
ні оупъвашѧ на с҃пніе (е)го
23 ꙇ ꙁаповѣдѣ облакомъ съ (вы)
ше ჻ ꙇ двьрі н҃ебсі
отвръꙁе
24 ꙇ одъждi імъ мана
ѣсті ჻ і хлѣбъ небе

202

сьнъі дастъ імъ
25 хлѣбъ а҃гл҃ъ ѣстъ ч҃лкъ ჻
брашьно посъла імъ
до (о)більѣ

26 Въꙁдвіже югъ до небесі ჻
ꙇ наведе сілоѭ своеѭ
ꙁападенъ
27 ꙇ одъждi на нѧ ѣко пра

хъ пльті ჻ і ѣко пѣсокъ
мореск пьтіцѧ перь
наты
28 І падѫ по срѣдѣ стана
іхъ ჻ ѡкрьсть оу(р)ьшта
іхъ ჻
29 і ѣсѧ і насытішѧ сѧ
ѕѣло ჻ і похоті іхъ прі
несе імъ
30 Неѩшішѧ сѧ отъ похо
одъ
ті своеѩ ჻ і иаче бра

203

шьноу сѫштю оустѣхъ
іхъ
31 І гнѣвъ бжі вьзіде на ня ჻
и оубівъ мъножаишѧѩ
вь ніхъ ჻ іѕбраны
мъ інлемь ѕапѧть
32 Надо вьсѣмі сімі
съгрѣшішѧ па
кы емоу ჻ і не ѩсі вѣ
ры чюдесемъ емоу
33 І сконьчашѧ сѧ вь соуетѣ
дьні нхъ ჻ і лѣта іхъ
со тьштаніемъ
34 Єгда оубівааше ѩ ჻ то
гда вьзіскаахѫ его ჻
і обраштахѫ сѧ і рано
пріхождахѫ кь боу

35 І помѣношѧ ѣко бъ҃ помо
штьнікъ мої естъ ⁖
і бъ҃ вꙑшьнеі іꙁбаві

204

телъ імъ естъ

36 Въꙁлюбішѧ і оустꙑ
своімі ⁖ и ѩꙁꙑкомь
своімь солъгашѧ емоу

37 Срьдьце же іхъ не бѣ право
съ німь ⁖ ні вѣрішѧ
сѧ въ ꙁаповѣди его

38 Тъ же естъ мілості
вꙑ оцѣсти грѣхꙑ (і)хъ ⁖
і не погоубі іхъ
І оумъножітъ въꙁврати
ті ѣрость своѭ ⁖ і не ра
ждежетъ вьсего гнѣва
своего

39 І помѣнѫ ѣко плоть сѫтъ ⁖
дхъ҃ ходѧ і не обраштаѧ сѧ

40 Коль краты прогнѣвашѧ і
въ поустꙑні ⁖ раꙁдражі
шѧ і въ ꙁемли бе
ꙁводьнѣ

205

41 І (о)братішѧ сѧ іскоусішѧ ба҃ ⁖
і ста҃го іи҃лева прогнѣвашѧ

42 Не помѧнѫшѩ рѫкы его ∴
дьнь вь ньже iꙁбавi ѩ
iꙁдрѫкы сътѫжаѭшта
го

43 Ꙗкоже положi въ еѓоуптѣ
ꙁнаменiѣ ∴ i чюдеса
своѣ на полi танеовѣ

44 I превратi въ кровъ рѣкы
iхъ ∴ i тѫчьнꙑѩ iхъ
ѣко да не пiѭтъ

дже
кьнꙑ
ѩ

45 Посъла на нѩ песьѩ моу
хꙑ и поѣсѩ ѩ ∴ i жѣбꙑ
и погоубi ѩ

46 I дастъ ересевi [i] плодъ
iхъ ∴ i троухъ прѫгомъ ∴

звѣ
рь

47 Iꙁбi градомь вiна iхъ ∴
i чрънiцѩ iхъ сланоѭ

48 I прѣдастъ градоу ско
тъ iхъ ∴ i имѣнiе огнѭ

цѩ
чрънi

206

49 Посъла на нѩ гнѣвъ ѣро
стi своеѩ ∴ ѣрость i
гнѣвъ i скръбь

Посъла на ниє аѓелꙑ
лютꙑ

50 Пѫть сътворi стьꙁѫ гнѣ
воу своемоу ∴ не поштѧ

дꙗ отъ съмръті дшꙗ іхъ ჻
ꙇ скотъ іхъ во съмръті
ȥатворі
51 Ꙇ побі вьсꙗ пръвѣньцꙗ
въ ȥемлі єꙉоупотьстѣ ჻
начꙗтокъ въсѣкого троуда
ꙇхъ въ селѣхъ хамовѣхъ
52 Ꙇ двіже ѣко овьцꙗ люди
своꙗ ჻ ꙇ въȥведе ꙗ ѣко
стадо въ поустынѭ
53 Ꙇ наставі ꙗ на оупъваніє
і не оуст(р)ашішꙗ сꙗ
Ꙇ врагы іхъ покры море

207

54 ꙇ въведе ꙗ въ горѫ
стынꙗ своеꙗ ჻ горѫ
сіѭ же сътꙗжа десні
ца его
55 Ꙇȥведе отъ лица іхъ
ꙗȥыкы ჻ і по жрѣбі
ю раȥдѣли імъ ȥемлꙗ ჻
ѫжемь дѣломѣрь
нымъ
Ꙇ въсели въ селѣхъ іхъ
колѣна інлева ჻
56 ꙇскоусішꙗ і прогнѣва
шꙗ ба въшьнѣто ჻
і съвѣдѣніѣ его не съ
хранішꙗ

57 І възвратішѩ сѩ і отъ
връгѫ сѩ ѣко же отьці
іхъ ჻ правратішѩ сѩ
въ локъ развраштенъ
58 І прогнѣвашѩ і на хлъ
мѣхъ своіхъ ჻

208

І въ істоуканьныхъ сво
іхъ раздражішѩ і
59 Слыша б҃ъ і прѣзьрѣ ჻
І оуничьжі ꙃѣло іл҃ѣ
60 І отърінѫ скініѭ селомь
нѫ крі скѫ ჻ село въ немьже
въсели сѩ въ чл҃вѣцѣхъ ჻
61 І прѣдастъ въ плѣнъ крѣ
пость іхъ ჻ і добротѫ
іхъ въ рѫцѣ вражы
62 І затворі въ орѫжі лю
ді своѩ ჻ и достоѣніє
своє прѣзьрѣ
63 Юношѩ іхъ поѣстъ огнь ჻
і дѣвы (і)мъ нє посѣтова
ны бышѩ
64 Ієрѣі іхъ орѫжнемь падѫ ჻
і въдовіцѩ іхъ нє о̇
плаканы бышѩ

209

65 І въста ѣко съпѩі гь ჻
і ѣко сіленъ щюменъ

отъ вїна
66 І поразі врагы іхъ
въспѧть ⁖ поноше
ніє вѣчьно дастъ імъ
67 І отърінѫ село Іосі
фово ⁖ і колѣно ефре
мова не ізбьра
68 Ізбьра колѣно Іюдово ⁖
горѫ сіонъскѫ же възлюбі ⁖
69 і созъда ѣко інорогъ
свѧтинѫ своѭ въ зе
млі о(с)нова ѭ въ [въ] вѣкъ
70 Ізбьра[ра] дада раба
своего ⁖ і поѩтъ і отъ
стадъ овьчіхъ
71 Отъ доілиць поѩто і

210

пасті ѣкова раба сво
его ⁖ ілѣ достоѣніє
свое
72 І оупасі ѩ въ незъло
ба сръдьца своего
73 І въ разоумѣхъ рѫкѫ
своею наставілъ
ѩ есть СЛАВА

оѳ

1 ПЬСАЛОМЪ АСАФОВЪ

Бже прідѫ ѩзы
ці въ достоѣніє

твоє
Ѡскврънишѧ
ціръковь стѫѭ
твоѭ ∵ положишѧ
ілєма ꙗко овоштьноє
храніанштє
2 Положишѧ трѹпіє [ра]
рабъ твоіхъ ∵ бра
шьно пьтіцамъ нє
бєсьнымъ ∵ плъті
прѣподобьнъихъ

211

твоіхъ ꙁвѣрємъ ꙁємь
нымъ
3 Пролиашѧ кръви іхъ ꙗко во
дѫ окръстъ ієлима ∵
і нє бѣ погрєбаѩі
4 Быхомъ поношєнію сѫсѣ
домъ нашимъ ∵ подрѣ
жаніє і порѫганиѣ сѫ
штимъ окръстъ насъ
5 До колѣ гі гнѣваєши сѧ
въ конєць ∵ раждєжє
тъ сѧ ꙗко огнь рьвєніє
твоє
6 Пролѣі гнѣвъ твоі на
ѩꙁыкы нє ꙁнаѭ

штꙗ тебе ⁖ и на цр҃ства
ѣже імені твоего
не пріꙁывашꙗ
7 Ꙗко поѣсꙗ іѣкова і мѣ
сто его опоустошиꙗ

212

8 Не помѣні нашіхъ беꙁако
ненеі прьвыхъ ⁖ ꙗдро
варꙗтъ ны мілості
твоꙗ г҃і
Ꙗко обьніштаго ꙁѣло ⁖
помоꙁі намъ б҃же сп҃лю
нашъ
Славы раді імені
твоего г҃і іꙁбаві ны ⁖
і оцѣсті грѣхы нашꙗ
імені твоего раді
10 Ѥда когда рекѫтъ ꙗ
ꙁыці къді естъ б҃ъ
іхъ ⁖ і оувѣстъ сꙗ
въ ꙗꙁыцѣхъ ⁖
прѣдъ очіма нашіма ⁖
месть кро[вь]ви рабъ
твоіхъ пролитъꙗ
11 Да вьнідетъ прѣ
дъ тꙗ въꙁдыхані

213

є окованыхъ ⁘ по вели
чью мышьцѧ твоеѧ ⁘
сънабьдi снъı оумръ
штвеныхъ
12 Въздаждь сѫсѣдомъ
нашiмъ ⁘ седмерицеѭ
въ нѣдра iхъ ⁘ поношенне
мь iмьже поносiшѧ тебѣ
гi ⁘ 13 мы же людие твоi
i овьцѧ пажiтi твоеѧ
iсповѣмъ сѧ тебѣ въ вѣкъ ⁘
въ роды родъ възвѣстi
мъ хвалы твоѩ

ҀѲ 1 ВЪ КОНЄЦЬ О ІЗМѢНѦШТІ
ХЪ СѦ СЪВѢДѢНІЄ ЯСЯ
ФОВЪ ПЪСЯЛОМЪ СОУРІ
РІОЯ

2 Пасы нiлѣ вънъмi ⁘
водѧ ѣко овьчѧ iосi
фа ⁘ сѣдѧi на хiроу
вiмѣ ѣвi сѧ ⁘

214

3 прѣдъ ефремомь i венiѣ
миномь · i емасiю
Въздвiгнi сiлѫ твоѭ
i прiдi да ны спешi ⁘

4 бже обраті ны і просвѣті
лице твое і съпасемъ сѧ
5 Гі бже до колѣ гнѣваеші сѧ
на молитвѫ рабъ твоіхъ ჻
6 натровеші ны хлѣба сле
зьна ჻ і напоіші ны сле
зъ въ мѣрѫ
7 Положілъ ны есі въ прѣ(рѣ)ка
ніѣ сѫсѣдомъ нашімъ ჻
і вразі наші п[р]одрѣжа
шѧ ны
8 Гі бже сілъ обраті ны ჻
і просвѣті лице твое
на ны і спені бѫдемъ
9 Віноградъ із еѓоупь
та прѣнесе ჻ выгъна

дї
ѣ нъ
сал
ма

215

ѩзыкы н насаді і
10 Поть сътворі прѣдъ німь ჻
і насаді кореніѣ его і ісплъ
ні землѭ
11 Покры горы сѣнь его ჻ і ло
зье его кедры бжѩ
12 Простръ розгы его до мѣрѣ ჻
і до рѣкы отърасли его
13 Въскѫѭ разорі оплотъ его ჻

ι (о)бімаѭтъ і вьсі прѣходѩ
штеі пѫтемь
14 Ѡзоба і вепрь отъ лѫга ⁘
ιнокъ днв[ь]еι поѣлъ естъ ⁘
15 Бже сілъ обраті ⁘ ι прізь
рі съ небесі ι виждъ
ι посѣті вінограда своего ⁘
16 ι съвръші іже насаді де
сніца твоѣ ⁘ ι на сна егоже
оукрѣпілъ есі себѣ
17 Пожеженъ огнемъ ι раскопа
нъ ⁘ отъ запрѣштеніѣ лица

216

твоего погыбнѫтъ
18 Бѫді рѫка твоѣ на мѫжа
де(с)ніцѧ твоеѩ ⁘
ι на сна члча егоже оукрѣпі
лъ есі себѣ ⁘
19 ι не отстѫпімъ тебе ⁘
живіші ны і імѧ твое
прізовемъ ⁘
20 Гі бже сілъ обраті ны ⁘
ι просвѣті ліце твое
ι спні бѫдемъ

9 1 ВЪ КОНЕЦЬ ПЬСАЛОМЪ О ТОЧІЛѢ
ХЪ АСАФОВЪ ВЪ ПЯТЬ СОБОТѢ

снові родыаштеі сѧ ⁘
і въстанѫтъ повѣдѣті ѣ
снoмъ своімъ

7 Да положѧтъ на бa оупъ
ваніе свое
І не забѫдѫтъ дѣлъ
бжеі ⁘ і заповѣди его
възіштѫтъ

199

8 Да не бѫдѫтъ ѣко отьцı іхъ ⁘ родъ ст(р)опьті
въ и прогнѣвањ і
Родъ іже не ісправі
срьдьца своего ⁘
і не вѣрі съ бмь дха
своего

9 Снові еф(р)ѣмові налѣ
цаѭщтеі і стрѣлѣѭ
ште лѫкы
възв(р)атішѧ сѧ въ де
нь брані

10 Не съхранішѧ завѣта
бжѣ ⁘ и въ законѣ его не
ізволишѧ ходіті

11 І забышѧ благодѣть его
і чюдеса его ѣже ѣві (і)мъ ⁘

12 прѣдъ оцı іхъ ѣже створі

оуслышахъ тѧ въ та
инѣ боурьнѣ ∵
искоусихъ тѧ на водѣ
прѣрѣ(ка)ньѣ ∵

ДІѤ ПСАЛМѦ

218

9 Слышите людие мои і за
съвѣдѣтельствоуѭ вамъ ∵
ілю ѣште мене послоушаеши ∵
10 да не бѫдетъ въ тебѣ въ новъ ∵
ні поклониши сѧ боу тоуждемоу
11 Азъ бо есмь гь въ твоі ∵
изведоі тѧ отъ земьѧ
еѵоупьтьскы ∵
раширі оуста твоѣ испльнѭ ѣ
12 І не послоушашѧ люди мої
гласа моего ∵
ілъ не вьнѧтъ мнѣ ∵
13 І отъпоустихъ ѩ похотемъ
срьдьца ихъ
14 Ѣште бишѧ людіе мої по
слоушали мене ∵ ілю
въ поті моѩ ѣште бі ходилъ

219

15 Ні о чемьже оубоу врагъ ихъ
съмѣрилъ бимь ∵ і на
сътожаѭштѧѩ имъ въ

20 Понеже проразꙁі камень
і потѣшѧ водꙑ ⁘
і потоци наводьнишѧ сѧ
Ѥгда хлѣбъ можетъ да
ті ⁘ ли оѵготовіті
трепеꙁѫ людемъ сво
імъ
21 Сего раді слꙑша г҃ь і ра
ꙁдражі сѧ ⁘ і огнь въ
ꙁгорѣ сѧ въ іѣковѣ і гнѣ
въ (н)ꙁіде на ін҃лѣ ⁘
22 ꙁа не (не)ꙗсѧ вѣрꙑ бо҃у ⁘
ні оѵпъвашѧ на сп҃ніе (е)го
23 І ꙁаповѣдѣ облакомъ съ (вꙑ)
ше ⁘ і двьрі нб҃сі
отврьꙁе
24 І одъждi імъ мана
ѣсті ⁘ і хлѣбъ небе

202

сьнꙑ дастъ імъ
25 хлѣбъ аг҃лъ ѣстъ ч҃лкъ ⁘
брашьно посъла імъ
до (о)бiльѣ
26 Въꙁдвiже югъ до небесі ⁘
і наведе сілоѭ своеѭ
ꙁападенъ
27 І одъждi на нѧ ѣко пра

7 Вы же ѣко чловѣчі оу
мıраете ⁖ ı ѣко еді
нъ отъ кънѧʒь подаете ⁖
8 Въскръсні бже сѫді ʒе
млі ⁖ ѣко ты насла
днші во въсѣхъ ѩ
ʒыцѣхъ

ЭШ 1 ПѢСНЬ ПЪСАЛОМЪ АСАФОВЪ

2 Бже къто оуподобі
тъ сѧ тебѣ ⁖
не прѣмлъчі ні оукроті бъ

221

3 Ѣко се враʒі твоі въшю
мѣшѧ ⁖ ı ненавідѧ
штеі тебе въʒдві
гѫ главѫ
4 На людı твоѩ лѫкавь
новашѧ волеѭ ⁖ ı съ
вѣшташѧ на свтыѩ
твоѩ
5 Рѣшѧ прідѣте ı потрѣ
бімъ ѩ отъ ѩʒыкъ ⁖
ı не помѣнетъ сѧ імѧ
ıнлево къ томоу
6 Ѣко съвѣшташѧ іномы
шленıемь къ себѣ ⁖

35 І помѣношѧ ѣко б҃ъ помо
штьнікъ мої естъ ჻
і б҃ъ вышьнеі іꙁбаві

204

телъ імъ естъ
36 Въꙁлюбішѧ і оустꙑ
своімі ჻ н ѩꙁꙑкомь
своімь солъгашѧ емоу
37 Срьдьце же іхъ не бѣ право
съ німь ჻ ні вѣрішѧ
сѧ въ ꙁаповѣдн его
38 Тъ же естъ мілості
вꙑ оцѣстн грѣхꙑ (і)хъ ჻
і не погоубі іхъ
І оумъножітъ въꙁвратн
ті ѣрость своѭ ჻ і не ра
ждежетъ вьсего гнѣва
своего
39 І помѣнѫ ѣко плоть сѫтъ ჻
д҃хъ ходѧ і не обраштаѧ сѧ
40 Коль кратꙑ прогнѣвашѧ і
въ поустꙑні ჻ раꙁдражі
шѧ і въ ꙁемлн бе
ꙁводьнѣ

205

41 І (о)братішѧ сѧ іскоусішѧ б҃а ჻
і с҃таго і҃нлева прогнѣвашѧ

223

15 Ѣко огнь і попалѣєтъ джбро
въі ⁘ ѣко пламень пожѣга
ьі горъі

16 Тако поженеші ѩ боурѥѩ тво
еѩ ⁘ і гнѣвомъ твоімь
съмꙗтеші ѩ

17 Іспл(л)ъні лица іхъ досажде
ніѣ
І възіщѫтъ імені тво
его гі

18 Да постъідꙗтъ сѧ і съ
мꙗтѫтъ сѧ въ вѣкъ
вѣкоу ⁘ і посрамꙗтъ сѧ
і погъібнѫтъ ⁘ 19 і позна
ѭтъ ѣко імѧ тебѣ гь
тъі єдінъ въішьнеі по
вьсеі землі

ЭѴ 1 ВЪ КОНЄЦЬ О ТОЧИЛѢХЪ СНОМЪ КОРЄОВОМЪ ПЬСАЛОМЪ

2 Коль възлюблєна селъ
твоѣ гі сілъ ⁘ 3 жела
етъ і сконьчаваетъ
сѧ дша моѣ

224

въ дворъі гнѧ
Срьдьце мое і плоть

моѣ въздрадовасте
о б҃зѣ живѣ
4 ꙇбо пьтица обрѣте себѣ
храминѫ ⸪ ꙇ грълица
гнѣздо себѣ ꙇѫдеже
положи пьтеньцѧ своѩ
Олътарѩ твоѩ г҃и силъ ⸪
цѣсарь мои б҃ъ мои ⸪
5 Блажени живѫщиеи
въ домоу твоемь ⸪
въ вѣкъ вѣкомъ въ
схвалѧтъ сѩ
6 Блаженъ мѫжъ емоу
же (е)стъ застѫпление
моу отъ тебе
Въхождениѣ въ срѣдь
це свое завѣшта

225

7 Въ ждоль плачевьнѫѭ
въ мѣсто еже положи
ꙇбо б҃лствениѣ дастъ
законодаѩи
8 Поидѫ отъ силы въ
силѫ авѧтъ сѩ б҃ъ б҃мъ
въ сионѣ ⸪ ДІѢ ПЛЪМЯ
9 Г҃и б҃ъ силъ оуслыши
молитвѫ моѭ

въноушi бже іѣковль діѣ

10 Ꙁаштiтьнiче нашь вi
ждь бже ☺ і прiꙁьрi
на лице га твоего

11 Ѣко лоуче дьнь едiнъ
въ дворѣхъ твоiхъ
паче тысѧштъ
іꙁволихъ прiмѣта
тi сѧ въ домъ ба
моего паче ☺ неже жi
тi въ селѣхъ грѣшь
нiчiхъ

226

12 Ѣко мiлость истiнѫ
любiтъ гь · бъ благо
дѣть и славѫ да
стъ
Гь не лiшiтъ добра · хо
дѧштiхъ неꙁълобоѭ ☺

13 Гь бъ сiлъ блаженъ
мѫжь оупъваи на тѧ

Э̄Ѣ̄ 1 ВЪ КОНЕЦЬ СНО КОРЕОВЪ ПСАЛОМЪ

2 Благоволiлъ е
сi гi ꙁемлѭ
твоѭ · въꙁвратi
лъ есi плѣнъ иѣко
вль

штѩ тебе ⁖ и на цр҃ства
ѣже імені твоего
не прізываша
7 Ѣко поѣсѩ іѣкова і мѣ
сто его опоустишѩ

212

8 Не помѣні нашіхъ безако
неней прьвыхъ ⁖ ѩдро
варѩтъ ны мілості
твоѩ г҃і
Ѣко обьніштаго зѣло ⁖
помозі намъ б҃же сп҃слю
нашъ
Славы раді імені
твоего г҃і ізбаві ны ⁖
і оцѣсті грѣхы нашѩ
імені твоего раді
10 Ѥда когда рекѫтъ ѩ
зыцї къді естъ б҃ъ
іхъ ⁖ і оувѣстъ сѩ
въ ѩзыцѣхъ ⁖
прѣдъ очіма нашіма ⁖
местъ кро[вь]ви рабъ
твоіхъ пролитъѩ
11 Да вьнідетъ прѣ
дъ тѩ въздыхані

его спніє его ⌣ въселиті
славѫ въ ӡемлѭ нашѫ

11 Мілость и ръснота срѣтете сѧ ⌣
правъда и міръ об(л)объӡасте сѧ ⌣

12 ръснота отъ ӡемлѧ въсіѣ ⌣
і правъда съ нбсі прініче

13 І бъ дастъ благость ⌣
и ӡемлѣ наша дастъ плодъ
свої

14 Правъда прѣдъ инмь ідетъ ⌣
і поло[л]жітъ въ пѫть сто
пы своѩ

228

ѯѲ

слѧ сѣно і молитва дѫва

Пріклоні гі оухо твоє и оуслыші мѧ ⌣
ѣко ніштъ есмь аӡъ

2 Съхрані дшѫ моѭ ѣко прѣподо
бенъ есмь ⌣ спсі раба твоего
вже мої оупъваѭштааго на тѧ

3 Помілоуі мѧ гі ѣко къ тебѣ въ
ӡовѫ вьсь день ⌣

4 въӡвеселі дшѫ раба твоего ⌣
ѣко къ тебѣ гі въӡѧхъ дшѫ
моѭ

5 Ѣко ты гі благъ і кротокъ ⌣
і прѣміслостівъ вьсѣмъ

прїꙁывающтимъ тѧ
6 Въоушї г҃ї молитвѫ моѭ ჻
ї въньмї гласъ моленїѣ мо
єго
7 Въ день печали моеѩ воꙁъ
вахъ къ тебѣ ѣк(о) оуслыша мѧ
8 Нѣстъ подобьна тебѣ въ бꙁ҃ѣ
[н]хъ г҃ї ჻ ї нѣстъ по дѣломъ
твоїмъ
9 Вьсї ѩꙁыцї єлико сътворї
прїдѫтъ ჻ ї поклонѧтъ
сѧ прѣдъ тобоѭ г҃ї ჻
ї прославѧтъ їмѧ твоє ჻
10 ѣко велеї єсї ты творѧ чю
деса ჻ ты єсї б҃ъ єдинъ
11 Наведи мѧ г҃ї на пѫть твої ჻
ї поїдѫ въ рѣснотѣ твоєї ჻
да въꙁвеселитъ сѧ срьдьце
моє

229

Боѣтї сѧ їменї твоєго
12 Їсповѣмъ сѧ тебѣ г҃ї б҃же мої ჻
вьсѣмь срьдьцем(ь) (м)оїмь ჻
ї прославлѭ имѧ твоє въ вѣкы ჻
13 ѣко мїлость твоѣ велиѣ на мьнѣ
єстъ · їꙁбавїлъ є(си) д҃шѫ моѭ
отъ ада прѣисподьнѣго

і (о)бімаѭтъ і вьсі прѣходѧ
штеі пѫтемь
14 Ѡзоба і вепрь отъ лѫга ⁘
інокъ днв[ь]еі поѣлъ естъ ⁘
15 Бже сілъ обраті ⁘ і прізь
рі съ небесі і вижд҄ъ
І посѣті вінограда своего ⁘
16 і съвръші іже насаді де
сніца твоѣ ⁘ і на сна егоже
оукрѣпілъ есі себѣ
17 Пожеженъ огнемъ і раскопа
нъ ⁘ отъ запрѣштеніѣ лица

216

твоего погыбнѫтъ
18 Бѫді рѫка твоѣ на мѫжа
де(с)ніцѧ твоеѧ ⁘
і на сна чл҃ча егоже оукрѣпі
лъ есі себѣ ⁘
19 і не остѫпімъ тебе ⁘
жівіші ны і імѧ твое
прізовемъ ⁘
20 Гі бже сілъ обраті ны ⁘
і просвѣті ліце твое
і спні бѫдемъ

9 1 ВЪ КОНЕЦЬ ПЪСАЛОМЪ О ТОЧІЛѢ
ХЪ АСАФОВЪ ВЪ ПѦТЬ СОБОТѢ

230

ꙇ людне етiопьсцi сi бышѧ

тоу

5 Матi сiоно реүетъ үловѣкъ ჻

ꙇ үловѣкъ роди сѧ вь немь ჻

ꙇ тъ основа i вышьнеi ჻

6 Г҃ь повѣстъ во кънигахъ людемъ

н кънѧꙃемъ ჻ сi бывъшi

iмъ въ немь ჻ 7 ѣко веселѧ

штiнмъ сѧ вьсѣмъ жiлiште

въ тебѣ

1 ПЬСАЛОМЪ С҃НОМЪ КОРЕОВОМЪ

ВЪ КОНЕЦЬ О МА'ЛИТѢ О ꙈЪВѢШ Ꙉ(АТ)I

СЛОВО РАЗОУМЬНО ЕМАНОУ ꙈИЛИ

ѯѕэ ꙈѢНIНОУ

2 Г҃i б҃же сп҃нiѣ моего

въ день воꙃъвахъ н въ ноштн

прѣдъ тобоѭ

3 Да вьнiдетъ прѣдъ тѧ молн

тва моѣ ჻ прiклонi оухо твое

къ моленiю твоемоу

4 Ѣко iсплъни сѧ ꙃолъ дша моѣ

ꙇ жiвотъ моi адѣ прiблiжi сѧ

5 Прiмѣненъ бyхъ съ нiꙃъходѧ

штнiмi въ ровъ ჻ бyхъ ѣко

үловѣкъ бес помоштi 6 оу мръ

оуслышахъ тѧ въ та
інѣ боурьнѣ ⸬
іскоусіхъ тѧ на водѣ
прѣрѣ(ка)ньѣ ⸬

ДІЄ ПСАЛМА

218

9 Слышіте людие мої і ҙа
съвѣдѣтельствоуѭ вамъ ⸬
ілю ѣште мене послоушаеші ⸬
10 да не бѫдетъ въ тебѣ въ новъ ⸬
ні поклоніші сѧ боу тоуждемоу
11 Азъ бо есмь гь въ твоі ⸬
іҙведоі тѧ отъ ҙемьѧ
еӻоупьтьскы ⸬
раширі оуста твоѣ іспльнѫ ѣ
12 І не послоушашѧ людиі моі
гласа моего ⸬
інлъ не вьнѧтъ мнѣ ⸬
13 І отъпоустіхъ ѧ похотемъ
срьдьца іхъ
14 Ѣште бішѧ людіе моі по
слоушали мене ⸬ ілю
въ поті моѧ ѣште бі ходилъ

219

15 Ні о чемьже оубоу врагъ іхъ
съмѣрілъ бімь ⸬ і на
сътожаѭштѧѧ імъ въ

13 (н)Є познана бѫдѫть во тьмѣ
чюдеса твоѣ ⁖ і правъда тво
ѣ вь землі забъвенѣ
14 І азъ къ тебѣ г̄і возъвахъ ⁖
і ютро молитва моѣ варі
тъ тѧ
15 Въскѫѭ г̄і отърѣеші д̄шѫ
моѭ ⁖ отъвраштаеші
лице твое отъ мене
16 Ништь есмь азъ і въ троудѣ
хъ отъ юності моеѧ ⁖
възнѣсъ же сѧ и съмѣріхъ
и омотіхъ
17 По мнѣ прѣидѫ гнѣві твоі ⁖
оустрашениѣ твоѣ възмѫ
тішѧ мѧ ⁖ 18 ѡбідѫ мѧ
ѣко вода вьсь день
ѡдръжаше мѧ въ коупѣ
19 Оудалилъ есі отъ мене дроуга
іскрънѣго ⁖ і знаніѣ моѣ
отъ страсті

С̄ЛА 1 РАЗУМЪ О ТАIНЪIХЪ ЄТАНА
98 ИИЛI ТѢНIНА

2 Милости твоѩ г̄і въ вѣкъ
въспоѭ

7 Вы же ѣко чловѣчі оу
мірѧете ∵ і ѣко ѥдї
нъ отъ кънѧзь подаѥте ∵
8 Въскръсні бже сѫдї зе
млі ∵ ѣко ты насла
днші во въсѣхъ ѩ
зыцѣхъ

эш҃ 1 ПѢСНЬ ПЪСАЛОМЪ АСАФОВЪ

2 Бже къто оуподобі
тъ сѧ тебѣ ∵
не прѣмлъчі ні оукроті бъ

221

3 Ѣко се вразі твоі въшю
мѣшѧ ∵ і ненавідѧ
штеі тебе въздві
гѫ главѫ
4 На люді твоѩ лѫкавь
новашѧ волеѭ ∵ і съ
вѣшташѧ на свтыѩ
твоѩ
5 Рѣшѧ прідѣте і потрѣ
бімъ ѩ отъ ѩзыкъ ∵
і не помѣнетъ сѧ імѧ
іилево къ томоу
6 Ѣко съвѣшташѧ іномы
шленіемь къ себѣ ∵

на тѩ ꙁавѣтъ ꙁ(ав)ѣшта
шѩ
7 Сіела ꙇдоѹмѣіскаѣ ꙇꙁма
ꙇлнтѣне ∵ моѣвъꙇ ага
рѣнѣ ∵
8 Ѣекал н ꙇмамъ нъ і ама

222

лікъ ꙇноплеменьнніцѣі
съ живѫштімі віторѣ
дѣпь
9 Ꙇбо і ѣсоѹхъ съ німі пріде ∵
бъішѩ въ ꙁастѫпленіе
сномъ лотовомъ
10 Сътворі нмъ ѣко і мадіѣ
мо ѵꙇ сисарѣ ∵
ѣко і авінові въ потоцѣ
кісовѣ
11 Потрѣбішѩ сѩ въ ѥньдорѣ ∵
бъішѩ ѣко гноі ꙁемьноі
12 Положі кънѩ(ꙁѩ) іхъ ѣко і оро
ва ꙇ ꙁнва і ꙁевеа і салъ
маноѹ ∵ вьсѩ кънѩꙁѩ іхъ
13 Ꙇже рѣшѩ да наслѣдімъ
себѣ свѣтіло бжіе ∵
14 Бъ моі положі ѩ ѣко коло ∵
ѣко стебліе прѣдъ лнце
мь вѣтроѹ

твоемь въꙁнесетъ сѧ
рогъ нашъ

235

19 Ѣко гнє єстъ ꙁастѫпленіє ⁘
і стаго нілєва цѣсарѣ нашего
20 Тогда глаголалъ єсі въ відѣ
ні сномъ твоімъ ⁘ і рече поло
жіхъ помошть на сільна
Въꙁнѣсъ іꙁбьрана его (о)тъ людеі
моіхъ ⁘ 21 обрѣтъ двда раба
моего ⁘ олѣємь стым(ь) (м)оімъ
помаꙁахъ і
22 Рѫка бо моѣ поможетъ ємоу ⁘
і мышьца моѣ оукрѣпітъ і
23 Нічесоже оуспѣетъ врагъ на нь ⁘
і снъ беꙁаконеніѣ не прілo
жітъ оꙁълобнті его
24 І съсѣкѫ отъ лнца его врагы
его ⁘ · і ненавідѧштѧѧ
і побѣждѫ
25 І рѣснота моѣ і мнлость моѣ
съ нiмь ⁘ і въ імѧ мое
въꙁнесетъ сѧ рогъ его
26 І положѫ на морі рѫкѫ его ⁘
і на рѣкахъ десніцѫ его
27 Тъ въꙁоветъ мѧ оць моі
єсі ты ⁘ бъ моі ꙁастѫ

моѣ въздрадовасте
о б҃зѣ живѣ
4 Ібо пьтіца обрѣте себѣ
храмінѫ ⁘ і грълнца
гнѣздо себѣ іждеже
положі пьтеньцѧ своѩ
Ѡлътарѩ твоѩ г҃і сілъ ⁘
цѣсарь моі б҃ъ моі ⁘
5 Блажені живѫштеі
въ домоу твоемь ⁘
въ вѣкъ вѣкомъ въ
схвалѩтъ сѩ
6 Блаженъ мѫжъ емоу
же (е)стъ заступленіе
моу отъ тебе
Въхожденіѣ въ сръдь
це свое завѣшта

225

7 Въ ждоль плачевьнѫѭ
въ мѣсто еже положі
Ібо бл҃свеніѣ дастъ
законодаѩі
8 Поідѫ отъ сілы въ
сілѫ авѩтъ сѩ б҃ъ б҃мъ
въ сіонѣ ⁘ ДІѢ ПЛЪМЯ
9 Г҃і б҃ъ сілъ оуслыші
молитвѫ моѭ

въноуши бже ꙗковль днѣ
10 Ꙁаштітьніче нашь ві
ждь бже · і прізьрі
на ліце хꙗ твоего
11 Ѣко лоуче дьнь єдінъ
въ дворѣхъ твоіхъ
паче тысꙗштъ
Іꙁволихъ прѣмѣта
ті сꙗ въ домѣ ба
моего паче · неже жі
ті въ селѣхъ грѣшь
ничіхъ

226

12 Ѣко мілость істинѫ
любітъ гь · бъ благо
дѣть і славѫ да
стъ
Гь не лішітъ добра · хо
дѧштіхъ неꙁълобоѭ ·
13 Гь бъ сілъ блаженъ
мѫжь оупъваѩи на тѧ

ЭЪ 1 ВЪ КОНЕЦЬ СНО КОРЕОВЪ
ПСАЛОМЪ

2 Благоволілъ є
сі гі землѧ
твоѩ · възврати
лъ єсі плѣнъ ꙗко
вль

его ⸬ прѣстолъ его на ꙁе
млі повръже
46 Оумалилъ есі день врѣме
ні его ⸬ облиѣлъ и есі
стоудомъ ⸬ дїѣ пъсалма
47 До колѣ г҃і отъвраштаеші сѧ
въ конецъ ⸬ раꙁгорітъ сѧ
ѣко огнь гнѣвъ твоі
48 Помѣні каѣ моѣ нупостась ⸬
еда въ соуе съꙁъда сн҃ы члвѣ
чѧ
49 Къто естъ чл҃овѣкъ іже поживе
тъ ⸬ і не оуꙁьрітъ съмръті
іꙁбавітъ дшѫ своѭ
иꙁдржкы адовы
50 Къде сѫтъ милості твоѧ дре

238

вьнѧѧ г҃і ⸬ ныіже клѧ
тъ сѧ дадоу рѣснотоѭ твоеѭ
51 Помѣні г҃і поношеніе рабъ твоіхъ. ⸬
еже оудръжахъ въ нѣдрѣхъ мо
іхъ ⸬ мъногъ ѩꙁыкъ
52 Еже поносішѧ враꙁѣ твои г҃і ⸬
еже поносішѧ іꙁмѣніе х҃а
твоего
53 Благонъ г҃ь въ вѣкъ ⸬ бѫде

тъ бѫдетъ ⁖ сла

ЭѲ 1 МОЛІТВА МОСѢОВА ЧЛКА БЖІѢ
Гі прібѣжіште бысть на
мъ въ родъ и родъ ⁖ 2 прѣжде
даже горы не бышѧ ⁖ і созъ
да сѧ земльѣ і оуселенаѣ
и отъ вѣка и до вѣка ты есі
3 Не възвраті чловѣка ко съ
мѣреніе ⁖ і рече обраті
те сѧ сниі члвчі
4 Ѣко тысѧшті лѣтъ прѣдъ оун
ма твоіма гі ⁖ и ѣко день въ
(че)раштьне иже мимоідетъ
і стража ноштьнаѣ
5 Оуніучьженіѣ бѫдѫтъ лѣта
іхъ ⁖ ютро ѣко трѣва мімо
ідѫтъ

239

6 Ютро процвьтѫ и прѣідетъ на
вечеръ ⁖ ѡтъпадетъ оже
стѣетъ і исъхнетъ
7 Ѣко ісконьчахомъ сѧ гнѣвомь
твоімь ⁖ и ѣростьѭ твоеѭ
съмѧсомъ сѧ
8 Положілъ есі безаконеніѣ
наша прѣдъ собоѭ ⁖ вѣкъ на

шь въ просвѣштеніе лица
твоего
9 Ѣко вьсі дьні наші оскодѣшѧ ჻
і гнѣвомь твоімь ісконь
ҷахомъ сѧ
Лѣта наша ѣко паоучина поучҷа
ахѫ сѧ ჻ 10 дьніе лѣтомъ на
шімъ ჻ въ ніхъже р҃ лѣтъ
Аште ли же въ селѣхъ ихъ э҃ лѣтъ
И боле ихъ троудъ і болѣзнь
Ѣко наиде кротость на ны и на
кажемъ сѧ ჻ 11 къто съвѣстъ
дръжавѫ гнѣва твоего ჻
і отъ страха твоего ѣрость твоѭ
иштісли
12 Десніцѫ твоѭ тако съкажі
мі ჻ і і кованыѩ с҃цемь
і мѫдростіѭ
13 Обраті сѧ г҃і до колѣ ჻

240 оутѣші

і оумоленъ бѫді на рабы своѩ
14 І спльніхомъ сѧ ютро міло
с҃ті твоеѩ г҃і ‿ и въздрадо
вахомъ сѧ и възвеселихомъ сѧ ჻
во вьсѧ дьні нашѧ възвесе
ліхомъ сѧ ჻ 15 за дьні вь ньже лѣ

съмѣріхъ ны еси ⁘ лѣта вь
нѣже вiдѣхомъ ꙁълаа
16 І прiꙁьрi на рабы твоꙗ i на
дѣла твоѣ ⁘ и наставi сны
ихъ
17 І бѫдi свѣтълость гi ба наше
го на насъ ⁘ і дѣла рѫкъ нашi
хъ iсправi на насъ ⁘ и дѣ
ла рѫкъ нашiхъ iсправи

1 ХВАЛА ПѢНІѢ ДАВА

Живѫi въ помоштi вышь
нѣго ⁘ въ кровѣ ба небесьна
его въдворiть сꙗ
2 Речетъ боу ꙁастѫпьнiкъ моi
еси ты ⁘ і прiбѣжiште
мое ⁘ бъ моi оупъваѭ на нь
3 Ѣко тъ iꙁбавi мꙗ отъ сѣтi
ловьчꙗ ⁘ і отъ словеси мꙗ
тежьна
4 Плештема своiма осѣнiтъ тꙗ ⁘
і подъ крiлѣ его надѣеши сꙗ

241

Щiтъмь обiдетъ рѣсно
та его ⁘ 5 не оубоiши сꙗ
отъ страха ноштьнаего ⁘
от (ст)рѣлы летꙗштꙗ вь де
нь

6 Отъ вешті во тьмѣ прѣхо
дѧштѧѩ ჻ ото сърѩ
штѧ і демона полоүдьнѣего
7 Падетъ отъ страны твоеѩ
тысѩшті ჻ і тьма о деснѫѭ
твоѭ ჻ къ тебѣ не прістѫпітъ ჻
8 Обаче оунма своіма съмотріші
і въздаініе грѣшьнікомъ оүзьріши
9 Ѣко ты есі г҃і оүпъваніе мое ჻
вышьнѣго положілъ есі прібѣ
жіште твое ჻ 10 не прідетъ къ
тебѣ зъло ჻ і рана не прістѫпі
тъ тѣлесі твоемь
11 Ѣко анћломъ своімъ заповѣстъ
о тебѣ ჻ съхраніті тѧ во вь
сѣхъ пѫтехъ твоіхъ
12 На рѫкахъ возьмѫтъ тѧ
еда когда прѣтъкнеши о каме
нь ногѫ твоѭ
13 На аспідѫ і васільска[а] на
стѫпіші ჻ і попереші льва
і змьѣ
14 Ѣко на мѧ оүпъва ізбавлѭ і ჻
покрыѭ і ѣко позна імѧ мое
15 Възоветъ ко мнѣ и оүслышѫ і ჻
съ німь есмь въ скръбі ჻ изъ
мѫ і прославлѭ і

длъготѫ дьнеі исплъниѫ і
и авлѭ емоу сп҃ниѥ мое

Р+ 1 Сїя сѣї пъсалмъ
пѣнїи въ день сѫбⷮѣ

2 Благо есть їсповѣдаті сѧ
г҃ю ∴ ї пѣті имѧ твое
вышьнеі

3 Възвѣштаті ютро мілость
твоѭ ∴ ї рѣснотѫ твоѭ на
вьсѣкѫ ношть

4 Въ десѧтистроуньнѣ пъсалтьи
рі съ пѣсньѭ въ г[л]ѫс(л)ехъ ∴ 5 ѣко
възвеселілъ мѧ есі г҃і тва
рьѭ твоеѭ ∴ ї въ дѣлѣхъ
рѫкѫ твоеѭ въздрадоуѭ сѧ

6 Ѣко възвеличішѧ сѧ дѣла твоѣ
г҃і ∴ зѣло оуглѫбішѧ сѧ помы
шленїѣ твоѣ

7 Мѫжь безоумень не познаетъ ∴
ї неразоумивъ не разоумѣеть
сіхъ

8 Егда прозѧбнѫшѧ грѣшьниці
ѣко трѣва ∴ ї възникѫ вь
сі творѧштии безаконниѥ

13 (н)Е познана бѫдѫтъ во тьмѣ
чюдеса твоѣ ∵ і правъда тво
ѣ вь землі забъвенѣ
14 І азъ къ тебѣ гі возъвахъ ∵
і ютро молитва моѣ варі
тъ тѧ
15 Въскѫѭ гі отърѣеші дшѫ
моѭ ∵ отъвраштаеші
лице твое отъ мене
16 Ништь есмь азъ і въ троудѣ
хъ отъ юності моеѩ ∵
възнѣсъ же сѧ и съмѣріхъ
и омотіхъ
17 По мнѣ прѣидѫ гнѣві твоі ∵
оустрашениѣ твоѣ възмѫ
тішѩ мѩ ∵ 18 ѡбідѫ мѩ
ѣко вода весь день
ѡдръжаше мѩ въ коупѣ
19 Оудалилъ есі отъ мене дроуга
іскрънѣго ∵ і знаніѣ моѣ
отъ страсті

СЛА 1 РАЗУМЪ О ѲАІНЪІХЪ ЕѲАНА
ЭѲ ІИЛІ ѲѢНІНА

2 Мілости твоѩ гі въ вѣкъ
въспоѭ

Г҃ь вьцр҃і сѧ въ лѣпотѫ сѧ
облѣче ⁖ облѣче сѧ г҃ь вь сі
лѫ и прѣпоѩса сѧ
Ꙇбо оутвръді оуселенѫѭ ⁖
ѣже не подвіжітъ сѧ
2 Готовъ прѣстолъ твоі отъ то
лѣ ⁖ ꙇ до вѣка ты есі
3 Въздвігѫ рѣкы г҃і ⁖ въздві
гѫ рѣкы гласы своѩ ⁖
възъмѫтъ рѣкы строугы
своѩ 4 отъ гласа водъ мъногъ
Дивьны высоты морьскыѩ
дивенъ въ вышьнихъ г҃ь
5 Съвѣдѣнїѣ твоѣ оувѣрншѩ сѧ
зѣло

245

Домоу твоемоу подобаетъ
с҃тыні г҃і въ дльготѫ дьнеі

1 ПЪСЛМЪ Д҃ВЪ ВЪ ЧЕꙉВРЪꙉО
ҁѵ҃ КЪ СОБОꙉѢ
Б҃ъ мъсті г҃ь) ⁖
б҃ъ мьсті и не обі
нѫлъ сѧ естъ
29 Възнесі сѧ сѫдиѩі зе
млі ⁖ въздаждь възда

ніє грѫдымъ

3 Доколѣ грѣшьніці гі)·· доколѣ
грѣшьніці въсхвалѧтъ сѧ ∵
4 провѣштаѭтъ і въꙁглаго
лѭтъ неправьдѫ ∵ въꙁгла
голѭтъ вьсі дѣлаѭштеі
беꙁаконеніє
5 Люди твоѧ гі съмѣрішѧ ∵
і достоѣніє твоє оꙁълобішѧ
6 Въдовіцѧ і сіра оуморишѧ

216

і прішельца оубишѧ
7 І рѣшѧ не оуꙁьрітъ гь)·· ні ра
ꙁоумѣєтъ бъ іѣковль
8 Раꙁоумѣіте беꙁоумьніі
въ людехъ)·· і боуі когда оу
мѫдріте сѧ
9 Въсаждеі оухо не слышітъ ли ∵
ли соꙁдавоі око не съмо
тріть
10 Наказаѧі ѩꙁыкы не обли
чітъ лі ∵ оучѧі чловѣка
раꙁоумоу
11 Гь съвѣстъ помышленіѣ
члча ∵ ѣко сѫтъ соуєтьна
12 Блаженъ члвѣкъ єгоже ты

[illegible] г҃и : і отъ зако
на твоего научиши і
13 Да оукротиши отъ дьнь лють :
доньдеже ископаеть сѧ
грѣшьникоу ıама

247

14 Ѣко не отъринеть г҃ь людеı
своихъ : і достоıаниıа своего
не оставить
15 Доньдеже правьда обратить
сѧ на судъ : і идѫщеи по неи вьсı
прави срьдьцемь
16 Къто въстанеть мьнѣ на зъ
ло боуждѫштиıа : лı къто съ
ньмьмь станеть на творѧштиıа
на безаконениıе
17 Ѣко аште не бı г҃ь помоглъ мьнѣ :
въ малѣ въселила сѧ бı въ
адъ д҃ша моıа
18 Аште гл҃ахъ подвıжа сѧ нога моıа :
мıлость твоıа г҃ı помагаше мьнѣ
19 По оумъножению болѣзнеı моихъ
въ срьдьци моемь : оутѣше
ниѣ твоѣ възвеселиша мѧ
20 Да не прѣбѫдеть тебѣ престо
лъ безаконениѣ : съзıда
ıа троудъ на повелѣние

248

21 Оуловѧтъ на д҃шѫ праведьнiхѫ ჻
ι кровь непоъiньнѫ осѫдѧтъ ჻
22 ι бъıстъ мьнѣ г҃i въ прiбѣ
жiште ჻ ι б҃ъ моi въ помоштъ
23 Ι оупъванiю моемоу
въздастъ iмъ г҃ь беȥаконе
нiе iхъ ჻ ι по ȥълобѣ iхъ ჻
погоубiтъ iхъ г҃ь б҃ъ нашь

ⷭ҇
Слѧ

р҃ч 1 ХВАЛА ПѢНIѢ Д҃ВА

Прiдѣте въȥрадоуiмъ
сѧ г҃ю ჻ въсклiкнѣмъ боу
с҃поу нашемоу
2 Варiмъ лице (е)го iсповѣданiнмь ჻
ι въ пъсалъмѣхъ въсклiкнѣ
мъ емоу
3 Ѣко б҃ъ велеi нхъ ჻ ι ц҃рь велеi
по вьсеi ȥемлi
4 Ѣко въ рѫцѣ его коньцi ȥемлѧ ჻
ι высоты горъ того сѫтъ
5 Ѣко того естъ море · i тъ сътворi е ჻

249

ι соушѫ рѫцѣ его соȥъдасте
6 Прiдѣте поклонiмъ сѧ i прiпа
дѣмъ емоу ჻ ι въсплачимъ сѧ

прѣдъ г҃мь ⁖ іже ны есть съ
творілъ
7 Ѣко тъ есть б҃ь нашь ⁖ і мы лю
дие паствины его ⁖ і овьцѧ
рѫкоу его
8 Дьнесь аште гласъ его оуслышіте ⁖
не ожестіте срьдець вашіхъ ⁖
ѣко въ прогнѣвании
По дьни іскоушениѣ въ поустыні ⁖
9 іже іскоусішѧ мѧ оц҃і ваші
іскоусішѧ мѧ і відѣшѧ
дѣла моѣ
10 Четыри десѧти лѣтъ не годо
вахъ рода того ⁖ і рѣхъ прісно
блѫдѧтъ срьдьцемь
Ті же не позънашѧ пѫтеі моіхъ ⁖
11 ѣко клѧсъ сѧ въ гнѣвѣ моемь
ѣште вънідѫ въ покоі мои ⁖

250

1 ЄГДА ХРАМІ ЗЪДАШѨ СѨ
ПЛѢННІЮ П҃ѢСМЪ Д҃АВЪ

ч҃е Въспоіте г҃ю пѣснь новѫ ⁖
въспоіте г҃ю вьсѧ земльѧ ⁖
2 въспоіте г҃ю и б҃лте імѧ его
б҃лте день отъ дьні спние (е)го
3 Възвѣстіте въ ѩзіцѣхъ

славѫ его ჻ въ вьсѣхъ дѣ
лѣхъ чюдеса его
4 Ѣко бъ҃ велеі и хваленъ ѕѣло ჻
страшенъ естъ надо вь
сѣмі бг҃ы
5 Ѣко вьсі бѕ҃і ꙗѕыкъ демо
ні ჻ г҃ь же нб҃са створі
6 Ісповѣданіѣ красотѣ прѣдъ ні
мь ჻ ст҃ыні вельлѣпота
вь свѣтілѣ его
7 Прінесѣте г҃ю отечьства ꙗ
ѕыкъ

251

8 Прінесѣте г҃ю славѫ і че
сть
Прінесѣте г҃ю славѫ імені (е)го ჻
възьмѣте жрътвы въхо
діте въ дворы его
9 Поклоніте сꙗ г҃ю въ дворѣ
ст҃ѣмь его): да подвіжітъ
сꙗ отъ лица его вьсѣ ѕемлѣ
10 Рьцѣте въ ꙗѕыцѣхъ ѣко г҃ь
въцѣсарі сꙗ ჻ ібо испра
ві въселенѫѭ ѣже не
подвіжітъ сꙗ
Сѫдітъ людемъ въ правъдѫ

да веселѧтъ сѧ н͞беса і радоуе
тъ сѧ ꙁемлѣ
Да подвіжітъ сѧ море іспльн(ен)іе (е)го ∴
12 въꙁдрадоуѭтъ сѧ полѣ ∴ і вь
сѣ ѣже въ ніхъ сѫтъ
Тогда въꙁдрадоуѭтъ сѧ вьсѣ
дрѣва дѫбровьнаѣ ∴ 13 отъ
лица г͞нѣ ѣко грѧдетъ

252

ѣко грѧдетъ сѫдитъ ꙁемлі
Сѫдиті въселенѣі въ правьдѫ ∴
і людемъ рѣснотоѭ своеѭ І СІА

рэ· 1 ПѢСНЬ Д͞ВЯ ЕГДА ЗЕМЛѢ ЕГО ОУСТРО

Г͞ь въцѣсарі сѧ да радоуетъ сѧ
ꙁемлѣ
Да въꙁвеселѧтъ сѧ о͞ці
мъноꙁі ∴ 2 облакъ і мракъ окрѫ
сть его ∴ правъда і сѫдъ
исправлениіе прѣстола его
3 Огнь прѣдъ німь прѣдідетъ
і попалитъ окр(ѣст)ъ врагы его
4 Осветішѧ млъніѧ его въселе
нѫѭ ∴ відѣ і подвіжа сѧ
ꙁемлѣ
5 Горы ѣко воскъ растаашѧ сѧ
отъ лица г͞нѣ)· отъ лица г͞нѣ

шь въ просвѣштенне лица
твоего
9 Ѣко вьсі дьні наші оскодѣшѧ ∵
і гнѣвомь твоімь ісконь
чахомъ сѧ
Лѣта наша ѣко паоучина пооуча
ахѫ сѧ ∵ 10 дьние лѣтомъ на
шімъ ∵ въ ніхъже Р̄ лѣтъ
Аште ли же въ селѣхъ ихъ Э̄ лѣтъ
И боле ихъ троудъ і болѣзнь
Ѣко наиде кротость на ны и на
кажемъ сѧ ∵ 11 къто съвѣстъ
дръжавѫ гнѣва твоего ∵
і отъ страха твоего ѣрость твоѭ
иштісаі
12 Десніцѫ твоѭ тако съкажі
мі ∵ і і кованыѧ сцемь
і мѫдростіѭ
13 Обраті сѧ гі до колѣ ∵

240 оутѣші

і оумоленъ бѫді на рабы своѧ
14 І спльніхомъ сѧ ютро міло
сті твоеѧ гі ∵ и въздрадо
вахомъ сѧ и възвеселихомъ сѧ ∵
во вьсѧ дьні нашѧ възвесе
ліхомъ сѧ ∵ 15 за дьні вь нѣже лѣ

254

1 ПЪЛМЪ ДАВЪ

Въспоіте гю пѣснь новѫ ⁘ ѣко
дивьна створі гь
Спе і десніца его)¨
і мышьца стаѣ его ⁘
2 съказа гь спиіе свое прѣ
дъ ѩзыкы)¨ ѡкры пра
вьдѫ своѭ
3 Помѣнѫ міλость своѭ іѣковоу ⁘
і ръснотѫ своѭ домоу іилвоу
Видѣшѧ вьсі коньці землѩ ⁘
спиіе ба нашего
4 Въсклікнѣте гю вьсѩ землѩ ⁘
въспоіте і радоуіте сѧ і поіте
5 Поіте боу нашемоу вь г[λ]ѫслехъ ⁘
въ г[λ]ѫслехъ і въ гласѣ пъса
λомьстѣ
6 Въ трѫбахъ кованахъ ⁘ і гла
сомь трѫбы рожѣны
Въсклікнѣте прѣдъ црмь гмь ⁘
7 да подвіжітъ сѧ море і

255

спλъненне (е)го ⁘ оуселенаѣ і вь
сі жівѫштеі на неі
9 Рѣкы въсплештѫтъ рокамі въ

коупѣ ჻ горы въздрадоуѭтъ
сѧ отъ ліца г͞нѣ ѣко грѧдетъ ჻
ѣко прідетъ сѫдіті землі
Сѫдіті въселенѣі въ правъдѫ
Ч͞Ѳ ї людемъ правостіѭ ჻

1 ПЪСЛМЪ Д͞ВЪ

Г͞ь вьцѣсрі сѧ да гнѣваѭтъ сѧ
людне ჻ сѣдѧі на хіровімѣ
да подвіжітъ сѧ землѣ
2 Г͞ь вь сіонѣ велеі н высокъ естъ ჻
надо вьсѣмі людьмі
3 Да іспов҄ѣдѧтъ сѧ імені твоемоу
велнкоумоу ჻ ѣко страшенъ і с͞тъ
естъ ჻ 4 н честь ц͞рѣ сѫдъ любнтъ
Тън оуготова правънеѭ сѫдъ ჻
і правъдѫ въ нѣковѣ сътворі
5 Възносіте г͞а б͞а нашего ჻ ї кла
нѣіте сѧ подъножню ногоу его ჻
ѣко с͞тъ естъ

256

6 Мосн і аронъ въ іерѣіхъ его ჻
і самоілъ въ прізываѭ
штіхъ імѧ его
Прізывахѫ г͞ѣ тъ слышаше ѩ ჻
7 въ стлъпѣ облачьнѣ г͞лаше
къ німъ

Ѣко хранѣхѫ съвѣдѣніѣ его ⁖
і повелѣніѣ его ѣже дасть імъ ⁖
8 Гі бже нашь ты послоушаалше іхъ
бъ ты міλостівъ бываашe
імъ ⁖ і мъштаѩ на вьсѣ наүн
наніѣ іхъ
9 Възносіте гѣ ба нашего ⁖ н кла
нѣіте сѧ въ горѣ стѣі его ⁖
ѣко стъ есть гь бъ нашь

Ҁѳ 1 ПЪСАМЪ ДАВЪ ВЪ ІСПОВѢДАНІІ

Въсклнкнѣте боү въсѧ ζе
млѩ ⁖ 2 работаіте гю въ ве
селні
Вънідѣте прѣдо нь въ радості ⁖

257

3 оүвѣдіте ѣко гь есть бъ нашь ⁖
Тъ створі ны а не мы себе ⁖
мы же людне его ⁖ і овьцѩ
паствіны его
4 Вънідѣте въ врата его въ испо
вѣданінхъ ⁖ въ дворы его
въ пѣнніхъ
Ісповѣдаіте сѧ емоү ⁖ хва
літе імѧ его · 5 ѣко благъ гь ⁖
въ вѣкъ міλость его ⁖ і до ро

да рѣснота его

Ь҃ 1 ПЪСЛМЪ ДАВЪ

Милость і сѫдъ пои тебѣ г҃і ჻
2 въспоѭ і разоумѣѭ въ пѫ
ті непороучнѣ ჻ когда пріде
ші ко мьнѣ
Прѣхождаахъ въ незълобѣ срѣдь
ца моего ჻ по срѣдѣ домоу моего ჻
3 Не прѣдълагахъ прѣдъ оуіма
моіма ჻ вешті законопрѣ
стѫпьны ჻ творѧштѧѧ

258

законопрѣстопленіе възне
навідѣхъ
Не прільпе мьнѣ срьдьце лѫ
каво ჻ 4 оуклонѣѭштаа(го) сѧ отъ
мене зълаго не знахъ
5 Ѡкле(ве)та[ка]ѭштаго таі ѝскрънѣго
своего ჻ сего выгънахъ] гръ
домь окомь і несытьномь
с҃рдьцемь съ сімь не ѣдѣахъ
6 Ѡчи мої на вѣрьныѩ земльі ჻
посаждаті съ собоѭ
Ходѧі по пѫті непороучноу сь
мі слоужаше ჻ 7 не жівѣше
по срѣдѣ до(моу) моего творѧі
грьдынѫ /· г҃лѧі неправе
дьнаа не ісправлѣше прѣдъ

Гь царь см въ лѣпотѫ см
облѣче ⁘ облѣче см гь въ си
лѫ и прѣпоѣса см
Ібо оутврьди оуселенѫѭ ⁘
іаже не подвижіть см
2 Готовъ прѣстолъ твои отъ то
лѣ ⁘ і до вѣка ты еси
3 Въздвигѫ рѣкы гі ⁘ въздви
гѫ рѣкы гласы своѩ ⁘
въздвигѫть рѣкы стрѫгы
своѩ 4 отъ гласа водъ мъногъ
Дивьны высоты морьскыѩ
дивенъ въ вышьнихъ гь
5 Свѣдѣниѥ твоѥ оувѣришѩ см
ѕѣло

245

Домоу твоѥмоу подобаѥть
стыни гі въ дльготѫ дьнеі

1 ПЬСАЛМЪ ДАВЪ ВЪ ЧЕТВЕРЪТО
рч҃ КЪ СОБОТѢ
Бъ мьсті гь ⁘
бъ мьсті и не обі
нжлъ см ѥстъ
29 Възнесі см сѫдиі ѕе
млі ⁘ въздаждь въздаі

ніє грьдымъ

3 Доколѣ грѣшьниці ги)¨ доколѣ
грѣшьниці въсхвалѧтъ сѧ ⁘

4 провѣштаѭтъ і въꙁглаго
лѭтъ неправьдѫ ⁘ въꙁгла
голѭтъ вьсі дѣлаѭштеі
беꙁаконеніє

5 Люди твоѩ ги съмѣрішѧ ⁘
і достоѣніє твоє оꙁълобішѧ

6 Въдовіцѧ і сіра оуморишѧ

246

і пришельцѧ оубишѧ

7 І рѣшѧ не оуꙁьрітъ гь)¨ ні ра
ꙁоумѣєтъ бъ іѣковль

8 Раꙁоумѣіте беꙁоумьнії
въ людехъ)¨ і боуи когда оу
мѫдріте сѧ

9 Въсаждеі оухо не слышитъ ли ⁘
ли соꙁдавоі око не съмо
тритъ

10 Наказаѧі ѩꙁыкы не обли
чітъ лі ⁘ оучѧі чловѣка
раꙁоумоу

11 Гь съвѣстъ помышленіѣ
члча ⁘ ѣко сѫтъ соуєтьна

12 Блаженъ члвѣкъ егоже ты

ıхъ :· и не оунічьжі моленьѣ ихъ
19 Да напишѫтъ сѧ си вь родъ інъ :·

261

ı людье ȥиждемии вьсхвалѧтъ гъ
20 Ѣко прініче съ высоты сты
ѧ своеѧ : гъ съ неси на ȥемлѭ
пріȥьрѣ
21 Оуслышаті вьȥдыханіе око
ваныхъ : раȥдрѣшіті сны
оумръщвеныхъ
22 Въȥвѣстіті вь сионѣ імѧ гне :
и хвалы его въ ıнмѣ
23 Єгда сънъмѫтъ сѧ людье
вь коупѣ : и црі работаті гю
24 Отъвѣща емоу на пѫті крѣпо
сті своеѧ : оумаленье днеі
моіхъ (въ)ȥвѣсті мнѣ
25 Не вьȥведі мне вь прѣполо
вленье дьнеі моіхъ : въ ро
ды родъ лѣта твоѣ
26 Въ начѧтокъ ты гі ȥемлѧ
основа : и дѣла рѫкоу твоею
сѫтъ неса
27 Та погыбнѫтъ ты же прѣбы
ваеші : и вьсѣ ѣко ріȥа обетъша

ѧтъ

И ѣко одѣало съвьешн ѣ ι н
ȥмѣнѧтъ сѧ : 28 ты же
самъ есі : н лѣта твоѣ
нсконьчѣѧтъ сѧ

29 Сынове рабъ твоіхъ веселѧ
тъ сѧ : н сѣмѧ іхъ вь вѣкъ нспра
вітъ сѧ

1 ПСАЛМЪ ДАДОВЪ

ЬѲ Блсн : дше моѣ гѣ : н вьсѣ вь
нѫтрьнѣа мое імѧ стое его :·

2 Бласі дше моѣ гѣ :
н не ȥабываи вьсѣхъ
въȥдаанеі его

3 Оцѣщаѧштаго вьсѣ беȥаконьньѣ твоѣ :
нсцѣлѣѧщіа вьсѧ недѫгы твоѧ

4 Иȥбавлѣѧщаго отъ нстьлѣньѣ
жнвотъ твоі : вѣньчаѧщаго тѧ
мнлостьѭ щедротамі

5 Исплъньѧщаго благынми похоть
твоѭ : обновнтъ сѧ ѣко орьлѣ ю
ностъ твоѣ

6 Творѧ мнлостынѭ гь : н сѫдъ
вѫ вьсѣмъ обідімъінмъ

17 Милость же гнѣ отъ вѣка і до вѣ
ка на боıащіихъ сıа его

И правьда (є)го н(а) снохъ снвъ : 18 хра
ныащіихъ завѣтъ его : н помь
ныащихъ заповѣді его творіті ıа

19 Гь (въ) нсі оуготова прѣстолъ свон :
н цѣсрствіє его вьсѣмі обладаетъ

20 Блгтє гѣ вьсі анћлі его : снлъ
нін крѣпостьıѫ творıащє слово
его : оуслышаті гласъ сло
весъ его

21 Благтє гѣ вьсıа сілы его :
слоугы его творıащє волıѫ его

22 Блгтє гѣ вьсѣ дѣла его : на вь
сѣкомъ мѣстѣ владычествіє его

въ вы сок ѫ сла вѫ

Блгствн дшє моѣ гѣ СЛАВА

1 ПСАЛМЪ ДАДОВЪ О ТВАРІ ВЬСЕГО МИРА

ЬѴ

Благсн дшє моѣ гѣ : гі
бжє мон вьзвеліуі
лъ сıа єсн зѣло

265

Въ інсповѣданьє : н вьлѣпо
тѫ облѣчє сıа одѣıан сıа свѣто
мъ ѣко н рızoıѫ

2 Пропннаıан неба ѣко н кожѫ : по

крываѩ водамі прѣвыспрънѣ его
3 Полагаѩи облакы въ інсхо
жденье свое : ходѩи на крилѵ вѣтрьѩю
4 Творѩ анћлы своѩ дхы : и
слоѵгы своѩ огнь палѩщь
5 Оснываѩи ѕемлѭ на тврьдї
своеї : не прѣклонитъ сѩ въ вѣ
къ вѣкоѵ
6 Беѕдъна ѣко и рїѕа одѣние еѩ :
на горахъ станѫтъ воды
7 Ѡтъ ѕапрѣщенье твоего побѣгнѫ
тъ : отъ гласа грома твоего оѵ
страшѩтъ сѩ
8 Вьсходѩтъ горы нїѕъходѩтъ
въ полѣ : въ мѣсто еже есї осъ
новалъ імо
9 Прѣдѣлъ положи егоже не прѣї

266

дѫтъ · ни обратѩтъ сѩ покры
тъ ѕемлѭ
10 Посылаѩ истоѵьнїкы во дьбре
хъ : по срѣдѣ горъ проідѫтъ воды
11 Напоѩтъ вьсѩ ѕвѣрї сілъныѩ :
живѫтъ онагрї въ жѩждѫ
своѭ
12 На ты пьтїцѩ нбныѩ прїві

таѭтъ :· отъ срѣды камьнъ
дадѧтъ гласъ
13 Напаѣѩ горы отъ прѣвъспрьни
хъ своіхъ : отъ плода дѣлъ тво
іхъ насытітъ сѧ ѕемлѣ
14 Прозѧбаѩи пажнть скотомъ :
ι травѫ на слоужьбѫ ч҃лкмъ
Ιзвесті хлѣбъ отъ ѕемлѩ
15 и вино възвеселітъ ср҃дце ч҃лкоу
Оумастіті ліце олѣимь :
и хлѣбъ ср҃дце ч҃лкү оукрѣпитъ
16 Насытѧтъ сѧ дрѣва польскаа :
кедры ліванъскыѩ же есі
насадилъ
стрѣ ѣъ 17 Тоу пьтіцѩ оугнѣздѧтъ сѧ :·
еродово жіліще обладаетъ ι
ми

267

18 Горы высокыѩ еленемъ : каме
нь прібѣжіще заѩцемъ
19 Сътворілъ есі лоунѫ вь врѣмина
слънъце позна ѕападъ свой
20 Положилъ есі тьмѫ ι бысть
ноштъ : въ неже прѣідѫтъ вьсі
ѕвѣрье лѫжьнii
21 Скоумені рікаѭще вьсхытіте
ι испросіте оу б҃а піщѩ себѣ

254

1 ПЪЛМЪ ДАВЪ

Въспоіте гю пѣснь новѫ ⁔ ѣко
дивьна створі гь
Спе і десніца его)¨
і мышьца стаѣ его ⁔
2 съказа гь спніе свое прѣ
дъ ѩзыкы)¨ ѡкры пра
вдѫ своѭ
3 Помѣнѫ міолсть своѭ іѣковоу ⁔
і̂ рѣснотѫ своѭ домоу інлвоу
Видѣшѧ вьсі коньці земліѧ ⁔
спніе ба нашего
4 Въскликнѣте гю вьсѧ земліѧ ⁔
въспоіте і радоуіте сѧ і поіте
5 Поіте боу нашемоу вь г[л]ѫслехъ ⁔
въ г[л]ѫслехъ і въ гласѣ пъса
ломьстѣ
6 Въ трѫбахъ кованахъ ⁔ і̂ гла
сомь трѫбы рожѣны
Въсклікнѣте прѣдъ црмь гмь ⁔
7 да подвіжітъ сѧ море і

255

спльненние (е)го ⁔ оуселенаѣ і вь
сі жівѫштеі на неі
9 Рѫкы въсплештѫтъ рокамі въ

коупѣ ⁘ горы въздрадоуѭтъ
сѧ отъ лица г҃нѣ ѣко грѧдетъ ⁘
ѣко прідетъ сѫдіті ꙁемлі
Сѫдіті въселенѣі въ правъдѫ
ҁ҃ѳ ї людемъ правостіѭ ⁘

1 ПЪСЛМЪ Д҃ВЪ

Г҃ь въцѣсрі сѧ да гнѣваѭтъ сѧ
людие ⁘ сѣдѧі на хіровімѣ
да подвіжітъ сѧ ꙁемлѣ
2 Г҃ь въ сіонѣ велеі и высокъ естъ ⁘
надо вьсѣмі людьмі
3 Да исповѣдѧтъ сѧ імені твоемоу
велнкоумоу ⁘ ѣко страшенъ і с҃тъ
естъ ⁘ 4 и честь ц҃рѣ сѫдъ любитъ
Тъи оуготова правънѧ сѫдъ ⁘
і правъдѫ въ иѣковѣ сътворі
5 Възносіте г҃а б҃а нашего ⁘ ї кла
нѣіте сѧ подъножню ногоу его ⁘
ѣко с҃тъ естъ

256

6 Мосн і аронъ въ іерѣіхъ его ⁘
і самоілъ въ прїꙁываѭ
штіхъ імѧ его
Прїꙁывахѫ г҃ѣ тъ слышаше ѩ ⁘
7 въ стлъпѣ облачьнѣ г҃лаше
къ нїмъ

сѧ : възіщѣте ліцѣ его вынѫ
5 Помѧнѣте чюдеса его ѣже съ
твори : дівеса его и сѫдъ
бы оустъ его
6 Сѣмѧ авраамле раби его : с҃ні
нѣковлі ꙇꙁбърании его
7 Тъ г҃ъ б҃ъ нашъ : по вьсеі ꙁемлі

270

сѫдъбы его
8 Помѣнѫ въ вѣкъ ꙁавѣтъ своі :
слово еже ꙁаповѣдѣ въ ты
сѫщі рода
9 Еже ꙁавѣща авраамоу : ꙇ клѧтвѫ
своѩ исаакоу
10 И поставі нѣковоу повелѣнье : ꙇ҃нлю
въ ꙁавѣтъ вѣченъ
11 Г҃лѩ тебѣ дамъ ꙁемлѩ ханано
вѫ : ѫже достоѣньѣ вашего
12 Ꙁане бышѧ мало чісломъ : не мно
ꙁи прішельці вь неі
13 И прѣідѫ отъ ѩꙁыка вь ѩꙁыкъ :
и отъ ц҃ръства вь люді інъі
14 Не оставі ч҃лка обидѣті іхъ :
ꙇ обліче о ніхъ ц҃рѩ
15 Не прікасанте сѧ хръстѣхъ мо
ꙇхъ : и о пророцѣхъ моіхъ не

лжкавьноуіте

16 И прізъва гласъ на землѭ:· вьсе оутвръжденье хлѣбьное сътрь

271

17 Посъла прѣдь німі члка: въ ра ботѫ продань бысть іосіфъ

18 Въмѣріша въ оковехъ ногѣ его: желѣзо проіде дша его

19 Доідеже проіде слово его слово гне ражде(же) і

20 Посъла црѣ і раздрѣші н: къ нѧзѣ людемъ испоусти і

21 Поставі н га домоу своемоу н кънѧзѣ вьсемоу сътѧжа нью своемоу

22 Да наоучить кънѧзѧ его ѣко самъ сѧ: н старьцѧ его оу модріть

23 И вънідε іиль вь еґѵпть: і ѣковъ пріде въ землѭ хамовѫ

24 И въздрасті люді своѧ зѣло: н окрѣпі ѩ паче врагъ іхъ

25 Прѣврати срдце сво(е)

272

възненавідѣті людеі его
и лесть створіті вь рабѣхъ его
26 Посъла мосѣа раба своего:
арона егоже изъбъра себѣ
27 Положі вь ніхъ словеса зна
мені своіхъ: и чюдесъ сво
іхъ вь землі хамовѣ
28 Посъла тьмѫ и мръче: зане
прогнѣвашѧ словеса его
29 Прѣврати воды іхъ вь кровъ:
і избі рыбы іхъ
30 Въскыпѣ земла іхъ жабами:
въ съкровіщіхъ црь іхъ
31 Рече и прідѫ пьсъıа моухы:
и мъшицѧ въ вьсѧ прѣдѣ
лы іхъ
32 Положі дъждѧ імъ градъ:
огнъ попалѣѭщь въ зе
млі іхъ
33 І избі віноградъı іхъ:
і смокъвинье нхъ

273

і истръ вьсе дрѣво прѣдѣ
лъ іхъ
34 Рече и прідѫ прозн: і гѫсѣні
цѧ імъже не бѣ числа

35 И поѣсѧ вьсѫ травѫ ꙁемлѩ
іхъ: и поѣсѧ вьсь плодъ ꙁе
млѩ іхъ

36 И оуби вьсѧ прьвѣньцѩ въ ꙁе
млі іхъ начѧтокъ вьсего
троуда іхъ

37 І изведе ѩ съ сьребромъ: и
ꙁлатомъ: и не бѣ вь колѣнѣхъ
іхъ болѣꙁні

38 Възвеселі сѧ єгоуптъ о исхо
ждені іхъ: ѣко нападе страхъ
іхъ на нѧ

39 Распрострѣ облакꙑ въ покровъ імъ:
и огнь да просвѣтітъ імъ
ноштьѭ

40 Просишѧ и прідѫ крастѣлі:
и хлѣба нбснаго насꙑті ѩ

274

41 Разврьꙁе каменъ и истѣшѧ
водꙑ: потѣшѧ вь беꙁводь
нꙑихъ рѣкꙑ

42 Ѣко помѣнѫ слово стое свое:
еже імѣ къ авраамоу рабоу
своемоу

43 І изведе люди своѩ въ радости:
і избьранꙑѩ своѩ въ веселы

44 І дастъ імъ страны ꙗꙁы
къ : и троудъ людеі наслѣдо
ваша

45 Да съхраниꙗтъ оправьданьѣ его :
и ꙁакона его въꙁіщꙗтъ   слꙗ сѣ

ьѯ 1 ѦЛЛЕЛОУЋЬѢ
Іспов ѣдаите сꙗ гві :
ѣко благъ : ѣко вь вѣкъ мі
лостъ его

2 Кьто въꙁглєтъ сілы гнꙗ :
оуслышанъ сътворітъ вьсꙗ
хвалы его

3 Блажени хранꙗщеі садъ : и творꙗ

275

щє правьдж во вьсѣко врѣмꙗ

4 Помꙗни ны гі вь благоволє
ні людеі твоіхъ : посѣ
ті насъ спньемъ твоімъ

5 Видѣті въ благості иꙁбъра
ныхъ твоіхъ : въꙁвеселі
ті сꙗ въ весельє ꙗꙁыка твоєго
И хвалиті сꙗ съ достоѣньє
мъ твоімъ

6 Съгрѣшіхомъ съ оці нашімі
беꙁаконьновахомъ і не оправь

дiхомъ днѣ

7 Оц҃і нашi въ єгѷптѣ не разоумѣ
шѧ чюдесъ твоiхъ

Не помѧ(нѫ)шѧ оѹмноженьѣ мило
сти твоеѧ : и прогнѣвашѧ въ
ходѧщіе въ чръмьное море

8 И сп҃е ѩ iмені твоего раді :·
да съка(же)тъ імъ силѫ своѭ

9 И ꙁапрѣті чръмьнѷмоѹ морю

276

і иссѧче : и проведе ѩ
въ беꙁдънѣ ѣко по поѹстыні

10 И сп҃е ѩ иꙁдръжкы ненаві
дѧщніхъ : і иꙁбаві ѩ і
ꙁдръжкъ врагъ

11 Покры вода сътожаѭщѧѩ
нмъ : ни єдінъ отъ ніхъ не
іꙁбыстъ

12 И вѣрѫ ꙗсѧ словесі его : и
въспѣшѧ хвалѫ емоѹ

13 Оѹꙗдрішѧ ꙁабышѧ дѣ[лѣ]ла
его : не съхранішѧ съвѣта его

14 И въсхотѣшѧ хотѣнъю въ поѹ
стыні : і искоѹсішѧ б҃а въ
беꙁводьнѣ

15 И дастъ імъ прошенье іхъ: и по
съла сытость въ д҃шѧ іхъ
16 И прогнѣвашѧ мосѣа въ стану
и аарѡна ст҃аго г҃нѣ
17 Ѿтверъзе сѧ землѣ: и пожрѣ

277

тъ датана: и покры на сънѣ
мищі авірона
18 И раждеже сѧ огнъ вь сонъмѣ іхъ:·
пламенъ попалі грѣшьнікы
19 И створішѧ телецъ въ хорівѣ:·
и поклонішѧ сѧ истоуканъи(оу)моу
20 Ꙇ измѣнішѧ славѫ его:·
въ образъ телъца ѣдѫща сѣно
21 И забышѧ б҃а сп҃аѭщаго ѩ: ство
рьшаго велье вь єгупте
22 Чюдеса въ земі хамовѣ: стра
шьна въ морі чръмьнѣемъ
23 И рече да ѩ потрѣбаѭ: аще
не бі мосі избъраны его
Сталъ въ съкроушенıı прѣдъ
німь: възвратіті ѣростъ его:
да не погоубітъ іхъ
24 И оунічъжишѧ землѭ желанѫ
ѭ: не ѩсѧ вѣры словесі его
25 И поропьташѧ вь селѣхъ сво
ихъ:. не оуслъшашѧ гласа г҃нѣ

278

26 И въздвіже ржкж своѭ на нѩ : ніꙁъложиті ѩ въ поустыні

27 И ніꙁъложіті сѣмѩ іхъ въ ѩꙁыцѣхъ : и растоуіті ѩ въ страны

28 И пріуѩстішѩ сѩ вельфѣго рѣ :· и сънѣсѩ жрътвж мрътвыхъ

оскр ъні шѩ сев

29 И раꙁдражнишѩ і въ науінанн хъ своіхъ : и оумъножи сѩ вь ніхъ паданье

30 И стафиніcъ и оугоді : и прѣста сѣуъ

31 И вьмѣні сѩ ємоу въ правьдж : вь родъ і родъ до вѣка

32 И прогнѣвашѩ и на водѣ прѣрѣканьнѣі :· и оꙁълобленъ бысть мосі нхъ раді

33 Ѣко прогнѣвашѩ дхъ єго : и раꙁнъствова оустънама свонма

279

34 Нє потрѣбішѩ ѩꙁыкъ ѩже реуе гь імъ : 35 и съмѣсішѩ сѩ съ ѩꙁыкы : и навыкж

ıхъ :· и не оѹнıчьжı моленьѣ ихъ

19 Да напишѫтъ сѧ си вь родъ інъ :·

261

ı людье ꙁиждемии вьсхвалѧтъ гѣ

20 Ꙗко прıнıче съ высоты сты

ѧ своеѧ : гъ съ неси на ꙁемлѭ

прıꙁьрѣ

21 Оуслышатı въꙁдыханıе око

ваныхъ : раꙁдрѣшıтı сны

оумръщвеныхъ

22 Въꙁвѣстıтı вь сионѣ ıмѧ гне :

и хвалы его въ ıимѣ

23 Егда сънъмѫтъ сѧ людье

вь коупѣ : и црı работатı гю

24 Отъвѣща емоу на пѫтı крѣпо

стı своеѧ : оумаленье днеı

моıхъ (въ)ꙁвѣстı мнѣ

25 Не възведı мне вь прѣполо

вленье дьнеı моıхъ : въ ро

ды родъ лѣта твоѣ

26 Въ начѧтокъ ты гı ꙁемлѧ

основа : и дѣла рѫкоу твоею

сѫтъ неса

27 Та погыбнѫтъ ты же прѣбы

ваешı : и вьсѣ ѣко рıꙁа обетъша

45 И помѣно ꙁавѣтъ свої : и раска
а сѧ по оумъноженью милості
своеѩ

46 И дастъ ѩ вь милость прѣдъ
вьсѣмі плѣньшиими ѩ

47 Сп(и) ны гі бже нашъ :· и събе
рі ны отъ ѩꙁыкъ

Да исповѣдаемъ сѧ імені
твоемоу стоумоу : и хвалі
мъ сѧ въ хвалѣ твоеі

48 Благнъ гъ бъ ілвъ : отъ вѣ
ка и до вѣка

И рекѫтъ вьсі людье :· да
бѫдетъ бѫдетъ : Слава

281

РЗ· 1 Алелоуꙗ
Исповѣдаіте сѧ гві ꙗко
гь : ꙗко въ вѣкъ міл҃ость его :

2 Да рекѫтъ иꙁбавлении гмъ :
ѩже иꙁбаві иꙁдрѫкы :
вражь[е]ѩ : 3 и отъ странъ съ
бьра ѩ

Отъ въстокъ і ꙁападъ і сѣве
ра и морѣ : 4 ꙁаблодішѧ въ поу
стыні беꙁводьнѣ

Пѫті града обітѣльнааго о

брѣтѫ· 5 алчѫще і жѧждѫ
ще: дша іхъ въ ніхъ изнеможе
6 И возъвашѧ къ гю егда вьстѫ
жишѧ: и отъ бѣдъ іхъ ізбави ѧ
7 И наведе ѧ на пѫть правъ: въ
ніті въ градъ обитѣльнъи
8 Да исповѣдѧтъ сѧ гю мі
лості его: и чюдеса его сно
мъ члвчемъ
9 Ѣко насытілъ єсть дшѫ ть

282

щѫ: и дшѫ алчѫщѫ іспльні
благъ
10 Сѣдѧщѧ[щѧ]ѧ вь тьмѣ і сѣні
съмрътьнѣ: окованы ніщетоѭ
и желѣзомъ
11 Ѣко прогнѣвашѧ словеса бжьѣ:
и съвѣтъ вышьнѣго раздра
жишѧ
12 Съмѣри сѧ въ троудѣхъ срдце іхъ:
і изнемогѫ и не бѣ помагаѭи
13 И възъвашѧ къ гю егда вьстѫ
жишѧ: и отъ бѣдъ іхъ спе ѧ
14 И изведе ѧ іс тьмы і сѣні
съмрътьны: и ѫзы іхъ
прѣтръже
15 Да исповѣдѧтъ сѧ гю мило

17 Милость же гнѣ отъ вѣка і до вѣ
ка на боꙗщіихъ сѧ его
И правьда (е)го н(а) снохъ снвъ : 18 хра
нꙗщіихъ ꙁавѣтъ его : и помь
нꙗщиихъ ꙁаповѣді его творіті ꙗ
19 Гь (въ) нсі оуготова прѣстолъ свои :
и црествіе его вьсѣми обладаетъ
20 Благте гѣ вьсі анҁлі его : силъ
ніи крѣпостьѭ творꙗщіе слово
его : оуслышаті гласъ сло
весъ его
21 Благте гѣ вьсꙗ сілы его :
слоугы его творꙗщіе волѭ его
22 Благте гѣ вьсѣ дѣла его : на вь
сѣкомъ мѣстѣ владычествіе его
въ вы сок ж сла вж
Благстви дше моѣ гѣ слава

1 ПСАЛМЪ ДАДОВЪ О ТВАРІ ВЬСЕГО МИРА

ьѵ
Благсви дше моѣ гѣ : гі
бже мои възвеличі
лъ сѧ еси ꙁѣло

265

Въ інсповѣданье : и вьлѣпо
тѫ облѣче сѧ одѣꙗи сѧ свѣто
мъ ѣко и ріꙁоѭ
2 Пропинаꙗи неба ѣко и кожѫ : по

25 Реуе и ста дхъ боурьнъі:
и вьзнѣсиꙗ сѧ влънъі его
26 Въсходꙗтъ до нбсъ і низъ
ходꙗтъ до безденъ

284

дшꙗ іхъ зъломъ таашꙗ
27 Възмꙗсиꙗ сѧ і вьсколѣбашꙗ
сѧ ѣко пиѣні: и вьсѣ мѫ
дрость іхъ поглъштена бъі
стъ
28 И възвашꙗ къ гю· егда въстѫ
жишꙗ: и отъ бѣдъ іхъ
ізведе ꙗ
29 И повелѣ боурі и ста въ хладъ:·
и оумлъкѫ влънъі его
30 И възвеселішꙗ сѧ ѣко оумлъ
кѫ: и наставі ꙗ въ пріста
ніще хотѣньѣ своего
31 Да исповѣдꙗтъ сѧ гю ми
лості его: и уюдеса его
сньмъ уловумъ
32 И възнесѫто і вь цркві лю
дьсцѣ:· и на сѣдаліщі ста
рець вьсхвалꙗтъ і
33 Положилъ есі рѣкъі въ поу
стъінѭ: исходіща водьна
а въ жѧждѫ

таѭтъ :· отъ срѣды камьнѣ
дадѧтъ гласъ
13 Напаѣѩ горы отъ прѣвъспрьні
хъ своіхъ : отъ плода дѣлъ тво
іхъ насытітъ сѧ ꙁемлѣ
14 Прозѧбаѩи пажить скотомъ :
і травѫ на слоужьбѫ ч҃лкмъ
Іꙁвести хлѣбъ отъ ꙁемлѩ
15 и вино въꙁвеселітъ с҃рдце ч҃лкоу
Оумастіті ліце олѣнмь :
и хлѣбъ с҃рдце ч҃лкѵ оукрѣпитъ
16 Насытѧтъ сѧ дрѣва польскаа :
кедры ліванъскыѩ же есі
насадилъ
стръ ѣъ 17 Тоу пътіцѩ оугнѣꙁдѧтъ сѧ :·
еродово жіліще обладаетъ і
ми

267

18 Горы высокыѩ еленемъ : каме
нъ прібѣжіще ꙁаѩцемъ
19 Сътворілъ есі лоунѫ вь врѣмина
слъньце поꙁна ꙁападъ свої
20 Положилъ есі тьмѫ і бытъ
ноштъ : въ неже прѣідѫтъ вьсі
ꙁвѣрье лѫжьнии
21 Скоумені рікаѭще вьсхытіте
і испросіте оу б҃а піщѩ себѣ

тъ сі : и разоумѣѭтъ мило
сті гнѧ

сла
ѢЗ

1 ХВАЛА ПѢНЬѢ ДАДОВА

2 Готово срдце мое бже готово
срдце мое : поѭ и въспоѭ
славѣ моеі

Въстані слава моѣ :· 3 въста
ни пьсальтырь и гѫслі

Въстанѫ рано 4 іспоѣмъ сѧ те
бѣ въ людехъ гі : въспоѭ
тебѣ въ ѩзыцѣхъ

5 Ѣко вельѣ връхоу небсъ милость
твоѣ : і до облакъ рѣснота твоѣ

6 Възнесі сѧ (на) неса бже : и по въ
сеі землі слава твоѣ

7 Да избавѧтъ сѧ възлюбле
нии твоі гі : спі десніце
ѭ твоеѭ і оуслышi мѧ

287

8 Бъ възгла въ стѣмъ своемъ
въздрадоуѭ сѧ и раздѣлѭ
сикимѫ : и ѫдоль селомъ
размѣрѭ

9 Мої есть галаадъ і мо
и есть манасі : и ефреемъ

ꙃастѫпленье главы моея
Июда црь мої : 10 моавъ коноѣъ
оупъванье моего
На ідоумеѭ наложѫ сапогъ
мої : мнѣ іноплеменьніці
покорішѧ сѧ
11 Кто ведетъ мѧ въ градъ объ
стоѣнье : ли кто наставітъ
мѧ до ідоумеѧ
12 Не ты лі бже отърінѫвъ
ı ны : и не іꙃідеші бже
въ сілахъ нашіхъ
13 Даждъ намъ помощъ отъ печа
лі : іде соуетьно спнье чл҃ческо
14 О бзѣ створімъ сілѫ : ı тъ оу
ніч і(жн)тъ врагы нашѧ

288

ѣѳ 1 ВЪ КОНЕЦЪ ПСАЛМЪ ДАДОВЪ
Бже хвалы моеѩ не прѣмлъ
чи : 2 ѣко оуста грѣшьнічѣ
оуста льстіва на мѧ
отврѣсѩ сѧ
Въꙃглашѧ на мѧ ѩꙃыко
мъ льстівомъ : 3 и словесы нена
видѣнъны обідѫ мѧ : и бра
шѧ сѧ со мноѭ спыті

4 Въ любьві мѣсто облꙑгаа
хѫ мѧ : аꙁъ же молитво дѣахъ
5 И положишѧ на мѧ ꙁъло вьꙁ до
бро : и ненавість ꙁа вьꙁлюбле
нье мое
6 Поставі на нь грѣшьніка : и дьѣ
волъ да станетъ о деснѫѭ его
7 Ѥгда сѫдѧтъ емоу да іꙁі
детъ осѫжденъ : і молитва
его бѫді въ грѣхъ
8 Бѫдѫ дьне его малі : и епи͞пъ
ство его прѣімі инъ
9 Бѫдѫ с͞нві его сірі : и жена его
вьдова
10 Двіжѫщеі сѧ да прѣселѧтъ

289

сѧ с͞нве его и въсхлѧпаѭтъ :·
и выгънані бѫдѫтъ іꙁ домо
въ своіхъ
11 Да испытаетъ ꙁаемодавьцъ :·
вьсѣ еліко сѫтъ его : а ра(с)хытѧ
тъ тоуждіі троуды его
12 Не бѫді емоу ꙁастѫпьніка :
ні бѫді іже помилоуетъ сиро
ты его

13 Бѫдѫ чѧда его вь пагоубѫ : въ
родъ єдінъ да потрѣбітъ сѧ имѧ его

14 Въспомѧні сѧ беȥаконньє оц҃ь его
прѣдъ г҃мъ : и грѣхъ м҃рь емоу да
не оцѣстітъ сѧ

15 Да бѫдѫтъ прѣдъ г҃мъ вынѫ :
и потрѣбітъ сѧ отъ ȥемлѧ
памѧтъ іхъ

16 Ȥане не помѧнѫ сътворіті
мілості : и погъна ча҃ка оубо
га і ніщїа : і оумілена ср҃дцмъ
оумрътвіті

17 И възлюбі клѧтвѫ і пріде
емоу : и не вьсхотѣ бл҃гщенью
и оудалі сѧ отъ него

18 И облѣче сѧ вь клѧтвѫ ѣко
вь ризѫ : и вьніде ѣко
вода вь ѫтробѫ его

290

и ѣко олѣі вь кості его

19 Бѫді емоу ѣко риза вь нѭже обла
чітъ сѧ : и ѣко поѣсъ імъже вы
нѫ поѣсаетъ сѧ

20 Се дѣло облыгаѭщіихъ мѧ къ
г҃ю : и г҃лѭщіихъ ȥъ[ло] на д҃шѫ моѭ

21 И ты гі гі створі сь мною
имені твоего раді : ѣко бла
га естъ милость твоѣ
Изъбаві мѩ 22 ѣко ніщъ і оубогъ
есмъ азъ : и срдце мое въ
змѩте сѩ во мнѣ
23 Ѣко сѣнь егда оуклонітъ сѩ
отъѩсъ сѩ : и сътрѩсъ сѩ
ѣко прозі
24 Колѣнѣ мои изнеможете отъ
поста : и плъть моѣ измѣні
сѩ олѣа раді
25 И азъ быхъ поношенью імъ

291

Видѣшѩ мѩ покывашѩ
главами своімі : 26 по
мозі гі бже мои : і
спі мѩ по милості
твоеі : ⸗
27 І оувѣдѩтъ ѣко ржка тво
ѣ си ˙ і ты гі сътворилъ
ѩ есі :) проклъниѫтъ ти
а ты бластвіши : ⸗
29 Въставшѫтеі на мѩ по
стыдѩтъ сѩ :) рабъ же
твоі възвеселітъ сѩ

И облѣкѫтъ сѧ облыга
ѭште мѧ въ срамъ :)
и одеждѫтъ сѧ ѣко оде
ждеѭ стоудомь своимь :·
30 Исповѣмь сѧ гю ѕѣло оу
сты моими :) и по срѣ
дѣ мънозѣ въсхвалѭ и :·
31 Ѣко ста о деснѫѭ оубогаадго :)
спти отъ гонѧштиихъ
дшѫ моѭ :·

292

ρθ 1 СЛЯ СѢ ПСЛМЪ ДЯВЪ
Рече гь гю моемоу сѧди о
деснѫѭ мене :) дои
ждеже положѫ врагы
твоѩ подъножие нога
ма моима
2 Жезлъ силы посълетъ гь тебѣ
отъ сиона :) и оудоблѣе
ши по срѣдѣ врагъ твоихъ
3 Съ тобоѭ владычьство
вь день печали твоѩ :)
вь свѣтьлотахъ свты
ихъ твоихъ :)
Ичрѣва прѣжде деньницѧ
родихъ тѧ
4 Клѧтъ сѧ гь и не раскаетъ

сѧ :) ты еси ıерѣı вь
вѣкъ по чiноу мельхiсе
дековоу
5 Гь о деснѫѭ тебе съкроушш
лъ естъ вь день гнѣва
своего црѧ

293

6 Сѫдiтъ ıаꙁкомъ ı испл
нiтъ паданиѣ :) съкроу
шитъ главы по ꙁемлı
мъногомъ
7 Iс потока на пѫти пиетъ :)
сего ради вьꙁнесетъ главѫ
1 АЛЛЕЛОУIА
ВЗ Iсповѣмь сѧ тебѣ гı вь
сѣмь срцемь моıмь :)
Во съвѣтѣ правыихъ
ı сонъмѣ 2 велıе дѣла гнѣ
Iꙁıскана во вьсѣхъ во
лѣхъ его :) 3 ıсповѣдани
е ı вельлѣпота дѣлъ его :
ı правъда его прѣбыва
етъ въ вѣкъ вѣкоу
4 Памѧть створи чюде
съ своıхъ : ‿ милостı
въ ı штедръ гь :) 5 пищѫ
далъ естъ боıаштıмъ

сѧ его
Помѧнеть въ вѣкъ завѣ
тъ свої :

294

6 крѣпость дѣлъ своіхъ
вьзвѣстітъ людемъ
своімъ :) дати імъ до
стоѣніе свое ѩзкъ
7 Дѣла рѫкоу твоею істина
і сѫдъ :) вѣрьны вь
сѧ заповѣди его
8 Оутврьждены въ вѣкъ вѣкоу :)
створены въ істинѫ
і правость
9 Ізбавленіе посъла лю
демъ своімъ :) запо
вѣдѣ въ вѣкъ завѣтъ
свої :) свято і страшь
но імѧ его
10 Поконь прѣмѫдрості
страхъ гнь :) разоумъ
же благъ вьсѣмъ творѧ
штінмъ ѥ
Хвала его прѣбываетъ
въ вѣкъ вѣкоу
[1] АЛЛИЛОУІА

295

ѣѮѱ Блаженъ мѫжь боѧ
ı сѧ гѣ :) въ ʒа
повѣдехъ его въсхо
щтетъ ʒѣло
2 Сılъно на ʒемлı бѫде
тъ сѣмѧ его :) родъ пра
вънıхъ блствıтъ сѧ
3 Слава ı богатьство домоу
его :) ı правъда его прѣбы
ваетъ въ вѣкъ вѣкоу
4 Восиѣ во тъмѣ свѣтъ правы
ıмъ :) милостıвъ ı щте
дръ и правъ денъ :) 5 благъ
мѫжь милоуѧ ı даѧ
Расмотрıтъ словеса сво
ѣ на сѫдѣ :) 6 ѣко вь вѣкъ не
подвıжитъ сѧ
Въ памѧть вѣчьнѫ бѫде
тъ праведьникъ :) 7 ѿтъ
слоуха ʒъла не оубоıтъ сѧ
Готово срце его оупъвати на гѣ :)

296

8 оутвръдı сѧ срце его
не подвıжıтъ сѧ
доıждеже воʒьритъ на

врагы своѩ

9 Растоуи і дастъ оубогы
нымъ :) правъда емоу прѣ
бываетъ въ вѣкъ вѣкоу
Рогъ его вьзнесетъ сѩ въ
славѣ :) 10 грѣшьникъ оузь
ритъ і прогнѣваетъ сѩ :)
зѫбы своіми поскре
жьштетъ і таетъ
Желание грѣшьникоу погы
бнетъ

ѣЖШ СЛЯ : 1 АЛЕЛОУИѢ

Хвалите отроци гѣ :) хва
лите імѩ гне
2 Бѫди імѩ гне бластвьно :
ѿтъ селѣ вь вѣкы :
3 ото въстокъ (слъ)ньца до запа
дъ :) хвалено імѩ гне
4 Высокъ надо вьсѣми ѩзкы гь :)

297

надъ нбсы слава его
5 Къто ѣко гь бъ нашъ живѫі
на высокыхъ :) 6 і на
съмѣрена прізірамѫ :)
на нбсе і на землі
7 Въздвізаѩі отъ землѩ

иншта :) ι отъ гноιшта
въꙁносѧ оуꙋбога :) 8 да по
садитъ ι ι съ кънѧꙁи [съ
кънѧꙁі] людеι своιхъ

9 Въселѣѩι неплодъве въ
домъ :· мре о чѩдѣхъ
веселѧште сѧ і алелоуιѣ

ьѮѵ

Въ ιсходъ ιилевъ отъ
егіпта :) домоу ιѣко
влѣ ιꙁ людеι варъваръ :
2 бьıстъ ιюдѣа стьıни его :
ιиль область его

3 Море видѣ ι побѣже · ι и
оръданъ въꙁвраті сѧ
вьспѩть : 4 горьı вь

298

ꙁіграшѧ сѧ ѣко овьни :)
ι хлъми ѣко агньци овьчиі

5 Чьто ти естъ море да по
бѣже :) ι тьı неръдане
да въꙁврати сѧ вьспѩть

6 Горьı да вьꙁіграсте сѧ
ѣко овьни :) ι хлъми ѣ
ко агньци овьчиι

7 Отъ лица гнѣ подвіжа
сѧ ꙁемлѣ :) отъ лица

ба іѣковлѣ

8 Обраштьшааго камень вь
езера водьнаа :) і акро
томь въ істочьнікы
водьныѩ

9 Не намъ гі не намъ нъ іме
ни твоемоу даждь славѫ :⸗
по милостні твоеі и і
стінѣ твоеи

10 Еда когда рекѫтъ ѩꙁці
къде естъ бъ іхъ :⸗

299

11 бъ же нашь на нбсе і на ꙁе
млі вьсѣ елико вьсхотѣ
сътвори

12 Ідоли ѩꙁкъ сърбрьни і
ꙁлати :) дѣла рѫкъ члчь :⸗

13 Оуста імѫтъ і не възглѩтъ :
очи імѫтъ і не видѩтъ

14 Оуши імѫтъ і не слышѩт :)
ноꙁдрі имѫтъ и не обонѣ
ѩтъ

15 Рѫцѣ імѫ[мѫ]тъ і не осѩжѫтъ :)
ноꙁѣ імѫтъ і не поідѫтъ :)
не възгласѩтъ грътане
мь своімь

16 Подобьни ꙇмъ да бѫдѫ
тъ творѩштеꙇ ѩ :) ꙇ вь
си надѣѭщтнꙇ сѩ на на
17 Домъ ꙇилевъ оупъва на
гѣ :) помоштьникъ ꙇ ꙁа
штітьникъ ꙇмъ естъ
18 Домъ ар(оу)нъ оупъва на гѣ помощьнікъ
і ꙁащітьникъ емоу естъ

300

19 Боѩштеꙇ сѩ гѣ оупъвашѩ
на гѣ :) помоштьникъ ꙇ ꙁа
штітьникъ ꙇмъ естъ
20 Гі помѩнѫвъ ны бластi
ны :) бластвілъ естъ
домъ ꙇилевъ :- бластві
лъ естъ домъ ароуновъ
21 Бластвілъ естъ боѩштѩ
ѩ сѩ гѣ :) малыѩ съ
великыми
22 Да пріложитъ гь на вы :)
на вы ꙇ на сны вашѩ
23 Бластвени вы гю :) съ
творьшюмоу нбо ꙇ ꙁемлѭ :)
нбо нбси гю
24 Нба ꙁемлѭ же дастъ сно

мъ ѵлѵемъ

25 Не мрътвіі въсхвалѧ

тъ тѧ гі :) ни вьси ни

ꙁъходѧштеі въ адъ :⸗

301

26 нъ мы живиі бластві

мъ гѣ :) отъ селѣ і до вѣка

ьꙁ҃ъ 1 Алелоуіѣ

Възлюбихъ ѣко оуслы

шитъ гь :) гласъ моле

нѣѣ моего :⸗ 2 ѣко пріклони

тъ оухо свое ко мнѣ :⸗ і во

дьни моѧ пріꙁовѫ і

3 Ѡбѧсѧ мѧ болѣꙁні съ

мрътьныѧ :) бѣды

адовы обрѣтѫ мѧ

Скръбь і болѣꙁнь обрѣтъ :)

4 і імѧ гне пріꙁъвахъ

Ѡ гі іꙁбави дшѫ моѭ :)

5 милостівъ гь і правь

денъ :) і бъ нашь милоуетъ

6 Хранѧ младеньцѧ гь :)

съмѣрихъ сѧ і спе мѧ :⸗

7 Ѡбрати сѧ дше моѣ въ по

коі твоі :) ѣко гь добро съ

творі тебѣ

302

8 Ѣко ꙇꙁѧ дш҃ѫ моѭ ото съ
мрътиː) очи мої отъ
слеꙁъː) ꙇ ноꙁѣ мої ото
въспоплъꙁениѣ

9 Оугождѫ прѣдъ гмь҃ стра
нѣ живыихъ

ѣжѳ҃ Слава ː ı Алелоуıѣ

Вѣровахъ тѣмьже въ
ꙁглаголахъː) 2 аꙁъ же съ
мѣрихъ сѧ ꙁѣлоː) аꙁъ же
рѣхъ въ оужасѣ моемь ве
сь чкъ҃ ложь

3 Чьто въꙁдамь гюː҃) ꙁа въ
сѧ ѣже въꙁдастъ мнѣ

4 Чашѫ спениѣ҃ прıимѫː)
ꙇ ıмѧ гнє҃ прıꙁовѫ

5 Обѣты моѩ гю҃ въꙁдамьː)
прѣдъ вьсѣми людьми его

6 Чьстьна прѣдъ гмьː҃)
съмрѣть прѣбиıнихъ его

303

7 Ѡ ги҃ аꙁъ рабъ твоıː)
аꙁъ рабъ твоı ꙇ снъ҃ ра
бы твоѩ

Растрьга жꙁы моѩː)

8 тебѣ пожьрѫ жрътвѫ
хвальнѫ :) і імѧ гн҃е
прізовѫ
9 Ѡбѣты моѩ гю҃ въздамь :)
прѣдъ вьсѣми людьми его :)
10 въ дворѣхъ домоу гн҃ѣ :)
по срѣдѣ тебе іл҃ме

ьѯз· 1 АЛЕЛОУІѢ

Хвалите г҃ѣ вьси ѩз҃ці :)
похвалите і вьси людие :
2 Ѣк(о) оутвръди сѧ милость
его на насъ :) і істіна
гн҃ѣ прѣбываетъ въ вѣкъ

ьѯи 1 АЛѢЛОУІѢ

Ісповѣдаіте сѧ гю҃ ѣко
благъ :) ѣко вь вѣкъ ми
лость его

304

2 Да речетъ нынѣ домъ
іилевъ ѣко благъ :)
ѣко въ вѣкъ милость его
3 Да речетъ нынѣ домъ
ааронь ѣко благъ :) ѣко
вь вѣкъ милость его
4 Да рекѫтъ нынѣ вьси бо
ѩштеі сѧ г҃ѣ ѣко благъ :)
5 Ѡтъ печали прізъвахъ

гѣ :) і оуслыша мѧ въ
пространьство
6 Гь мнѣ помоштьникъ :)
і не оубоѭ сѧ чьто сътво
ритъ мнѣ члкъ
7 Гь мнѣ помоштьникъ :)
і азъ воꙁьрѭ на врагы
моѩ
8 Добро естъ надѣꙗти сѧ (на)
гѣ :) неже надѣꙗти сѧ
на члвка

305

9 Добро естъ оупъвати на
гѣ :) неже оупъвати на
кънѧꙁѧ
10 Вьси ѩꙁци обидѫ мѧ :)
і именемь гнемь про
тивлѣахъ сѧ імъ
11 Объшедъше обидѫ мѧ :)
іменемь гнемь проти
влѣахъ сѧ імъ
12 Обидѫ мѧ ѣко бьчелы
сотъ :) і раꙁгорѣшѧ
сѧ ѣко огнь въ трънии :)
і іменемь гнемь про
тивлѣахъ сѧ імъ
13 Въꙁдріновенъ прѣклони

хъ сѧ пасті :) і гь прі
ѩтъ мѧ :) 14 крѣпость мо
ѣ і пѣние мое гь :) і бы
стъ мнѣ во спение
15 Гласъ радості і спениѣ :)
вь селѣхъ праведьникъ

306

16 Десніца гнѣ сътвори силѫ :)
десніца гнѣ вьзнесе мѧ :)
десніца гнѣ сътвори силѫ
17 Не оумьрѫ нъ живъ бѫдѫ :)
іісповѣмъ дѣла гнѣ
18 Показаѩ показа мѧ гь :) і
сьмрьти не прѣдасть мене
19 Отвръзѣте мнѣ врата пра
вьды :) вьшедъ вь нѣ
ісповѣмь сѧ гю
20 Сі врата гнѣ праведьниі
вьни[вьни]дѫтъ вь нѣ :)
21 ісповѣмь сѧ тебѣ ѣко оу
слыша мѧ :) і бы
стъ мьнѣ во спение
22 Камень іже не врѣдоу съ
творишѧ зіждѫштеі :)
сь бысть въ главѫ ж
гълоу

23 Ѿтъ г҃і бысть сі:) і е
стъ дівьна въ оүню нашею

307

24 Сь день іже сътвори г҃ь:)
въздрадоүімъ сѧ і
възвеселимъ сѧ во нь
25 Ѿ г҃і сп҃і же:) ѡ г҃і поспѣ
ши же:) 26 бл҃нъ грѧдѫі
въ імѧ г҃не:) бл҃стві
хомъ въ (і)з домоу г҃нѣ:)
27 б҃ъ г҃ъ і просвѣтѣ сѧ намъ
Съставите праздьникъ
въ осѣнѧѭштіихъ:)
до рогъ олътарь[въ)ныхъ
28 Б҃ъ мої еси ты іспо вѣ
мь сѧ тебѣ:) б҃ъ мои
еси ты и възнесѫ тѧ
Ісповѣмь сѧ тебѣ ѣко оү
слыша мѧ:) і бы
стъ мнѣ во сп҃сение
29 Ісповѣдаіте сѧ г҃ю ѣ
ко благъ:) ѣко въ вѣ
къ милость его

СЛАВА С҃ѢНЯ І АЛЕЛОУІѢ

ЬѮѲ

308

Блажени непороүчни
въ пѫть:) ходѧштеі въ

ꙁаконѣ г҃нї
2 Блаженн ꙇспытаѭштеі
съвѣдѣнинѣ (є)го:) вьсѣ
мь ср҃цемь вьꙁнштѫтъ єго
3 Недѣлаѭштеꙇ бо беꙁако
ненинѣ:) въ пѫтехъ єго
ходнша
4 Ты ꙁаповѣдѣ ꙁаповѣ
ди твоꙗ:) хранити ꙗ ꙁѣло
5 Не да ꙇсправꙑли сꙗ пѫ
тье моі:) съхранитї о
правъданинѣ твоѣ
6 Тогда не постыждѫ сꙗ:) в҃
єгда прїꙁьрѭ на вьсꙗ
ꙁаповѣди твоꙗ
7 Ꙇспокѣмь сꙗ тебѣ въ пра
вості ср҃ца:) вьнегда
наоучити мі сꙗ сѫдъ
бамъ правъды твоеꙗ

309

8 Ѡправъданинѣ твоѣ съ
хранѭ:) не остави ме
не до ꙁѣла
9 Ѡ чемь ꙇсправитъ юноꙇ
пѫтъ свої:) вьнегда
съхранітн словеса твоѣ
10 Вьсѣмь ср҃цемь[мь] мо

імь вьꙁіскахъ тебе :)
не отърини мене отъ ꙁа
повѣдеі твоіхъ

11 Въ срдці моемь съкры
хъ словеса твоѣ :) да
не съгрѣшѫ тебѣ

12 Блнъ еси гі :) наоучи мѧ
оправъданіемъ твоімъ

13 Оустънама моіма іспо
вѣдѣхъ :) вьсѧ сѫдъ
бы оустъ твоіхъ

14 Въ пѫти съвѣдѣнеі
твоіхъ насладихъ сѧ :)
ѣко о вьсемь бгствѣ

15 Въ ꙁаповѣдехъ твоіхъ

310

поглоумлѭ сѧ :) і раꙁоу
мѣѭ пѫти твоѧ

16 Въ оправъданиихъ твоі
хъ поoучѫ сѧ :) не ꙁабѫ
дѫ словесъ твоіхъ

17 Въздаждь рабоу твоемоу
живи мѧ :) і съхранѭ
словеса твоѣ

18 Ѿтъкрьні очи мои і раꙁоу
мѣѭ :) чюдеса отъ

хъ сѧ пасті :) і гь прі
ѩтъ мѧ :) 14 крѣпость мо
ѣ і пѣние мое гь :) і бы
стъ мнѣ во спение
15 Гласъ радості і спениѣ :)
въ селѣхъ праведьникъ

306

16 Десніца гнѣ сътвори силѫ :)
десніца гнѣ възнесе мѧ :)
десніца гнѣ сътвори силѫ
17 Не оумьрѫ нъ живъ бѫдѫ :)
і ісповѣмъ дѣла гнѣ
18 Показаѧ показа мѧ гь :) і
съмрьти не прѣдастъ мене
19 Ѿтвръзѣте мнѣ врата пра
въдꙑ :) вьшедъ въ нѣ
ісповѣмь сѧ гю
20 Сі врата гнѣ праведьниі
вьнин[вьнин]дѫтъ въ нѣ :)
21 ісповѣмь сѧ тебѣ ѣко оу
слꙑша мѧ :) і бы
стъ мьнѣ во спение
22 Камень іже не врѣдоу съ
творишѧ зіждѫштеі :)
сь бꙑстъ въ главѫ ж
гълоу

23 Ѿтъ гі бысть сі :) і є
стъ дівьна въ оуню нашею

307

24 Сь день іже сътвори гь :)
възрадоуімъ см і
възвеселимъ см во нь
25 Ѡ гі спі же :) ѡ гі поспѣ
ши же :) 26 блнъ грмдаі
въ імм гнє :) блстві
хомъ въі (і)з домоу гнѣ :)
27 бъ гъ і просвьтѣ см намъ
Съставите праздьникъ
въ осънѣбмштінхъ :)
до рогъ олътарь[въ)ныхъ
28 Бъ мої єси ты іспов̃ѣ
мь см тебѣ :) бъ мон
єси ты н възнесѫ тм
Іспов̃ѣмь см тебѣ ѣко оу
слыша мм :) і бы
стъ мнѣ во спенне
29 Іспов̃ѣдаітє см гю ѣ
ко благъ :) ѣко въ вѣ
къ милость єго
СЛАВА СѤНИ І АЛЕЛОУІѢ

ЬЗѲ

308

Блажени непороуьнні
въ пѫть :) ходмштеі въ

35 Наставі мѧ на стьꙁѫ ꙁа
повѣдеі твоіхъ :) ѣко
тоі въсхотѣхъ
36 Приклоні срце мое во съ
вѣдѣніѣ твоѣ :)

313

а не вь лихоемьство
37 Отъврати оуи мої да не
видите соуеты :) въ
пѫти твоемь живи мѧ
38 Постави рабоу своемоу :)
слово твое въ страхъ твоі
39 Отъіми поношение мое еже
непъштевахъ :) ѣко пове
лѣниѣ твоѣ блага
40 Се вьжделѣхъ ꙁаповѣде
і твоіхъ :) правъдоѭ
твоеѭ живи мѧ
41 І пріді на мѧ милость
твоѣ гі :) і спение тво
е по словеси твоемоу
42 Отъвѣштаѭ поносѧштии
імъ мьнѣ слово :) ѣко оу
пъвахъ на словеса твоѣ
43 І не отъіми отъ оустъ мо
іхъ словесе істіньна до
ꙁѣла :) ѣко на сѫдъбы
твоꙗ оупъвахъ

*

імь вьзіскахъ тебе :)
не отърини мене отъ за
повѣдеі твоіхъ
11 Въ срдці моемь съкры
хъ словеса твоѣ :) да
не съгрѣшѫ тебѣ
12 Блнъ еси гі :) наоучи мѧ
оправъданіемъ твоімъ
13 Оустънама моіма іспо
вѣдѣхъ :) вьсѧ сѫдъ
бы оустъ твоіхъ
14 Въ пѫти съвѣдѣнеі
твоіхъ насладихъ сѧ :)
ѣко о вьсемь бгствѣ
15 Въ заповѣдехъ твоіхъ

310

поглоумлѭ сѧ :) і разоу
мѣѭ пѫти твоѩ
16 Въ оправъданиихъ твоі
хъ пооучѫ сѧ :) не забѫ
дѫ словесъ твоіхъ
17 Въздаждь рабоу твоемоу
живи мѧ :) і съхранѭ
словеса твоѣ
18 Ѡтъкръні оуи мои і разоу
мѣѭ :) чюдеса отъ

отъ вѣка гı҃ :) ı оутѣшихъ сѧ
53 Печаль прıѩтъ мѧ отъ грѣ
шьникъ :) ѡставлѣѭшті
ıхъ ꙁаконъ твоı
54 Пѣта бѣахѫ мьнѣ оправъда
нинѣ твоѣ :) на мѣстѣ прı
шьльства моего
55 Помѩнѫхъ въ ношті ıмѧ
твое гı҃ :) ı съхранихъ
ꙁаконъ твоı
56 Си бꙑстъ мьнѣ :) ѣко опра
въданеı твоıхъ вьꙁи
скахъ
57 Чѩсть моѣ еси гı҃ :) рѣхъ съ
хранити ꙁаконъ твоı
58 Помолихъ сѧ лицю твоемоу
вьсѣмь срц҃емь моıмь :)

316

помилоуı мѧ по слове
си твоемоу
59 Помꙑслıхъ пѫти моѩ :)
ı обратıхъ ноꙁѣ моı въ
съвѣдѣнинѣ твоѣ
60 Оуготовахъ сѧ ı не съмѧ
съ сѧ :) съхранити ꙁапо
вѣди твоѩ
61 Ѫжа грѣшьникъ обѩꙁашѧ

опраѣдание твое
... мѫ:) и поглоу
... въ чюдесехъ

... дша моѣ отъ
...:) оутвръди
... въ словесехъ твои
...

312

...ъ неправьды отъста
... отъ мене:) и закономь
... помилоуи мѧ
...ъ ръснотьы изволихъ:)
...доѣъ твоихъ не забыхъ
...ихъ сѧ съвѣдѣнии
...хъ твоихъ гї:) не посра
... мене
...ъ заповѣдеи твоихъ
...:) егда раширй срдце мое
... положи мнѣ гї:) пѫ
...ъ оправьдании твоихъ
... его выня
...оуми мѧ испы
... законъ твои:) и
... и вьсѣмь
... моимь

35 Настакі мѧ на стьꙁѧ ꙁа
повѣдеі твоіхъ :) ѣко
тоі въсхотѣхъ

36 Пріклоні ср͞дце мое во съ
вѣдѣніѣ твоѣ :)

313

а не въ лихоимьство

37 Ѡтъврати очи мої да не
видите соуеты :; въ
пѫти твоемь живи мѧ

38 Постави рабоу своемоу :,
слово твое въ страхъ твоі

39 Ѡтъими поношение мое еже
непъштевахъ :, ѣко пове
лѣниѣ твоѣ блага

40 Се вьжделѣхъ ꙁаповѣде
і твоіхъ :, правьдоѭ
твоеѭ живи мѧ

41 І пріді на мѧ милость
твоѣ г͞і :, і сп͞сние тво
е по словеси твоемоу

42 Ѡтъвѣштаѭ поносѧшти
мъ мьнѣ слово :, ѣко оу
пъвахъ на словеса твоѣ

43 І не отъими отъ оустъ мо
іхъ словесе істіньна до
ꙁѣла :; ѣко на сѫдьбы
твоѭ оупьвахъ

си твоемоу раба твоего
77 Да прідѫтъ мнѣ штедро

319

ты твоѩ і живъ бѫдѫ :)
ѣко законъ твоі пооучени
е мое естъ
78 І постыдѧтъ сѧ гръдні
ѣко бес правъды беззако
ньноваше на мѧ :) азъ
же поглоумлѭ сѧ въ за
повѣдехъ твоіхъ
79 Да обратѧтъ мѧ боѩштеі
сѧ тебе :) і вѣдѫштеі
съвѣдѣниѣ твоѣ
80 Бѫди срце мое непороучьно
въ оправъданніхъ твоіхъ :)
да сѧ не постыждѫ
81 Іштазаетъ во спение твое
дша моѣ :) на словеса
твоѣ оупъвахъ
82 Іскончасте сѧ очи моі
въ слово твое :) глѭ
штю когда оутѣшиши мѧ
83 Ѣко быхъ ѣко мѣхъ на сланѣ :)

320

ѡправъданеі твоіхъ
незабыхъ

84 Колико есть дьнеι раба тво
его :) когда сътвориши
отъ гонѩштіхъ мѩ сѫдъ
85 Повѣдашѩ мнѣ ꙁаконо
прѣстѫпьниі глоумъе
мнѣ :) нъ не ѣко ꙁаконъ
твоі гі
86 Вьсѩ ꙁаповѣди твоѩ
ιстіна :) бес правъды
погънашѩ помоꙁі ми
87 Мала не съконьчашѩ ме
не на ꙁемлі :) аꙁъ же не
оставіхъ ꙁаповѣдеι
твоιхъ
88 По милостι твоеι живи
мѩ :) ι съхранѭ съвѣ
дѣниѣ оустъ твоіхъ
89 Въ вѣкъ гі слово твое
прѣбываетъ на нбси :)

321

90 въ родъ і родъ ιстіна твоѣ
Осънова ꙁемлѭ і прѣбы
ваетъ :) 91 оучиненьемь
твоιмь прѣбываетъ
день :) ѣко вьсѣ работъ
на тебѣ
91 Ѣко аште не ꙁаконъ твоι

поѹченіе мое естъ : то
гда оубо погыблъ бимь
в во съмѣреніі моемь

не 93 Въ вѣкъ не забѫдѫ опра
рь въданеі твоіхъ :) ѣко въ
ци нихъ живилъ мѧ еси
нъ гі
пов

Слава

94 Твоі есмь азъ спі мѧ :)
ѣко оправъданеі твоіхъ
възисках

95 Мене жидѫтъ грѣшьници
погоубити мѧ :) съвѣ
дѣніѣ твоѣ разоумѣхъ

96 Вьсеѩ коньчины видѣхъ

322

конець :) широка запо вѣ
дь твоѣ зѣло

97 Ѣко възлюбихъ законъ тво
і гі :) весь день поѹче
ніе мое естъ

98 Паче врагъ моіхъ оумѫ
дрілъ мѧ еси :) заповѣ
днѫ твоеѭ ѣко вь вѣкъ
моѣ естъ

99 Паче вьсѣхъ оучѧщіихъ
сѧ разоумѣхъ :) ѣко съ
вѣдѣніѣ твоѣ поѹченіе

мое сѫтъ
100 Паче старецъ разоумѣхъ :)
ѣко заповѣдеі твоіхъ
вьзискахъ
101 Ѿто вьсѣкого пѫти зъла
възбраниихъ ногама моі
ма :) да съхранѭ сло
веса твоѣ

323

102 Ѿтъ сѫ[дѫ]довъ твоіхъ
не оуклониихъ сѩ :) ѣко ты
законъ положилъ еси мнѣ
103 Коль сладъка грътани мо
емоу словеса твоѣ :) па
че меда оустомъ моімъ
104 Ѿтъ заповѣдеі твоіхъ ра
зоумѣхъ :) сего раді вь
зненавидѣхъ вьсѣкъ пѫ
ть неправьденъ
105 Свѣтильникъ ногама моі
ма законъ твоі :) і
свѣтъ стьзѣмъ моімъ
106 Клѩсъ сѩ і не оставихъ :)
съхранити сѫдъбы
правъды твоеѩ
107 Съмѣрихъ сѩ вельми г҃і :
живи мѩ по словеси твоемоу

108 Вольна оѵстъ моіхъ бла
говоли г͞і :) і сѫдъба
мъ твоімъ наоѵчи мѧ

324

109 Д͞ша моѣ въ рѫкоѵ твоєю вы
[ны]нѫ :) і ꙁакона твоєго
нє ꙁабыхъ

110 Положишѧ грѣшьници
сѣть мьнѣ :) і отъ ꙁа
повѣдеі твоіхъ нє ꙁа
блѫдихъ

111 Наслѣдовахъ съвѣдѣ
нинѣ твоѣ въ вѣкъ :)
ѣко радованиѣ ср͞ца моє
го сѫтъ

112 Пріклони ср͞цє моє сътво
рити оправъданиѣ тво
ѣ въ вѣкъ ꙁа въꙁдааниє

113 Ꙁаконопрѣстѫпьникы вь
ꙁненавидѣхъ :) ꙁаконъ
жє твоі въꙁлюбихъ

114 Помоштьникъ і ꙁастѫ
пьникъ моі єси ты :)
на словєса твоѣ оѵпъ
вахъ

325

115 Оуклоните сѧ отъ мене ѕъ
лобивиι :) ι испыта
ѭштеι ѕаповѣди ба моего
116 Прiими мѧ по словеси
твоемоу ι живъ бѫдѫ :)
не посрами мене отъ чаанiѣ
моего
117 Помоѕи ми гι ι спѫ сѧ :)
ι поучѫ сѧ въ оправъ
данιхъ твоιхъ вънѫ
118 Оуничьжилъ еси вьсѧ о
стѫпаѭштѧ отъ опра
въданеι твоιхъ :) ѣко
неправедьно помышле
ние ιхъ
119 Прѣстѫпьникы непъщте
вахъ вьсѧ грѣшьныѧ
ѕемлι :) сего ради вь
ѕлюбихъ съвѣдѣниѣ твоѣ
120 Прiгвоѕдι страсѣ твое
мь плътъ моѭ :)

326

ѡтъ повелѣнеι бо твоι
хъ боѣхъ сѧ
121 Сътворихъ сѫдъ ι правъ

Волѩ оустъ моихъ бла
говоли г҃и : и сѫдьба
мъ твоимъ наоучи мѧ

Дш҃а моꙗ въ рѫкоу твоею вы
нѫ : и закона твоего
не забыхъ

Положишѧ грѣшьници
сѣть мьнѣ : и отъ за
повѣдеи твоихъ не за
блѫдихъ

111 Наслѣдовахъ свѣдѣ
ниꙗ твоꙗ въ вѣкъ :
ꙗко радованиꙗ срдца мое
го сѫтъ

112 Приклонихъ срдце мое сътво
рити оправьданиꙗ тво
ꙗ въ вѣкъ за въздаꙗние

113 Законопрѣстѫпьникы въ
зненавидѣхъ : законъ
же твои възлюбихъ

114 Помоштьникъ и застѫ
пьникъ мои еси ты :
на словеса твоꙗ оупъ
вахъ

325

115 Оукλоните сѧ отъ мене ӡъ
лобивиі :) і испыта
ѭштеі ӡаповѣди ба моєго
116 Прімиі мѧ по словеси
твоємоу і живъ бѫдѫ :)
не посрами мене отъ ѵаанїѣ
моєго
117 Помоӡи ми гі і спѫ сѧ :)
і поѹүѫ сѧ въ оправъ
даніхъ твоіхъ въінѫ
118 Оуниүьжилъ єси вьсѧ о
стѫпаѭштѧ отъ опра
въданеі твоіхъ :) ѣко
неправедьно помышле
ние іхъ
119 Прѣстѫпьникы непъште
вахъ вьсѧ грѣшьныѧ
ӡемлі :) сего ради вь
ӡлюбихъ съвѣдѣниѣ твоѣ
120 Прігвоӡді страсѣ твоє
мь плътъ моѭ :)

326

ѡтъ повелѣнеі бо твоі
хъ боѣхъ сѧ
121 Сътворихъ сѫдъ і правъ

ι сѫди твоι :) 138 ȥаповѣ
дѣ правдѫ съвѣдѣниѣ
твоѣ ι ιстіна ȥѣло
139 Ιстаιла мѧ естъ жалость
твоѣ :) ѣко ȥабышѧ сло
веса твоѣ враȥι моι
140 Ражделено слово твое ȥѣ
ло :) ι рабъ твоι вьȥлюби е
141 Юноша аȥъ есмь ι оуничьже
нъ :) ѡправъданеι тво
ιхъ не ȥабыхъ
142 Правъда твоѣ правъда въ

329

вѣкъ :) ι ȥаконъ твои ι
стіна
143 Скръби ι бѣды обрѣтѫ
мѧ :) ȥаповѣди твоѩ по
оучение мое сѫтъ
144 Правъда съвѣдѣниѣ тво
ѣ въ вѣкъ :) въраȥоуми
мѧ ι живъ бѫдѫ
145 Воȥъвахъ вьсѣмь срцемь
моιмъ ι оуслыши мѧ
гι :) ѡправъданеι тво
ιхъ въȥиштѫ
146 Воȥъвахъ къ тебѣ съпа

си мѧ і съхранѭ свѣ
дѣнїѣ твоѣ

147 Варихъ вь безгодьи і во
звахъ :) на словеса тво
ѣ оупъвахъ

148 Варисте очи моі къ ютрю :)
поучити сѧ словесе
мъ твоімъ

330

149 Гласъ моі оуслыши г҃і
по милості твоеі :) по
сѫдъбѣ твоеі живи мѧ

150 Прїближишѧ сѧ гонѧщті
і мѧ безаконниі :) отъ за
кона же твоего оудалишѧ сѧ

151 Близъ еси ты г҃і :) і вь
си пѫтие твоі (и)стіна

152 Іспрьва познахъ ото свѣ
дѣнеі твоіхъ :) ѣко вь вѣ
къ осъновалъ ѣ еси

153 Виждь съмѣрение мое і и
зъми мѧ :) ѣко закона тво
его не забыхъ

154 Сѫди сѫдъ мои і избави
мѧ :) словеси твоего ра
ди живи мѧ

155 Далече отъ грѣшьникъ сп҃ение
ѣко оправъданеі твоі
хъ не въѕискашѧ

331

156 Милості твоѧ многы
гі҃ :) по сѫдъбѣ твое
і живи мѧ

157 Мноѕи выгонѧштеі мѧ
і сътѫжаѭштеі ми :)
ото съвѣдѣнеі твоіхъ
не оуклонихъ сѧ

158 Видѣхъ не раѕоумѣваѭ
штѧ і істаахъ :) ѣко сло
весъ твоіхъ не съхранишѧ

159 Виждь ѣко ѕаповѣди тво(ѧ)
въѕлюбихъ гі҃ :) мило
стіѭ твоеѭ жи(в)и мѧ

160 Начѧло словесъ твоіхъ
істіна :) і вь вѣкъ вь
сѧ сѫдъбы правъды
твоеѧ

161 Кънѧѕи погънашѧ спы
ті :) і отъ словесъ тво
іхъ не оустраши сѧ ср҃це мое

162 Възрадоуѭ сѧ азъ о
словесехъ твоіхъ :)

332

ѣко обрѣтаѩı користь
мъногж
163 Неправъдж възненавидѣ
хъ ı мръзѣ ми:) законъ
же твоı възлюбихъ
164 Седмь краты дьнє хва
лихъ тѧ:) ѡ сѫдъба
хъ правъды твоеѩ
165 Миръ мьногъ любѧшти
ıмъ законъ твоı:) ı нѣ
стъ ıмъ съблазна
166 Чаахъ спениѣ твоего гı:)
ı заповѣди твоѩ въ
злюбихъ
167 Съхрани дша моѣ съвѣдѣ
ниѣ твоѣ:) ı възлюби
ѣ зѣло
168 Съхранихъ заповѣди тво
ѩ ı съвѣдѣниѣ твоѣ:)
ѣко вьси пѫтие мои прѣдъ
тобоѭ гı
169 Да пріблıжитъ сѧ моли

333

тва моѣ прѣдъ тѧ гı:)
по словеси твоемоу въра

155 Далече отъ грѣшьникъ сп҃ение
ѣко оправъданеі твоі
хъ не вьꙁискашѧ

331

156 Милості твоѧ многы
г҃і :) по сѫдьбѣ твое
і живи мѧ
157 Мноꙁи выгонѧштеі мѧ
і сътѫжаѭштеі ми :)
ото свѣдѣнеі твоіхъ
не оуклонихъ сѧ
158 Видѣхъ не раꙁоумѣваѭ
штѧ і істаахъ :) ѣко сло
весъ твоіхъ не съхранишѧ
159 Виждь ѣко ꙁаповѣди тво(ѧ)
вьꙁлюбихъ г҃і :) мило
стіѭ твоеѭ жи(в)и мѧ
160 Начѧло словесъ твоіхъ
істіна :) і вь вѣкъ вь
сѧ сѫдьбы правьды
твоеѧ
161 Кънѧꙁи погънашѧ сп҃ы
ті :) і отъ словесъ тво
іхъ не оустраши сѧ ср҃це мое
162 Вьꙁрадоуѭ сѧ аꙁъ о
словесехъ твоіхъ :)

возъвахъ і оуслы
ша мѧ
2 Г҃і ізбави дш҃ѫ моѭ отъ
оустенъ неправъдныхъ :)
і отъ ѩзыка лъстіва
3 Чьто дастъ сѧ тебѣ ли чь
то пріложитъ сѧ тебѣ :)
къ ѩзыкоу льстівоу
4 Стрѣлы сильнааго ізо
штрены :) съ горѩшті
ми жгльми поусты
нными
5 Оувы [мь]мьнѣ (ѣ)ко пріше
льство мое оудали сѧ :)

335

вьселихъ сѧ вь села те
мьнаѣ
6 Мьного прішельствова
дш҃а моѣ :) съ ненавидѧ
штими мира бѣхъ миренъ
єгда гл҃ахъ імъ :) борѣа
хѫ сѧ со мьноѭ спыти

ь҃8 1 ПѢСНЬ СТЕПЕНЬНАѦ
Възвѣсъ очи мої къ го
ры :) отъ нюдѣ же прі
детъ помошть моѣ

2 Помошть моѣ отъ г҃і :) съ
т(во)рьшаагo н҃ба і ȥемлѭ
3 Не даждь во съмꙑтение но
гꙑ твоеѩ :) ни да вьȥдрѣ
млетъ хранѧі тѩ :) 4 се
не вьȥдрѣмлетъ ни
оусънетъ хранѧі (і)и҃лѣ
5 Гь҃ съхранитъ тѩ :) гь҃ по
кровъ твоі на рѫкѫ де
снѫѭ твоѭ
6 Вь день слъньце не ожежетъ тебе :)

336

ни лоуна ноштіѭ
7 Гь҃ съхранитъ тѩ ото вьсе
го ȥъла :) съхранитъ д҃шѫ
твоѭ гь҃
8 Гь҃ съхранитъ въхождени
е твое :) і исхождение
твое :) ѿтъ селѣ і до вѣка

ѠꙀꙊ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕНИЯ
Вьȥвеселихъ сѩ о рекъ
шиіхъ мнѣ :) въ домъ
г҃нь ідѣмъ
2 Стоѩште бѣахѫ ногꙑ на
шѩ въ дворѣхъ твоіхъ

воꙁъвахъ і оуслꙑ
ша мѩ
2 Гі іꙁбави дшѫ моѭ отъ
оустенъ неправъдникъ :)
і отъ ѩꙁꙑка лъстіва
3 Чьто дастъ сѩ тебѣ ли чь
то пріложитъ сѩ тебѣ :)
къ ѩꙁꙑкоу льстівоу
4 Стрѣлꙑ сильнааго іꙁо
штренꙑ :) съ горѫшті
ми ѫгльми поустꙑ
ннꙑіми
5 Оувꙑ [мь]мьнѣ (ѣ)ко пріше
льство мое оудали сѩ :)

335

вьселихъ сѩ вь села те
мьнаѣ
6 Мьного пріщельствова
дша моѣ :) съ ненавидѩ
штими мира бѣхъ мирѣнъ
Єгда глаахъ імъ :) борѣа
хѫ сѩ со мьноѭ спꙑти

ѣ8 1 ПѢСНЬ СТЕПЕНЬНАЯ

Вьꙁвѣсъ очи мої въ го
рꙑ :) отъ нѭдѣже прі
детъ помощь моѣ

рабынꙗ въ ржкоу гждꙗ
своеꙗ
Тако очи наши къ гю боу наше
моу :) доїждеже оуште
дрітъ ны
3 Помилоуі ны гі помилоуі ны :)

338

ѣко по мьногоу іспльнихо
мъ сꙗ оуничьженіѣ :) 4 на
іпаче напльни сꙗ дша наша :)
поношение гобъзюжщинімъ :-
і оуничьжение грьдънімъ :-
ρѯѳ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННАЯ
Ѣко аште не гь би былъ въ насъ :)
да речетъ нынѣ іиль :)
2 ѣко аште не гь би былъ въ
насъ :) вьнегда въста
ти чл҃комъ на ны :- 3 оубО ЖИ
ВЫ ПОЖРЪЛІ НЪІ БЫШЖ : ВЪНЕ
ГДА ПРОГНѢВАТІ СꙖ ѢРОСТІ ІХЪ
НА НЪЫ : 4 ОУБО ВОДА БІ ПОТОПІЛА НЫ
потокъ прѣіде дша наша :)
5 оубо прѣіде дша наша водж
непостоінж
6 Блнъ гь :) іже не дастъ на
съ въ ловитвж зжбомъ іхъ :)
7 дша наша ѣко пьтица ізба

витъ сѧ отъ сѣті ловѧ
штіхъ :) 8 сѣть съкроушн
сѧ і мы нзбавлени бы
хомъ

339

9 Помошть наша въ імѧ гнє :)
сътворьшаего нбо і землѭ

ѥѯѕ ѥлѧ пѣснь і степєнна

Надѣѭштеі сѧ на гѣ ѣко го
ра сіонъ :) не подвіжитъ
сѧ въ вѣкъ живѫі въ
інмлѣ

2 Горы окрѫсть его : і гь окрѫ
сть людеі своіхъ :- отъ
нынѣ і до вѣка

3 Ѣко не оставитъ гь жьзла
грѣшьникъ :) на жрѣбиі пра
ведьникъ :- да не простьрѫ
тъ праведьниі въ беззаконь
іхъ рѫкъ своіхъ

4 Оублажи гі благъіімъ : і
правыимъ срцмь :) 5 оукла
нѣѭштаѧ же сѧ въ развра
штениѣ поведетъ гь :) съ
творѧштиімн беззаконнье :)

ЬȢБ миръ на ιилѣ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННИ
Егда възврати гь плѣнъ
сионь :) быхомъ ѣко оутѣшени

340

2 Тогда ισплъниꙗтъ сꙗ радо
сті оуста наша :) ι ꙗзкъ на
шь веселиѣ
Тогда рекѫтъ въ ꙗзцѣхъ :)
възвеличилъ естъ гь съ
творити съ нами :) 3 възве
личилъ естъ гь сътвори
ти съ нами :) быхомъ
веселꙗште сꙗ
4 Възврати гь плѣнение на
ше ѣко потокъ югомь :) 5 сѣ
вѫшеι сльзами въ радо
сть пожьнѫтъ
6 Ходꙗштиι хождаахѫ : ι пла
каахѫ сꙗ метаѫште сѣ
мена своѣ :) грꙗдѫште
же прідѫтъ :) радостіѫ
въземлѫште ржковꙗ
ти своꙗ :- 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННИ
ЬȢЭ Аште не гь съзиждетъ до
моу :) 2 въ соуе троудишꙗ
сꙗ зиждѫштеι
Аште не гь стрѣжетъ града :)

341

въ соуе бъдѣ стрѣгѫ і
Въ соуе вамъ есть ютрьневати :)
въстанѣте по сѣдѣниі
Ꙗдѫштін хлѣбъ болѣʒніи :
егда дастъ възлюбленꙑ
нимъ своімъ сонъ
3 Се достоꙗние гне сиве :)
мъʒда плода ѵрѣвьнаго
4 Ꙗко стрѣлꙑ въ рѫцѣ силь
нааго :) тако сиве отꙗтъ іхъ
5 Блаженъ : іже ісплънитъ
похоть своѭ ѿтъ нихъ :)
не постꙑдꙗтъ сꙗ егда
глꙗтъ врагомъ своімъ
въ вратѣхъ

1 ПѢСНЬ СТЕПЕНЬНАЯ

ьѹѭ Блаженні : вьси боꙗ
штиі сꙗ гѣ :) ходꙗштіі
въ пѫтехъ его
2 Троуды плодъ своіхъ съ
нѣси :) блаженъ еси і добро
го тебѣ бѫдетъ
бь
ʒꙑ 3 Жена твоꙗ ꙗко лоʒа плодовита :)
щиѣ

342

въ странахъ домоу твоего
Снове твоі : ꙗко новораслі ма

слінны : окрѣсть трепезы
твоея
4 Се тако бл҃ствітъ ся чк҃ъ бо
яі ся г҃а
5 Да бл҃ствітъ тя г҃ь отъ сиона :)
і оуꙁьриши благаа іилмоу : ⌣
вьсія дьни живота твоего
6 И оуꙁьриши сн҃ы сновъ твоіхъ :)
мирьна іил҃ѣ

ь҃ȣѳ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННАЯ

2 Мьножицея браша ся со
мьноя отъ юності моея :)
да речетъ нынѣ іил҃ь :)
мьножицея браша [браша] ся
со мьноя ѻтъ юності моея :)
ібо не прѣмогѫ мене
3 На хрібьтѣ моемь ковааҳѫ
грѣшьници :) ꙁадлъжиша
беꙁаконние свое
4 Г҃ь правьденъ съсѣчетъ (въ)і
я грѣшьникъ : ⌣ 5 да посты

343

дятъ ся і въꙁвратятъ ся
вьспять :) вьси ненавидя
штиі сиона
на храмѣхъ 6 Да бѫдѫтъ ѣко трѣва на ꙁъ
даниіхъ :) ѣже прѣжде во

ꙁдръванинѣ исъше
7 Ѥже не исплъни рѫкы сво
ѥѩ жьнѩи :) ни лона своего
събираѩ рѫковѩти
8 І не рѣшѩ мимоходѩштиі
бл҃стьение гн҃е на васъ
Бл҃стихомъ въ имѩ гн҃е

ркѳ **Слава і Пѣснь степенная**

Іꙁ глѫбины воꙁъвахъ
къ тебѣ гі :) 2 гі оуслыши
гласъ мо
Бѫдѣте оуши твоі вънемлѩ
ште гласъ молитвы моеѩ
3 Аште беꙁаконенинѣ наꙁьриши
гі :) гі къто постоітъ 4 ѣко
отъ тебе оцѣштение естъ
Імени твоего ради потръпѣ
хъ тѩ гі :) 5 потръпѣ дша мо
ѣ въ слово твое :) 6 оупъва дша
моѣ на гѣ

344

Отъ стражѩ оутрьнѩ до но
шті :) отъ стражѩ оутрьнѩ
да оупъва іиль на гѣ
7 Ѣко отъ гі милості мьно
го отъ него іꙁбавление :)
8 і тъ іꙁбавитъ іилѣ ото
вьсѣхъ беꙁаконьныхъ его

ЬЛ 1 ПѢСИЬ СТЕПЕННАЯ
Гі не възнесе сѧ срце мое :)
ни възнѣсте сѧ оуи мои :)
ни ходихъ въ великыхъ :)
ни вь дивьнѣхъ паче мене
2 Аште не съмѣрѣахъ сѧ нъ
възнѣсъ на дшѫ моѭ :
ѣко отъдоеное на матерь своѭ
ѣко въздаси на дшѫ моѭ :
3 да оупъваетъ іиль на гѣ :)
отъ нынѣ і до вѣка

ЬЛ+ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННА
Помѣни гі · дада і вьсѭ
кротость его
2 Ѣко клѧтъ сѧ гю :) обѣшта
сѧ боу іѣковлю

345

3 Аште вьнидѫ вь село домоу
моего :) ли вьзлѣзѫ на о
дръ постелѧ моеѧ
4 Аште дамь сонъ оуима моі
ма :) і вѣкома моіма дрѣ
мание : і покоі кротафо
ма моіма :) 5 доіждеже о
брѧштѫ мѣсто гю :) село
боу іѣковлю
6 Се слышахомъ ѭ въ ефрантѣ :)

обрѣтомъ ѭ въ полихъ дѫ
бравы
7 Вьнидѣмъ вь село его :) по
клонимъ сѧ на мѣстѣ ·
ідеже стоѣсте ноꙁѣ его
8 Воскрьсні гі въ покоі твоі :
ты кивотъ свтыни твоеѩ
9 Іерѣі твоі облѣкѫтъ сѧ въ
правъдѫ :) і прині тво
і въꙁдрадоуѭтъ сѧ
10 Дада ради раба твоего :) не отъ
врати лица ха твоего
11 Клѧтъ сѧ гь дадоу вь рѣсно
тѫ :)

346

і не отъвръжетъ сѧ его :)
отъ плода чрѣва твоего :)
посаждѫ на прѣстолѣ твоемь
12 Аште съхранѧтъ снове твоі
ꙁавѣтъ моі :) и съвѣдѣ
нинѣ моѣ си · імъже наоучѫ ѩ :
і снове іхъ до вѣка сѧдѫ
тъ на прѣстолѣ т(в)оемь
13 Ѣко іꙁбъра гь снона :) і иꙁво
ли і въ жилишті себѣ
14 Се покоі моі въ вѣкъ вѣка :)
сьде вьселѭ сѧ ѣко іꙁво

лихъ ꙇ

15 Въдовицѧ его бл҃ствоуѧ бл҃щѫ :)
иништѧѧ его насъıштѫ хлѣба

16 Ꙇереѧ его облѣкѫ во сп҃енıе :)
ꙇ прⷣ҇иниꙇ его радостıѭ въ
ꙁрадоуѭтъ сѧ

17 Тоу въꙁврашт҃ѫ рогъ дв҃ı :
оуготовахъ свѣтильникъ
х҃оу моемоу

18 Врагъı его облѣкѫ вь стоудъ :)
а на ономь процвьтетъ ст҃ъı
ни моѣ

347

ЬѦѮ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННѦ
Се оубо коль добро ꙇ коль красьно :)
еже жити братнꙇ въ коупѣ

2 Ѣко хрıꙁъма на главѣ :) съ
ходѧштеꙇ на брадѫ аронов҃ѫ
Съходѧштиꙇ на ометъı ри
ꙁъı его :) 3 ѣко роса еръмоунѣ
съходѧштиѣ на горъı си
онѧ
Ѣко тоу ꙁаповѣдѣ г҃ь бл҃ственıе :)
ЬѦѶ живот҃ъ до вѣка 1 ПѢСНЬ СТЕПЕ :-

154 Се нъıнѣ бл҃свıте г҃ѣ :)
вьси раби г҃иꙇ

Стоꙗштеі въ храмѣ гні :)
въ дворѣ домоу ба нашего
2 Въ ноштехъ въздеждѣте
рѫкы ваша въ свта :)
і бластвіте гѣ
3 Бластвітъ тѧ гь отъ сиона :)
створеі нба і ӡемлѭ
ьлгъ Слава стно і аллѣлоуиѣ
Хвалите імѧ гне :) хва
лите раби гѣ

348

2 Стоꙗштеі въ храмѣ гні :)
въ дворѣ домоу ба нашего
3 Хвалите гѣ ꙗко благъ гь :)
поіте імени его ꙗко добро
4 Ѣко іѣкова іӡбьра себѣ гь :)
5 і бъ нашь надо вьсѣми бгы
6 Вьсѣ єлико вьсхотѣ створи гь :)
на нбсе і на ӡемлі :) въ мо
рихъ і во вьсѣхъ беӡдьнѣхъ
7 Вьӡносѧ облакы отъ послѣ
дьниіхъ ӡемлѧ :) млъ
ниѧ въ дождь створи
Іӡводѧ вѣтры отъ съкро
виштъ своіхъ :) 8 іже по

рл҃ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННАЯ

Гї не възнесе сѧ срце мое :)
ни възнѣсте сѧ очи мои :)
ни ходихъ въ великыхъ :)
ни въ дивьныхъ паче мене
2 Ꙗште не съмѣрѣахъ сѧ нъ
възнѣсъ на дшѫ моѭ :⁓
ѣко отъдоеное на матерь своѭ
ѣко въздаси на дшѫ моѭ :⁓
3 да оупъваетъ ıиль на гѣ :)
отъ нынѣ ı до вѣка

рла҃ 1 ПѢСНЬ СТЕПЕННА

Помѣни гі · дада ı вьсѫ
кротость его
2 Ѣко клѧтъ сѧ гю :) обѣшта
сѧ боу ıѣковлю

345

3 Ꙗште вьнидѫ въ село домоу
моего :) ли възлѣзѫ на о
дръ постелѧ моеѧ
4 Ꙗште дамь сонъ очима моı
ма :) ı вѣкома моıма дрѣ
мание :⁓ ı покоı кротафо
ма моıма :) 5 доıждеже о
брѧштѫ мѣсто гю :) село
боу ıѣковлю
6 Се слышахомъ ѭ въ ефрантѣ :)

си надѣѭштиі сѧ на нѧ
19 Домъ ісилевъ бластвіте гѣ
домъ аронь бластвіте гѣ
20 Домъ левьѣнинъ бластві
те гѣ :)

350

боѩштеі сѧ гѣ бластвіте гѣ
21 бланъ гь отъ сиона :) живы
ьмѕ въ інлимѣ 1 алелоуіѣ
2 Іспо вѣдаіте сѧ гві ѣко бъ егъ :)
ѣко въ вѣкъ милость его :-
8 іспо вѣдаіте сѧ боу бгмь : ѣк :-
іспо вѣданте сѧ гю гсдмь :) ѣко
4 створьшюмоу чюдеса вели
ѣ единномоу :) ѣко вь вѣкъ ми :-
5 Сътворьшюмоу небса разоу
мь :) ѣко вь вѣкъ мило :-
7 Сътворьшюмоу свѣтила ве
линѣ единомоу :) ѣко во [вь] вѣкъ :-
8 Слъньце області дьнемь :)
ѣко вь вѣкъ милость его
9 Лоунѫ и звѣзды області
ноштіѭ :) ѣко въ вѣкъ мило :-
10 Поражьшюмоу еѳоупта съ прѣ
вѣньци своіми :) ѣко въ вѣ :
11 І извѣдъшюмоу інлѣ отъ
срѣды іхъ :) ѣко въ вѣкъ :-

351

12 Рѫкоѭ крѣпъкоѭ і мышь
цеѭ высокоѭ :· ѣко въ вѣ
къ милость его
13 Раꙁдѣльшюмоу чръмьное мо
ре въ раꙁдѣление :) ѣко въ вѣ
14 І проведъшюмоу і҃нлѣ по срѣ
дѣ его :) ѣко въ вѣкъ милость его
15 І иꙁдрѧсъшю фараоса і си
лѫ его въ море чръмьное :)
ѣко въ вѣкъ милость его
16 І наставльшюмоу люди сво
ѩ въ поустыни :) ѣко въ вѣкъ
17 Поражьшюмоу цр҃ѩ крѣ
пъкы :) ѣко въ вѣкъ милость е
19 Сиогa цр҃ѣ аморѣіска :) ѣко
въ вѣкъ милость его
20 Іога цр҃ѣ васаньска :) ѣко въ вѣ
къ милость его
21 І давъшю ꙁемлѭ іхъ досто
ѣние :) ѣко въ[въ]вѣкъ мило
сть его

352

22 Достоѣние і҃илю рабоу своемоу :)
ѣко въ вѣкъ милость его
23 Ѣко во съмѣрениі нашемъ по
мѧнѫ ны г҃ь :) ѣко въ вѣ

къ милость его
24 І избавилъ ны есть отъ вра
гъ нашихъ :) ѣко въ вѣкъ ми
25 Дааі пиштѫ вьсѣцѣ плъти :)
ѣко въ вѣкъ милость его
26 Исповѣдаіте сѧ боу небесноумоу :)
ѣко въ вѣкъ милость его

ЬЛѲ· 1 ПЬСАЛОМЪ ДАВЪ

На рѣцѣ (в)авилоньстѣ :) тоу сѣ
домъ і плакахомъ сѧ помѧ
нѫвъше сиона
2 На врьбиі по срѣдѣ ѥѧ :)
обѣсихомъ органъіи нашѧ
3 Ѣко тоу въпросишѧ насъ плѣнь
шеі ны :) і ведъшеі ны пѣниѣ :)
Съпоіте намъ отъ пѣснеі сио
нескъ :) 4 како съпоемъ пѣснь
гнѭ на земаі тоуждеі

353

5 Ѣште забѫдѫ тѧ іиаме :)
забъвена бѫди десніца моѣ
6 Прільп[а]і ѩзъкъ моі грътани
моемь :) ѣште не помѧнѫ тебе
Ѣште не пръвѣе оутнненнмъ
іиама : ѣко въ начѧло весе
лиѣ моего

7 Помѧни г҃і с҃ны едемьскы :)
въ день ісилмескъ :⸗ гл҃ѭще
ісътъштаіте · ісътъштаіте
до основанеі его
8 Дъшті вавилоньска окаанаа :⸗
блаженъ іже въздастъ въ
здаание твое :) еже възда
стъ намъ
9 Блаженъ іже імеетъ і разбіе
тъ :) младеньцѧ твоѩ о ка[н]
бѧж мень с҃лѧ ⷦ 1 д҃авъ і захариінъ
Іспов҃ѣмь сѧ тебѣ г҃і вьсѣ
мь ср҃цемь моімь :)
прѣдъ а҃ггелы въспоѭ тѧ
Ѣко оуслыша вьсѧ гл҃ы
оустъ моіхъ

354

2 поклонѭ сѧ къ црк҃ві с҃тѣ
і твоеі
Іспов҃ѣмь сѧ імени твоемоу :)
о мілості твоеі : і рѣснотѣ
твоеі надь вьсьми
Ѣко възвелічи сѧ імѧ с҃тое
твое :) 3 въ ньже день ѣште
прізовѫ тѧ :) ѩдро оуслы
ши мѧ :) оумьножилъ есі
д҃шѫ моѭ і силѫ

4 Ісповѣдѧтъ сѧ тебѣ г҃ю вьси
цр҃і ȥе(мь]стін :) ѣко оуслы
ша вьсѧ (г]л҃ы оустъ моіхъ :)
5 і вьспоѭтъ вь пѣснехъ гн҃(ѣ]хъ
Ѣко велнѣ слава гн҃ѣ :) 6 ѣко вы
сокъ г҃ь і на съмѣрена прізіраетъ :)
і высокаа іȥдалеуе съвѣстъ
7 Ѣште поідѫ по срѣдѣ скръбні
живиши мѧ :) на гнѣвъ вра
гъ моіхъ простръть рѫкѫ твоѭ
і сп҃е мѧ десніца твоѣ
8 Г҃ь въȥдастъ ȥа мѧ :⌣ г҃і мн
лость твоѣ въ вѣкъ :) дѣлъ рѫ
коу твоею не п(рѣ)ȥьрн

U knjižarnici Lavoslava Hartmána u Zagrebu mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanostî i umjetnostî, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga I do XIX. U Zagrebu 1867—1872. Ciena svakoj knjizi 1 for. 25 novč. a. v.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga XX. do LX. LXII. LXIII. LXV. U Zagrebu 1872—1883. Ciena svakoj knjizi 1 for. 50 n. a. v.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga LXI., LXIV. Matematičko-prirodoslovni razred. 1. i 2. Ciena 1 for. 50 nvč. IIa., IIb., III_1. po 75 nč.

Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. I. II. III. IV. V. IX. XII. **Listine o odnošajih izmedju južnoga slavenstva i mletačke republike.** Skupio S. Ljubić. Knjiga I. II. III. IV. V. IX. XII. U Zagrebu 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. Ciena prvoj, drugoj, trećoj i devetoj knjizi po 3 for., četvrtoj 4 for. a petoj i dvanaestoj 2 for. 50 novč.

Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. VI. VIII. XI. **Commissiones et relationes venetae.** Tom. I. II III. Zagrabiae 1876. 1877. 1880. Ciena prvoj i trećoj knjizi 2 fr., drugoj 2 fr. 50 nč.

Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. VII. **Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia.** Collegit. digessit, explicuit dr. Fr. Rački. Zagrabiae 1877. C 6 f

Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium. Vol. X. XIII. **Monumenta Ragusina.** Tom I., II. Zagrabiae 1879., 1882. Ciena I. 2 for. 50. nvč. II. 3 for.

Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium. P. I. vol. I. **Statuta et leges Curzulae.** Zagrabiae 1877. Ciena 3 for.

Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium. P. I. vol. II. **Statuta et leges civitatis Spalati.** Zagrabiae 1878. Ciena 3 fr.

Stari pisci hrvatski. I. **Pjesme Marka Marulića.** Skupio I. Kukuljević Sakcinski. U Zagrebu 1869. Ciena 2 for. a. v.

Stari pisci hrvatski. II. **Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića.** Skupio V. Jagić. U Zagrebu 1870. Ciena 2 for. a v.

Stari pisci hrvatski. III. **Pjesme Mavra Vetranića Čavčića.** Dio I. Skupili dr. V. Jagić, dr. I. A. Kaznačić. U Zagrebu 1871. Ciena 2 fr.

Stari pisci hrvatski. IV. **Pjesme Mavra Vetranića Čavčića.** Dio II. Skupili dr. V. Jagić, dr. I. A. Kaznačić i dr. Gj. Daničić. U Zagrebu 1872. Ciena 2 for. 50 novč. a. v.

Stari pisci hrvatski. V. **Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića.** Skupili dr. V. Jagić i dr Gj. Daničić. U Zagrebu 1873 C. 2 f.

Stari pisci hrvatski. VI. **Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića.** U Zagrebu 1874. Ciena 2 for. a. vr.

Stari pisci hrvatski. VII. **Djela Marina Držića.** U Zagrebu. Ciena 3 fr.

Stari pisci hrvatski. VIII. **Pjesme Nikole Nalješkovića, Andrije Čubranovića, Miše Pelegrinovića i Saba Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika.** U Zagrebu 1876. Ciena 1 for. 70 nvč.

Stari pisci hrvatski. IX. **Djela Iva Frana Gundulića.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1877. Ciena 5 for a vr.

Stari pisci hrvatski. X. **Djela Frana Lukarevića Burine.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1878. Ciena 2 for. 50 nvč.

Stari pisci hrvatski. XI. **Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracia Mažibradića, Marina Burešića.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1880. Ciena 1 for. 80 novč. a. v.

Stari pisci hrvatski. XII. **Djela Gjona Gjora Palmotića.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1882. Dio I. Ciena 3 f.

Starine. Izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga I. do XIV. U Zagrebu 1869—1882. Ciena I. knjizi 1 for. 25 nč. a. v., VII. i X. 2 for. a. v., a ostalim po 1 for. 50 novč. a. v.